

เอกสารประกอบการพิจารณา

ญัตติ

ขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อซักถามข้อเท็จจริงหรือเสนอแนะปัญหา
ต่อคณะรัฐมนตรี

อ.พ. 11/2565 สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่สอง

อ.พ. 11/2565
สมัยประชุมสามัญประจำปีครั้งที่สอง

เอกสารเพิ่มเติม

สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. 0 2242 5900 ต่อ 5730, 5740, 5750

ญัตติ

ขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อซักถามข้อเท็จจริงหรือเสนอแนะปัญหา

ต่อคณะรัฐมนตรี

(นายชลน่าน ศรีแก้ว กับคณะ จำนวน 173 คน เป็นผู้เสนอ)

คำนำ

เอกสารประกอบการพิจารณา (อ.พ.) นี้ จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ ร่างพระราชบัญญัติ ญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ พระราชกำหนด ญัตติ หรือหนังสือสัญญา ระหว่างประเทศ ที่เข้าสู่การประชุมของสภาผู้แทนราษฎร และที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภา โดยศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล สถิติ ข้อเท็จจริง บทความทางวิชาการ และ/หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น ให้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกรัฐสภา กรรมการ และบุคคลในวงงานรัฐสภา ใช้ในการประกอบการพิจารณา ตลอดจนเป็นข้อมูลอ้างอิงสำหรับผู้สนใจทั่วไป

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

ผู้รับผิดชอบ

นายมานิช อินทนิม

นายทองศักดิ์ สุระคำแหง

นางสุภาวดี ตันตระกูล

นางมาลินี คงรื่น

ผู้จัดทำและรับผิดชอบ

นายโชคสุข กรกิตติชัย

นางสาวอรุณี ชัยสุวรรณ

นางสาวอุษณีย์ อินทองช่วย

นางสาวเปรมฤดี วงศ์สาคร

นางเมตตาพร กาญจนินทุ

นางสุภัทร คำมุงคุณ

นายอานันท์ เกียรติสารพิภพ

นายวิริยะ คล้ายแดง

นางอาริยา สุขโต

นางสาววันวิภา สุขสวัสดิ์

นางรติมา คชนันท์

นายจิรณัทย์ ชาญเชิงพานิช

นายณัฐพงศ์ พันธุ์ไชย

ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการวิชาการ 1

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการวิชาการ 2

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการวิชาการ 3

วิทยากรเชี่ยวชาญ

นิติกรชำนาญการ

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน

วิทยากรเชี่ยวชาญ

นิติกรเชี่ยวชาญ

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

นิติกรชำนาญการพิเศษ

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

นายณัฐพงศ์ พิมเสน	นิติกรปฏิบัติการ
นางสาวอุไร ธรรมเพชร	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางสาวสุนันท์ เจสละ	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นางสาวสุพรรณิศา พรหมบุตร	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นางวรลักษณ์ อัครโกศล	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน
นางสาวณิชชา บุรณสิงห์	วิทยากรเชี่ยวชาญ
นายสุรียา ฆ้องเสนาะ	วิทยากรชำนาญการพิเศษ
นายรณชัย โตสมภาค	วิทยากรชำนาญการ
นายอนุชา ดีสวัสดิ์	นิติกรชำนาญการ
นายสุเมฆ จีระชัยสิริ	นิติกรปฏิบัติการ
นายนรากร นันทไตรภพ	วิทยากรปฏิบัติการ
นายเปรม ถาวรประภาสวัสดิ์	วิทยากรปฏิบัติการ
นางสาวเมษณีญา สวนทรัพย์	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
นางเสาวภา วาสนา	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
นางสาวพรพรรณ เสวกวิหารี	เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน

กุมภาพันธ์ 2565

บทสรุปสำหรับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 162 กำหนดว่า “คณะรัฐมนตรีที่จะเข้าบริหารราชการแผ่นดินต้องแถลงนโยบายต่อรัฐสภา ซึ่งต้องสอดคล้องกับหน้าที่ของรัฐ แนวนโยบายและยุทธศาสตร์ชาติ...” ประกอบกับมาตรา 164 กำหนดว่า “ในการบริหารราชการแผ่นดิน คณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการตามบทบัญญัติกฎหมายและนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อรัฐสภา และต้องปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ เปิดเผย และมีความรอบคอบและระมัดระวังในการดำเนินกิจการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศและประชาชนส่วนรวม อีกทั้งต้องยึดถือและปฏิบัติตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สร้างเสริมให้ทุกภาคส่วนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างเป็นธรรม ผาสุก และสามัคคีปรองดองกัน...” ดังนั้น ในการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรีเมื่อได้ดำเนินไปได้ช่วงระยะเวลาหนึ่ง ฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจหน้าที่ประการหนึ่ง คือ การควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรี ฉะนั้น เมื่อเห็นว่าการบริหารราชการแผ่นดินมิได้เป็นไปตามนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหาย รัฐธรรมนูญได้กำหนดกลไกให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อซักถามข้อเท็จจริงหรือเสนอแนะปัญหาต่อคณะรัฐมนตรีโดยไม่มีการลงมติ เพื่อให้ฝ่ายบริหารได้รับข้อเสนอแนะหรือแนวความคิดที่จะนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาของประชาชนหรือประเทศชาติได้ ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 152 กำหนดเงื่อนไขการเสนอญัตติ ดังนี้

1. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า 1 ใน 10 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรเข้าชื่อกัน
2. ภายหลังจากอภิปรายสิ้นสุดลง จะไม่มีการลงมติ

ในการเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปฯ ในครั้งนี้ ได้มีสมาชิกเข้าชื่อกันจำนวน 173 คน (สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปัจจุบันมีจำนวน 474 คน) ซึ่งมีประเด็นตามญัตติโดยสรุป คือ การบริหารราชการแผ่นดินที่ล้มเหลว ผิดพลาด ขาดความจริงใจ ไร้ประสิทธิภาพ ขาดความรู้และภูมิปัญญา ส่อไปในทางทุจริต ฯลฯ

สถานการณ์ของประเทศในปัจจุบันประสบกับสภาวะปัญหาในหลายด้าน ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อประชาชนและประเทศชาติ แม้ว่ารัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรีจะได้พยายามดำเนินการหามาตรการต่าง ๆ เพื่อบรรเทาและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วก็ตาม โดยเฉพาะปัญหาการก่อกวนนี้ สาธารณะ หนี้ครัวเรือนและอัตราการว่างงานของนักศึกษาจบใหม่ที่สูงขึ้น การจัดการเกี่ยวกับวัคซีน และการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 การแพร่ระบาดของโรคในสุกร ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะปัญหา PM2.5 ที่ส่งผลต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน ปัญหาการนำทรัพยากรทางธรรมชาติไปใช้ ปัญหาด้านการประมง ปัญหายาเสพติด การกระทำที่ส่อไปในทางทุจริต รวมทั้งการปฏิรูปการเมืองไม่มีความคืบหน้า ฯลฯ ดังนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพร้อมฝ่ายค้าน จึงได้เสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อซักถามข้อเท็จจริงหรือเสนอแนะปัญหาต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อให้ได้รับความกระจ่างชัดจากการชี้แจงตามข้อกล่าวหาดังกล่าว ซึ่งเป็นการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญ

เอกสารประกอบการพิจารณา

สารบัญ

	หน้า
บทสรุปสำหรับผู้แทนราษฎร	ก
ส่วนที่ 1 - หลักการและเหตุผลของญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อซักถามข้อเท็จจริงหรือเสนอแนะปัญหาต่อคณะรัฐมนตรี (นายชลงาน ศรีแก้ว กับคณะ จำนวน 173 คน เป็นผู้เสนอ)	1-1
ส่วนที่ 2 ข้อมูลประกอบการพิจารณา	2-1
- การขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2564	2-1
- คำแถลงนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา	2-3
- แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ	2-8
- ผลคะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment :ITA) ปี 2564	2-10
- ผลงานด้านปราบปรามการทุจริตของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ปี 2563	2-12
- ผลงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ปี 2564	2-15
- ผลการดำเนินงานด้านปราบปรามการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ปีงบประมาณ 2563	2-18
- ผลงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.)	2-20
- การจัดอันดับการทุจริตคอร์รัปชันของรัฐบาล ช่วงปี 2538-2564	2-23
- สถิติการรับเรื่องร้องเรียนของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดินปี 2564	2-26
- สถิติผลการดำเนินงานด้านปราบปรามการทุจริตปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำแนกข้อมูลตามกระบวนการ/ขั้นตอนการดำเนินคดี	2-27
- ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2538-2564	2-29
- ภาพรวมเศรษฐกิจไทยในปี 2564	2-31
- ภาพรวมหนี้สาธารณะของไทยและทั่วโลก	2-33
- หนี้ครัวเรือน	2-37
- สรุปสถานการณ์ราคาสินค้าและบริการ เดือนธันวาคม 2564	2-38

	หน้า
- แนวโน้มเศรษฐกิจไทยในปี 2565	2-40
- โรคระบาดสัตว์	2-43
- กฎหมายและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ และการแจ้งปริมาณ ราคา สถานที่เก็บสินค้าสุกรหรือเนื้อสุกร	2-55
- การแก้ไขปัญหาการประมง	2-60
- รถไฟความเร็วสูงไทย-ลาว-จีน	2-66
- การแพร่ระบาดของโควิด 19 ในประเทศไทย	2-78
- ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสายพันธุ์โอไมครอน	2-80
- สถานการณ์ COVID 19 ในประเทศไทย	2-80
- การกำหนดให้โควิด 19 เป็นโรคประจำถิ่น	2-81
- ปัญหาฝุ่นละอองขนาดไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM2.5)	2-85
- สถานการณ์คุณภาพอากาศพื้นที่ทั่วประเทศไทย	2-86
- แนวทางและมาตรการในการแก้ปัญหาฝุ่น PM2.5 ของหน่วยงานต่าง ๆ	2-89
- เข็มืองทองอัครา	2-97
- สถานการณ์ด้านแรงงาน	2-100
- การว่างงานของนักศึกษาจบใหม่	2-122
- สถานการณ์ยาเสพติดภายในประเทศและแหล่งที่มาของยาเสพติด	2-124
- ภาพรวมการท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2564	2-131

ส่วนที่ 1

หลักการและเหตุผล

ญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อซักถามข้อเท็จจริงหรือเสนอแนะปัญหาต่อคณะรัฐมนตรี

(นายชลงาน ศรีแก้ว กับคณะ จำนวน 173 คน เป็นผู้เสนอ)

หลักการ

ขอเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อซักถามข้อเท็จจริงหรือเสนอแนะปัญหาต่อคณะรัฐมนตรี

เหตุผล

ด้วยปรากฏข้อเท็จจริงว่าสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจของประเทศขณะนี้ได้ส่งผลกระทบต่อการค้าดำเนินชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างรุนแรงเข้าทำนอง “ข้าวของแพง ค่าแรงถูก” อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการบริหารราชการแผ่นดินที่ล้มเหลวผิดพลาดในทุกด้านของรัฐบาลนี้ โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจที่ตกต่ำและทรุดตัวมาอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่มีการยึดอำนาจจนถึงการบริหารของรัฐบาลปัจจุบันซึ่งเป็นรัฐบาลเดียวกัน มีการก่อกวนนี้สาธารณะสูงสุดเป็นประวัติการณ์จนต้องขยายพาดานนี้สาธารณะ ขณะที่นี้ครัวเรือนของประชาชนและอัตราการว่างงานของนักศึกษาจบใหม่ก็สูงขึ้น เมื่อเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่ส่งผลให้มีผู้ติดเชื้อกว่าสองล้านคนและเสียชีวิตกว่าสองหมื่นคน ขณะที่มาตรการป้องกันและแก้ปัญหา ก็ไม่มีความชัดเจนแน่นอนกลับไปกลับมาซึ่งทำให้เศรษฐกิจของประเทศตึงเครียด การท่องเที่ยวได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง ขณะที่รัฐบาลไม่มีมาตรการเยียวยาที่เหมาะสม ประชาชนทุกสาขาอาชีพได้รับความเดือดร้อนอย่างถ้วนหน้า การจัดหาวัคซีนเพื่อนำมาฉีดให้ประชาชนก็ล่าช้าไร้ประสิทธิภาพ ต่อมาก็เกิดการแพร่ระบาดของโรคระบาดในสัตว์รวมทั้งเชื้ออหิวาต์แอฟริกาในสุกรด้วย ทำให้สุกรขาดตลาดและเนื้อสุกรมีราคาสูงขึ้นมากอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน แต่รัฐบาลกลับปกปิดข้อมูลการระบาดของโรคจนทำให้การแพร่ระบาดกระจายไปทั่วประเทศ เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรได้รับความเสียหายและเดือดร้อนในวงกว้าง ภายใต้สถานการณ์ดังกล่าวกลับมีข้อมูลว่ามีกรณีเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มทุนรายใหญ่อันเป็นการซ้ำเติมปัญหาให้กับประชาชน การแก้ปัญหาโรคระบาดทั้งในคนและสัตว์ขาดองค์ความรู้และภูมิปัญญา เน้นแก้ปัญหารายวัน ขณะเดียวกันสินค้าอุปโภคบริโภคอื่น ๆ ก็ปรับตัวสูงขึ้นตามไปด้วย ส่งผลกระทบต่อความเดือดร้อนให้กับประชาชนทั่วประเทศ ซึ่งรัฐบาลยังไม่มีมาตรการที่จะควบคุมและแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมนับวันยิ่งทวีความรุนแรงขึ้น โดยเฉพาะปัญหา PM 2.5 ที่ส่งผลต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน และเกิดขึ้นซ้ำซากทุกปี โดยที่รัฐบาลไม่มีมาตรการในการแก้ปัญหาที่เหมาะสม มีการนำทรัพยากรทางธรรมชาติและเงินแผ่นดินไปแลกเปลี่ยนและใช้จ่ายเพื่อแก้ปัญหาการกระทำที่ผิดพลาด

ของนายกรัฐมนตรี กรณีเมืองทองอัครา การแก้ปัญหาประมงล้นเหลวส่งผลกระทบต่อผู้ประกอบการ
 นับแสนราย การปฏิรูปการเมืองตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและยุทธศาสตร์ชาติก็ไม่มีควมคืบหน้าแม้แต่
 เรื่องเดียว เหตุเพราะรัฐบาลขาดความจริงใจที่จะปฏิรูปการเมือง เช่น เรื่องการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ
 และการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้ระบบการเมืองไทยถอยหลังไปกว่า 40 ปี
 ด้วยวิสัยทัศน์ของผู้นำที่ไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกทำให้ไทยต้องสูญเสียโอกาสทางเศรษฐกิจ
 อย่างมหาศาลจากการไม่เตรียมพร้อมต่อการพัฒนาเส้นทางรถไฟความเร็วสูงเพื่อเชื่อมต่อรถไฟความเร็วสูงสาย
 ลาว-จีน และสูญเสียโอกาสที่จะได้จากกลุ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจในเอเชียแปซิฟิก (APEC)
 การเลือกตั้งย้อนยุคไปสู่ระบบอุปถัมภ์และการใช้เงินเป็นหลัก การบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลยังส่อไป
 ในทางทุจริต หลายเรื่องซึ่งส่งผลกระทบต่องบประมาณแผ่นดิน จากรายงานของคณะกรรมการวุฒิสภา
 และผลวิจัยจากภายนอกพบว่ารัฐบาลนี้มีการทุจริตสูงมาก ส่งผลทำให้อันดับการทุจริตคอร์รัปชันโลกของไทย
 สูงขึ้นซ้ำเติมปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหายาเสพติด ที่แพร่ระบาดในประเทศอย่างกว้างขวางทุกพื้นที่และยังเป็น
 แหล่งส่งออกยาเสพติดรายใหญ่ไปยังหลายประเทศ จนทำให้ชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของประเทศเสียหายไปทั่วโลก
 จึงถือได้ว่าสถานการณ์ขณะนี้ เป็นวิกฤติของประเทศที่จะต้องมีการระดมความคิดเห็นและหามาตรการเพื่อจะ
 แก้ปัญหาดังกล่าวให้ลุล่วงไปอย่างรวดเร็ว รวมถึงมาตรการการชดเชยเยียวยาเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร
 และประชาชนผู้บริโภคที่ต้องรับภาระค่าครองชีพที่สูงขึ้นจากการปรับขึ้นราคาสินค้า

จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นข้างต้นจึงเป็นกรณีที่มีความจำเป็นที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในฐานะ
 ผู้แทนปวงชนชาวไทยจะได้ซักถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสภาพปัญหาและหาแนวทางแก้ปัญหาของคณะรัฐมนตรี
 ในเรื่องดังกล่าว และร่วมกันหาข้อสรุปเพื่อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อจะทำการบริหารราชการแผ่นดิน
 ของคณะรัฐมนตรีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงเป้าหมาย อันจะยังประโยชน์
 และลดผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนต่อไป

ส่วนที่ 2

ข้อมูลประกอบการพิจารณา

การขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศ

ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2564*

การดำเนินงานที่ผ่านมาของการขับเคลื่อนแผนการปฏิรูปประเทศ ด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ เพื่อให้บรรลุค่าเป้าหมายในปี พ.ศ. 2564 ที่กำหนดให้ร้อยละ 65 ของหน่วยงานภาครัฐมีคะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) 85 คะแนนขึ้นไปนั้น การบรรลุค่าเป้าหมายดังกล่าว ต้องอาศัยรูปแบบการทำงานที่สำคัญหลายประการ โดยเฉพาะการดำเนินกิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) ทั้งนี้ กิจกรรมปฏิรูปดังกล่าว เน้นการดำเนินงานตามเป้าหมายย่อย (Milestone : MS) ที่มีขั้นตอนและวิธีการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกิจกรรมตามช่วงเวลาที่เหมาะสมที่กำหนดไว้

กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ (Big Rock) ที่มีส่วนสนับสนุนค่าเป้าหมายด้านการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) ปี พ.ศ. 2564 นั้น ประกอบด้วยกิจกรรมปฏิรูปประเทศ 4 กิจกรรม มีผลการดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

1. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริต มีผลการดำเนินการโดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ทำงานร่วมกับคณะทำงานฯ และผู้แทนองค์กรชุมชนระดับตำบล โดยมีพื้นที่เป้าหมายการดำเนินการ 5 จังหวัด 25 ตำบล เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการป้องกันและเฝ้าระวังการทุจริตในพื้นที่ มีการออกแบบและจัดทำคู่มือการขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการต่อต้านการทุจริต การสร้างธรรมนูญตำบลหรือข้อตกลงในการทำงานร่วมกัน พัฒนาเครื่องมือและช่องทางในการสื่อสาร รวมทั้งการสร้างช่องทางร้องเรียนแฉเงาแฉทั้งในระดับจังหวัดและตำบล

2. การพัฒนากระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็ว โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ ในการดำเนินคดีทุจริตทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ดำเนินการผ่านโครงการเผยแพร่องค์ความรู้ และการบังคับใช้กฎหมายผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อส่งเสริมความโปร่งใสในองค์กรในพื้นที่

* สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). รายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ประจำปี 2564. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

ภูมิภาคเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการบังคับใช้กฎหมายและรับฟังความคิดเห็นในแนวทางการพัฒนากฎหมาย รวมถึงการมีระบบติดตาม ตรวจสอบ หรือแจ้งความคืบหน้าในการดำเนินงานให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ และสามารถเข้าถึงข้อมูลได้โดยสะดวก รวมถึงกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบเป็นการเฉพาะเพื่อรับเรื่องร้องเรียน ในกรณีที่มีผู้เกี่ยวข้องได้รับความเดือดร้อนอันเนื่องมาจากความล่าช้าในการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม

3. การพัฒนาระบบราชการไทยให้โปร่งใส ไร้ผลประโยชน์ มีผลการดำเนินการ สรุปได้ดังนี้

(1) การขับเคลื่อนกิจกรรมปฏิรูป เรื่อง “นโยบาย No Gift Policy จากการปฏิบัติหน้าที่” ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ได้รับความร่วมมือจากศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.) ของหน่วยงานภาครัฐ 39 หน่วยงาน ในการดำเนินการดังกล่าว

(2) การขับเคลื่อนการบริหารบุคคลภาครัฐในระบบคุณธรรมตามรัฐธรรมนูญบัญญัติ และยกระดับมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนกับส่วนรวม โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์สภาพปัญหา เพื่อจัดทำรายงานการพิจารณา ศึกษา และยกย่องพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคล และผลประโยชน์ส่วนรวม พ.ศ. ... ซึ่งมีการวางกรอบการดำเนินการจัดทำกฎหมายเกี่ยวกับการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคล และผลประโยชน์ส่วนรวม

(3) การยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อหัวหน้าส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐที่ตนสังกัดหรือปฏิบัติงานอยู่ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการตรวจสอบการรั่วไหลผิดปกติ

(4) การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงเกี่ยวกับการประพตมิชอบ และรั่วไหลผิดปกติของเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงาน และบังคับใช้มาตรการทางจริยธรรม วินัย และอาญา ต่อผู้กระทำผิด โดยสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ จัดส่งข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมหรือช่องทางความเสี่ยงการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐและการรั่วไหลผิดปกติไปยังสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เพื่อทำการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับ รวมทั้งจัดทำข้อมูลเพื่อแจ้งหัวหน้าหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง

4. การพัฒนามาตรการสกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ มีผลการดำเนินการที่สำคัญเกี่ยวกับการกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ โดยสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตเชิงนโยบายและแนวทางในการตรวจสอบ ติดตาม กำกับ ระเบียบร้อยแล้ว รวมทั้งสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐได้ดำเนินการจัดทำร่างคู่มือการประเมินความเสี่ยงต่อการทุจริตเชิงนโยบายในการดำเนินโครงการขนาดใหญ่ ซึ่งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศฯ ได้เห็นชอบกับคู่มือฯ ดังกล่าวแล้ว และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ได้แจ้งคู่มือฯ ไปยังส่วนราชการ เพื่อให้ส่วนราชการทำการประเมินความเสี่ยงและแผนบริหารความเสี่ยง ประกอบการจัดทำคำขอรับการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2566 แล้ว เมื่อเดือนตุลาคม 2564

**คำแถลงนโยบายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
ของรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา***

นโยบายหลัก 12 ด้าน

12. การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และกระบวนการยุติธรรม

12.1 แก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยจัดให้มีมาตรการและระบบเทคโนโลยีนวัตกรรมที่ช่วยป้องกันและลดการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างจริงจังและเข้มงวด รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการติดตามการแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งเร่งสร้างจิตสำนึกของคนในสังคมให้ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต ถูกต้อง ชอบธรรม และสนับสนุนทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและเฝ้าระวังการทุจริตประพฤติมิชอบ

12.2 ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม โดยส่งเสริมให้มีรูปแบบการลงโทษอื่นที่ไม่ใช่โทษอาญาตามหลักสากล มุ่งเน้นยกระดับการพัฒนาระบบ แก้ไข บำบัด พื้นฟูผู้กระทำผิด ส่งเสริม ปกป้อง ค้ำครองสิทธิมนุษยชน พัฒนาประสิทธิภาพระบบการสืบสวนสอบสวนด้านการปราบปรามอาชญากรรมพิเศษ กำหนดมาตรการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรมให้สามารถปฏิบัติหน้าที่โดยปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำใด ๆ พร้อมทั้งบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมให้ดำเนินงานสอดคล้องประสานกันอย่างเป็นองค์รวม เพื่อให้สามารถจัดการกับข้อขัดแย้งและกรณีพิพาทได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการทำงานเชิงรุก รวมทั้งพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมให้สามารถอำนวยความสะดวกยุติธรรมได้อย่างเป็นธรรม เสมอภาค โปร่งใส รวดเร็ว ท้วมถึง และปราศจากการเลือกปฏิบัติสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมได้ และสร้างสังคมที่พัฒนาอย่างเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ เกิดความเสมอภาคและเท่าเทียม พร้อมทั้งผลักดันให้เกิดการนำเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมสมัยใหม่มาใช้ในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลกฎหมาย พัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ และเป็นธรรม รวมทั้งให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่จำเป็นและเหมาะสมแก่ผู้ยากไร้หรือผู้ด้อยโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวกและรวดเร็ว

นโยบายเร่งด่วน 12 เรื่อง

8. การแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายราชการประจำ โดยเร่งรัดการดำเนินมาตรการทางการเมืองควบคู่ไปกับมาตรการทางกฎหมายเมื่อพบผู้กระทำผิดอย่างเคร่งครัด นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการเฝ้าระวังการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างจริงจังและเข้มงวด และเร่งรัดดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย เมื่อพบผู้กระทำผิดอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ภาครัฐปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบโดยเร็วที่สุด พร้อมทั้งให้ภาคสังคม ภาคเอกชน และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและเฝ้าระวังการทุจริตประพฤติมิชอบ

* เรียบเรียงโดยนายโชคสุข กรกิตติชัย วิทยาการเชี่ยวชาญ กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ รวบรวมและเรียบเรียงจากคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์ โอชา แถลงต่อรัฐสภา วันพฤหัสบดีที่ 25 กรกฎาคม 2562 . สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2565 จาก https://www.thaigov.go.th/uploads/document/66/2019/07/pdf/Doc_20190725085640000000.pdf

ความสอดคล้องระหว่างนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดิน ของคณะรัฐมนตรีกับหน้าที่ของรัฐ และแนวนโยบายแห่งรัฐของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และยุทธศาสตร์ชาติ

หมวด 5 หน้าที่ของรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	นโยบายรัฐบาล
<p>มาตรา 53 รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด</p>	<ul style="list-style-type: none"> - นโยบายเร่งด่วนที่ 8 การแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายราชการประจำ - นโยบายที่ 12 การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และกระบวนการยุติธรรม (ข้อ 12.2)
<p>มาตรา 63 รัฐต้องส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงอันตรายที่เกิดจากการทุจริตและประพฤติมิชอบทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน และจัดให้มีมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งกลไกในการส่งเสริมให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการรณรงค์ให้ความรู้ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส โดยได้รับความคุ้มครองจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - นโยบายเร่งด่วนที่ 8 การแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายราชการประจำ - นโยบายที่ 12 การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และกระบวนการยุติธรรม (ข้อ 12.1)
หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	นโยบายของรัฐบาล
<p>มาตรา 68 รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพเป็นธรรมและไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร</p> <p>รัฐพึงมีมาตรการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรม ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยเคร่งครัด ปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำใด ๆ</p> <p>รัฐพึงให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่จำเป็นและเหมาะสมแก่ผู้ยากไร้หรือผู้ด้อยโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมถึงตลอดถึงการจัดหาทุนความให้</p>	<ul style="list-style-type: none"> - นโยบายเร่งด่วนที่ 8 การแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายราชการประจำ - นโยบายที่ 12 การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และกระบวนการยุติธรรม (ข้อ 12.2)

<p>มาตรา 76 รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่น ให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดทำบริการสาธารณะ และการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชนรวมตลอดทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีทัศนคติ เป็นผู้ให้บริการประชาชนให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>รัฐพึงดำเนินการให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามระบบคุณธรรม โดยกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีมาตรการป้องกันมิให้ผู้ใดใช้อำนาจหรือกระทำการโดยมิชอบที่เป็นการก้าวท้าวหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ หรือกระบวนกรแต่งตั้งหรือการพิจารณาความดีความชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ</p> <p>รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมเพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว</p>	<ul style="list-style-type: none"> - นโยบายเร่งด่วนที่ 8 การแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายราชการประจำ - นโยบายที่ 12 การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และกระบวนกรยุติธรรม (ข้อ 12.1)
<p>มาตรา 77 รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็น หรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพ โดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นการกระทบประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง</p> <p>ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์</p>	<ul style="list-style-type: none"> - นโยบายที่ 12 การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และกระบวนกรยุติธรรม (ข้อ 12.2)

<p>ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้าน และเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็น และการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายในรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป</p> <p>รัฐพึงใช้ระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะกรณีที่สำคัญ พึงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายให้ชัดเจน และพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง</p>	
--	--

ยุทธศาสตร์ชาติ	นโยบายของรัฐบาล
ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ	
<p>6. ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดย (1) ประชาชนและภาคีต่าง ๆ ในสังคมร่วมมือกันในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ (2) บุคลากรภาครัฐยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต (3) การปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ มีประสิทธิภาพ มีความเด็ดขาด เป็นธรรม และตรวจสอบได้ และ (4) การบริหารจัดการ การป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างเป็นระบบแบบบูรณาการ</p>	<p>- นโยบายเร่งด่วนที่ 8 การแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายราชการประจำ</p> <p>- นโยบายที่ 12 การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และกระบวนการยุติธรรม (ข้อ 12.1)</p>
<p>7. กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็น โดย (1) ภาครัฐจัดให้มีกฎหมายที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลง (2) มีกฎหมายเท่าที่จำเป็น และ (3) การบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เท่าเทียม มีการเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้กฎหมาย</p>	<p>- นโยบายที่ 12 การป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และกระบวนการยุติธรรม (ข้อ 12.2)</p>

ยุทธศาสตร์ชาติ	นโยบายของรัฐบาล
<p>8. กระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชน และปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค โดย (1) บุคลากรและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เคารพและยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย เคารพศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ที่พึงได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม (2) ทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม มีบทบาท เชิงรุกร่วมกันในทุกขั้นตอนของการค้นหาความจริง (3) หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทั้งทางแพ่ง อาญา และปกครอง มีเป้าหมายและยุทธศาสตร์ ร่วมกัน (4) ส่งเสริมระบบยุติธรรมทางเลือก ระบบ ยุติธรรมชุมชน และการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการยุติธรรม และ (5) พัฒนามาตรการอื่น แทนโทษทางอาญา</p>	<p>- นโยบายที่ 12 การป้องกันและปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบ และกระบวนการยุติธรรม (ข้อ 12.2)</p>

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติด้านการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ*

วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมการทำงานของภาครัฐให้มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ปลอดภัยการทุจริต และประพฤติมิชอบ มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกกระดับ มีวัฒนธรรม แยกแยะประโยชน์ส่วนบุคคลและประโยชน์ส่วนรวมของบุคลากรภาครัฐให้เกิดขึ้น และสร้างจิตสำนึก และค่านิยมให้ทุกภาคส่วนตื่นตัวละอายต่อการทุจริตประพฤติมิชอบทุกรูปแบบ มีส่วนร่วมต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ

เป้าหมาย ประเทศไทยปลอดภัยการทุจริตและประพฤติมิชอบ

การประเมินผลลัพธ์การดำเนินการที่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมาย

1. ประเทศไทยปลอดภัยการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยมีค่าเป้าหมายที่ต้องบรรลุภายในปี 2565 คือ “ดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทยอยู่ในอันดับ 1 ใน 54 และ/หรือได้คะแนนไม่ต่ำกว่า 50 คะแนน”

ผลลัพธ์ แนวโน้มของปัญหาการทุจริตและคอร์รัปชันในประเทศที่ยังไม่ลดลง ซึ่งส่งผลให้อาจไม่สามารถบรรลุเป้าหมายตามที่ตั้งไว้ เนื่องจากประเทศไทยมีคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตในปี 2564 อยู่ที่ 35 คะแนน ลดลงกว่าในปี 2563 ทั้งนี้ ในการจัดอันดับปรับลดลงจากอันดับที่ 104 เป็นอันดับที่ 110 จากทั้งหมด 180 ประเทศ และในกลุ่มประเทศอาเซียนไทยได้อันดับที่ 5 คงที่เท่ากับในปี 2563

2. แผนแม่บท ประกอบด้วย 3 เป้าหมายระดับแผนแม่บทย่อย โดยมีสถานการณ์บรรลุเป้าหมาย ดังนี้

แผนแม่บทย่อย	เป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565	ผลลัพธ์
ประชาชนมีวัฒนธรรมและพฤติกรรมซื่อสัตย์สุจริต	<p>1. ร้อยละของเด็กและเยาวชนไทยมีพฤติกรรมที่ยึดมั่นความซื่อสัตย์สุจริต ในช่วงปี 2561-2565 ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 50</p> <p>2. ร้อยละของประชาชนที่มีวัฒนธรรมค่านิยมสุจริต มีทัศนคติและพฤติกรรมในการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ในช่วงปี 2561-2565 ขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 50</p> <p>3. ร้อยละของหน่วยงานที่ผ่านเกณฑ์การประเมิน ITA ในปี 2565 ร้อยละ 80 ของหน่วยงานผ่านเกณฑ์การประเมิน ITA ที่ 85 คะแนนขึ้นไป</p>	พิจารณาจากผลการประเมิน ITA ในปี 2564 ภาพรวมของประเทศไทยมีแนวโน้มที่ดีขึ้น มีผลการประเมินโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 81.3 คะแนน โดยมีจำนวนหน่วยที่มีการประเมินผ่านเกณฑ์จำนวน 4,149 หน่วยงาน (ร้อยละ 49.95)
คดีทุจริตและประพฤติมิชอบลดลง	1. จำนวนคดีทุจริตในภาพรวมลดลง ในช่วงปี 2561-2565 ที่ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 10	พิจารณาจากในปีงบประมาณ 2564 จำนวนคดีทุจริตในภาพรวม

* รวบรวมและเรียบเรียงจาก สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติประจำปี 2564. สืบค้น 10 กุมภาพันธ์ 2565 จาก http://nscr.nesdb.go.th/nscr_report/

แผนแม่บทย่อย	เป้าหมายที่ต้องการบรรลุในปี 2565	ผลลัพธ์
	<p>2. จำนวนข้อร้องเรียนเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ถูกชี้มูลเรื่องวินัย (ทุจริต) ในปี 2561-2565 ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 10</p> <p>3. สัดส่วนจำนวนข้อร้องเรียนเจ้าหน้าที่ภาครัฐที่ถูกชี้มูลว่าการกระทำการทุจริตในปี 2561-2565 ลดลงร้อยละ 10</p>	<p>ลดลงกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้มาก โดยลดลงร้อยละ 19.44 ดังจะเห็นได้ว่า สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ สามารถดำเนินการตรวจสอบและได้สวนข้อเท็จจริงแล้วเสร็จ 5,376 เรื่อง (จากเป้าหมายที่กำหนดไว้จำนวน 6,565 เรื่อง)</p>
<p>การดำเนินคดีทุจริต มีความรวดเร็ว เป็นธรรม โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติ</p>	<p>1. สัดส่วนกระบวนการดำเนินคดีทุจริตที่จำเป็นต้องขอขยายระยะเวลาเกินกว่ากรอบเวลาปกติที่กฎหมายกำหนดลดลง โดยในปี 2561-2565 จะต้องไม่เกินร้อยละ 25</p> <p>2. สัดส่วนจำนวนคดีอาญาที่หน่วยงานได้สวนคดีทุจริตถูกฟ้องกลับลดลง โดยในปี 2561-2565 จะต้องไม่เกินร้อยละ 4 ของจำนวนคดีที่ส่งฟ้อง</p>	<p>ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีเรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ไต่สวน จำนวน 725 เรื่อง และมีเรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ไต่สวนและมีการขยายกรอบเวลาดำเนินการเกินกว่ากรอบเวลาปกติ (กฎหมายกำหนด 2 ปี) จำนวน 532 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 73.3 นอกจากนี้ จำนวนคดีอาญาที่หน่วยงานได้สวนคดีทุจริตถูกฟ้องกลับยังไม่ถูกฟ้องกลับจากคดีที่มีการส่งฟ้องศาล</p>

ผลคะแนนการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ
(Integrity and Transparency Assessment : ITA) ปี 2564*

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) รายงานผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ปรากฏตามตาราง ดังนี้

กลุ่ม	หน่วยงาน (คะแนนสูงสุด)	คะแนน	หน่วยงาน (คะแนนต่ำสุด)	คะแนน
องค์กรศาล องค์กรอิสระ หน่วยงานในสังกัด รัฐสภา องค์กรอัยการ	สำนักงานเลขาธิการ สภาผู้แทนราษฎร	97.46	สำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้ง	87.99
ส่วนราชการระดับกรม	กรมการปกครอง	99.12	กรมการขนส่งทางราง	71.24
รัฐวิสาหกิจ	ธนาคารอาคารสงเคราะห์	99.8	องค์การสวนสัตว์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์	78.96
องค์การมหาชน	สำนักงานพัฒนาธุรกรรม ทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การ มหาชน)	98.91	สำนักงานกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง	84.38
หน่วยงานของรัฐ อื่นๆ และกองทุน	กองทุนฟื้นฟูและพัฒนา เกษตรกร	98.52	สำนักงานการบินพลเรือนแห่ง ประเทศไทย	83.40
สถาบันอุดมศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี	99.29	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์	73.59
จังหวัด (ราชการส่วน ภูมิภาค)	จังหวัดบึงกาฬ	99.60	จังหวัดกำแพงเพชร	69.88
จังหวัด (ภาพรวม จังหวัด)	จังหวัดภูเก็ต	94.06	จังหวัดร้อยเอ็ด	69.78

* ผลประเมินคุณธรรมความโปร่งใส ITA ปี'64 สนง. สภาผู้แทนฯ มากสุด กกต. บัวย. (4 มกราคม 2565). ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. สืบค้น 25 มกราคม 2565 จาก <https://www.prachachat.net/politics/news-834153>

ผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานของภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ที่ “ไม่ผ่าน” เกณฑ์ 85 คะแนน ปรากฏตามตาราง ดังนี้

หน่วยงาน	คะแนน
1. สำนักงานขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติและการสร้างความสามัคคีปรองดอง	81.53
2. สำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจ	80.70
3. กรมการขนส่งทางราง	71.24
4. การรถไฟแห่งประเทศไทย	83.45
5. โรงพิมพ์ตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	84.63
6. องค์การสวนสัตว์แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์	78.96
7. สำนักงานกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง	84.38
8. สำนักงานการบินพลเรือนแห่งประเทศไทย	83.40
9. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ	84.93
10. มหาวิทยาลัยนครพนม	73.75
11. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต	76.00
12. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม	84.26
13. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์	73.59
14. สถาบันดนตรีกัลยาณีวัฒนา	76.18
15. จังหวัดกำแพงเพชร	69.88

ทั้งนี้ ผลการประเมิน ITA 2564 ผลคะแนนภาพรวมระดับประเทศ พบว่ามีผลคะแนนเฉลี่ย 81.25 คะแนน สูงขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา 13.35 คะแนน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาตามค่าเป้าหมายตัวชี้วัดของแผนแม่บทภายใต้ ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ซึ่งกำหนดค่าเป้าหมายของปีงบประมาณ 2564 ไว้ว่า หน่วยงานภาครัฐต้องมีค่าคะแนน ITA 85 คะแนนขึ้นไป เป็นจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 65 ของ หน่วยงานภาครัฐทั้งหมด หรือราว 5,395 แห่ง ผลปรากฏว่ามีหน่วยงานบรรลุค่าเป้าหมายจำนวน 4,146 หน่วยงาน หรือคิดเป็นร้อยละ 49.95 แต่สูงเกินกว่าปีที่ผ่านมาร้อยละ 36.76

ผลงานด้านปราบปรามการทุจริตของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ปี 2563*

ในปีงบประมาณ 2563 มีคำกล่าวหาร้องเรียนเรื่องทุจริตส่งมาให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. รวมทั้งสิ้น 9,130 เรื่อง ส่วนใหญ่เป็นคำกล่าวหาประเภทหนังสือร้องเรียน 4,958 เรื่อง รองลงมา คือ บัตรสนเท่ห์ 2,013 เรื่อง และหนังสือราชการ 1,850 เรื่อง

ทั้งนี้ เรื่องร้องเรียนที่เข้ามาเป็นการทุจริตที่เกิดขึ้น ปรากฏตามตาราง ดังนี้

ปีงบประมาณ	จำนวน (เรื่อง)	ร้อยละ (%)
2512-2559	2,340	25.63
2560-2561	1,496	16.39
2562-2563	5,294	57.98

คำกล่าวหาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ที่ส่งให้หน่วยงานอื่นดำเนินการ จำแนกตามหน่วยงานที่ถูกกล่าวหา

โดยส่วนใหญ่เป็นกรณีเรื่องที่ถูกกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐในตำแหน่งอำนวยการระดับสูง หรือเทียบเท่าลงมา และมีใช่เป็นความผิดร้ายแรง จึงส่งให้หน่วยงานที่มีหน้าที่และอำนาจป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทน จำนวน 3,109 เรื่อง ปรากฏตามตาราง ดังนี้

ประเภท	จำนวน (เรื่อง)	ร้อยละ (%)
การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ	1,640	52.75
การยกยอก/เบียดบังเงินหรือทรัพย์สินของราชการ	507	16.31
การทุจริตในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง	281	9.04
การบริหารงานบุคคล (การบรรจุ/แต่งตั้ง/เลื่อนตำแหน่ง/โยกย้าย/ลงโทษวินัย)	232	7.46
การเรียกรับสินบน	154	4.95
การทุจริตในการจัดหางบประมาณ/โครงการ/เบิกจ่ายเงินในโครงการเป็นเท็จ	139	4.47
การออกเอกสารสิทธิ์ที่ดิน	109	3.51
การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม	26	0.84
การฝ่าฝืนจริยธรรม	21	0.68
รวม	3,109	100.00

* รวบรวมและเรียบเรียงจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2563). รายงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาคำกล่าวหาที่ส่งให้หน่วยงานอื่นดำเนินการ พบว่า หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานที่มีคำกล่าวหามากที่สุด ปรากฏตามตาราง ดังนี้

หน่วยงาน	จำนวน (เรื่อง)	ร้อยละ (%)
หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	869	27.95
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	610	19.62
กระทรวงมหาดไทย	472	15.18
กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	219	7.04
กระทรวงศึกษาธิการ	207	6.65
กระทรวงสาธารณสุข	98	3.15
กระทรวงการคลัง	84	2.70
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	82	2.63
กระทรวงคมนาคม	72	2.31
ส่วนราชการที่ไม่สังกัดกระทรวง/ทบวง	59	1.89
หน่วยงานอื่น ๆ	337	10.83
รวม	3,109	100.00

คำกล่าวหาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ที่สำนักงาน ป.ป.ช. รับผิดชอบดำเนินการเอง

จากคำกล่าวหาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวน 9,130 เรื่อง คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติรับไว้ดำเนินการ จำนวน 2,951 เรื่อง โดยเป็นคำกล่าวหาที่เกิดเหตุในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มากที่สุด ปรากฏตามตาราง ดังนี้

งบประมาณประจำปี พ.ศ.	จำนวน (เรื่อง)	ร้อยละ (%)
2509-2542	12	0.41
2543-2548	31	1.05
2549-2558	592	20.06
2559	169	5.73
2560	201	6.81
2561	252	8.54
2562	613	20.77
2563	696	23.59
รวม	2,951	100.00

จากคำกล่าวหาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวน 2,951 เรื่อง พบว่า หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานที่ถูกกล่าวหามากที่สุด ปรากฏตามตาราง ดังนี้

หน่วยงาน	จำนวน (เรื่อง)	ร้อยละ (%)
หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	1,434	48.59
กระทรวงมหาดไทย	290	9.83
กระทรวงศึกษาธิการ	202	6.85
กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	146	4.95
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	105	3.56
ส่วนราชการอื่น ๆ	774	26.22
รวม	2,951	100.00

เมื่อพิจารณาคำกล่าวหาของหน่วยงานที่มีคำกล่าวหามากที่สุด 3 อันดับแรก ปรากฏตามตารางดังนี้

ประเภท	อันดับ 1	อันดับ 2	อันดับ 3
	หน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	กระทรวงมหาดไทย	กระทรวงศึกษาธิการ
การปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ	329	102	31
การยกยอก/เบียดบังเงินหรือทรัพย์สินของราชการ	141	14	30
การทุจริตในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง	516	55	-
การบริหารงานบุคคล (การบรรจุ/แต่งตั้ง/เลื่อนตำแหน่ง/โยกย้าย/ลงโทษวินัย)	100	20	14
การเรียกรับสินบน	75	16	9
ร่ำรวยผิดปกติ	59	8	9
การทุจริตในการจัดทำงบประมาณ/โครงการ/เบิกจ่ายเงินในโครงการเป็นเท็จ	163	13	12
การออกเอกสารสิทธิ์ที่ดิน	29	61	-
การขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนบุคคลกับประโยชน์ส่วนรวม	21	1	-
การฝ่าฝืนจริยธรรม	1	-	1
รวม	1,434	290	202

ผลงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) ปี 2564*

สถิติเรื่องไตสวนที่ดำเนินการแล้วเสร็จ

ปีงบประมาณ พ.ศ.	ดำเนินการแล้วเสร็จ (คดี)
2561	3,752
2562	5,167
2563	5,062
2564	4,552

สถิติด้านการตรวจสอบทรัพย์สิน

ปีงบประมาณ พ.ศ.	ประเภท (เรื่อง)	จำนวน	รวม (เรื่อง)	มูลค่าทรัพย์สินที่ร้องขอให้ตก เป็นแผ่นดิน (บาท)
2563	- ไม่ยื่นบัญชี - ยื่นบัญชีเท็จ	2 เรื่อง 20 บัญชี	22	746,631,860.07
	ทรัพย์สินเพิ่มขึ้น ผิดปกติหรือรั่วราย ผิดปกติ	4 เรื่อง	4	
2564	- ไม่ยื่นบัญชี - ยื่นบัญชีเท็จ	7 เรื่อง 21 บัญชี	28	471,094,091
	ทรัพย์สินเพิ่มขึ้น ผิดปกติหรือรั่วราย ผิดปกติ	7 เรื่อง	7	

* รวบรวมและเรียบเรียงจาก ป.ป.ช. แดงผลงานปี 64 ปราบทุจริตกว่า 4,552 คดี “วัชรพล” โอดงานไม่สบาย ถูกฟ้องกลับ 18 คดี. ผู้จัดการออนไลน์. สืบค้น 10 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://mgronline.com/politics/detail/964000012193>

ข้อมูลความเสี่ยงต่อการทุจริตทั้งในกรุงเทพมหานคร (กทม.) และต่างจังหวัด
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ประเด็นที่	ความเสี่ยงต่อการทุจริต
1	การทุจริตเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติ เช่น การบุกรุกป่า การรुकล้ำลำน้ำ การจัดสรรพื้นที่ป่าเพื่อเกษตรกรรม การลักลอบดูดทรายในลำน้ำ ฯลฯ ที่เกิดขึ้นหลายจังหวัด
2	การทุจริตเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในโครงการสาธารณูปโภคพื้นฐาน อาทิ เสาไฟฟ้าประติมากรรม เสาไฟฟ้านวัตกรรม ประปาหมู่บ้าน ทางระบายน้ำ เขื่อน ฯลฯ เกิดขึ้นในหลายจังหวัด
3	การทุจริตการใช้จ่ายงบประมาณโครงการฟื้นฟูเศรษฐกิจจากผลกระทบโควิด-19 (เงินกู้ 4 แสนล้านบาท) อาทิ โครงการโคกหนองนา โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ โครงการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง หรืออุทกภัย

ผลการติดตามคดีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลความผิด (ตั้งแต่ปี 2560-2564)

ปีที่ชี้มูลความผิด	ชี้มูลความผิดทั้งหมดจำนวน	ชี้มูลความผิดทางอาญาจำนวน	อัยการสูงสุดอยู่ระหว่างพิจารณาดำเนินการ	ตั้งข้อไม่สมบูรณ์อยู่ระหว่างพิจารณาดำเนินการ	ป.ป.ช.ฟ้องเอง	อัยการสูงสุดฟ้องแล้ว	อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล	ศาลพิพากษาแล้ว		เรื่องอื่น ๆ	จำนวนผลการติดตามคดี
								ยกฟ้อง	ลงโทษ		
2560	239	205	17	2	6	139	13	13	119	6	205 (ร้อยละ 100)
2561	408	369	3	2	21	337	96	16	246	6	369 (ร้อยละ 100)
2562	300	265	21	17	12	212	109	6	109	3	265 (ร้อยละ 100)
2563	515	433	241	34	20	137	107	-	50	1	433 (ร้อยละ 100)
2564	1,078	944	362	28	9	12	20	-	-	-	411 (ร้อยละ 43.53)
รวม	2,540	2,216	644	83	68	837	345	35	524	16	1,683

ผลการดำเนินงานด้านปราบปรามการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ปีงบประมาณ 2563*

จำนวนเรื่องกล่าวหา			เรื่องดำเนินการเสร็จ								คงเหลือ	เรื่องคงค้าง (ร้อยละ)
ยอดคงค้างยกมา	รับใหม่	รวม	ข้อมูลความผิด	ให้ข้อกล่าวหาตกไป	ไม่รับ/ไม่ยกขึ้นพิจารณา	ไม่รับไว้ต่อข้อเท็จจริง	ส่งให้พนักงานสอบสวน	ส่งหน่วยงานอื่น	ส่งให้พนักงานสอบสวนและหน่วยงานอื่น	รวม		
14,350	3,563	17,913	514	165	2,470	451	621	576	265	5,062	12,851	71.74

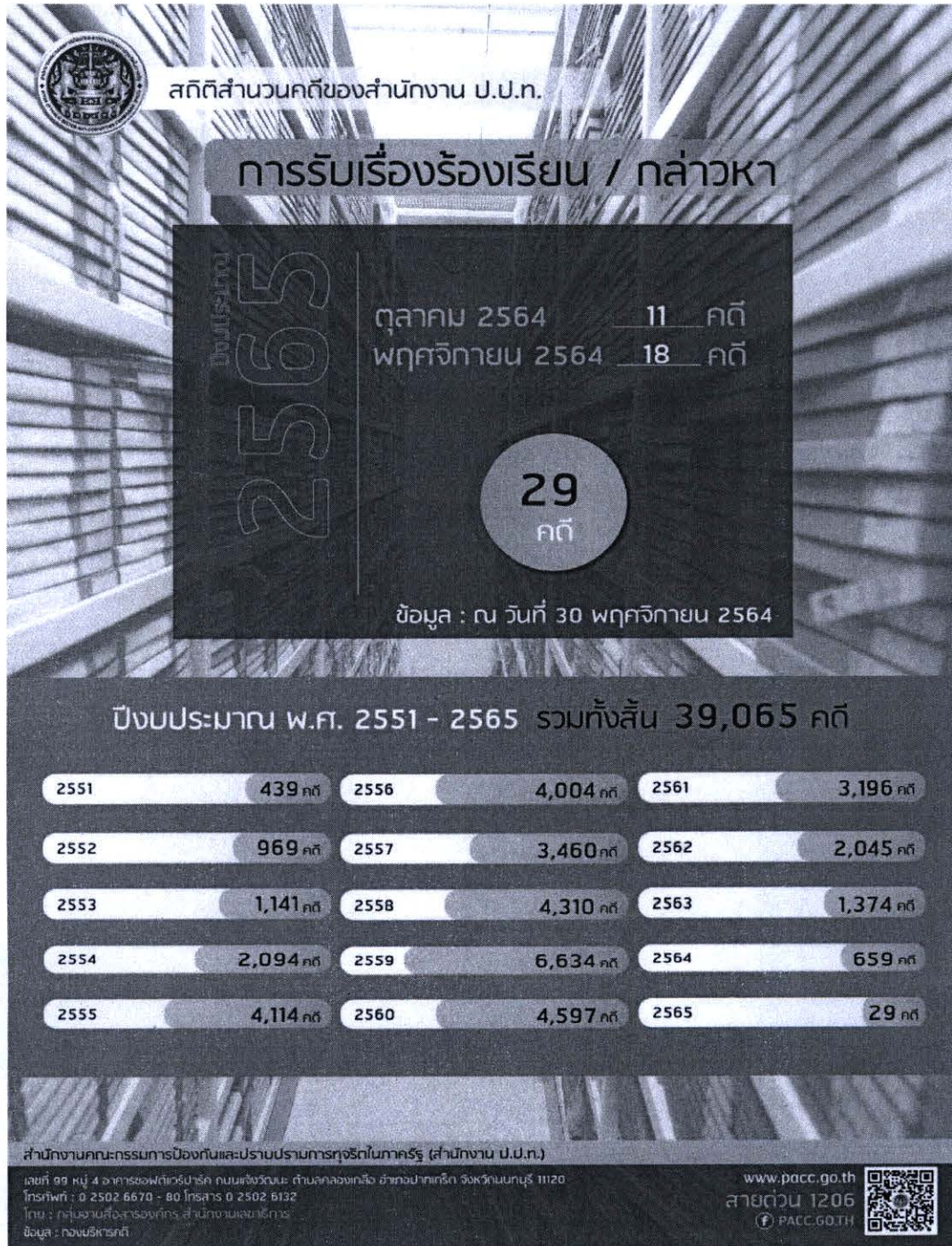
* รวบรวมและเรียบเรียงจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2563). รายงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 สำนักงาน ป.ป.ช. มีปริมาณเรื่องกล่าวหาคงเหลือยกมา ณ วันที่ 30 กันยายน 2562 จำนวน 14,350 เรื่อง โดยมีจำนวนเรื่องกล่าวหารับใหม่รวมทั้งสิ้น 3,563 เรื่อง ซึ่งเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจำนวนเรื่องกล่าวหารับใหม่กับปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ที่ผ่านมาแล้ว ปรากฏว่าสำนักงาน ป.ป.ช. มีจำนวนเรื่องกล่าวหารับใหม่เพิ่มมากขึ้น จำนวน 278 เรื่อง และเมื่อรวมจำนวนเรื่องกล่าวหารับใหม่กับปริมาณเรื่องกล่าวหาสะสมที่รับไว้ดำเนินการทั้งหมดแล้ว ส่งผลให้มีจำนวนเรื่องกล่าวหาที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของสำนักงาน ป.ป.ช. รวมทั้งสิ้น 17,913 เรื่อง โดยมีเรื่องกล่าวหาที่อยู่ระหว่างการดำเนินการของสำนักงาน ป.ป.ช. (ณ วันที่ 30 กันยายน 2563) คงเหลือสะสมจำนวนรวมทั้งสิ้น 12,851 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 71.74 ของเรื่องกล่าวหาที่รับไว้ดำเนินการทั้งหมด ซึ่งเป็นจำนวนน้อยกว่าปีงบประมาณที่ผ่านมา แบ่งออกเป็นเรื่องตรวจสอบเบื้องต้น คงเหลือ จำนวน 9,522 เรื่อง และเรื่องได้สวนข้อเท็จจริงคงเหลือ จำนวน 3,329 เรื่อง

ทั้งนี้ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถดำเนินการพิจารณาเรื่องกล่าวหาแล้วเสร็จ รวมทั้งสิ้น 5,991 เรื่อง แบ่งออกเป็น เรื่องตรวจสอบเบื้องต้นแล้วเสร็จ จำนวน 5,264 เรื่อง และเรื่องได้สวนข้อเท็จจริงแล้วเสร็จ 727 เรื่อง ซึ่งในจำนวนนี้เป็นเรื่องกล่าวหาที่ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว (เรื่องเสร็จเด็ดขาด) รวม 5,062 เรื่อง และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจำนวนเรื่องกล่าวหาคงเหลือ ณ วันสิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 กับปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 แล้วนั้น ปรากฏว่า สำนักงาน ป.ป.ช. มีจำนวนเรื่องกล่าวหาคงเหลือสะสมลดน้อยลงกว่าปีงบประมาณที่ผ่านมา จำนวน 1,499 เรื่อง จากเรื่องคงเหลือจำนวน 14,350 เรื่อง เป็น 12,851 เรื่อง

ผลงานด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม
การทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.)*

สถิติการรับเรื่องร้องเรียน/กล่าวหาของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
ในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2551-2565

* สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ. (28 มกราคม 2565). สถิติสำนวนคดีของสำนักงาน ป.ป.ท.. สืบค้น 10 กุมภาพันธ์ 2565 จาก https://www.pacc.go.th/index.php/home/view_content/45/6018

สถิติด้านการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน ตั้งแต่ปี 2555-2565

สถิติสำนวนคดีของสำนักงาน ป.ป.ท.

ด้านการแสวงหาข้อเท็จจริง และรวบรวมพยานหลักฐาน

(ตั้งแต่ พ.ศ. 2555 - 2565)

รับไว้
ไว้สำนวน
ข้อเท็จจริง
6,929 คดี

ไม่รับ
ไว้สำนวน
ข้อเท็จจริง
16,709 คดี

คณะกรรมการ ป.ป.ท.

พิจารณาแล้ว

36,938

คดี

ข้อมูล : ณ วันที่ 30 พฤศจิกายน 2564

ส่งสำนักงาน
ปป.ช.

10,567

คดี

ส่งหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องและอื่น ๆ

1,537

คดี

ส่งพนักงาน
สอบสวน

1,196

คดี

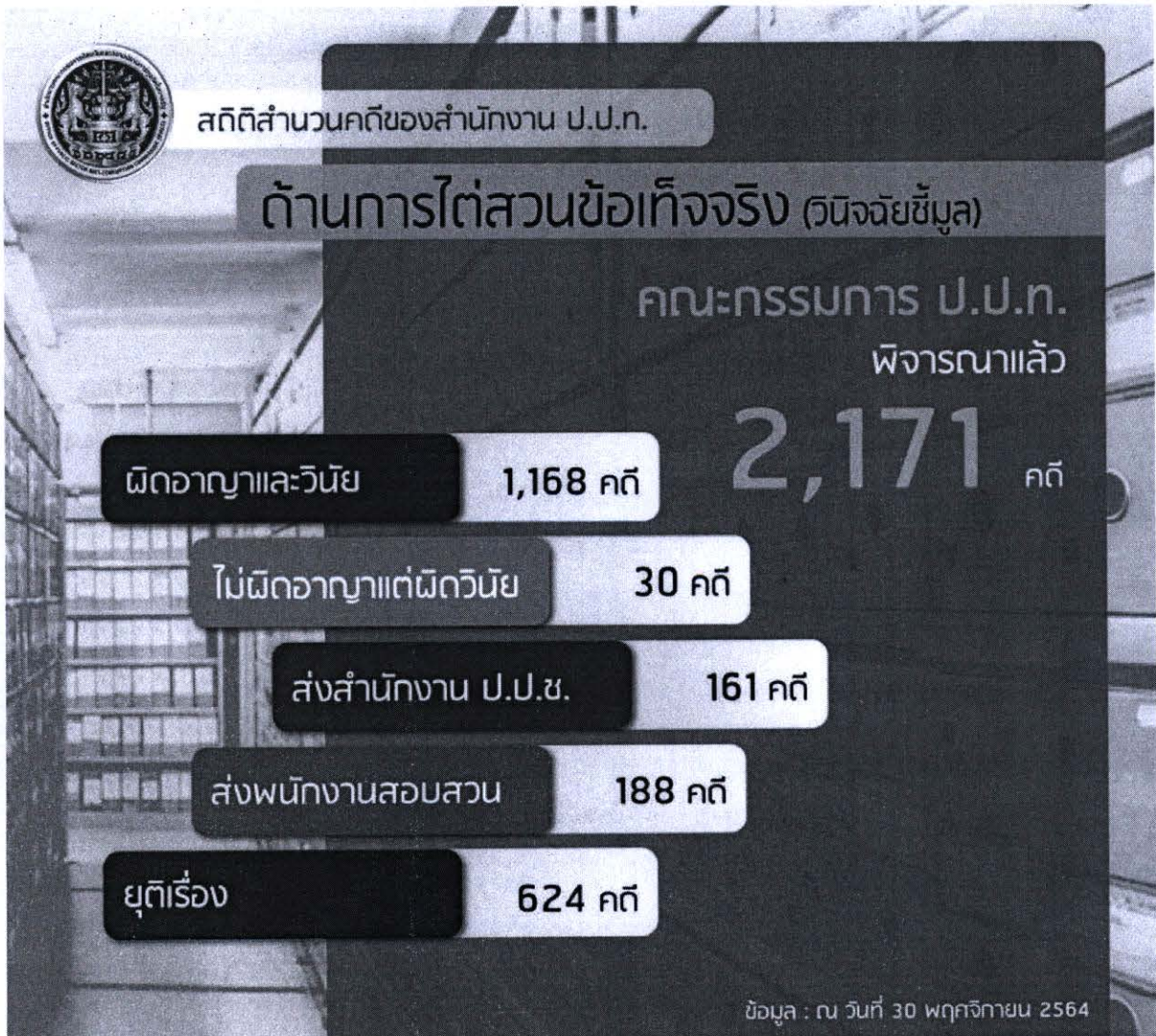
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.)

เลขที่ 99 หมู่ 4 อาคารซอฟต์แวร์นิรภัย ถนนแจ้งวัฒนะ ตำบลคลองเตย อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี 11120
โทรศัพท์ : 0 2502 6670 - 80 โทรสาร 0 2502 6132
ไทย : กลุ่มงานสื่อสารองค์กร สำนักงานเลขาธิการ
ข้อมูล : กองบริหารคดี

www.pacc.go.th
สายด่วน 1206
PACC.GO.TH

สถิติด้านการไต่สวนข้อเท็จจริง (วินิจฉัยชี้มูล)

ส่งอัยการ
เรียบร้อยแล้ว

853 คดี

ศาล
มีคำพิพากษาแล้ว

336 คดี

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (สำนักงาน ป.ป.ท.)

เลขที่ 99 หมู่ 4 อาคารอพาร์ทเมนท์พาร์ค ถนนแจ้งวัฒนะ ตำบลคลองเตย อำเภอปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี 11120

โทรศัพท์ : 0 2502 6670 - 80 โทรสาร 0 2502 6132

โดย : กลุ่มงานสื่อสารองค์กร สำนักงานเลขาธิการ

ข้อมูล : กองบริหารคดี

www.pacc.go.th
สายด่วน 1206
PACC.GO.TH

การจัดอันดับการทุจริตคอร์รัปชันของรัฐบาล ช่วงปี 2538-2564*

ปี	นายกรัฐมนตรี	ค่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์ คอร์รัปชัน	อันดับโลก
2538	นายชวน หลีกภัย และนายบรรหาร ศิลปอาชา	2.79	34
2539	นายบรรหาร ศิลปอาชา และพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ	3.30	37
2540	พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ และนายชวน หลีกภัย	3.06	39
2541	นายชวน หลีกภัย	3.00	61
2542	นายชวน หลีกภัย	3.20	68
2543	นายชวน หลีกภัย	3.20	60
2544	นายชวน หลีกภัย และพันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร	3.20	61
2545	พันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร	3.20	64
2546	พันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร	3.30	70
2547	พันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร	3.60	64
2548	พันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร	3.80	70

* เรียบเรียงโดยนายโชคสุข กรกิตติชัย วิทยากรเชี่ยวชาญ กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ รวบรวมและเรียบเรียงจาก ข้อมูลองค์กรเพื่อความโปร่งใสในประเทศไทยและรายชื่อนายกรัฐมนตรี

ปี	นายกรัฐมนตรี	ค่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์ คอร์รัปชัน	อันดับโลก
2549	พันตำรวจโท ดร. ทักษิณ ชินวัตร และพลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์	3.60	64
2550	พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์	3.30	59
2551	พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์, นายสมัคร สุนทรเวช, นายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ และนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ	3.50	63
2552	นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ	3.40	84
2553	นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ	3.50	80
2554	นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร	3.40	80
2555	นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร	37	88
2556	นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร	35	102
2557	พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา	38	85
2558	พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา	38	76
2559	พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา	35	101
2560	พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา	37	96

ปี	นายกรัฐมนตรี	ค่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์ คอร์รัปชัน	อันดับโลก
2561	พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา	36	99
2562	พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา	36	101
2563	พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา	36	104
2564	พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา	35	110

หมายเหตุ ปี พ.ศ. 2538 – 2554 คะแนนเต็ม 10 คะแนน
ปี พ.ศ. 2555 – 2563 คะแนนเต็ม 100 คะแนน
(คะแนนมาก แสดงว่า มีคอร์รัปชันน้อย คะแนนน้อย แสดงว่า มีคอร์รัปชันมาก)

สถิติการรับเรื่องร้องเรียนของสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน ปี 2564*

สถิติให้คำปรึกษาและรับเรื่องร้องเรียนทางโทรศัพท์สายด่วน (Call Center) 1676 และช่องทางดิจิทัล ปี 2564 ว่า มีทั้งสิ้น 9,304 เรื่อง ทั้งการหยิบยกเรื่องร้องเรียน (Own Motion) ร้องเรียนทางไปรษณีย์ เดินทางมายื่นเรื่องด้วยตนเอง ทางโมบายแอปพลิเคชัน www.ombudsman.go.th โดยเฉพาะ Call Center 1676 สูงถึง 6,313 เรื่อง แบ่งออกเป็น

1. ให้คำปรึกษาและแนะนำ จำนวน 3,390 เรื่อง
2. ติดตามเรื่องร้องเรียน จำนวน 2,852 เรื่อง
3. ดำเนินการประสานแก้ไขปัญหาเร่งด่วนให้กับผู้ร้องเรียน จำนวน 52 เรื่อง
4. รับเป็นเรื่องร้องเรียน จำนวน 19 เรื่อง

5 อันดับ หน่วยงานที่ถูกร้องเรียนสูงสุดต่อสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

อันดับ	หน่วยงาน	ประเด็นปัญหาการถูกร้องเรียน
1	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	ปัญหาการก่อสร้างอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง การให้บริการสาธารณสุขปก และการบุกรุกที่ดินสาธารณะ
2	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ	ปัญหาการดำเนินคดี และพฤติกรรมเจ้าหน้าที่ไม่เหมาะสม
3	กรมการปกครอง (ในฐานะหน่วยงาน กำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ)	ปัญหาการดำเนินการแก้ไขปัญหาเรื่องร้องเรียน และตรวจสอบเรื่องร้องเรียน รวมถึงการดำเนินการ จดทะเบียนต่าง ๆ ให้กับประชาชนล่าช้า ปัญหา การให้บริการสาธารณสุขปก และพฤติกรรมไม่เหมาะสม
4	กรุงเทพมหานคร	การดำเนินงานการแก้ไขปัญหาการตรวจสอบเรื่อง ร้องเรียนล่าช้า ปัญหาการก่อสร้างอาคารหรือสิ่งปลูก สร้างก่อเหตุเดือดร้อนรำคาญ การให้บริการด้าน สาธารณูปโภค
5	กรมที่ดิน	ปัญหาการออกโฉนดที่ดิน/รังวัดที่ดิน/การโอนที่ดิน พฤติกรรมเจ้าหน้าที่ ปัญหาการจัดสรรที่ดิน และ ปัญหาการบุกรุกที่ดิน

* ผู้ตรวจการแผ่นดิน เปิดสถิติเรื่องร้องเรียนปี 64 เกือบ 1 หมื่นเรื่อง. (4 มกราคม 2565). เนชั่นออนไลน์. สืบค้น 25 มกราคม 2565 จาก <https://www.nationtv.tv/news/378859115>

สถิติผลการดำเนินงานด้านปราบปรามการทุจริต ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563
จำแนกข้อมูลตามกระบวนการ/ขั้นตอนการดำเนินคดี*

เรื่องตรวจสอบเบื้องต้น	จำนวน (เรื่อง)	เรื่องไต่สวนข้อเท็จจริง	จำนวน (เรื่อง)
1. ไม่รับ/ไม่ยกขึ้นพิจารณา/ไม่รับไว้พิจารณาตามมติคณะอนุกรรมการกลั่นกรองฯ (กรรมการ ป.ป.ช. ที่กำกับดูแล)	2,462	1. ให้ข้อกล่าวหาตกไป/ไม่ยกขึ้นพิจารณา/ยุติการดำเนินคดี/จำหน่ายเรื่องออกจากสารบบ	173
2. ไม่รับไว้ไต่สวนข้อเท็จจริง/ยุติการสอบสวน	451	1.1 ไต่สวนแล้วข้อกล่าวหาไม่มีมูล (ให้ข้อกล่าวหาตกไป)	165
3. รับไว้ไต่สวนข้อเท็จจริง	929	1.2 ไม่ยกขึ้นพิจารณา/ยุติการดำเนินคดี (ขาดอายุความ)	8
4. ส่งเรื่องกลับไปยังพนักงานสอบสวนตามมาตรา 61	25	2. ส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการตามมาตรา 62	1
5. ส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการตามมาตรา 62	161	3. ส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาฯ ตามมาตรา 64	38
6. ส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนตามมาตรา 63	589	4. กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542	1
7. ส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาฯ ตามมาตรา 64	375	5. คณะกรรมการ ป.ป.ช. ชี้มูลความผิด จำแนกเป็น	514
8. ส่งเรื่องกลับไปยังพนักงานสอบสวนและส่งให้ผู้บังคับบัญชาฯ ดำเนินการตามมาตรา 61, 64	19	5.1 ชี้มูลร่ำรวยผิดปกติ	5
9. ส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนและผู้บังคับบัญชาฯ ดำเนินการตามมาตรา 63, 64	-	5.2 ชี้มูลความผิดทางอาญา	30
10. ส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการและส่งให้ผู้บังคับบัญชาฯ ตามมาตรา 62, 64	1	5.3 ชี้มูลความผิดทางวินัย	76

* รวบรวมและเรียบเรียงจากสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2563). รายงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

เรื่องตรวจสอบเบื้องต้น	จำนวน (เรื่อง)	เรื่องไต่สวนข้อเท็จจริง	จำนวน (เรื่อง)
11. ส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542	6	5.4 ซ้ำมูลความผิดทางวินัยและอาญา	403
รวม	5,264	รวม	727

ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทย ตั้งแต่ ปี 2538-2564*

ปี พ.ศ.	คะแนน	จำนวนประเทศ	อันดับ
2538	2.79 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	41	34
2539	3.33 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	54	37
2540	3.06 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	52	39
2541	3.00 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	85	61
2542	3.20 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	98	68
2543	3.20 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	90	60
2544	3.20 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	91	61
2545	3.20 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	102	64
2546	3.30 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	133	70
2547	3.60 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	146	64
2548	3.80 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	159	59
2549	3.60 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	163	63
2550	3.30 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	179	84
2551	3.50 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	180	80
2552	3.40 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	180	84
2553	3.50 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	178	78
2554	3.40 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	183	80
2555	37 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	176	88
2556	35 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	177	102
2557	38 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	175	85
2558	38 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	168	76
2559	35 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	176	101
2560	37 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	180	96
2561	36 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	180	99
2562	36 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	180	101
2563	36 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	180	104
2564	35 (คะแนนเต็ม 100 คะแนน)	180	110

* เรียบเรียงโดยนายโชคสุข กรกิตติชัย วิทยากรเชี่ยวชาญ กลุ่มงานบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ รวบรวมและเรียบเรียงจาก ข้อมูลจากองค์กรเพื่อความโปร่งใสในประเทศไทย. (2565). สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <http://www.transparency.org/>

ตารางแสดงดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทย เมื่อเปรียบเทียบกับอันดับโลกและอาเซียน

ปี	2559	2560	2561	2562	2563	2564	การเปลี่ยนแปลง
คะแนน	35	37	36	36	36	35	ลดลง
อันดับโลก	101/180	96/180	99/180	101/180	104/180	110/180	ลดลง
อันดับเอเชีย แปซิฟิก	19/31	18/31	18/31	19/31	19/31	16/31	เพิ่มขึ้น
อันดับอาเซียน	5/10	4/10	5/10	6/10	5/10	5/9	เท่าเดิม

หมายเหตุ : อันดับ/จำนวนประเทศ

ผลคะแนนคอร์รัปชัน (CPI) ของประเทศไทยในระดับอาเซียน ประจำปี 2564

อันดับ	ประเทศ	คะแนน	ลำดับของโลก
1	สิงคโปร์	85	4
2	มาเลเซีย	48	100
3	เวียดนาม	39	87
4	อินโดนีเซีย	38	96
5	ไทย	35	110
6	ฟิลิปปินส์	33	117
7	ลาว	30	134
8	เมียนมา	28	140
9	กัมพูชา	23	157

หมายเหตุ: ในปี 2564 ประเทศบรูไนดารุสซารามไม่มีข้อมูลการประเมินจาก Transparency International: TI

ภาพรวมเศรษฐกิจไทยในปี 2564¹

การดำเนินนโยบายการคลังมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศทั่วโลก เพื่อรักษาฐานะทางการคลังให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม กล่าวคือ มีความสมดุลระหว่างการใช้จ่าย การหารายได้ และหนี้สาธารณะ ดังนั้น รัฐบาลจำเป็นต้องมีการดำเนินนโยบายการคลังภายใต้กรอบความยั่งยืนทางการคลัง ทั้งนี้ การที่เศรษฐกิจของประเทศไทยได้รับผลกระทบจนทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ลดต่ำลงไปมาก ประกอบกับหนี้สาธารณะที่จะสูงขึ้นเนื่องจากรายได้ของประเทศไทยที่ไม่เพียงพอกับวงเงินงบประมาณรายจ่าย จนทำให้รัฐบาลไทยต้องกู้เงินเพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณเพิ่มขึ้น รวมทั้งการกู้เงินนอกงบประมาณตามพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 วงเงินกู้จำนวน 1 ล้านล้านบาท และพระราชบัญญัติให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพิ่มเติม พ.ศ. 2564 วงเงินกู้จำนวน 5 แสนล้านบาท และส่วนที่อาจต้องกู้เงินเพื่อมาชดเชยภาระการคลังอื่น ๆ นอกงบประมาณ ทำให้มีการประเมินว่าสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ของประเทศไทยน่าจะสูงขึ้นอย่างรวดเร็วจากปี 2562 ที่ประมาณร้อยละ 41 ต่อ GDP จนใกล้เพดานหนี้สาธารณะตามกรอบความยั่งยืนทางการคลังที่ประมาณเกือบร้อยละ 60 ต่อ GDP ในปี 2564 ซึ่งเกือบเต็มกรอบเพดานหนี้สาธารณะที่กำหนดไว้ ส่งผลให้คณะกรรมการวินัยการเงินการคลังออกประกาศคณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐ เรื่อง กำหนดกรอบในการบริหารหนี้สาธารณะ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564 เพื่อปรับสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP จากเดิมไม่เกินร้อยละ 60 เพิ่มเป็นไม่เกินร้อยละ 70 ต่อ GDP มีผลบังคับใช้วันที่ 20 กันยายน 2564 และมีความกังวลว่าจะส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถทางการคลังของไทย

ในปี 2564 การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีความรุนแรงส่งผลให้การฟื้นตัวของเศรษฐกิจไทยล่าช้า การกลับมาแพร่ระบาดระลอกใหม่นับตั้งแต่ปลายปี 2563 และการระบาดของไวรัสสายพันธุ์เดลต้าที่แผ่กระจายเป็นวงกว้างในไทยช่วงไตรมาสสามของปี 2564 ส่งผลให้หลายกิจกรรมทางเศรษฐกิจถูกจำกัดภายใต้มาตรการควบคุมการระบาดที่เข้มงวดเป็นเวลาหลายเดือน นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจ โดยทำให้เกิดการชะลอในสายการผลิตในบางภาคอุตสาหกรรมและภาคก่อสร้าง อย่างไรก็ตาม ในช่วงไตรมาสสุดท้ายของปีการฉีดวัคซีนส่งผลให้การระบาดในประเทศคลี่คลายลง มีการทยอยผ่อนคลายมาตรการควบคุมที่เข้มงวด กิจกรรมทางเศรษฐกิจสามารถกลับมาดำเนินการได้ ส่วนการระบาดของไวรัสสายพันธุ์ใหม่โอมิครอนในช่วงปลายปีกลับมาสร้างความกังวลต่อทิศทางการฟื้นตัวของเศรษฐกิจอีกครั้ง โดยภาพรวมเศรษฐกิจไทยปี 2564 จึงมีแนวโน้มเติบโตเพียงเล็กน้อยที่ร้อยละ 1.2 จากที่หดตัวรุนแรง

¹ Thaipublica. (5 มกราคม 2565). เศรษฐกิจไทยปี 2564 และแนวโน้มปี 2565. สืบค้น 25 มกราคม 2565 จาก <https://thaipublica.org/2022/01/krungsri-research-forecast-gdp2022/>

ในปี 2563 ที่ร้อยละ -6.1 โดยผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ไตรมาสที่ 3/2564 ลดลงร้อยละ 0.3 จากการขยายตัวร้อยละ 7.6 ในไตรมาสที่ 2/2564 ทั้งนี้ เป็นผลจากการแพร่ระบาดอย่างต่อเนื่อง และกระจายเป็นวงกว้างของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งกระทบต่อทั้งกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ด้านการผลิต การผลิตในภาคอุตสาหกรรมลดลงร้อยละ 2.0 ขณะที่ภาคบริการขยายตัวร้อยละ 0.2 ชะลอลงค่อนข้างมากจากไตรมาสก่อนหน้า อย่างไรก็ตาม ภาคเกษตรขยายตัวร้อยละ 4.3 ตามผลผลิตพืชสำคัญ เช่น ข้าวเปลือก ยางพารา และมันสำปะหลัง เป็นต้น ด้านการใช้จ่าย การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคขั้นสุดท้ายของเอกชน และการลงทุน ลดลงร้อยละ 3.2 และร้อยละ 0.4 ตามลำดับ ขณะที่การใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคขั้นสุดท้ายของรัฐบาลขยายตัวร้อยละ 2.5 ต่อเนื่องจากไตรมาสก่อนหน้า การส่งออกสินค้าและบริการขยายตัวร้อยละ 12.3 และร้อยละ 27.8 เทียบกับการขยายตัวร้อยละ 27.7 และร้อยละ 30.3 ในไตรมาสก่อนหน้าตามลำดับ หลังปรับปัจจัยฤดูกาลออกแล้ว เศรษฐกิจไทยในไตรมาสที่ 3/2564 ลดลงร้อยละ 1.1

การส่งออกเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญของเศรษฐกิจในปี 2564 โดยสามารถกลับมาขยายตัวได้ในอัตราสูงที่ประมาณร้อยละ 16.5 จากปีก่อนที่หดตัวร้อยละ -6.5 ผลจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจและการค้าโลก สะท้อนจากการเติบโตของตลาดส่งออกที่กระจายตัวทั้งในด้านตลาดและหมวดสินค้า อีกทั้งยังได้ผลดีจากนโยบายการทำงานที่บ้าน และความต้องการผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันการติดเชื้อและลดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ ราคาสินค้าโภคภัณฑ์ที่ปรับขึ้นมากในช่วงปลายปี ได้หนุนให้สินค้าส่งออกที่เกี่ยวข้องเติบโตได้ดี

การใช้จ่ายภายในประเทศนั้นได้แรงหนุนจากมาตรการภาครัฐแต่ยังไม่เติบโตเท่าที่ควร โดยการบริโภคภาคเอกชนมีแนวโน้มขยายตัวได้เล็กน้อยที่ร้อยละ 1.1 จากที่หดตัวร้อยละ -1.0 ในปี 2563 แม้ว่าการดำเนินมาตรการควบคุมการระบาดที่เข้มงวด ส่งผลให้หลายกิจกรรมทางเศรษฐกิจต้องหยุดชะงักลงกระทบต่อการจ้างงาน และรายได้ของผู้ใช้แรงงาน อดความเชื่อมั่นผู้บริโภคต่ำลงแตะระดับต่ำสุดเป็นประวัติการณ์

ภาพรวมหนี้สาธารณะของไทยและทั่วโลก

ปัจจุบันประเทศไทยใช้กฎการคลัง (fiscal rule) ตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 ซึ่งมีการกำหนดรายละเอียดด้านรายจ่าย ตลอดจนเพดานหนี้สาธารณะ โดยคณะกรรมการวินัยการเงินการคลังของรัฐได้กำหนดให้

- หนี้สาธารณะต่อ GDP อยู่ที่ไม่เกินร้อยละ 60
- ภาระหนี้ของรัฐบาลต่อประมาณการรายได้ไม่เกินร้อยละ 35
- หนี้สาธารณะที่ออกด้วยสกุลเงินต่างประเทศต่อหนี้สาธารณะทั้งหมดไม่เกินร้อยละ 10
- ภาระหนี้สาธารณะที่เป็นเงินตราต่างประเทศต่อรายได้การส่งออกสินค้าและบริการไม่เกินร้อยละ 5²

แต่จากวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์โควิดส่งผลให้สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ของไทย คาดว่าจะเพิ่มสูงขึ้นเกือบร้อยละ 20 ณ สิ้นปี 2564 ทั้งนี้ ก่อนวิกฤตเศรษฐกิจสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ของไทยอยู่ที่ร้อยละ 41.7 แต่หลังจากเกิดวิกฤตโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ภาครัฐได้มีการใช้จ่ายเพื่อ บรรเทาผลกระทบจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ผ่านทางมาตรการทางการคลัง ซึ่งได้แก่ พระราชบัญญัติ งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 และพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2564 และพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 วงเงินกู้จำนวน 1 ล้านล้านบาท และพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เศรษฐกิจและสังคมจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพิ่มเติม พ.ศ. 2564 วงเงินกู้ จำนวน 5 แสนล้านบาท รวมถึงการกู้เงินขาดดุลงบประมาณที่มีแนวโน้มที่จะยังอยู่ในระดับสูง ซึ่งเงินกู้ต่าง ๆ เหล่านี้ ประกอบกับอัตรา GDP ของไทยที่หดตัวมาก คาดว่าจะส่งผลให้สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ของไทย สูงถึงร้อยละ 60 ในปี 2564

จากสภาพปัญหาดังกล่าว คณะกรรมการวินัยการเงินการคลังจึงได้มีมติเห็นชอบขยายกรอบเพดาน หนี้สาธารณะจากเดิมที่กำหนดว่าสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ต้องไม่เกินร้อยละ 60 เป็นสัดส่วน หนี้สาธารณะต่อ GDP ต้องไม่เกินร้อยละ 70 ต่อ GDP (ประกาศคณะกรรมการนโยบายการเงินการคลัง ของรัฐ เรื่อง กำหนดกรอบในการบริหารหนี้สาธารณะ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2564) เพื่อเป็นการเพิ่มพื้นที่ ทางการคลังให้กับรัฐบาล และไม่เป็นอุปสรรคหากรัฐบาลมีความจำเป็นต้องกู้เงินเพื่อดำเนินนโยบายการคลัง ในระยะปานกลาง โดยยังคงมีความสามารถในการชำระอยู่ในเกณฑ์ดี ทั้งนี้ การทบทวนกรอบสัดส่วน

² ฉัตร คำแสง. (20 มิถุนายน 2564). สร้างหนี้ทะลุเพดาน=โง่?. สืบค้น 25 มกราคม 2565 จาก <https://www.the101.world/is-overdebt-stupid/>

การบริหารหนี้สาธารณะในครั้งนี้เป็นไปตามความในมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 ที่กำหนดให้มีการทบทวนสัดส่วนต่าง ๆ อย่างน้อยทุก 3 ปี³

อย่างไรก็ดี ปัญหาหนี้สาธารณะของไทยที่เพิ่มสูงขึ้นจนต้องขยายกรอบเพดานหนี้สาธารณะนั้น ไม่ได้เกิดขึ้นกับประเทศไทยเพียงประเทศเดียว แต่ได้เกิดขึ้นกับหลายประเทศ โดยภาระหนี้สาธารณะทั่วโลกที่เพิ่มสูงขึ้นนี้มาจากภาครัฐเกินครึ่งหนึ่ง อันเป็นผลจากการใช้มาตรการในหลายด้านทั้งการสนับสนุนทางการเงินให้กับระบบสุขภาพ การเยียวยาให้กับภาคครัวเรือนและภาคธุรกิจ รวมทั้งการบรรเทาผลกระทบทางเศรษฐกิจและการจ้างงานที่ลดลง โดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 88 ต่อ GDP ในปี 2562 มาอยู่ที่ร้อยละ 105 ต่อ GDP หรือเพิ่มขึ้นมากกว่า 12 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2563 ขณะที่ปี 2562 เพิ่มขึ้น 4.3 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ โดยกลุ่มประเทศเศรษฐกิจก้าวหน้า (mature markets) มีภาระหนี้ของรัฐบาลเพิ่มขึ้นสูงสุด โดยเพิ่มขึ้น 10.7 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็น 63.5 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ จากการใช้มาตรการทางการคลังเยียวยาผลกระทบจากการระบาด ส่งผลให้ยอดรวมภาระหนี้มีมูลค่า 205 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ เพิ่มขึ้นจาก 183 ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2563 โดยในกลุ่มประเทศยุโรปมีอัตราส่วนหนี้ต่อ GDP โดยรวมเพิ่มขึ้นมากที่สุดกว่าร้อยละ 50 โดยเฉพาะภาระหนี้รัฐบาลฝรั่งเศส สเปน กรีซ สหราชอาณาจักร และแคนาดา ส่วนหนึ่งเป็นเพราะเศรษฐกิจหดตัว ขณะที่ประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่ (emerging markets) ส่วนใหญ่มีข้อจำกัดในการใช้มาตรการทางการคลัง ภาระหนี้ของรัฐบาลจึงเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย โดยสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP โดยรวมในกลุ่มนี้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 220 ในปี 2562 มาเป็นร้อยละ 250 ในปี 2563 โดยประเทศที่เพิ่มสูงมาก ได้แก่ บราซิล เกาหลีใต้ ตุรกี และจีน⁴

อันดับประเทศที่มีหนี้สาธารณะต่อ GDP มากที่สุดในโลก⁵

1. ประเทศญี่ปุ่น (ประชากรประมาณ 126 ล้านคน) มีหนี้สาธารณะร้อยละ 234.18 ต่อ GDP
2. ประเทศเวเนซุเอลา (ประชากรประมาณ 28.7 ล้านคน) มีหนี้สาธารณะร้อยละ 214.45 ต่อ GDP
3. ประเทศชูดาน (ประชากรประมาณ 42.8 ล้านคน) มีหนี้สาธารณะร้อยละ 177.87 ต่อ GDP
4. ประเทศกรีซ (ประชากรประมาณ 10.3 ล้านคน) มีหนี้สาธารณะร้อยละ 174.15 ต่อ GDP
5. ประเทศเลบานอน (ประชากรประมาณ 6.77 ล้านคน) มีหนี้สาธารณะร้อยละ 157.81 ต่อ GDP
6. ประเทศอิตาลี (ประชากรประมาณ 60.3 ล้านคน) มีหนี้สาธารณะร้อยละ 133.43 ต่อ GDP

³ ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (21 กันยายน 2564). ขยายกรอบเพดานหนี้สาธารณะ...คาดไม่กระทบเสถียรภาพทางการคลังในระยะสั้น แต่ระยะยาวต้องหารายได้เพิ่ม. สืบค้น 25 มกราคม 2565 จาก <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/Fiscal-FB-23-09-21.aspx>

⁴ สสำรวจหนี้สาธารณะประเทศต่าง ๆ จะไปถึงไหน เพื่อรับมือวิกฤตโควิด-19!. (12 พฤษภาคม 2564). สืบค้น 25 มกราคม 2565 จาก <https://thaipublica.org/2021/05/public-debt-and-covid/>

⁵ ประเทศไหนที่ก่อหนี้สาธารณะมากที่สุดในโลก?. (25 พฤษภาคม 2564). โพสต์ทูเดย์ออนไลน์. สืบค้น 25 มกราคม 2565 จาก <https://www.posttoday.com/world/653853>

7. ประเทศเอริเทรีย (ประชากรประมาณ 3.6 ล้านคน) มีหนี้สาธารณะร้อยละ 127.34 ต่อ GDP
8. ประเทศกาบูเวร์ดี (ประชากรประมาณ 5.6 แสนคน) มีหนี้สาธารณะร้อยละ 125.29 ต่อ GDP
9. ประเทศโมซัมบิก (ประชากรประมาณ 32.16 ล้านคน) มีหนี้สาธารณะร้อยละ 124.46 ต่อ GDP
10. ประเทศโปรตุเกส (ประชากรประมาณ 10.17 ล้านคน) มีหนี้สาธารณะร้อยละ 119.46 ต่อ GDP สำหรับประเทศไทย อยู่ในอันดับที่ 120 มีหนี้สาธารณะร้อยละ 41.47 ต่อ GDP

อันดับประเทศในกลุ่มอาเซียนที่มีหนี้สาธารณะต่อ GDP สูงสุด 10 อันดับแรก⁶ (ข้อมูล ณ เดือนเมษายน 2564)

1. ประเทศสิงคโปร์ มีหนี้สาธารณะร้อยละ 130 ต่อ GDP
2. ประเทศลาว มีหนี้สาธารณะร้อยละ 68 ต่อ GDP
3. ประเทศมาเลเซีย มีหนี้สาธารณะร้อยละ 66 ต่อ GDP
4. ประเทศไทย มีหนี้สาธารณะร้อยละ 56 ต่อ GDP
5. ประเทศฟิลิปปินส์ มีหนี้สาธารณะร้อยละ 52 ต่อ GDP
6. ประเทศเมียนมา มีหนี้สาธารณะร้อยละ 49 ต่อ GDP
7. ประเทศเวียดนาม มีหนี้สาธารณะร้อยละ 48 ต่อ GDP
8. ประเทศอินโดนีเซีย มีหนี้สาธารณะร้อยละ 41 ต่อ GDP
9. ประเทศกัมพูชา มีหนี้สาธารณะร้อยละ 33 ต่อ GDP
10. ประเทศบรูไน มีหนี้สาธารณะร้อยละ 2 ต่อ GDP

สรุปสถานะหนี้สาธารณะ ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2564⁷

สถานะหนี้สาธารณะค้าง ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2564 มีจำนวน 9,664,256.62 ล้านบาท หรือคิดเป็นร้อยละ 59.57 ของ GDP โดยแบ่งเป็นหนี้รัฐบาล จำนวน 8,536,092.26 ล้านบาท หนี้รัฐวิสาหกิจ จำนวน 844,061.67 ล้านบาท หนี้รัฐวิสาหกิจที่ทำธุรกิจในภาคการเงิน (รัฐบาลค้ำประกัน) จำนวน 257,035.82 ล้านบาท และหนี้หน่วยงานของรัฐ จำนวน 7,066.87 ล้านบาท โดยมีรายละเอียด ดังนี้

หนี้รัฐบาล จำนวน 8,536,092.26 ล้านบาท เพิ่มขึ้นสุทธิ 25,007.35 ล้านบาท จากเดือนก่อนหน้า โดยมีรายละเอียดที่สำคัญ ดังนี้

⁶ ประเทศในอาเซียน มีหนี้สาธารณะต่อ GDP เท่าไรบ้าง ?. (18 มิถุนายน 2564). สืบค้น 25 มกราคม 2565 2564 จาก <https://www.longtunman.com/30332>

⁷ สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ. (ธันวาคม 2564). สรุปสถานะหนี้สาธารณะ ณ สิ้นเดือนธันวาคม 2564. สืบค้น 5 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.pdmo.go.th/pdmomedia/documents/2022/Jan/3.%20สรุปสถานะหนี้สาธารณะ%20สิ้นเดือน%20ธ.ค.%2064.pdf>

- เงินกู้เพื่อชดเชยการขาดดุลเงินงบประมาณ เพิ่มขึ้น 55,105 ล้านบาท
- เงินกู้ภายใต้พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงิน เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพิ่มเติม พ.ศ. 2564 เพิ่มขึ้นสุทธิ 44,000 ล้านบาท
- เงินกู้ภายใต้พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงิน เพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 และพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคม จากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพิ่มเติม พ.ศ. 2564 เพิ่มขึ้นสุทธิ 5,000 ล้านบาท
- เงินกู้ในประเทศเพื่อให้รัฐวิสาหกิจกู้ต่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐ เพิ่มขึ้นสุทธิ 2,555.22 ล้านบาท โดยแบ่งเป็น (1) การได้ถอนตัวสัญญาใช้เงินและการเบิกจ่ายเงินกู้ของการรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) เพื่อดำเนินโครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่ในภูมิภาค จำนวน 1,907.98 ล้านบาท และ (2) การเบิกจ่ายเงินกู้ของการรถไฟฟ้ามหานครและปริมณฑล (โครงการรถไฟฟ้ามหานครสายสีน้ำเงินและสายสีส้ม) จำนวน 584.24 ล้านบาท
- เงินกู้สกุลต่างประเทศ เพิ่มขึ้นสุทธิ 5,962.03 ล้านบาท โดยการเปลี่ยนแปลงเกิดจากการเบิกจ่ายเงินกู้ในสกุลเงินเหรียญสหรัฐ สำหรับแผนงาน/โครงการภายใต้พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 จำนวน 7,142.36 ล้านบาท การเบิกจ่ายเงินกู้ให้กู้ต่อสกุลเงินเยนสำหรับโครงการระบบรถไฟชานเมืองสายสีแดง จำนวน 2,358.10 ล้านบาท และการลดลงของหนี้จากผลของอัตราแลกเปลี่ยนสกุลเงินเยนเป็นส่วนใหญ่ จำนวน 657.21 ล้านบาท ขณะที่มีการชำระคืนหนี้เงินกู้สกุลเงินเยนสำหรับโครงการรถไฟชานเมืองสายสีแดง จำนวน 25.42 ล้านบาท
- หนี้เงินกู้ล่วงหน้าเพื่อปรับโครงสร้างหนี้ ลดลง 85,000 ล้านบาท จากเดือนก่อนหน้า โดยรายการเปลี่ยนแปลงเกิดจากการชำระคืนหนี้เงินกู้ล่วงหน้าเพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณ
- หนี้ที่รัฐบาลกู้เพื่อชดใช้ความเสียหายให้แก่กองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ ลดลง 2,614.90 ล้านบาท จากการชำระคืนหนี้ก่อนครบกำหนด
- หนี้รัฐวิสาหกิจ จำนวน 844,061.67 ล้านบาท ลดลงสุทธิ 1,006.55 ล้านบาท จากเดือนก่อนหน้า โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเกิดจากหนี้ที่รัฐบาลค้ำประกัน เพิ่มขึ้นสุทธิ 350.09 ล้านบาท และหนี้ที่รัฐบาลไม่ค้ำประกัน ลดลงสุทธิ 1,356.64 ล้านบาท
- หนี้รัฐวิสาหกิจที่ทำธุรกิจในภาคการเงิน (รัฐบาลค้ำประกัน) จำนวน 257,035.82 ล้านบาท ลดลงสุทธิ 3.50 ล้านบาท
- หนี้หน่วยงานของรัฐ จำนวน 7,066.87 ล้านบาท ลดลงสุทธิ 46.43 ล้านบาท

หนี้ครัวเรือน⁸

ข้อมูลเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนล่าสุดในไตรมาส 2/64 ยังคงเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง โดยยอดคงค้างหนี้ครัวเรือนไทยปรับขึ้นมาอยู่ที่ 14.27 ล้านล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 89.3 ต่อ GDP ชะลอลงจากรดับร้อยละ 90.6 ต่อ GDP ในไตรมาส 1/64 ซึ่งเป็นระดับสูงสุดในรอบ 18 ปี เนื่องจากเศรษฐกิจไทยในช่วงดังกล่าวเติบโตขึ้นในอัตราที่มากกว่าหนี้ครัวเรือน ซึ่งประเมินว่าสัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP ที่ชะลอลงน่าจะเป็นภาวะชั่วคราว และไม่ได้สะท้อนว่าหนี้สินภาคครัวเรือนมีความน่ากังวลลดลง ทั้งนี้ หนี้สินของครัวเรือนที่ขยับขึ้นประมาณ 1.36 แสนล้านบาทในไตรมาส 2/64 เป็นผลมาจากการเร่งขึ้นของหนี้รายย่อย 2 ส่วน ได้แก่ หนี้เพื่อที่อยู่อาศัยและหนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวันเป็นสำคัญ สำหรับในช่วงที่เหลือของปี 2564 ประเมินว่าสัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP ของไทยจะกลับมาเร่งสูงขึ้น โดยอาจขยับขึ้นเข้าใกล้กรอบบนของตัวเลขประมาณการหนี้ครัวเรือน ซึ่งคาดการณ์ไว้ในช่วงร้อยละ 90-92 ต่อ GDP เนื่องจากหนี้สินของภาคครัวเรือนยังคงอยู่ในระดับสูง และครัวเรือนบางส่วนอาจก่อหนี้เพิ่มในช่วงต้นไตรมาสที่ 3/64 ทั้งนี้ การทยอยคลายล็อกมาตรการต่าง ๆ ความก้าวหน้าในการฉีดวัคซีนและแนวทางการเปิดประเทศมากขึ้น น่าจะส่งผลดีต่อภาพเศรษฐกิจและสถานการณ์รายได้ของภาคครัวเรือนในระยะข้างหน้า อย่างไรก็ตาม ต้องยอมรับว่าความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้รายย่อยหลายกลุ่ม อาจยังไม่สามารถกลับมาเป็นปกติได้ทันทีภายในปีนี้

ทั้งนี้ จากผลการสำรวจภาวะหนี้สินและการออมของประชาชนในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลในช่วงไตรมาสที่ 2/64 พบว่า ลูกหนี้ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ 62.8 สนใจสมัครเข้ามามาตรการช่วยเหลือของสถาบันการเงิน ขณะที่มาตรการช่วยเหลือจากสถาบันการเงินที่ตรงใจลูกหนี้มากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นการพักชำระหนี้ (ร้อยละ 50.4) รองลงมาได้แก่ การลดยอดผ่อนและการยืดหนี้ให้ยาวขึ้น (ร้อยละ 20.3) ลดค่างวด (ร้อยละ 16.0) และรวมหนี้กับสินเชื่ออื่นเพื่อปรับโครงสร้างหนี้ (ร้อยละ 9.8) ตามลำดับ โดยเป็นที่น่าสังเกตว่า มาตรการกลุ่มหลัง ๆ เป็นมาตรการที่ช่วยปรับภาระหนี้ของลูกหนี้ให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับความสามารถในการหารายได้ในปัจจุบัน

ดังนั้น ประเด็นสำคัญในช่วงหลังจากนี้ คือ การเร่งดำเนินมาตรการเร่งด่วนเพื่อช่วยเหลือสภาพคล่องและปรับโครงสร้างหนี้เพื่อประคองไม่ให้ลูกหนี้กลายเป็น NPLs โดยขณะนี้หลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินอื่น ๆ คงอยู่ระหว่างเตรียมประเมินความเหมาะสมของมาตรการ ปรับรูปแบบให้สอดคล้องกับบริบทเศรษฐกิจ และสถานะของลูกหนี้แต่ละราย เพื่อให้สามารถเดินหน้าในเรื่องนี้ได้อย่างชัดเจน และช่วยแก้ไขปัญหานี้ให้กับลูกหนี้ได้อย่างยั่งยืน ซึ่งในท้ายที่สุดย่อมเป็นผลดีต่อทั้งตัวลูกหนี้และสถาบันการเงินเจ้าหนี้

⁸ ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (6 ตุลาคม 2564). หนี้ครัวเรือนไทยขึ้นต่อ แม้สัดส่วนต่อจีดีพีชะลอลง. สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/Household-Debt-FB-06-10-21.aspx>

สรุปสถานการณ์ราคาสินค้าและบริการ เดือนธันวาคม 2564⁹

ดัชนีราคาผู้บริโภค หรือเงินเพื่อทั่วไป เดือนธันวาคม 2564 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน สูงขึ้นร้อยละ 2.17 สูงขึ้นในอัตราที่ชะลอตัวจากเดือนก่อนหน้าที่สูงขึ้นร้อยละ 2.71 จากราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ขยายปลีกในประเทศที่ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น เนื่องจากมาตรการตรึงราคาน้ำมันของภาครัฐ ขณะที่สินค้าในกลุ่มอาหารสด อาทิ ราคาผักสดยังอยู่ในระดับสูงกว่าเดือนเดียวกันของปีก่อน เนื้อสุกรและไข่ไก่ปรับสูงขึ้นตามต้นทุนการเลี้ยง โดยเฉพาะราคาเนื้อสุกรปรับเพิ่มตามค่าบริหารจัดการโรคระบาดในสุกร นอกจากนี้ปริมาณผลผลิตลดลง เนื่องจากผู้ประกอบการรายย่อยลดปริมาณการเลี้ยงสุกร รวมทั้ง น้ำมันพืชกับข้าวสำเร็จรูปและข้าวราดแกง ราคาปรับสูงขึ้นตามต้นทุนและวัตถุดิบ อย่างไรก็ตาม ข้าวสารเจ้า ข้าวสารเหนียว ผลไม้สด เสื้อผ้า ค่าเช่าบ้าน ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมการศึกษายังคงปรับลดลง ส่วนสินค้าอื่น ๆ อาทิ เครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการทำความสะอาดและของใช้ส่วนบุคคลยังคงเคลื่อนไหวในทิศทางที่ปกติ สอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจและปริมาณผลผลิต

หมวดอาหารและเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์ สูงขึ้นร้อยละ 0.77 ได้แก่

- กลุ่มเนื้อสัตว์ เป็ดไก่ และสัตว์น้ำ สูงขึ้นร้อยละ 1.72 (เนื้อสุกร กระตู่ซี่โครงหมู ปลาหมึกกล้วย)
- กลุ่มไข่และผลิตภัณฑ์นม สูงขึ้นร้อยละ 0.23 (ไข่ไก่ นมถั่วเหลือง นมสด ไข่เปิด นมเปรี้ยว)
- กลุ่มผักสด สูงขึ้นร้อยละ 15.50 (มะเขือ มะเขือเทศ กะหล่ำปลี ผักกาดขาว ผักบุ้ง)
- กลุ่มเครื่องประกอบอาหาร สูงขึ้นร้อยละ 6.24 (น้ำมันพืช ซีอิ้ว น้ำพริกแกง)
- กลุ่มอาหารบริโภคในบ้าน สูงขึ้นร้อยละ 0.43 (กับข้าวสำเร็จรูป ส้มตำ ปลากระป๋อง ข้าวหมูแดง)
- กลุ่มอาหารบริโภคนอกบ้าน สูงขึ้นร้อยละ 0.37 (ข้าวราดแกง อาหารเช้า อาหารตามสั่ง)
- ขณะที่ กลุ่มข้าวแป้งและผลิตภัณฑ์จากแป้ง ลดลงร้อยละ 7.35 (ข้าวสารเจ้า ข้าวสารเหนียว)
- กลุ่มผลไม้สด ลดลงร้อยละ 2.90 (เงาะ ส้มเขียวหวาน ลองกอง มะม่วง มังคุด)
- กลุ่มเครื่องดื่มไม่มีแอลกอฮอล์ ลดลงร้อยละ 0.11 (น้ำดื่มบริสุทธิ์ น้ำอัดลม ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร)

หมวดสินค้าอื่น ๆ ที่ไม่ใช่อาหารและเครื่องดื่ม สูงขึ้นร้อยละ 3.14 ได้แก่

- หมวดการตรวจรักษาและบริการส่วนบุคคล สูงขึ้นร้อยละ 0.27 (สบู่ถูตัว แชมพู ครีมนวดผม)
- หมวดพาหนะ การขนส่ง และการสื่อสาร สูงขึ้นร้อยละ 8.69 (น้ำมันเชื้อเพลิง ค่าโดยสารสาธารณะ)
- หมวดยาสูบและเครื่องดื่มมีแอลกอฮอล์ สูงขึ้นร้อยละ 1.36 (บุหรี่ยี่สิบห้า เปียร์)
- หมวดเครื่องนุ่งห่มและรองเท้า ลดลงร้อยละ 0.23 (เสื้อยืดสตรี เสื้อยืดบุรุษ กางเกงขาสั้นบุรุษ)

⁹ กระทรวงพาณิชย์. (ม.ป.ป.). สรุปสถานการณ์ราคาสินค้าและบริการ เดือนธันวาคม 2564. สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2565 จาก https://www.price.moc.go.th/price/fileuploader/file_admin_sum/indices_all.pdf

- หมวดเคหะสถาน ลดลงร้อยละ 0.14 (ค่าไฟฟ้า ค่าเช่าบ้าน ค่าผงซักฟอก)

- หมวดการบันเทิง การอ่าน การศึกษาฯ ลดลงร้อยละ 1.00 (ค่าลงทะเบียน - ค่าธรรมเนียมการศึกษา)

เงินเพื่อที่สูงขึ้นในเดือนนี้ สอดคล้องกับเครื่องชี้วัดเศรษฐกิจสำคัญหลายตัว ด้านอุปสงค์ ได้แก่ ยอดการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ทั้งการจัดเก็บจากการใช้จ่ายภายในประเทศและจากการนำเข้า รวมทั้งการส่งออกสินค้าที่ยังคงขยายตัวได้ดีและต่อเนื่อง ด้านอุปทาน ได้แก่ อัตราการใช้กำลังการผลิต และดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมที่ยังคงขยายตัวได้ดี นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับดัชนีความเชื่อมั่นผู้บริโภคโดยรวมที่ปรับตัวดีขึ้นต่อเนื่องเป็นเดือนที่ 5 มาอยู่ที่ระดับ 47.0 จากระดับ 45.2 ในเดือนก่อนหน้า รวมทั้งดัชนีราคาวัสดุก่อสร้างและดัชนีราคาผู้ผลิตที่สูงขึ้นร้อยละ 8.9 และ 7.7 ตามลำดับ

โดยเงินเพื่อพื้นฐาน เมื่อหักอาหารสดและพลังงานออก ในเดือนนี้ทรงตัวที่ร้อยละ 0.29 เท่ากับเดือนก่อนเงินเพื่อทั่วไป เมื่อเทียบกับเดือนพฤศจิกายน 2564 ลดลงร้อยละ 0.38 ไตรมาสที่ 4 ปี 2564 เทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีก่อน สูงขึ้นร้อยละ 2.42 เมื่อเทียบกับไตรมาสก่อนหน้า สูงขึ้นร้อยละ 1.80 และเฉลี่ยทั้งปี 2564 เทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน สูงขึ้นร้อยละ 1.23

สถานการณ์เงินเพื่อปี 2564¹⁰

เงินเพื่อทั่วไปเฉลี่ยทั้งปี 2564 สูงขึ้นร้อยละ 1.23 ใกล้เคียงกับที่กระทรวงพาณิชย์คาดการณ์ว่าจะขยายตัวในช่วงร้อยละ 0.8-1.2 และเงินเพื่อพื้นฐาน (ไม่รวมอาหารสดและพลังงาน) สูงขึ้นร้อยละ 0.23 ซึ่งขยายตัวเท่ากับปีก่อน ปัจจัยบวกที่ส่งผลต่อเงินเพื่อในปีนี้ได้แก่ น้ำมันเชื้อเพลิง จากอุปทานที่ไม่สมดุลกับอุปสงค์ของโลกที่เริ่มฟื้นตัว ส่งผลให้ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงขายปลีกในประเทศและสินค้าที่เกี่ยวข้องกับน้ำมันสูงขึ้น ประกอบกับราคาผักสดเพิ่มสูงขึ้น จากปริมาณผลผลิตลดลง เนื่องจากได้รับผลกระทบจากภาวะน้ำท่วมและผลผลิตที่ต่ำกว่าปีก่อน ขณะที่เครื่องประกอบอาหาร อาหารบริโภคในบ้านและนอกบ้าน ราคาปรับสูงขึ้นตามต้นทุนวัตถุดิบ สำหรับปัจจัยลบ ได้แก่ ข้าวสารเจ้า ข้าวสารเหนียว และผลไม้สด จากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้อุปสงค์ทั้งในประเทศและต่างประเทศชะลอตัวลง รวมถึงผลผลิตมีปริมาณมากเมื่อเทียบกับปีก่อน นอกจากนี้ มาตรการช่วยเหลือของภาครัฐส่งผลให้ค่าสาธารณูปโภค ค่าเล่าเรียนและค่าธรรมเนียมการศึกษาลดลง ส่วนหมวดอื่น ๆ เคลื่อนไหวในทิศทางปกติ เงินเพื่อดังกล่าวชี้ว่า สถานการณ์ด้านราคาสินค้าและบริการของประเทศตลอดทั้งปี 2564 ยังอยู่ในระดับที่มีเสถียรภาพ เคลื่อนไหวในทิศทางปกติ สอดคล้องกับปัจจัยด้านอุปทานและด้านอุปสงค์

¹⁰ เงินเพื่อจ.ค.+2.17% ทั้งปี 64 เพิ่ม 1.23%. (5 มกราคม 2565). ผู้จัดการออนไลน์. สืบค้น 25 มกราคม 2565 จาก <https://mgronline.com/news1/detail/9650000001265>

แนวโน้มเศรษฐกิจไทยในปี 2565¹¹

อัตราการเติบโตของเศรษฐกิจไทยปี 2565 คาดว่าจะขยายตัวต่อเนื่องที่ร้อยละ 3.7 จากปี 2564 ที่เติบโตเพียงร้อยละ 1.2 และมีแนวโน้มที่มูลค่าของกิจกรรมทางเศรษฐกิจจะสามารถกลับมาอยู่ในระดับก่อนเกิดการระบาดได้ในช่วงครึ่งหลังของปี แรงขับเคลื่อนเศรษฐกิจสำคัญมาจากทั้งปัจจัยภายในและภายนอกประเทศ ได้แก่ ความคืบหน้าของการกระจายวัคซีนที่ช่วยหนุนให้ประเทศไทยและหลาย ๆ ประเทศสามารถเปิดประเทศได้มากขึ้น การฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกและผลเชิงบวกจากการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาค ส่งผลดีต่อภาคส่งออกของไทยเติบโตได้ต่อเนื่อง การปรับตัวของภาคธุรกิจอาจนำไปสู่วัฏจักรการลงทุนรอบใหม่ แรงสนับสนุนจากมาตรการภาครัฐที่ช่วยกระตุ้นการใช้จ่ายในประเทศ ขณะที่ภาคท่องเที่ยวมีทิศทางการปรับดีขึ้นแต่ยังคงเป็นระยะแรกของการฟื้นตัว

อย่างไรก็ตาม ผลพวงจากวิกฤติการระบาดนานมาจนถึงปัจจุบัน รวมถึงการฟื้นตัวของเศรษฐกิจยังเผชิญกับปัจจัยเสี่ยงและประเด็นท้าทายที่ยังมีความไม่แน่นอนสูง การบริโภคภาคเอกชนมีแนวโน้มปรับดีขึ้น แต่การฟื้นตัวยังมีความแตกต่าง โดยคาดว่าในปี 2565 จะเติบโตราวร้อยละ 3.6 จากการปรับดีขึ้นของกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายในประเทศ ตามการผ่อนคลายมาตรการควบคุม การฉีดวัคซีนที่เพิ่มขึ้นมาก ผนวกกับมาตรการภาครัฐที่อาจเป็นปัจจัยหนุนในระยะสั้น แต่การใช้จ่ายอาจขยายตัวได้จำกัดเนื่องจากยังมีความเปราะบางในตลาดแรงงาน และคาดว่าค่าจ้างเฉลี่ยโดยรวมในปี 2565 แม้จะเพิ่มขึ้นแต่ยังอยู่ต่ำกว่าระดับก่อนเกิดการระบาด

นอกจากนี้ การฟื้นตัวที่ยังไม่กระจายไปในทุกพื้นที่ ทุกสาขา และทุกกลุ่มรายได้ จึงคาดว่าจะส่งผลต่อค่าจ้างและการใช้จ่ายของแรงงานในกลุ่มที่ได้รับผลกระทบหนักจากวิกฤติการระบาด โดยเฉพาะกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับภาคท่องเที่ยวเป็นสำคัญ ด้านภาคส่งออกแม้จะชะลอลงบ้างแต่คาดว่าจะยังเติบโตได้ร้อยละ 5.0 ซึ่งสูงกว่าค่าเฉลี่ยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาที่ขยายตัวร้อยละ 2.9 แรงหนุนจากการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลก หลังจากมีการฉีดวัคซีนอย่างกว้างขวางมากขึ้น ประกอบกับผลบวกจากการรวมกลุ่มระหว่างประเทศภายในภูมิภาคเดียวกัน (Regionalization)

ขณะเดียวกันการลงทุนภาคเอกชนคาดว่าจะเติบโตดีขึ้นเป็นร้อยละ 4.6 จากการฟื้นตัวของอุปสงค์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ จะช่วยหนุนให้เกิดวัฏจักรขาขึ้นของการลงทุน อีกทั้งยังมีการขยายการลงทุนเพื่อตอบสนองความต้องการในชีวิตแบบวิถีใหม่ (New normal) และการก้าวไปสู่โลกดิจิทัลมากขึ้น สอดคล้องกับสัญญาณเชิงบวกจากเงินลงทุนสุทธิโดยตรงจากต่างประเทศที่ไหลเข้าไทยเพิ่มขึ้นในช่วงครึ่งแรกของปี 2564 ซึ่งมีมูลค่าสูงกว่าทั้งปี 2562 (ช่วงก่อนเกิดการระบาด)

¹¹ Thaipublica. (5 มกราคม 2565). เศรษฐกิจไทยปี 2564 และแนวโน้มปี 2565. สืบค้น 25 มกราคม 2565 จาก <https://thaipublica.org/2022/01/krungsri-research-forecast-gdp2022/>

การเร่งรัดโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานจะช่วยให้เกิดการลงทุนของภาคเอกชน ซึ่งโครงการโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่จะมีรูปแบบเป็นการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน (PPP) เป็นส่วนมาก (มีสัดส่วนกว่าร้อยละ 80 ของมูลค่าการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ในช่วงปี 2565-2569) ด้านการใช้จ่ายภาครัฐมีแนวโน้มลดลงจากกรอบเงินงบประมาณรายจ่ายประจำปี 2565 แต่ยังมีวงเงินกู้ที่เหลืออยู่กว่า 2 แสนล้านบาท จากพระราชบัญญัติให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพิ่มเติม พ.ศ. 2564 วงเงินกู้จำนวน 5 แสนล้านบาท เพื่อใช้ในการฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม

แนวโน้มเงินเพื่อปี 2565¹²

เงินเพื่อปี 2565 คาดว่าจะมีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้นในระดับที่สอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจทั้งด้านอุปสงค์และอุปทานตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ โดยด้านอุปสงค์ทั้งในประเทศและต่างประเทศจะได้รับแรงสนับสนุนจากการท่องเที่ยว การส่งออกสินค้า การผลิต และอุปสงค์ด้านพลังงาน รวมถึงมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐในรูปแบบต่าง ๆ ส่งผลดีต่อรายได้และกำลังซื้อของประชาชน สำหรับอุปทานที่ส่งผลต่อเงินเพื่อ ได้แก่ แนวโน้มการเพิ่มขึ้นของต้นทุนการผลิต การขนส่ง เงินบาทที่อ่อนค่าลง และการขาดแคลนแรงงาน ส่งผลต่อภาคการผลิตและสินค้าในหมวดอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ปัจจัยและแนวโน้มเหล่านี้ยังมีความเสี่ยงและมีโอกาสผันผวน รวมถึงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของไทยอาจจะได้รับแรงกดดันจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งจะกดดันให้เงินเพื่อของไทยขยายตัวได้อย่างจำกัด

สินค้าขึ้นราคา ปี 2565

ประเภทสินค้า	ราคาเฉลี่ย ณ 1 กุมภาพันธ์ 2564	ราคาเฉลี่ย ณ 1 กุมภาพันธ์ 2565	เพิ่มขึ้น
เนื้อหมูสามชั้น	159	207	48 บาท/กก.
เนื้อหมูสันใน	147	195	48 บาท/กก.
เนื้ออกไก่ (เนื้อล้วน)	62.50	80	17.50 บาท/กก.
เนื้อไก่ น่อง สะโพก	62.50	72.50	10 บาท/กก.
ไข่ไก่ (เบอร์ 2)	2.85	3.25	0.40 บาท/ฟอง
เนื้อวัวธรรมดา	215	255	40 บาท/กก.
กุ้งขาว (40 ตัว / กก.)	255	285	30 บาท/กก.

¹² เงินเพื่อธ.ค.+2.17% ทั้งปี 64 เพิ่ม 1.23%. (5 มกราคม 2565). ผู้จัดการออนไลน์. สืบค้น 25 มกราคม 2565 จาก <https://mgronline.com/news1/detail/9650000001265>

ประเภทสินค้า	ราคาเฉลี่ย ณ 1 กุมภาพันธ์ 2564	ราคาเฉลี่ย ณ 1 กุมภาพันธ์ 2565	เพิ่มขึ้น
น้ำมันปาล์มสำเร็จรูป บรรจุขวด 1 ลิตร	47	63	16 บาท/ขวด
ก๊าซหุงต้ม LPG	318	ตรึงราคาถึง 31 มีนาคม 2565 หลังจากนั้นทยอยขึ้นราคาแบบ ขั้นบันได	บาท/ถัง 15 กก.
ค่าโดยสารเรือ คลองแสนแสบ	เริ่มต้น 8	+1	บาท/ระยะ

หมายเหตุ: ข้อมูลจากราคาประเภทสินค้าอุปโภคบริโภค สินค้าเกษตร ก๊าซหุงต้ม LPG และค่าโดยสารเรือ
คลองแสนแสบ โดย กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงพลังงาน และกรมเจ้าท่า

น้ำมันขึ้นราคา ปี 2565

ประเภทน้ำมัน	ราคา ณ 8 กุมภาพันธ์ 2564	ราคา ณ 8 กุมภาพันธ์ 2565	เพิ่มขึ้น
แก๊สโซฮอล์ 95	ลิตรละ 24.95 บาท	ลิตรละ 35.05 บาท	ลิตรละ 10.10 บาท
แก๊สโซฮอล์ 91	ลิตรละ 24.68 บาท	ลิตรละ 34.78 บาท	ลิตรละ 10.10 บาท
แก๊สโซฮอล์ E20	ลิตรละ 23.44 บาท	ลิตรละ 33.94 บาท	ลิตรละ 10.50 บาท
แก๊สโซฮอล์ E85	ลิตรละ 19.84 บาท	ลิตรละ 27.24 บาท	ลิตรละ 7.40 บาท
ดีเซล B7	ลิตรละ 25.79 บาท	ลิตรละ 29.94 บาท	ลิตรละ 4.15 บาท
ดีเซล B10	ลิตรละ 22.79 บาท	ลิตรละ 29.94 บาท	ลิตรละ 7.15 บาท
ดีเซล B20	ลิตรละ 22.54 บาท	ลิตรละ 29.94 บาท	ลิตรละ 7.40 บาท
ดีเซลพรีเมียม	ลิตรละ 30.26 บาท	ลิตรละ 35.96 บาท	ลิตรละ 5.70 บาท

ที่มา: “เทียบชัด ๆ ราคาน้ำมันวันนี้กับ 1 ปีที่แล้ว ต่างกันแค่ไหน ?” โดย ประชาชาติธุรกิจออนไลน์,
สืบค้น จาก <https://www.prachachat.net/economy/news-859979>

โรคระบาดสัตว์

การแพร่ระบาดของโรคระบาดสัตว์ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยได้ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์และอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่เกี่ยวข้อง โดยที่ผ่านมาพบโรคระบาดสัตว์ที่สำคัญ ได้แก่ โรคลัมปี สกิน ในโค กระบือ โรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร ซึ่งได้สร้างความเสียหายให้กับเกษตรกรเป็นจำนวนมาก อีกทั้งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ โดยมีสถานการณ์การแพร่ระบาด สรุปดังนี้

1. โรคลัมปี สกิน

โรคลัมปี สกิน (Lumpy Skin Disease: LSD) ได้มีรายงานสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคลัมปี สกิน ในภูมิภาคเอเชียใต้เมื่อปี 2562 ที่สาธารณรัฐประชาชนบังคลาเทศ สาธารณรัฐอินเดีย และสาธารณรัฐประชาชนจีน ต่อมาเมื่อปี 2563 มีรายงานการแพร่ระบาดที่สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) สหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเนปาล สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ราชอาณาจักรภูฏาน เขตบริหารพิเศษฮ่องกง สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และเริ่มมีการระบาดในประเทศไทยเมื่อมีนาคม 2564¹ ที่อำเภอพนมไพร จังหวัดร้อยเอ็ด²

ต่อมาเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2564 คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เพื่อควบคุมโรคลัมปี สกิน ในโค กระบือ ตามข้อมูลที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ในวงเงินงบประมาณจำนวนทั้งสิ้น 684,218,000 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการควบคุมโรคลัมปี สกินในโค กระบือ ดังนี้³

- 1) ค่าตอบแทนอาสาปศุสัตว์ จำนวน 14,510,000 บาท
- 2) ค่าจัดซื้อวัคซีนโรคลัมปี สกิน จำนวน 5,000,000 โดส เป็นเงิน 230,138,000 บาท
- 3) ค่าจัดซื้อเวชภัณฑ์เพื่อการฆ่าเชื้อในฟาร์มและพาหนะในการเคลื่อนย้ายสัตว์ จำนวน 24,000,000 บาท
- 4) ค่าจัดซื้อเวชภัณฑ์เพื่อการรักษาโค กระบือ จำนวน 200,000 ตัว เป็นเงิน 361,000,000 บาท และเพื่อการฟื้นฟู บำรุงสุขภาพสัตว์เลี้ยงของเกษตรกร จำนวน 200,000 ตัวเป็นเงิน 39,800,000 บาท
- 5) ค่าวัสดุวิทยาศาสตร์เพื่อการแพทย์ สำหรับการเก็บตัวอย่าง ฉีดวัคซีนและรักษาเป็นเงิน 14,770,000 บาท

¹ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (5 กรกฎาคม 2564). ขออนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เพื่อควบคุมโรคลัมปี สกินในโค กระบือ [หนังสือราชการ]. (กษ 0610.07/2600). สืบค้น 7 กุมภาพันธ์ 2565 จาก https://resolution.soc.go.th/PDF_UPLOAD/2564/P_404107_8.pdf

² กรมปศุสัตว์. (19 เมษายน 2564). เร่งควบคุมโรคลัมปี สกินในโคกระบือ. สืบค้น 7 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://dld.go.th/th/index.php/th/newsflash/341-news-hotissue/23707-hotissue-25640407-1>

³ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (6 กรกฎาคม 2564). สรุปข่าวการประชุมคณะรัฐมนตรี 6 กรกฎาคม 2564. สืบค้น 7 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/43490>

ปัจจุบันการระบาดของโรคลัมปี สกิน (ข้อมูล ณ วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2565)⁴ พบการกระจายตัวของโรคลัมปี สกิน รวมจำนวน 68 จังหวัด โดยสรุปสถานการณ์ ดังนี้

ข้อมูลสถานการณ์	จำนวน
สัตว์ป่วยสะสม	624,301 ตัว
สัตว์หายป่วยสะสม	541,966 ตัว
ตายสะสม	63,703 ตัว
ป่วยคงเหลือ	21,344 ตัว
อัตราป่วยเฉลี่ย	ร้อยละ 34.89
อัตราตายเฉลี่ย	ร้อยละ 3.56
เกษตรกรที่มีสัตว์เกิดโรค	275,129 ราย
สัตว์รวมฝูงทั้งหมด	1,789,549 ตัว

หมายเหตุ: สรุปจากข้อมูลสถานการณ์การระบาดของโรคลัมปี สกิน วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2565 สำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์ กรมปศุสัตว์

สำหรับการช่วยเหลือเยียวยาเกษตรกร จังหวัดได้ส่งเรื่องขอความช่วยเหลือจากกรมปศุสัตว์แล้ว 46 จังหวัด มีจำนวนเกษตรกร 49,293 ราย โค กระบือ 54,778 ตัว ซึ่งกรมปศุสัตว์ได้ตรวจสอบเกษตรกรและส่งให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์แล้ว 36 จังหวัด เกษตรกร 36,572 ราย จำนวนสัตว์ 40,963 ตัว และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ตรวจสอบและส่งรายชื่อเกษตรกรให้กระทรวงการคลังแล้ว 33 จังหวัด เกษตรกร 26,077 ราย จำนวนสัตว์ 29,368 ตัว ทั้งนี้ กระทรวงการคลังอนุมัติ และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้โอนเงินให้ทางจังหวัดแล้ว 20 จังหวัด มีจำนวนเกษตรกร 12,465 ราย จำนวนสัตว์ 15,233 ตัว เป็นเงินทั้งสิ้น 317,765,300 บาท และอยู่ระหว่างขั้นตอนการโอนเงินให้เกษตรกร 10,177 ราย จำนวนสัตว์ 11,945 ตัว จำนวนเงิน 249,580,300 บาท โดยเกษตรกรได้รับเงินช่วยเหลือเยียวยาแล้วมีจำนวน 2,288 ราย จำนวนสัตว์ 3,288 ตัว เป็นเงินทั้งสิ้น 68,185,000 บาท⁵

2. โรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร

โรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African Swine Fever: ASF) เป็นโรคติดต่อสำคัญในสุกรเกิดจากเชื้อไวรัส และยังไม่มียารักษาการติดต่อระหว่างสัตว์อื่นและคน โดยโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรเป็นโรคที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมการเลี้ยงสุกรเป็นอย่างมาก เนื่องจากหากมีการระบาดของโรคนี้ในประเทศแล้ว จะกำจัดโรคได้ยาก เนื่องจากในปัจจุบันนี้ยังไม่มียุทธศาสตร์ในการป้องกันและควบคุมโรค และสุกรที่หายป่วยแล้ว

⁴ กรมปศุสัตว์. (7 กุมภาพันธ์ 2565). สถานการณ์การระบาดของโรคลัมปี สกิน วันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2565. สืบค้น 9 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://dcontrol.dld.go.th/webnew/index.php/th/123/7326-07-02-2565>

⁵ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (22 มกราคม 2565). รมช.ประภัตร นำทีมกระทรวงเกษตรฯ ลงพื้นที่ภาคอีสาน มอบเงินเยียวยาให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยงโค-กระบือ ที่ได้รับผลกระทบสัตว์ตายจากโรคลัมปี สกิน (Lumpy Skin Disease: LSD). สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.moac.go.th/news-preview-441891792264>

จะเป็นพาหะของโรคได้ตลอดชีวิต และโรคนี้เป็นโรคที่มีความรุนแรงทำให้สุกรที่ติดเชื้อมีการตายเฉียบพลัน เกือบร้อยละ 100 รวมถึงเชื้อไวรัสที่ก่อโรครังมีความทนทานในผลิตภัณฑ์จากสุกรและสิ่งแวดล้อมสูง ซึ่งโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร ได้พบการระบาดเกือบทุกประเทศในทวีปแอฟริกาเมื่อปี 2464 ต่อมาได้มีการแพร่กระจายขยายเป็นวงกว้างไปยังภูมิภาคอื่น ได้แก่ ทวีปยุโรป ทวีปอเมริกากลางและใต้ สหภาพโซเวียต และแพร่ระบาดเข้ามาในทวีปเอเชียที่สาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นครั้งแรกเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2561 ต่อมาได้มีการระบาดในหลายประเทศในทวีปเอเชีย รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดกับประเทศไทยด้วย ทำให้ประเทศไทยมีความเสี่ยงที่เชื้อไวรัสโรคคอตีบแอฟริกาในสุกรเข้าสู่ประเทศมากขึ้น⁶ โดยสรุปลำดับเหตุการณ์ การดำเนินการเพื่อเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรค ดังนี้

วันที่ 5 เมษายน 2562 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มีหนังสือด่วนที่สุด ที่ กษ 0610.03/2051 เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรี เรื่อง ขออนุมัติแผนเตรียมความพร้อมรับมือโรคคอตีบแอฟริกาในสุกรของประเทศไทย เป็นวาระแห่งชาติ เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคคอตีบแอฟริกาในสุกรได้ขยายวงกว้างขึ้นอย่างต่อเนื่อง และได้พบการระบาดในทวีปเอเชียครั้งแรกที่สาธารณรัฐประชาชนจีนเมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2561 ต่อมาได้มีการระบาดในประเทศมองโกเลีย และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ซึ่งสถานการณ์การระบาดของโรค ในทั้งสามประเทศยังไม่สามารถควบคุมได้ ทำให้ประเทศไทยมีความเสี่ยงที่เชื้อไวรัสโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร เข้าสู่ประเทศมากยิ่งขึ้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยกรมปศุสัตว์จึงได้เสนอแผนเตรียมความพร้อมรับมือโรคคอตีบแอฟริกาในสุกรของประเทศไทยเป็นวาระแห่งชาติ เพื่อป้องกันความเสียหายร้ายแรงที่จะเกิดขึ้น⁷

วันที่ 9 เมษายน 2562 คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติแผนเตรียมความพร้อมรับมือโรคคอตีบแอฟริกาในสุกรของประเทศไทยเป็นวาระแห่งชาติ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ สำหรับงบประมาณ ในการดำเนินการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคเร่งด่วน ให้เป็นไปตามความเห็นของสำนักงบประมาณ ทั้งนี้ ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของกำกับดูแลการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนดังกล่าว อย่างเคร่งครัดและรัดกุม รวมทั้งให้รับความเห็นของกระทรวงการคลัง กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี หนังสือด่วนที่สุด ที่ นร 0505/13471 ลงวันที่ 11 เมษายน 2562 ดังนี้

1. เห็นชอบแผนเตรียมความพร้อมรับมือโรคคอตีบแอฟริกาในสุกรของประเทศไทยเป็นวาระแห่งชาติ ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ สำหรับงบประมาณในการดำเนินการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคเร่งด่วนในปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 จำนวน 53,604,900 บาท เห็นควรให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมปศุสัตว์ดำเนินการตามระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รายการเงินสำรองจ่าย

⁶ กรมปศุสัตว์, สำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์. (2562). แผนเตรียมความพร้อมเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร (Contingency plan) และแนวทางเวชปฏิบัติของโรคคอตีบแอฟริกาในสุกร (Clinical Practice Guideline). สืบค้น 7 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://dld.go.th/th/images/stories/hotissue/asf/ContingencyPlanAndCPG2.pdf>

⁷ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (5 เมษายน 2562). ขออนุมัติแผนเตรียมความพร้อมรับมือโรคคอตีบแอฟริกาในสุกรของประเทศไทยเป็นวาระแห่งชาติ [หนังสือราชการ]. (กษ 0610.03/2051). สืบค้น 7 กุมภาพันธ์ 2565 จาก https://resolution.soc.go.th/PDF_UPLOAD/2562/9933211222.pdf

เพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น พ.ศ. 2560 รวมถึงขั้นตอนของกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องต่อไป ตามความเห็นของสำนักงบประมาณ

2. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำกับดูแลการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนดังกล่าวอย่างเคร่งครัดและรัดกุม รวมทั้งให้รับความเห็นของกระทรวงการคลัง กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เห็นควรให้เร่งดำเนินการก่อนนี้ผูกพันให้แล้วเสร็จโดยเร็ว และให้เร่งการสื่อสารกับประชาชนและเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกร เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และควรมีการจัดทำรายละเอียดประมาณการค่าใช้จ่ายในแต่ละมาตรการเพื่อใช้เป็นกรอบในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณ รวมทั้งติดตามประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานได้

นอกจากนี้ ควรประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการควบคุม ตรวจสอบการปนเปื้อนเชื้อไวรัสของทั้งบุคคลและยานพาหนะที่เข้ามาในประเทศไทย และการลักลอบการนำเข้าผลิตภัณฑ์สุกรตามแนวชายแดน รวมถึงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เกิดความตระหนักถึงการระบาดของเชื้อโรคอหิวาต์แอฟริกาซึ่งจะเป็นมาตรการเฝ้าระวังที่สำคัญ ตลอดจนมีมาตรการยกระดับการจัดการฟาร์มเลี้ยงสุกรในการป้องกันโรค โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยที่มีการเลี้ยงแบบเปิด ซึ่งจะเป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงในการติดเชื้อไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย⁸

วันที่ 18 กันยายน 2562 สื่อมวลชนเสนอข่าวพบสุกรป่วยคล้ายเป็นโรคอหิวาต์แอฟริกาที่จังหวัดเชียงรายและล้มตายเป็นจำนวนมาก⁹ ในฟาร์มสุกรที่จังหวัดเชียงราย เบื้องต้นสงสัยว่าอาจติดเชื้อโรคอหิวาต์แอฟริกา หรือ ASF (Africa Swine Fever) ซึ่งได้แพร่ระบาดไปหลายพื้นที่ของจังหวัดเชียงรายหลังจากเมื่อต้นเดือนกันยายน 2562 ได้มีการระบาดที่จังหวัดท่าขี้เหล็ก สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา มีการทิ้งสุกรตายลงแม่น้ำสายและแม่น้ำรวกไหลลงแม่น้ำโขงเมื่อวันที่ 3 กันยายน 2562 ทั้งนี้ นายสัตวแพทย์สรวิศ ธานีโต อธิบดีกรมปศุสัตว์ ได้สั่งการปศุสัตว์ทุกจังหวัด ภาคเอกชน โดยความร่วมมือกับสมาคมผู้เลี้ยงสุกรแห่งชาติและเกษตรกรทุกพื้นที่ดำเนินมาตรการป้องกัน ASF เข้มขันต่อเนื่อง พร้อมเพิ่มการเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิด หากพบสุกรที่มีลักษณะอาการคล้ายเป็นโรคดังกล่าว ทีมเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์จะรับซื้อสุกรจากเกษตรกรรายย่อยที่มีความเสี่ยงในรัศมีใกล้เคียง เพื่อนำไปฝังทำลายพร้อมจ่ายค่าชดเชย โดยเป็นหนึ่งในมาตรการป้องกันโรค แม้สุกรจะยังไม่มีอาการป่วยตาย

วันที่ 15 พฤศจิกายน 2562 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ตอบกระทู้ถามที่ 058/ร. เรื่อง มาตรการป้องกันการระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร โดยได้เผยแพร่ในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2562 สารสำคัญกล่าวถึงกรณีที่มีการระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรในประเทศไทย โดยที่ไม่มีการเตรียมความพร้อมในการป้องกันโรคเข้าฟาร์ม การเฝ้าระวังโรคที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงมาตรการควบคุมโรคจะก่อให้เกิดความเสียหายมูลค่าไม่ต่ำกว่า 125,000 ล้านบาท ไม่รวมผลกระทบภายหลังจากโรคสงบแล้ว

⁸ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (9 เมษายน 2562). **ขออนุมัติแผนเตรียมความพร้อมรับมือโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรของประเทศไทยเป็นวาระแห่งชาติ** [มติคณะรัฐมนตรี]. สืบค้น 12 มกราคม 2565 จาก https://resolution.soc.go.th/PDF_UPLOAD/2562/993321127.pdf

⁹ “ฆ่าหมู 200 ตัว เชียงราย ผวาป่วย “ASF”” (18 กันยายน 2562). **ไทยรัฐออนไลน์**. สืบค้น 25 มกราคม 2565 จาก <https://www.thairath.co.th/news/local/north/1662970>

เช่น การเลิกกิจการของเกษตรกรรายย่อย การแข่งขันราคาเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการส่งออกสุกร และผลิตภัณฑ์สุกร รวมทั้งความมั่นคงทางอาหารของประเทศ ดังนั้น กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมปศุสัตว์ได้มีมาตรการการเฝ้าระวัง และป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร เพื่อเตรียมความพร้อมเผชิญเหตุการณ์การระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร ดังนี้¹⁰

การเตรียมความพร้อม

- 1) จัดทำแผนเตรียมความพร้อมเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (Contingency Plan) และแนวเวชปฏิบัติของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (Clinical Practice Guideline)
- 2) รัฐบาลยกระดับแผนเตรียมความพร้อมเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร เป็นวาระแห่งชาติ
- 3) มีการจัดตั้ง War Room ทั้งในส่วนกลางและภูมิภาค เพื่อขับเคลื่อนมาตรการโดยส่วนกลาง มีอธิบดีกรมปศุสัตว์เป็นประธาน ส่วนภูมิภาคมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน
- 4) ซ้อมแผนรับมือโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรทุกจังหวัดทั่วประเทศ
- 5) เตรียมความพร้อมทางห้องปฏิบัติการในการตรวจวินิจฉัย
- 6) ร่วมกับองค์กรระหว่างประเทศ องค์กรสุขภาพสัตว์โลก (OIE) และองค์การอาหารและการเกษตร แห่งสหประชาชาติ (FAO) จัดประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลการเฝ้าระวังและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร

มาตรการในการป้องกัน

- 1) ประกาศระงับการนำเข้าสุกรและผลิตภัณฑ์จากสุกรจากประเทศที่มีการระบาดของโรค
- 2) บูรณาการการทำงานร่วมกันทุกภาคส่วนในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบนำสุกร ผลิตภัณฑ์สุกรเข้ามาในประเทศ

มาตรการการเฝ้าระวัง

จัดเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่ X-Ray เคาะประตูบ้าน เฝ้าระวังทางอากาศ ขึ้นทะเบียนและประเมินความเสี่ยงด้วยแอปพลิเคชันอี-สมาร์ทพลัส พร้อมให้คำแนะนำความรู้เรื่องโรคและการป้องกัน

ความร่วมมือกันในรูปแบบรัฐและร่วมเอกชน (Public Private Partnership) ร่วมกันป้องกันโรค สิ่งที่ต้องเร่งดำเนินการเพื่อลดความเสี่ยงนั้น จำเป็นต้องเตรียมพร้อมเครื่องมือที่ใช้ทำลายซากสุกรที่ตาย และติดเชื้อที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อ ตลอดจนอุปกรณ์การตรวจวินิจฉัยเบื้องต้นในพื้นที่เพื่อรู้โรคเร็ว ควบคุมเร็ว สงบเร็ว และยังสามารถยกระดับการเฝ้าระวังในพื้นที่จังหวัดชายแดน โดยเพิ่มด่านตรวจสอบการขนย้ายสัตว์ตามด่านต่าง ๆ ทั้งที่อยู่ติดเขตแนวชายแดน และระหว่างอำเภอ รวมถึงช่องทางที่เชื่อมต่อจังหวัดต่าง ๆ โดยให้เจ้าหน้าที่เพิ่มกำลังในการตรวจตลอดเวลา 24 ชั่วโมง นอกจากนี้ มีการร่วมมือกับภาคเอกชนในการยกระดับเฝ้าระวังหากพบสัตว์ป่วยหรือสงสัยว่าป่วยจะเข้าตรวจสอบ และฝังทำลายทันที รวมทั้งภาคเอกชนดำเนินการรับซื้อสุกรในราคายุติธรรม ภาครัฐทำการตรวจโรค หากไม่เป็นโรค นำไปเข้าโรงฆ่าจำหน่ายบริโภคในพื้นที่หรือแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่า

¹⁰ “กระทรวงการที่ 058/ร. เรื่อง มาตรการป้องกันการระบาดของโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร” (15 พฤศจิกายน 2562). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 136 ตอนพิเศษ 281 ง, น. 89-92.

วันที่ 24 มีนาคม 2563 คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น วงเงิน 523,244,500 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร¹¹ ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร 0505/9502 ลงวันที่ 26 มีนาคม 2563 ดังนี้

1. ค่าชุดใช้ราคาสุกรที่ถูกทำลายโดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 มาตรา 13 (4) ประมาณ 77,578 ตัว เป็นเงิน 381,772,500 บาท

2. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเกี่ยวกับการเฝ้าระวังโรค ตรวจวินิจฉัยและทำลายเชื้อโรค ซากสัตว์ ได้แก่ ค่าจ้างเหมาในการขนส่งและชุดหุ้มฝักกลบทำลายซาก ค่าจ้างเหมาบริการช่วยงานสัตวแพทย์ และค่าวัสดุเวชภัณฑ์ วัสดุวิทยาศาสตร์หรือการแพทย์ เป็นเงิน 99,852,000 บาท โดยให้ถัวจ่ายกันได้ ตามความจำเป็นและเหมาะสม

3. จัดซื้อครุภัณฑ์ รวม 4 รายการ เป็นเงิน 41,620,000 บาท ได้แก่ เครื่องตรวจวิเคราะห์ สารพันธุกรรมในสภาพจริงแบบเคลื่อนที่ จำนวน 7 ชุด ชุดละ 400,000 บาท เป็นเงิน 2,800,000 บาท เครื่องตรวจวัดอุณหภูมิชนิดเคลื่อนที่แบบอินฟราเรด (Thermal Imaging System) จำนวน 108 เครื่อง เครื่องละ 40,000 บาท เป็นเงิน 4,320,000 บาท รถขนซากสัตว์ติดเชื้อระบบปิด จำนวน 3 คัน คันละ 7,900,000 บาท เป็นเงิน 23,700,000 บาท รถสามล้อพ่นยาฆ่าเชื้อ จำนวน 27 คัน คันละ 400,000 บาท เป็นเงิน 10,800,000 บาท

4. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมปศุสัตว์) เร่งรัดการดำเนินการป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร โดยเร็ว เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์

โดยภายหลังได้มีการรายงานผลดำเนินงานงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 งบกลางฯ ที่ได้รับการจัดสรร สรุปดังนี้¹²

- 1) งบดำเนินงาน จำนวนเงินที่ได้รับ 99,852,000 บาท จำนวนเงินที่ใช้จ่าย 98,820,000 บาท เหลือจ่ายคืนสำนักงบประมาณ 1,032,000 บาท
- 2) งบลงทุน จำนวนเงินที่ได้รับ 41,620,000 บาท จำนวนเงินที่ใช้จ่าย 26,421,000 บาท เหลือจ่ายคืน สำนักงบประมาณ 15,199,000 บาท
- 3) งบอุดหนุน-รายการเงินอุดหนุนทั่วไป ค่าชุดใช้ราคาสุกรที่ถูกทำลาย 97,771,309 บาท (จำนวนเกษตรกร 477 ราย จำนวนสุกร 24,451 ตัว)

¹¹ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (24 มีนาคม 2563). ขออนุมัติใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่าย เพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เพื่อป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร [มติคณะรัฐมนตรี]. สืบค้น 12 มกราคม 2565 จาก https://resolution.soc.go.th/PDF_UPLOAD/2563/993348775.pdf

¹² กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (11 มกราคม 2565). ขออนุมัติใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เพื่อป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรและโรคระบาดร้ายแรง ในสุกรหรือหมูป่า [หนังสือราชการ]. (กษ 0610/114). สืบค้น 7 กุมภาพันธ์ 2565 จาก https://resolution.soc.go.th/PDF_UPLOAD/2565/P_405523_7.pdf

วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2564 คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการป้องกันโรคโควิด-19 ในสุกร วงเงิน 279,782,374 บาท ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีด่วนที่สุด ที่ นร 0505/5154 ลงวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2564 ดังนี้¹³

1. อนุมัติใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการป้องกันโรคโควิด-19 ในสุกร สำหรับค่าชดใช้ราคาสุกรที่ถูกทำลาย ตามมาตรา 13 (4) แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 วงเงินงบประมาณทั้งสิ้น 279,782,374 บาท ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

2. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมปศุสัตว์) ได้รับความเห็นของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่เห็นควรมีมาตรการยกระดับการจัดการฟาร์มเลี้ยงสุกรให้ได้มาตรฐานในการป้องกันโรคเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเกษตรกรในการรับมือกับโรคระบาดสัตว์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อยที่มีการเลี้ยงแบบเปิดที่เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงในการติดเชื้อ และอาจเป็นพาหะในการแพร่กระจายเชื้อโรคไปในวงกว้างได้ ไปพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย

โดยมีค่าใช้จ่ายชดใช้ราคาสุกรที่ถูกทำลาย ดังนี้¹⁴

1) ค่าชดใช้ราคาสุกรที่ถูกทำลายคงค้างการเบิกจ่ายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 จำนวน 102,475,139.25 บาท (จำนวนเกษตรกร 860 ราย จำนวนสุกร 26,006 ตัว)

2) ค่าชดใช้ราคาสุกรที่ถูกทำลายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (ตั้งแต่ ตุลาคม 2563 ถึง ธันวาคม 2563) จำนวน 177,237,355 บาท (จำนวนเกษตรกร 1,441 ราย จำนวนสุกร 42,862 ตัว)

มิถุนายน-กันยายน 2564 เริ่มมีการระบาดในสุกร ที่จังหวัดสระแก้ว และได้ลุกลามเข้ามาในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง มากที่สุดคือฟาร์มหมู จังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นแหล่งผลิตใหญ่ของไทย และจังหวัดเพชรบูรณ์ ภาคอีสาน จังหวัดนครพนม ฟาร์มหมูเหล่านี้ทยอยป่วย ตาย โดยไม่ทราบสาเหตุ ซึ่งกลุ่มผู้เลี้ยงหมูในประเทศประสบปัญหาต้องกำจัดหมูเป็นจำนวนมาก ทำให้ส่งผลกระทบต่อรายได้¹⁵

¹³ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2 กุมภาพันธ์ 2564). ขออนุมัติใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการป้องกันโรคโควิด-19 ในสุกร [มติคณะรัฐมนตรี]. สืบค้น 12 มกราคม 2565 จาก https://resolution.soc.go.th/PDF_UPLOAD/2564/P_403075_1.pdf

¹⁴ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (11 มกราคม 2565). ขออนุมัติใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เพื่อป้องกันโรคโควิด-19 ในสุกรและโรคระบาดร้ายแรงในสุกรหรือหมูป่า [หนังสือราชการ]. (กษ 0610/114). สืบค้น 7 กุมภาพันธ์ 2565 จาก https://resolution.soc.go.th/PDF_UPLOAD/2565/P_405523_7.pdf

¹⁵ เปิดใหม่ไลน์ 3 ปี สัญญาณโรค ASF รัฐบาลปิดตาปชช. จนบานปลายระดับชาติ. (12 มกราคม 2565). ฐานเศรษฐกิจ. สืบค้น 7 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.thansettakij.com/general-news/509943>

วันที่ 6 กรกฎาคม 2564 คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เพื่อป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกร และโรคระบาดร้ายแรงในสุกรหรือหมูป่า¹⁶ จำนวน 140,277,426 บาท ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร 0505/22940 ลงวันที่ 9 กรกฎาคม 2564 ดังนี้

1. ค่าใช้จ่ายในการป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรและโรคระบาดร้ายแรงในสุกรหรือหมูป่า ประกอบด้วย ค่าخذใช้ราคาสุกรที่ถูกทำลาย ตั้งแต่วันที่ 5 ธันวาคม 2563 ถึงวันที่ 22 มีนาคม 2564 จำนวนเงิน 93,772,226 บาท

2. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเฝ้าระวังโรค ตรวจวินิจฉัย และทำลายเชื้อโรคหรือซากสัตว์ จำนวนเงิน 46,505,200 บาท

3. ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับกระทรวงการคลัง กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพาณิชย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัดการดำเนินการตรวจสอบและทำลายสุกรและหมูป่าที่มีความเสี่ยงต่อการเป็นโรค และบูรณาการป้องกันการนำเข้าหรือลักลอบนำเข้าสุกรและหมูป่าหรือวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่มาจากประเทศที่มีการระบาดของโรคดังกล่าวอย่างเข้มงวด รวมทั้งให้เร่งสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรและโรคระบาดร้ายแรงในสุกรหรือหมูป่าที่ต้องให้แก่เกษตรกรอย่างทั่วถึงด้วย

ต่อมาได้มีการดำเนินการจ่ายค่าخذใช้ราคาสุกรที่ถูกทำลายในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 (ตั้งแต่วันที่ 5 ธันวาคม 2563 ถึง 22 มีนาคม 2564) จำนวน 92,724,285.75 บาท (จำนวนเกษตรกร 461 ราย จำนวนสุกร 19,449 ตัว) และค่าใช้จ่ายในการดำเนินการเกี่ยวกับการเฝ้าระวัง ตรวจวินิจฉัย และทำลายเชื้อโรคหรือซากสัตว์ จำนวนเงิน 46,505,200 บาท มีเงินงบประมาณเหลือจ่าย 1,047,940.25 บาท¹⁷

วันที่ 7 ธันวาคม 2564 ภาควิชาสัตวแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทยส่งหนังสือถึงกรมปศุสัตว์ พบโรค ASF ในสุกรไทย¹⁸ โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์นายสัตวแพทย์ ดร. คงศักดิ์ เทียงธรรม ประธานภาควิชาสัตวแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทย ได้แถลงว่าได้มีการส่งหนังสือถึงกรมปศุสัตว์ว่าพบโรค ASF ในสุกรไทย เรื่อง ข้อยกเว้นต่อสถานการณ์โรคระบาดและการควบคุมโรคในสุกร ลงวันที่ 7 ธันวาคม 2564¹⁹ ความว่า “ตามที่ปรากฏการตายเป็นจำนวนมากของสุกรในพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศไทยมาระยะหนึ่ง

¹⁶ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (6 กรกฎาคม 2564). ขออนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เพื่อป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรและโรคระบาดร้ายแรงในสุกรหรือหมูป่า [มติคณะรัฐมนตรี]. สืบค้น 12 มกราคม 2565 จาก https://resolution.soc.go.th/PDF_UPLOAD/2564/P_404108_1.pdf

¹⁷ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (11 มกราคม 2565). ขออนุมัติใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เพื่อป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรและโรคระบาดร้ายแรงในสุกรหรือหมูป่า [หนังสือราชการ]. (กษ 0610/114). สืบค้น 7 กุมภาพันธ์ 2565 จาก https://resolution.soc.go.th/PDF_UPLOAD/2565/P_405523_7.pdf

¹⁸ ประธานภาควิชาสัตวแพทยฯ ยืนยัน ส่งหนังสือถึงกรมปศุสัตว์ พบโรค ASF ในสุกรไทย (10 มกราคม 2565). *เวิร์คพอยท์ทูเดย์*. สืบค้น 25 มกราคม 2565 จาก <https://workpointtoday.com/update-asf-pig/>

¹⁹ ภาควิชาสัตวแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทย. (7 ธันวาคม 2564). หนังสือภาควิชาสัตวแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทย ที่ ภ.ค.สพ.ท. 021/2564 เรื่อง ข้อยกเว้นต่อสถานการณ์โรคระบาดและการควบคุมโรคในสุกร. สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.prachachat.net/economy/news-837924>

ก่อให้เกิดความสูญเสียแก่เกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรเป็นวงกว้าง โดยเฉพาะเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรขนาดกลางและขนาดเล็ก ภาคีคณบดีคณะสัตวแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยคณบดีคณะสัตวแพทยศาสตร์ในประเทศไทย ทั้ง 14 สถาบัน มีความกังวลกับสถานการณ์ครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง ประกอบกับได้รับคำถามเป็นจำนวนมากจากเกษตรกร และประชาชน ถึงสาเหตุและแนวทางในการแก้ไข ทั้งนี้ จากการตรวจวินิจฉัยโรคโดยหน่วยงานของสถาบันการศึกษา สัตวแพทยศาสตร์ในประเทศไทย พบเชื้อไวรัสอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African Swine Fever: ASF) ในซากสุกร ที่ส่งชันสูตรโรค และได้รายงานการตรวจพบโรคต่อกรมปศุสัตว์ตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 แล้วนั้น ภาคีคณบดีคณะสัตวแพทยศาสตร์แห่งประเทศไทย จึงขอให้กรมปศุสัตว์พิจารณา ดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อการควบคุมโรคอย่างเร่งด่วน เพื่อมิให้เกิดความเสียหายที่รุนแรงมากยิ่งขึ้นแก่เกษตรกร และอุตสาหกรรมการเลี้ยงสุกรในประเทศไทย และพร้อมสนับสนุนทางวิชาการแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน สร้างความน่าเชื่อถือและภาพลักษณ์ที่ดี ของวิชาชีพสัตวแพทย์ของประเทศไทย”

นอกจากนี้ ได้มีการเปิดเผยถึงหนังสือรายงานการตรวจพบสุกรป่วยด้วยโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร แจกผลของการตรวจพบโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร โดยหน่วยงานชันสูตรโรคสัตว์ กำแพงแสน คณะสัตวแพทย์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ได้ทำการผ่าชันสูตรซากสุกร เพื่อวินิจฉัย หาสาเหตุการตายเฉียบพลัน ซึ่งรอยโรคที่พบในซากสุกรประกอบด้วยรายงานผลการตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการ ทำให้วินิจฉัยได้ว่าสุกรตัวดังกล่าวติดเชื้อไวรัสอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African Swine Fever virus: ASFV) และเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดของพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 จึงเห็นควรแจ้งผลของการตรวจพบ โรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร ให้ทางหน่วยงานของกรมปศุสัตว์ได้รับทราบข้อมูล เพื่อให้ดำเนินการสืบสวน ติดตาม และวางมาตรการควบคุมป้องกันการระบาดของโรคดังกล่าว²⁰

วันที่ 9 มกราคม 2565 โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี แถลงภาครัฐไม่เคยปกปิดข้อมูล โรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (ASF) ในประเทศ ที่ผ่านมา พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ติดตามสถานการณ์โรคระบาดในสัตว์ หลังจากมีข่าวโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร ระบาดในหลายประเทศ โดยเฉพาะในประเทศเพื่อนบ้าน ได้สั่งการให้กรมปศุสัตว์เร่งตรวจสอบและแก้ปัญหา นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรียังสนับสนุนงบประมาณสำหรับการเฝ้าระวัง ป้องกันและกำจัดโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร ส่งเสริมการปรับปรุงยกระดับฟาร์มให้ได้มาตรฐาน GAP หรือให้ได้มาตรฐาน GFM เพื่อการป้องกันควบคุมโรค รวมทั้งมีมาตรการเยียวยาเจ้าของฟาร์ม ด้วยการจ่ายค่าชดเช้ราคาสุกรที่ถูกทำลายตามพระราชบัญญัติ โรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558²¹

²⁰ เปิดหลักฐานยืนยัน หมูตายด้วยโรค ‘อหิวาต์แอฟริกาในสุกร’ กับข้อสงสัยกรมปศุสัตว์ปกปิดความจริง. (7 มกราคม 2565). ไทยรัฐพลัส. สืบค้น 31 มกราคม 2565 จาก <https://plus.thairath.co.th/topic/money/100927>

²¹ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (9 มกราคม 2565). โฆษกรัฐบาลเผย รัฐไม่เคยปิดบังโรคระบาดในหมู ย้ำ 3 ปีที่ผ่านมา ไทยควบคุมโรคระบาดในสัตว์ได้อย่างดี นายกา กำชับกรมปศุสัตว์ เร่งตรวจสอบฟาร์มหมู สกัดการแพร่ระบาด สนับสนุน การพัฒนาวัคซีนหมู. สืบค้น 31 มกราคม 2565 จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/50355>

วันที่ 8-9 มกราคม 2565 ได้มีการตรวจสอบสถานะโรคในพื้นที่เสี่ยง โดยนายสัตวแพทย์ สรวิศ ธานีโต อธิบดีกรมปศุสัตว์ ในฐานะประธานคณะกรรมการด้านวิชาการป้องกัน ควบคุม และกำจัดโรค ASF ในสุกร กล่าวว่ากรมปศุสัตว์ได้ดำเนินการตรวจสอบมาระยะหนึ่งแล้ว อย่างไรก็ตาม การดำเนินการตรวจสอบต้องเป็นไปตามหลักวิชาการและมาตรฐานสากล เพื่อได้ขั้นตอนครบถ้วน ละเอียดยรอบคอบ รอบด้าน เป็นไปตามข้อกำหนดและระเบียบ เมื่อรวบรวมและตรวจสอบข้อมูลได้ครบถ้วนจะรายงานให้สาธารณชนทราบตามความเป็นจริง โดยจะไม่มีกปิดหรือปิดบังใด ๆ และได้สั่งการด่วนจัดชุดเฉพาะกิจลงตรวจสอบสถานะโรคในพื้นที่เสี่ยง สุ่มตรวจสอบเพิ่มเติมโดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีการเลี้ยงสุกรหนาแน่น ในวันที่ 8-9 มกราคม 2565 รวมทั้งหมด 10 ฟาร์ม 305 ตัวอย่าง และโรงฆ่าสัตว์ 2 แห่ง 4 ตัวอย่าง โดยในวันที่ 8 มกราคม 2565 สุ่มดำเนินการในพื้นที่จังหวัดราชบุรี ฝักระวังและเก็บตัวอย่างจำนวน 6 ฟาร์ม รวม 196 ตัวอย่าง และวันที่ 9 มกราคม 2565 สุ่มดำเนินการในพื้นที่จังหวัดนครปฐม ฝักระวังและเก็บตัวอย่างจำนวน 4 ฟาร์ม 109 ตัวอย่าง และ 2 โรงฆ่าสัตว์ 4 ตัวอย่าง รวม 113 ตัวอย่าง เพื่อเข้าไปสำรวจโรคและเก็บตัวอย่างจากเลือดสุกรที่ฟาร์ม (Blood Sampling) และจากบนพื้นผิวสัมผัสบริเวณโรงฆ่าสัตว์ (Surface Swab) นำไปตรวจหาโรคส่งวิเคราะห์ที่สถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ²²

วันที่ 11 มกราคม 2565 คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เพื่อป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรและโรคระบาดร้ายแรงในสุกรหรือหมูป่า เป็นเงินทั้งสิ้น 574,111,263 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรและโรคระบาดร้ายแรงในสุกรหรือหมูป่า²³ ตามหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร 0505/943 ลงวันที่ 13 มกราคม 2565 ดังนี้

คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เพื่อป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรและโรคระบาดร้ายแรงในสุกรหรือหมูป่าเป็นเงินทั้งสิ้น 574,111,263 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรและโรคระบาดร้ายแรงในสุกรหรือหมูป่า โดยเป็นค่าชุดใช้ราคาสุกรที่ถูกทำลายตั้งแต่วันที่ 23 มีนาคม 2564 ถึงวันที่ 15 ตุลาคม 2564 ตามมาตรา 13 (4) แห่งพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 ซึ่งได้ผ่านการพิจารณาของคณะกรรมการประเมินตามกฎกระทรวงกำหนดค่าชุดใช้ราคาสัตว์ที่ถูกทำลายอันเนื่องจากเป็นโรคระบาดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นโรคระบาดหรือสัตว์หรือซากสัตว์ที่เป็นพาหะของโรคระบาด พ.ศ. 2560 แล้ว

²² ด่วน กรมปศุสัตว์แถลงพบโรค ASF ที่นครปฐม. (11 มกราคม 2565). [คมชัดลึกออนไลน์](https://www.komchadluek.net/news/500671). สืบค้น 7 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.komchadluek.net/news/500671>

²³ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (11 มกราคม 2565) [ขออนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เพื่อป้องกันโรคคอตีบหวัดแอฟริกาในสุกรและโรคระบาดร้ายแรงในสุกรหรือหมูป่า](https://resolution.soc.go.th/PDF_UPLOAD/2565/P_405523_7.pdf) [มติคณะรัฐมนตรี]. สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2565 จาก https://resolution.soc.go.th/PDF_UPLOAD/2565/P_405523_7.pdf

ต่อมา นายสัตวแพทย์สรวิศ ธานีโต อธิบดีกรมปศุสัตว์ ในฐานะประธานคณะกรรมการป้องกัน ควบคุม และกำจัดโรค ASF ในสุกร ได้มีการแถลงผ่านสื่อเมื่อวันที่ 11 มกราคม 2565 เกี่ยวกับผลการวิเคราะห์จากการเก็บตัวอย่างจากฟาร์ม และโรงฆ่าสัตว์ในพื้นที่จังหวัดราชบุรีและนครปฐม จำนวน 309 ตัวอย่าง พบผลวิเคราะห์เป็นลบจำนวน 308 ตัวอย่าง และพบผลบวกเชื้อ ASF จำนวน 1 ตัวอย่าง จากตัวอย่างพื้นผิวสัมผัสบริเวณโรงฆ่าสัตว์แห่งหนึ่งที่มาจากจังหวัดนครปฐม โดยยืนยันผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการของสถาบันสุขภาพสัตว์แห่งชาติ²⁴

ปัจจุบันสถานการณ์โรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (ข้อมูล ณ วันที่ 31 มกราคม 2565) พบรายงานการเกิดโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร ในพื้นที่รวม 13 จังหวัด ประกอบด้วย กรุงเทพฯ ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ มหาสารคาม ขอนแก่น หนองบัวลำภู แม่ฮ่องสอน สุพรรณบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร พังงา นครราชสีมา พัทลุง จำนวนครั้งของการระบาด 19 ครั้ง มีสัตว์เสี่ยง 609 ตัว สัตว์ป่วย 354 ตัว สัตว์ตาย 107 ตัว ทำลาย 307 ตัว²⁵ โดยที่ผ่านมารวมปศุสัตว์ได้ดำเนินการลดความเสี่ยงต่อโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร นับตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2562-15 ตุลาคม 2564 รวมพื้นที่ 63 จังหวัด มีจำนวนปริมาณสุกรที่ได้รับความเสียหาย 301,532 ตัว และเกษตรกรที่ได้รับความเสียหาย 9,796 ราย เป็นเงินทั้งสิ้น 1,133,768,671 บาท²⁶

ทั้งนี้ ตามนโยบายของนายกรัฐมนตรีและข้อสั่งการของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้ดำเนินการตรวจสอบสต็อกห้องเย็นเพื่อป้องกันการกักตุนซากสุกรทั่วประเทศ รวมถึงการดำเนินการและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อร่วมแก้ปัญหาโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรที่ปรับเพิ่มขึ้น กรมปศุสัตว์และหน่วยงานเครือข่ายได้สนธิกำลังเร่งตรวจสอบห้องเย็นเพื่อป้องกันการกักตุนซากสุกรทั่วประเทศอย่างต่อเนื่อง²⁷ โดยสรุปผลการดำเนินงาน นับตั้งแต่วันที่ 20 มกราคม 2565-4 กุมภาพันธ์ 2565 ได้ตรวจห้องเย็นสินค้าปศุสัตว์แล้ว 1,303 แห่ง ตรวจพบเนื้อสุกรรวม 24.48 ล้านกิโลกรัม เบื้องต้นกรมปศุสัตว์ได้ฟ้องร้องดำเนินคดีแล้วกับบริษัทผู้เกี่ยวข้อง 17 ราย ภายใต้พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558 และพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2559 รวมจำนวนเนื้อสุกรที่ถูกอายัดทั้งหมด 1.07 ล้านกิโลกรัม โดยรวมกรณีล่าสุดที่ห้องเย็นจังหวัดนครปฐม ที่พบเนื้อและชิ้นส่วนสุกรแช่แข็ง จำนวน 1.04 ล้านกิโลกรัม²⁸

²⁴ กรมปศุสัตว์. (11 มกราคม 2565). คณะทำงานด้านวิชาการฯ เผยพบ ASF ในสุกรจากโรงฆ่าสัตว์จังหวัดนครปฐม. สืบค้น 4 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://dld.go.th/th/index.php/th/newsflash/director-news/24472-asf>

²⁵ กรมปศุสัตว์, สำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์, กลุ่มระบาดทางสัตวแพทย์. (7 กุมภาพันธ์ 2565). สถานการณ์โรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร ประจำวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2022. สืบค้น 9 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://dcontrol.dld.go.th/webnew/index.php/th/news-menu/warning-menu/2018-09-27-03-44-44/7321-07-02-2565>

²⁶ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (11 มกราคม 2565). ขออนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เพื่อป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรและโรคระบาดร้ายแรงในสุกรหรือหมูป่า. [หนังสือราชการ]. (กษ 0610.114) สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2565 จาก https://resolution.soc.go.th/PDF_UPLOAD/2565/P_405523_7.pdf

²⁷ กรมปศุสัตว์. (4 กุมภาพันธ์ 2565). ปศุสัตว์พร้อมเครือข่ายบุกตรวจสอบหลายห้องเย็นนครปฐมนำฝากซากสัตว์จาก บ. ใหญ่ทุ่งพระเมรุ. สืบค้น 11 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://dld.go.th/th/index.php/th/newsflash/341-news-hotissue/24578-2022-02-04-10-02-39>

²⁸ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (6 กุมภาพันธ์ 2565). นายฯ สั่งตรวจสต็อกห้องเย็นสต็อกเนื้อหมูต่อเนื่อง อายัด 1.07 ล้านกิโลกรัม เนื้อหมูราคาขยับลงเหตุห้องเย็นเร่งปล่อยของ. สืบค้น 11 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/51277>

ผลกระทบ

กรมปศุสัตว์ได้ทำการประเมินเบื้องต้น โดยหากไม่มีมาตรการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคที่เหมาะสม จะต้องมีการทำลายสุกรเพื่อการควบคุมโรคและเกิดการสูญเสีย ดังนี้²⁹

1) ประเทศไทยมีเกษตรกรผู้เลี้ยงสุกรจำนวน 187,272 ราย เป็นเกษตรกรรายย่อย 184,091 ราย เลี้ยงสุกรขุน 2,246,332 ตัว สุกรพันธุ์ 390,993 ตัว ลูกสุกร 689,562 ตัว เป็นเกษตรกรรายใหญ่ 3,181 ราย เลี้ยงสุกรขุน 5,746,265 ตัว สุกรพันธุ์ 683,998 ตัว และลูกสุกร 1,532,035 ตัว

1.1) กรณีเกิดโรคร้อยละ 30 ของสุกรที่เลี้ยง จะเกิดความสูญเสียสำหรับเกษตรกรรายย่อยจำนวน 5,133,886,800 บาท เกษตรกรรายใหญ่จำนวน 11,544,610,200 บาท รวม 16,678,497,000 บาท

1.2) กรณีเกิดโรคร้อยละ 50 ของสุกรที่เลี้ยง จะเกิดความสูญเสียสำหรับเกษตรกรรายย่อยจำนวน 8,556,478,000 บาท เกษตรกรรายใหญ่จำนวน 19,236,245,500 บาท รวม 27,792,723,500 บาท

1.3) กรณีเกิดโรคร้อยละ 80 ของสุกรที่เลี้ยง จะเกิดความสูญเสียสำหรับเกษตรกรรายย่อยจำนวน 13,690,364,800 บาท เกษตรกรรายใหญ่จำนวน 30,777,992,800 บาท รวม 44,468,357,600 บาท

1.4) กรณีเกิดโรคร้อยละ 100 ของสุกรที่เลี้ยง จะเกิดความสูญเสียสำหรับเกษตรกรรายย่อยจำนวน 17,112,956,000 บาท เกษตรกรรายใหญ่จำนวน 38,472,491,000 บาท รวม 55,585,447,000 บาท

2) ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

2.1) โดรนรับส่งออกเนื้อสุกรแช่แข็ง เนื้อสุกรแปรรูป เป็นมูลค่าปีละประมาณ 6,000 ล้านบาท

2.2) สูญเสียโอกาสการส่งออกสุกรมีชีวิต เป็นมูลค่าปีละประมาณ 16,000 ล้านบาท โดยประเทศคู่ค้าที่สำคัญ ได้แก่ ราชอาณาจักรกัมพูชา มูลค่าประมาณ 10,000 ล้านบาท สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มูลค่าประมาณ 1,700 ล้านบาท สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา มูลค่าประมาณ 700 ล้านบาท และ สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม มูลค่าประมาณ 3,400 ล้านบาท

2.3) ด้านธุรกิจอาหารสัตว์ 66,666 ล้านบาท (ประมาณการความเสียหายจากการระบาดของโรคที่ร้อยละ 50)

2.4) ด้านธุรกิจเวชภัณฑ์ 3,500 ล้านบาท (ประมาณการความเสียหายจากการระบาดของโรคที่ร้อยละ 50)

2.5) ผลกระทบด้านราคาสุกรขุนมีชีวิตภายในประเทศ เนื่องจากผู้บริโภครอคิวเกิดความตื่นตระหนก ทำให้ราคาลดลง ดังนี้

2.5.1) ราคาลดลงกิโลกรัมละ 10 บาท ทำให้เกษตรกรสูญเสียรายได้ปีละ 22,000 ล้านบาท

2.5.2) ราคาลดลงกิโลกรัมละ 20 บาท ทำให้เกษตรกรสูญเสียรายได้ปีละ 44,000 ล้านบาท

2.5.3) ราคาลดลงกิโลกรัมละ 30 บาท ทำให้เกษตรกรสูญเสียรายได้ปีละ 66,000 ล้านบาท

3) ค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูอาชีพและความเป็นอยู่ของเกษตรกรเป็นจำนวนมาก และใช้ระยะเวลาในการฟื้นฟูเป็นเวลานาน

²⁹ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (11 มกราคม 2565). ขออนุมัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 งบกลาง รายการเงินสำรองจ่ายเพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น เพื่อป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกรและโรคระบาดร้ายแรงในสุกรหรือหมูป่า. [หนังสือราชการ]. (กษ 0610.114) สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2565 จาก https://resolution.soc.go.th/PDF_UPLOAD/2565/P_405523_7.pdf

กฎหมายและหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ และการแจ้งปริมาณ ราคา สถานที่เก็บสินค้าสุกรหรือเนื้อสุกร

ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558³⁰ กำหนดให้เจ้าของสัตว์ต้องปฏิบัติตามระบบการป้องกันและการควบคุมโรคระบาดในช้าง ม้า โค กระบือ แพะ แกะ กวาง สุกร หมูป่า สุนัข แมว นก ไก่ เป็ด ห่าน และสัตว์ชนิดอื่นตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด (มาตรา 7) และเมื่อมีสัตว์ป่วยหรือตายในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) มีสัตว์ป่วยหรือตายโดยรู้ว่าเป็นโรคระบาด
- (2) มีสัตว์ป่วยหรือตายโดยไม่รู้สาเหตุ
- (3) ในหมู่บ้านเดียวกัน หรือบริเวณใกล้เคียงกัน มีสัตว์ป่วยหรือตายมีอาการคล้ายคลึงกันในระยะเวลาห่างกันไม่เกิน 7 วัน

เจ้าของสัตว์ต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ สारวัตร หรือสัตวแพทย์ ภายในเวลา 12 ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ทราบว่ามีสัตว์ป่วยหรือตาย (มาตรา 11)

การจัดการกับสัตว์หรือซากสัตว์ที่ป่วยหรือตาย เมื่อได้มีการแจ้งจากเจ้าของสัตว์ว่ามีสัตว์ป่วยหรือตาย หรือตรวจพบ หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีสัตว์ป่วยหรือตายโดยโรคระบาด ให้สัตวแพทย์มีอำนาจตรวจสัตว์หรือซากสัตว์ รวมทั้งออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของสัตว์หรือซากสัตว์จัดการดังต่อไปนี้

- (1) กักขัง แยก หรือย้ายสัตว์ป่วยหรือสงสัยว่าป่วยไว้ภายในเขตตามวิธีการที่กำหนด หรือให้ได้รับการรักษาตามที่เห็นสมควร
- (2) ฝัง หรือเผาซากสัตว์นั้นทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ณ ที่ที่กำหนด ถ้าการฝังหรือเผาไม่อาจทำได้ ให้ทำลายโดยวิธีอื่นตามที่เห็นสมควร
- (3) กักขัง แยก หรือย้ายสัตว์ที่อยู่ร่วมฝูง หรือเคยอยู่ร่วมฝูงกับสัตว์ที่ป่วยหรือสงสัยว่าป่วยหรือตายไว้ภายในเขตตามวิธีการที่กำหนด หรือให้ได้รับการป้องกันโรคระบาดตามที่เห็นสมควร
- (4) ทำลายสัตว์ที่เป็นโรคระบาดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นโรคระบาด หรือสัตว์หรือซากสัตว์ที่เป็นพาหะของโรคระบาด ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีประกาศกำหนด³¹ ทั้งนี้ ให้ชดเชยราคาแก่เจ้าของสัตว์หรือซากสัตว์ไม่ต่ำกว่า 3 ใน 4 ของราคาสัตว์หรือซากสัตว์ซึ่งอาจขายได้ในตลาดท้องที่ก่อนเกิดโรคระบาดตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง เว้นแต่กรณีที่เจ้าของสัตว์หรือซากสัตว์ได้แจ้งใจกระทำความผิดต่อบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้
- (5) กำจัดเชื้อโรคที่อาหารสัตว์หรือซากสัตว์ที่เป็นพาหะของโรคระบาดตามวิธีการที่กำหนด
- (6) ทำความสะอาดและทำลายเชื้อโรคระบาดในที่ที่มีเชื้อโรคระบาดหรือสงสัยว่ามีเชื้อโรคระบาดตามวิธีการที่กำหนด (มาตรา 13)

³⁰ “พระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2558” (2 มีนาคม 2558). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 132 ตอนที่ 14 ก, น. 22-41.

³¹ “ประกาศกรมปศุสัตว์ เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการทำลายสัตว์ที่เป็นโรคระบาดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นโรคระบาดหรือสัตว์ หรือซากสัตว์ที่เป็นพาหะของโรคระบาด พ.ศ. 2563” (18 พฤษภาคม 2563). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 137 ตอนพิเศษ 116 ง, น. 22-26.

การประกาศเขตปลอดโรคระบาด ในกรณีที่รัฐมนตรีเห็นสมควรให้มีการป้องกันการเกิดโรคระบาด โรคใดในสัตว์ชนิดใด ให้รัฐมนตรีประกาศกำหนดท้องที่นั้นทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นเขตปลอดโรคระบาด หรือเขตกั้นชนโรคระบาดสำหรับโรคนั้นในสัตว์ชนิดนั้น และให้ระบุชนิดของสัตว์และซากสัตว์ที่ห้ามเคลื่อนย้ายไว้ในประกาศ (มาตรา 17)

การประกาศเขตโรคระบาด ในกรณีที่สัตวแพทย์เห็นว่า โรคระบาดที่ตรวจพบในท้องที่ที่รับผิดชอบ จะระบาดออกไป หรือท้องที่อื่นที่ติดต่อกับท้องที่นั้นจะระบาดเข้ามา และท้องที่ที่รับผิดชอบนั้นยังไม่มีประกาศให้เป็นเขตโรคระบาด หรือเขตเฝ้าระวังโรคระบาด ให้สัตวแพทย์มีอำนาจประกาศกำหนดเขตโรคระบาดชั่วคราว ในท้องที่ที่รับผิดชอบมีรัศมีไม่เกิน 5 กิโลเมตรจากที่ที่ตรวจพบโรคระบาดนั้น และให้ระบุชนิดของสัตว์ และโรคระบาด รวมทั้งสัตว์และซากสัตว์ที่ห้ามเคลื่อนย้ายไว้ในประกาศด้วย (มาตรา 20) หรือในท้องที่จังหวัดใด มีหรือสงสัยว่ามีโรคระบาด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจประกาศกำหนดท้องที่จังหวัดนั้นทั้งหมดหรือบางส่วน เป็นเขตโรคระบาด หรือเขตเฝ้าระวังโรคระบาด และให้ระบุชนิดของสัตว์และโรคระบาด รวมทั้งสัตว์และซากสัตว์ ที่ห้ามเคลื่อนย้ายไว้ในประกาศด้วย (มาตรา 21)

การเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ การเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ (1) การเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ภายในราชอาณาจักร (2) การเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ระหว่างประเทศ ซึ่งการเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ภายในราชอาณาจักรแบ่งเป็น 4 ประเภท ดังนี้

1. การเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ไปยังท้องที่ต่างจังหวัด
2. การเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ภายใน/เข้า/ออก เขตโรคระบาดหรือเขตเฝ้าระวังโรคระบาด
3. การเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์เข้าในหรือผ่านเขตปลอดโรคระบาด
4. การเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ภายในเขตปลอดโรคระบาด

เมื่อได้มีการประกาศเขตควบคุมโรคระบาด เขตปลอดโรคระบาด หรือเขตกั้นชนโรคระบาดแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดเคลื่อนย้ายสัตว์หรือซากสัตว์ตามที่ระบุในประกาศเข้าในหรือผ่านเขตนั้น เว้นแต่ได้รับอนุญาต เป็นหนังสือจากอธิบดีหรือสัตวแพทย์ซึ่งอธิบดีมอบหมายทุกครั้งที่มีการเคลื่อนย้าย (มาตรา 18) ผู้ใดฝ่าฝืน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปีหรือปรับไม่เกิน 40,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 65)

การนำเข้าหรือส่งออก เพื่อประโยชน์ในการป้องกันและควบคุมโรคระบาด ผู้ใดนำเข้า ส่งออก หรือนำผ่านราชอาณาจักรซึ่งสัตว์หรือซากสัตว์ ต้องได้รับใบอนุญาตจากอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายทุกครั้ง ที่นำเข้าส่งออกหรือนำผ่านราชอาณาจักร (มาตรา 31) ทั้งนี้ ให้สัตวแพทย์มีอำนาจยึดหรืออายัดสัตว์หรือซากสัตว์ ที่นำเข้าหรือนำผ่านราชอาณาจักร เมื่อสัตว์หรือซากสัตว์ดังกล่าวมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นโรคระบาดหรือเป็นพาหะ ของโรคระบาด (มาตรา 42)

การควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์

ตามพระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2559³² กำหนดหลักเกณฑ์และหน้าที่ของผู้ที่จะทำการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ โดยสรุปดังนี้

1. ผู้ประสงค์จะฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ ต้องแจ้งชนิดและจำนวนสัตว์ที่จะฆ่า แหล่งที่มาของสัตว์ที่จะฆ่า วันและเวลาที่จะฆ่า และชื่อของโรงฆ่าสัตว์ต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นและเสียอากรการฆ่าสัตว์ ตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง หากเป็นกรณีการฆ่าสัตว์เพื่อการส่งออกด้วยต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อออกหลักฐานการรับแจ้ง การแจ้งการฆ่าสัตว์และการออกหลักฐานการรับแจ้งของพนักงานเจ้าหน้าที่ให้เป็นไปตามแบบหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 31)

2. เมื่อเสียอากรการฆ่าสัตว์แล้วต้องนำสัตว์ไปยังโรงพักสัตว์ และจะต้องฆ่าสัตว์นั้นตามหลักฐานการรับแจ้งที่พนักงานเจ้าหน้าที่ออกให้ และห้ามมิให้ผู้ใดนำสัตว์ออกจากโรงฆ่าสัตว์หรือโรงพักสัตว์ หากมิได้รับอนุญาตจากพนักงานตรวจโรคสัตว์ (มาตรา 32-33)

3. ให้พนักงานตรวจโรคสัตว์ทำการตรวจโรคสัตว์ก่อนการฆ่าสัตว์ในกรณี ดังนี้

- หากพบมีเหตุอันควรสงสัยว่าสัตว์นั้นจะเป็นโรคหรือมีสารตกค้างที่เป็นอันตราย หรือไม่เหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์นั้นเป็นอาหาร ให้พนักงานตรวจโรคสัตว์มีอำนาจสั่งงดการฆ่าสัตว์และแยกสัตว์ไว้เพื่อตรวจพิสูจน์
- หากพบว่าสัตว์ที่จะฆ่านั้นไม่เป็นโรค ไม่มีสารตกค้างที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค หรือมีความเหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์นั้นเป็นอาหาร ให้มีคำสั่งฆ่าสัตว์นั้นได้
- ในกรณีปรากฏว่าสัตว์ที่จะฆ่านั้นเป็นโรค หรือมีสารตกค้างหรือไม่เหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์นั้นเป็นอาหาร ให้พนักงานตรวจโรคมีคำสั่งงดการฆ่าสัตว์และแจ้งต่อพนักงานท้องถิ่นหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อคืนเงินอากรการฆ่าสัตว์

- ในกรณีที่เกิดโรคระบาดหรือมีเหตุสงสัยว่าสัตว์จะเป็นโรคระบาด ให้พนักงานตรวจโรคสัตว์ทำการตรวจโรคและตรวจพิสูจน์ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่อธิบดีประกาศกำหนด (มาตรา 34)

4. เมื่อได้มีการฆ่าสัตว์แล้ว ห้ามมิให้นำเนื้อสัตว์ออกจากโรงฆ่าสัตว์ก่อนที่พนักงานตรวจโรคสัตว์จะรับรองให้จำหน่ายเนื้อสัตว์นั้น หากพบว่าสัตว์ที่ฆ่านั้นเป็นโรค หรือมีสารตกค้างที่เป็นอันตรายต่อผู้บริโภค หรือมีลักษณะไม่เหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์นั้นเป็นอาหาร ให้พนักงานตรวจโรคสัตว์มีอำนาจสั่งทำลายเนื้อสัตว์ทั้งหมดหรือบางส่วน หรือจัดทำให้เป็นเนื้อสัตว์ที่เหมาะสมสำหรับการบริโภคก่อนได้ ซึ่งการรับรองของพนักงานตรวจโรคจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา (มาตรา 35)

5. ผู้ประสงค์จะจำหน่ายเนื้อสัตว์ที่ไม่ได้ตายจากการถูกฆ่า จะต้องนำเนื้อสัตว์นั้นที่ยังไม่ได้ผ่านการชำแหละและตัดแต่งมาให้เจ้าพนักงานตรวจโรคสัตว์ หรือจะขอให้พนักงานตรวจโรคสัตว์ไปตรวจเนื้อสัตว์นั้นเพื่อทำการรับรองการจำหน่ายเนื้อสัตว์ก็ได้ โดยต้องเสียค่าธรรมเนียมการรับรองให้จำหน่ายเนื้อสัตว์ตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 36)

³² “พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2559” (26 กันยายน 2559). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 133 ตอนที่ 85 ก, น. 9-24.

6. ห้ามมิให้ผู้ใดฆ่าและและตัดแต่งเนื้อสัตว์เพื่อการจำหน่าย หรือจำหน่ายเนื้อสัตว์โดยที่ยังไม่ได้ผ่านการรับรองให้จำหน่ายเนื้อสัตว์ (มาตรา 37-38)

7. ห้ามมิให้มีการฆ่าสัตว์เพื่อจำหน่ายเนื้อสัตว์นอกโรงฆ่าสัตว์ กรณีมีเหตุจำเป็นหากไม่มีโรงฆ่าสัตว์ในพื้นที่ หรือมีเหตุสมควรเป็นพิเศษ ผู้ว่าราชการจังหวัดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการอาจประกาศกำหนดสถานที่ฆ่าสัตว์เพื่อการจำหน่ายเนื้อสัตว์ได้เป็นครั้งคราว และจะต้องผ่านการรับรองจากพนักงานตรวจโรคก่อนนำเนื้อสัตว์ออกนอกสถานที่ที่ทำการฆ่าสัตว์ก่อน ซึ่งหากปรากฏว่าสัตว์ที่ฆ่านั้นเป็นโรค มีสารตกค้าง หรือมีลักษณะไม่เหมาะสมที่จะใช้เนื้อสัตว์นั้นเป็นอาหาร ให้พนักงานตรวจโรคสัตว์มีอำนาจทำลายทั้งหมดหรือบางส่วน หรือสั่งให้จัดทำให้เป็นเนื้อสัตว์ที่เหมาะสมสำหรับบริโภคก่อนได้ (มาตรา 39-40)

การแจ้งปริมาณ ราคา สถานที่เก็บ และจัดทำบัญชีคุมสินค้าสุกร เนื้อสุกร

คณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ ได้ออกประกาศคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2565 เรื่อง การแจ้งปริมาณ ราคา สถานที่เก็บ และจัดทำบัญชีคุมสินค้าสุกร เนื้อสุกร³³ เนื่องจากสุกรและเนื้อสุกรเป็นสินค้าควบคุมตามประกาศคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2564 เรื่อง การกำหนดสินค้าและบริการควบคุม โดยคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการได้มีมติวันที่ 5 มกราคม 2565 กำหนดให้ผู้เลี้ยง ผู้จำหน่าย ผู้ส่งออกป้อนราชอาณาจักร ซึ่งครอบครองสุกรมีชีวิตที่มีปริมาณตั้งแต่ 500 ตัวขึ้นไป และผู้ครอบครองสุกรชำแหละผ่าซีก เนื้อสุกรชำแหละ แยกชิ้นส่วนซึ่งประกอบด้วยเนื้อไหล่ เนื้อสะโพก เนื้อสันคอ เนื้อสันนอก เนื้อสันใน และเนื้อหมูสามชั้น ที่มีปริมาณรวมกันตั้งแต่ 5,000 กิโลกรัมขึ้นไป ไม่ว่าจะครอบครองในฐานะผู้มีการผลิตหรือครอบครองแทนผู้อื่น ต้องแจ้งปริมาณการเลี้ยง ปริมาณการซื้อ ปริมาณการจำหน่าย ปริมาณการใช้ ปริมาณการส่งออก ปริมาณการรับฝาก ปริมาณคงเหลือ ราคาจำหน่าย สถานที่เก็บ สถานที่เลี้ยง และจัดทำบัญชีคุมสินค้า เพื่อให้การกำกับดูแลสุกร และเนื้อสุกรมีปริมาณเพียงพอกับความต้องการของประชาชนในราคาที่เหมาะสมและเป็นธรรมต่อผู้บริโภค โดยประกาศฉบับนี้ให้ใช้บังคับในทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักรเป็นระยะเวลาหนึ่งปีตั้งแต่วันที่ถัดจากวันประกาศ เป็นต้นไป เว้นแต่จะมีการออกประกาศใหม่ โดยสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

1. ให้ผู้เลี้ยง ผู้จำหน่าย ผู้ส่งออกป้อนราชอาณาจักร ซึ่งครอบครองสุกรมีชีวิตที่มีปริมาณตั้งแต่ 500 ตัวขึ้นไป ไม่ว่าจะครอบครองในฐานะผู้มีการผลิตหรือครอบครองแทนผู้อื่นแจ้งปริมาณการเลี้ยง ปริมาณการซื้อ ปริมาณการจำหน่าย ปริมาณการส่งออก ปริมาณคงเหลือ ราคาจำหน่าย สถานที่เก็บ และสถานที่เลี้ยง โดยให้แจ้งข้อมูลที่เป็นอยู่ในวันที่ประกาศฉบับนี้ใช้บังคับภายในวันที่ 10 มกราคม 2565 และให้แจ้งครั้งต่อไปเป็นประจำทุกสัปดาห์ในวันจันทร์ของสัปดาห์ถัดไป

2. ในกรณีมีการครอบครองภายหลังวันที่ประกาศฉบับนี้ใช้บังคับ ให้แจ้งข้อมูลภายใน 7 วันตั้งแต่วันที่ มีการครอบครองเกินปริมาณที่กำหนดไว้

3. ผู้เลี้ยง ผู้จำหน่าย ผู้ส่งออกป้อนราชอาณาจักรที่ได้แจ้งข้อมูลแล้ว ต้องดำเนินการแจ้งข้อมูลดังกล่าวต่อไป ไม่ว่าจะครอบครองเกินปริมาณที่กำหนดหรือไม่ก็ตาม

³³ “ประกาศคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2565 เรื่อง การแจ้งปริมาณ ราคา สถานที่เก็บ และจัดทำบัญชีคุมสินค้าสุกร เนื้อสุกร” (6 มกราคม 2565). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 139 ตอนพิเศษ 3 ง, น. 24-26.

4. ให้ผู้ครอบครองสุกรชำแหละผ่าซีก เนื้อสุกรชำแหละแยกชิ้นส่วนซึ่งประกอบด้วยเนื้อไหล่ เนื้อสะโพก เนื้อสันคอ เนื้อสันนอก เนื้อสันใน และเนื้อหมูสามชั้น ที่มีปริมาณรวมกันตั้งแต่ 5,000 กิโลกรัมขึ้นไป ไม่ว่าจะครอบครองในฐานะผู้มีกรรมสิทธิ์หรือครอบครองแทนผู้อื่น แจ้งปริมาณการซื้อ ปริมาณการจำหน่าย ปริมาณการใช้ ปริมาณการส่งออก ปริมาณการรับฝาก ปริมาณคงเหลือ ราคาจำหน่าย และสถานที่เก็บ โดยให้แจ้งข้อมูลที่เป็นอยู่ในวันที่ประกาศฉบับนี้ใช้บังคับภายในวันที่ 10 มกราคม 2565 และให้แจ้งครั้งต่อไปเป็นประจำทุกสัปดาห์ในวันจันทร์ของสัปดาห์ถัดไป

5. ในกรณีมีการครอบครองภายหลังวันที่ประกาศฉบับนี้ใช้บังคับ ให้แจ้งข้อมูลภายใน 7 วันตั้งแต่วันที่ มีการครอบครองเกินปริมาณที่กำหนด โดยผู้ครอบครองที่ได้แจ้งข้อมูลแล้ว ต้องดำเนินการแจ้งข้อมูลดังกล่าวต่อไป ไม่ว่าจะครอบครองเกินปริมาณที่กำหนดหรือไม่ก็ตาม

6. ให้ผู้เลี้ยง ผู้จำหน่าย ผู้ส่งออกปศุสัตว์ราชอาณาจักร และผู้ครอบครอง จัดทำบัญชีคุมสินค้า แสดงปริมาณการเลี้ยง ปริมาณการซื้อ ราคาซื้อ ราคาจำหน่าย ปริมาณการจำหน่าย ปริมาณคงเหลือ ชื่อและที่อยู่ของผู้ซื้อหรือผู้ขายเป็นรายวัน โดยต้องลงรายการในบัญชีดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายใน 3 วันตั้งแต่วันที่ได้ซื้อมารับหรือนำเข้ามา จำหน่ายไปแต่ละครั้งและต้องเก็บบัญชีพร้อมหลักฐานการได้มาและการจำหน่ายไว้ ณ สถานที่เก็บ เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบได้ทุกเวลา

กรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงสถานที่เลี้ยง สถานที่เก็บ ที่ได้แจ้งไว้แล้ว ให้แจ้งการเปลี่ยนแปลงให้ทราบภายใน 7 วันนับแต่วันที่มีการเปลี่ยนแปลง การแจ้งให้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบที่เลขาธิการกำหนด การแจ้งดังกล่าวข้างต้น จะแจ้งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ทางโทรสาร ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (อีเมล) หรือทางข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้

7. เมื่อผู้เลี้ยง ผู้จำหน่าย ผู้ส่งออกปศุสัตว์ราชอาณาจักร ผู้ครอบครอง ร้องขอต่อเลขาธิการเพื่อขยายระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในประกาศ หรือเมื่อเลขาธิการเห็นสมควร เลขาธิการอาจมีคำสั่งขยายระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ก่อนสิ้นระยะเวลานั้นได้

การแก้ไขปัญหาการประมง

ประเทศไทยมีเนื้อที่ทั้งสิ้น 513,120 ตารางกิโลเมตร และมีความยาวตามแนวชายฝั่งทะเลทั้งสิ้น 3,148.23 กิโลเมตร ครอบคลุมจังหวัดชายฝั่งทะเล 23 จังหวัด มีพื้นที่น่านน้ำทางทะเลทั้งสิ้น 323,488 ตารางกิโลเมตร การทำประมงของประเทศไทย มีแหล่งการทำประมงอยู่ 2 แหล่ง คือ 1) การประมงน้ำจืด ซึ่งเป็นการทำประมงในแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำสาธารณะ 2) การประมงทะเล ซึ่งเป็นการทำประมงในน่านน้ำไทยและการประมงนอกน่านน้ำไทย ตั้งแต่ในอดีตที่ผ่านมาจะพบว่าผลผลิตจากการทำประมงทะเลมีความสำคัญเชิงเศรษฐกิจมากกว่าผลผลิตจากการทำประมงน้ำจืด โดยในแต่ละปีได้ส่งออกสินค้าสัตว์น้ำไปทั่วโลกมีมูลค่ามากกว่าสามแสนล้านบาท อาชีพประมงจึงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทย เป็นแหล่งที่มาของรายได้ การว่าจ้างแรงงาน และก่อให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องอีกมากมาย³⁴

ในขณะเดียวกัน ทรัพยากรธรรมชาติทางทะเลกลับประสบปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรสัตว์น้ำทะเล เพราะการประกอบอาชีพประมงที่ไม่สมดุลต่อธรรมชาติและผิดต่อกฎหมายมานานนับหลายสิบปี ก่อให้เกิดปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ขาดการรายงาน ไร้การควบคุม (Illegal Unreported and Unregulated Fishing: IUU Fishing) จนคณะกรรมการยุโรปได้ประกาศให้ไทยเป็นประเทศที่มีความเป็นไปได้ที่ไม่ให้ความร่วมมือตามกฎระเบียบ IUU ของสหภาพยุโรป (ให้ใบเหลือง) เมื่อวันที่ 21 เมษายน 2558 กัดดันให้รัฐบาลในขณะนั้นต้องแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วนเพื่อป้องกันผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับการส่งออกสินค้าประมงไปยังสหภาพยุโรปที่เป็นตลาดสำคัญของไทย ซึ่งแนวทางหลักที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาประมงผิดกฎหมายคือการแก้ไขกฎระเบียบที่เกี่ยวกับการประมง โดยการประกาศใช้พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558³⁵ และพระราชกำหนดการประมง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560³⁶ ซึ่งเป็นกฎหมายที่กำหนดแนวปฏิบัติในการควบคุมและกำกับดูแลการประมงของไทยที่ได้มาตรฐานสากลและสอดคล้องกับความตกลงระหว่างประเทศ แต่ทั้งนี้หากพิจารณาถึงสภาพการณ์ของการทำประมงของไทยในปัจจุบันและหลักเกณฑ์ในบางเรื่องอาจนำมาซึ่งผลกระทบต่อ การประกอบอาชีพทำการประมง เนื่องจากบริบทและวิถีประมงทะเลของไทยนั้นอาจไม่เหมาะสมกับการบริหารจัดการประมงในบางเรื่องตามที่กฎหมายกำหนด³⁷ อาทิ ด้านทรัพยากรทางทะเล พื้นที่ การใช้เครื่องมือทำการประมงหรือขั้นตอนทางกฎหมายที่จะต้องดำเนินการ จึงมีการเรียกร้องจากผู้ประกอบอาชีพประมง ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการประมง หรือผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายประมง ให้ภาครัฐมีมาตรการในการให้ความช่วยเหลือและการแก้ไขปัญหาให้กับผู้ประกอบอาชีพประมงที่ได้รับผลกระทบ รวมถึงมีข้อเสนอให้มีการแก้ไขปรับปรุงพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และพระราชกำหนดการประมง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวประมงและการประกอบอาชีพชาวประมงในประเทศไทย

³⁴ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, สำนักกรรมการ 1. (2563). รายงานการพิจารณาศึกษาคัดตาม เสนอแนะ และเร่งรัดการปฏิรูปประเทศ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประเด็นการปฏิรูปที่ 6 : การบริหารจัดการการประมงทะเลของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ วุฒิสภา. สืบค้น 9 กุมภาพันธ์ 2565 จาก https://www.senate.go.th/document/Ext23710/23710226_0002.PDF

³⁵ “พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558” (13 พฤศจิกายน 2558). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 132 ตอนที่ 108 ก, น. 1-47.

³⁶ “พระราชกำหนดการประมง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560” (28 มิถุนายน 2560). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 134 ตอนที่ 67 ก, น. 1-18.

³⁷ 6 ปีกับการแก้ IUU Fishing จน “Ship-หาย” (ตอน 4): ก่อน EU จะให้ใบเหลือง ประมงไทยไม่ชอบด้วยกม.จริงหรือ. (22 มกราคม 2565). สืบค้น 2 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://thaipublica.org/2022/01/6-years-iuu-fishing-solutions04/>

สภาพปัญหาการประมง

คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภาผู้แทนราษฎร³⁸ ได้ศึกษาและรายงานผลการศึกษาเรื่องปัญหาการประมงไทยไว้ว่า ปัญหาการประมงไทยสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะคือ ปัญหาที่จำเป็นต้องมีการเร่งรัดดำเนินการแก้ไขโดยเร่งด่วน และปัญหาที่เป็นผลกระทบจากการออกกฎหมายและบังคับใช้กฎหมายประมง

1. ปัญหาที่จำเป็นต้องมีการเร่งรัดดำเนินการแก้ไขโดยเร่งด่วน หรือสามารถดำเนินการแก้ไขได้ในทันที ได้แก่ ปัญหากรณีข้อเรียกร้องของชาวประมงจาก 22 จังหวัด เมื่อวันที่ 18 ธันวาคม 2562 ที่ยื่นข้อเรียกร้องเพื่อให้รัฐบาลแก้ไขปัญหาการประมง จำนวน 11 ข้อ ดังนี้

1) ขอให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการประมงทั้งหมดหยุดออกกฎหมาย กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่งต่าง ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่ออาชีพของชาวประมงมาเพิ่มเติมขึ้นอีก (ยกเว้นการออกกฎระเบียบ ประกาศ คำสั่งที่ผ่อนคลายปัญหาให้กับชาวประมง)

2) ขอให้มีการเสนอแก้ไขกฎหมาย พระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยเร่งด่วนในช่วงที่มีการประชุมสภานิติบัญญัติ

3) ขอให้รัฐบาลเร่งดำเนินการซื้อเรือประมงออกนอกระบบคืนโดยเร็ว โดยขอให้รัฐบาลมีการตั้งงบประมาณจำนวน 1 หมื่นล้านบาท ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ในการที่จะนำเรือประมงออกนอกระบบ

4) ขอให้รัฐบาลเร่งรัดการช่วยเหลือชาวประมง ในโครงการสินเชื่อเพื่อเสริมสภาพคล่องให้กับชาวประมงโดยเร่งด่วน ภายในเดือนธันวาคม 2562

5) ขอให้กรมประมง กรมการจัดหางาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เร่งรัดการอนุญาตให้ใช้กฎหมายมาตรา 83 แห่งพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานประมงโดยเร่งด่วนภายในเดือนธันวาคม 2562

6) ขอให้ยกเลิก แก้ไข กฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่เป็นปัญหาในทางปฏิบัติของกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน ที่ส่งผลกระทบต่อชาวประมงที่เป็นอยู่โดยเร็ว

7) เรือประมงที่มีขนาดไม่เกิน 30 ตันกรอส ไม่ควรมินโยบายให้ติดตั้งระบบติดตามเรือประมง (Vessel Monitoring System: VMS) เช่น การชักชวนให้เรือประมงขนาดต่ำกว่า 30 ตันกรอส ทดลองติดตั้ง VMS ฟรี

8) ขอให้หยุดการนำเข้าสินค้าสัตว์น้ำจากต่างประเทศโดยทันที ด้วยเหตุผลไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ตามพระราชกำหนดประมง พ.ศ. 2558 มาตรา 92 ซึ่งการนำเข้าสัตว์น้ำจะต้องมีการตรวจสอบว่าสัตว์น้ำเหล่านั้นได้มาโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ตามมาตรา 92 วรรคสองและวรรคสาม สินค้าประมงจากต่างประเทศจึงเข้ามามีส่วนแบ่งทางการตลาดมากกว่าสินค้าสัตว์น้ำของชาวประมงไทยที่ทำตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ทำให้ต้นทุนสูงกว่า ราคาจึงตกต่ำเพราะมีการนำเข้าสินค้าสัตว์น้ำแบบเสรีไร้การควบคุมมาสต็อกไว้เต็มห้องเย็น ดังนั้นจึงต้องแก้ไขระเบียบกรมประมงเดิมที่อนุญาตให้บุคคลธรรมดาสามารถนำเข้าสัตว์น้ำได้เสรี มีมาตรการปกป้องสินค้าสัตว์น้ำภายในประเทศ

³⁸ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, สำนักกรรมการ 1. (26 มกราคม 2564). รายงานผลการพิจารณาศึกษาญัตติเรื่อง การศึกษาและแก้ไขปัญหาประมงไทย ของคณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์ สภาผู้แทนราษฎร. สืบค้น 9 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://dl.parliament.go.th/handle/lirt/573762>

9) ขอให้พิจารณาเพิ่มวันทำการประมงให้กับพี่น้องชาวประมงทั่วประเทศโดยเร่งด่วนเพราะทำให้เกิดปัญหาการประกอบอาชีพขาดทุนมา 4-5 ปี เนื่องจากมีการกำหนดให้ทำการประมงได้ไม่ตลอดทั้งปี แต่ต้องมีรายจ่ายค่าจ้างแรงงานตลอดทั้งปี

10) ขอให้คณะกรรมการกำกับดูแลโครงการจำหน่ายน้ำมันดีเซลสำหรับชาวประมงในเขตต่อเนื่องของราชอาณาจักร ทบทวนแนวทางที่จะบังคับให้บริษัทจำหน่ายน้ำมันบังคับให้ชาวประมงต้องจ่ายเงินผ่านบัตรฟลีทการ์ด (Fleet Card) ซึ่งจะทำให้สร้างความเดือดร้อนให้กับชาวประมงเพิ่มขึ้นทันที

11) ขอให้มีการทบทวนผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชาวประมง กรณีที่ถูกบังคับใช้จากกฎหมายประมงที่ไม่เป็นธรรม โดยการตั้งคณะกรรมการพิจารณาผู้ได้รับผลกระทบ

2. ปัญหาที่เป็นผลกระทบภายหลังการประกาศบังคับใช้พระราชกำหนดการประมงไทย พ.ศ. 2558 และพระราชกำหนดการประมง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560 จำแนกได้ดังนี้

1) ปัญหาการขาดแคลนแรงงานในเรือประมงทะเล โดยสาเหตุของการขาดแคลนแรงงานเพราะข้อจำกัดและเงื่อนไขของกฎหมายที่เพิ่มมากขึ้นทำให้การจัดหาแรงงานประมงมีความยุ่งยากใช้ระยะเวลามาก และต้องเสียค่าใช้จ่ายมากขึ้น ตลอดจนการกำหนดบทลงโทษที่รุนแรงส่งผลถึงลักษณะความเป็นอยู่ของแรงงานในเรือประมงที่ต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม อีกทั้งค่าตอบแทนแรงงานไม่สอดคล้องกับลักษณะงานจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้แรงงานหลีกเลี่ยงที่จะเข้ามาทำงานในเรือประมงทะเล

2) ปัญหาการประมงในน่านน้ำไทย

(1) การกำหนดค่าปริมาณสัตว์น้ำสูงสุดที่ใช้ประโยชน์ได้และการจัดสรรวันทำการประมงนั้น ชาวประมงไม่สามารถปฏิบัติตามได้

(2) การจำกัดการจดทะเบียนเรือประมงใหม่ ส่งผลให้ผู้ประกอบการที่ประสงค์จะเข้ามาประกอบอาชีพด้านการประมงรายใหม่ไม่สามารถทำได้

(3) ปัญหาการจำกัดการใช้เครื่องมือทำการประมงซึ่งเป็นผลมาจากบทบัญญัติมาตรา 71 ของพระราชกำหนดการประมง พ.ศ. 2558 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยมาตรา 71 ได้ให้อำนาจรัฐมนตรีหรือคณะกรรมการประมงประจำจังหวัดมีอำนาจออกประกาศห้ามใช้เครื่องมือทำการประมง ส่งผลกระทบให้ชาวประมงในบางพื้นที่ไม่สามารถทำการประมงได้

(4) ขาดการเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมายหลังศาลมีคำพิพากษายกฟ้อง

(5) ชาวประมงไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้

(6) ชาวประมงบางคนขาดโอกาสในการขึ้นทะเบียนเกษตรกร

(7) ปัญหาการแย่งพื้นที่ทำการประมงหอยแครงบริเวณอ่าวบ้านดอน จังหวัดสุราษฎร์ธานี

3) ปัญหาการประมงนอคน่านน้ำ ได้แก่ ปัญหาการพิสูจน์ที่มาของสัตว์น้ำจากการทำการประมงที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มเรือประมงนอคน่านน้ำของไทยที่เดินทางกลับเข้ามาในประเทศไทย ปัญหาการจำกัดสิทธิการเป็นผู้รับใบอนุญาตทำการประมงนอคน่านน้ำ ปัญหาข้อจำกัดทางกฎหมายในการออกใบอนุญาตทำการประมงนอคน่านน้ำ และปัญหาการทำการประมงในน่านน้ำสากล ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลทำให้ประเทศไทยสูญเสียรายได้จากภาคการประมงอย่างมาก

4) ปัญหาอุตสาหกรรมต่อเนื่องประมงทะเล ได้แก่ ปัญหาของผู้ประกอบการอู่ต่อเรือและซ่อมเรือประมงที่ขาดรายได้ และปัญหาผลกระทบต่ออุตสาหกรรมปลาทูน่าที่มีต้นทุนสูงมากขึ้น

5) ปัญหาเกี่ยวกับกลไกการบริหารจัดการประมงทะเล ได้แก่ ปัญหาโครงสร้างการใช้อำนาจในการบริหารจัดการประมงทะเลของคณะกรรมการนโยบายประมงแห่งชาติที่ส่งผลกระทบต่อกลไกการแก้ไขปัญหาประมงไทยและการเยียวยาช่วยเหลือผู้ประกอบการอาชีพประมง และปัญหาโครงสร้างคณะกรรมการประมงประจำจังหวัด เกี่ยวกับสัดส่วนของคณะกรรมการที่มีตัวแทนของฝ่ายราชการมากเกินไปตัวแทนภาคประชาชน

ผลการดำเนินงานแก้ไขปัญหาการประมง

คณะกรรมการนโยบายการประมงแห่งชาติได้จัดทำรายงานผลการดำเนินงานสำคัญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2564 โดยสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการประมง ดังนี้³⁹

1. การบริหารจัดการทรัพยากรประมงอย่างยั่งยืน โดยกำหนดนโยบายการบริหารจัดการเพื่อให้ทรัพยากรประมงและสินค้าประมงตลอดสายการผลิตของประเทศไทยมีความยั่งยืน แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารจัดการทรัพยากรประมงทะเลน้ำจืด โดยใช้หลักฐานทางวิทยาศาสตร์ที่ดีที่สุดเพื่อกำหนดมาตรการในการทำการประมง รวมถึงการฟื้นฟูทรัพยากรสัตว์น้ำผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชน 2) การพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำโดยมุ่งเน้นคุณภาพชีวิตของเกษตรกร ผลผลิตสัตว์น้ำปลอดภัย ตลาดนำการผลิต และทรัพยากรมีความสมดุลและยั่งยืน และ 3) การพัฒนาอุตสาหกรรมประมง เพื่อให้สินค้าประมงมีมาตรฐานด้านความปลอดภัยต่อผู้บริโภคและการตรวจสอบรับรองสินค้าประมงเพื่อการส่งออก

2. การแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย โดยดำเนินการ ดังนี้

2.1 การปรับปรุงกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง จำนวน 17 ฉบับ เช่น ประกาศกรมประมง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการติดตั้งระบบติดตามเรือประมงและดูแลรักษาระบบติดตามเรือประมงของเรือประมงพาณิชย์ให้สามารถใช้งานได้ตลอดเวลา (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2562 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2562) และกฎกระทรวงการขออนุญาตและการอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ พ.ศ. 2562 (ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2562)

2.2 การบริหารจัดการประมงทะเลไทยและการจัดการกองเรือไทย โดยมีการบริหารจัดการจำนวนเรือประมงเพื่อให้สอดคล้องกับปริมาณทรัพยากรประมง การออกใบอนุญาตทำการประมงพาณิชย์ในปีการประมง 2563 และการออกใบอนุญาตทำการประมงนอกน่านน้ำ

2.3 การติดตาม ควบคุม และเฝ้าระวังการทำประมงให้เป็นไปตามกฎระเบียบของประเทศไทย และกฎระเบียบระหว่างประเทศ เช่น การตรวจสอบ ติดตามและเฝ้าระวัง การทำประมงของเรือประมงต่างประเทศผ่านระบบ e-PSM (Electronic Port State Measure) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเรือประมงที่ไม่ใช่สัญชาติไทย รวมถึงวิเคราะห์พฤติกรรมของเรือว่าต้องไม่มีพฤติกรรมที่ผิดกฎหมาย

³⁹ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (18 พฤษภาคม 2564). สรุปข่าวการประชุมคณะรัฐมนตรี 18 พฤษภาคม 2564. สืบค้น 9 กุมภาพันธ์ 2564 จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/41845>

2.4 การบังคับใช้กฎหมายด้วยมาตรการทางปกครองควบคู่กับการใช้บทลงโทษทางอาญา

2.5 การใช้ระบบตรวจสอบย้อนกลับด้วยมาตรการตรวจสอบย้อนกลับสินค้าประมงไปยังแหล่งที่มาของสัตว์น้ำ ครอบคลุมตั้งแต่การตรวจสอบการทำประมงในทะเล การตรวจสอบที่ท่าเทียบเรือ และการตรวจสอบที่โรงงาน โดยสามารถเชื่อมโยงข้อมูลได้ทุกขั้นตอน เช่น ข้อมูลเรือ ข้อมูลการทำประมง และข้อมูลการจับสัตว์น้ำขึ้นท่า

2.6 การจัดระเบียบแรงงานประมง โดยมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพของ คนประจำเรือและป้องกันการใช้แรงงานผิดกฎหมายในภาคการประมง รวมทั้งการป้องกันและปราบปราม การค้ามนุษย์ของไทยและการแก้ไขปัญหาขาดแคลนแรงงานประมงทะเล

2.7 แนวทางและมาตรการในการพัฒนาการประมงของไทยให้ปลอดสัตว์น้ำและสินค้าสัตว์น้ำ ที่มาจากการทำประมงผิดกฎหมาย (Illegal, Unreported and Unregulated Fishing (IUU)-Free Thailand) ประกอบด้วย 4 แนวทาง ได้แก่ 1) การดำเนินนโยบาย IUU-Free Thailand อย่างมีประสิทธิภาพ 2) การสร้างความเข้มแข็งในความร่วมมือ การติดต่อสื่อสาร และแลกเปลี่ยนข้อมูล 3) การพัฒนามาตรฐาน การควบคุมการนำเข้าสัตว์น้ำและสินค้าสัตว์น้ำ และ 4) การปรับปรุงระบบการตรวจสอบย้อนกลับของไทย

3. การดำเนินการด้านการประมงต่างประเทศ โดยมีการกำหนดนโยบายด้านการประมงระหว่างประเทศ ซึ่งสอดคล้องกับกฎระเบียบและข้อกำหนดของประเทศคู่ค้าสำคัญ รวมถึงความร่วมมือกับองค์กรจัดการประมง ระดับภูมิภาคและประเทศต่าง ๆ ในฐานะรัฐเจ้าของธง รัฐเจ้าของท่า รัฐชายฝั่ง และรัฐตลาด แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) มาตรการการค้าสินค้าประมงที่กำหนดโดยประเทศคู่ค้า โดยคณะกรรมการฯ ได้ศึกษาและพิจารณา แนวปฏิบัติเพื่อให้สามารถรองรับกฎระเบียบของประเทศคู่ค้าที่กำหนดเพื่อไม่ให้เกิดอุปสรรคทางการค้าสินค้า ประมงของไทย 2) การขยายความร่วมมือในการต่อต้านประมงผิดกฎหมายไปยังประเทศอาเซียน โดยรัฐบาลไทย ได้เสนอให้อาเซียนมีการจัดตั้งเครือข่ายอาเซียนเพื่อการต่อต้านการทำประมงผิดกฎหมาย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่ออำนวยความสะดวกและจัดทำกรอบความร่วมมือของประเทศสมาชิกอาเซียนและระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน กับคู่เจรจาที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งร่วมกันติดตาม ควบคุม และเฝ้าระวังทางทะเล เพื่อป้องกันการทำประมงผิดกฎหมาย และ 3) ความร่วมมือกับองค์กรจัดการประมงระดับภูมิภาค โดยไทยเป็นภาคีองค์กรจัดการประมงระดับภูมิภาค 2 องค์กร ได้แก่ คณะกรรมาธิการปลาทูน่าแห่งมหาสมุทรอินเดียและความตกลงการทำประมงสำหรับพื้นที่ ทางตอนใต้ของมหาสมุทรอินเดีย และได้รับอนุญาตให้นำเรือประมงนอกน่านน้ำของไทยเข้าไปทำประมงในพื้นที่ ของทั้งสององค์กรดังกล่าวได้ตามข้อกำหนดของแต่ละองค์กร

4. การดำเนินโครงการเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรและชาวประมง โดยได้ช่วยเหลือเกษตรกรและ ชาวประมงที่ได้รับผลกระทบ ดังนี้

4.1 นำเรือประมงออกนอกระบบ จำนวน 53 ลำ โดยได้จ่ายเงินเยียวยาให้เจ้าของเรือประมงแล้ว

4.2 ดำเนินโครงการสินเชื่อเพื่อเสริมสภาพคล่องผู้ประกอบการประมง วงเงินสินเชื่อ 10,300 ล้านบาท โดย ณ วันที่ 18 ธันวาคม 2563 มีผู้ประกอบการประมงประสงค์เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน 4,828 ราย วงเงินสินเชื่อ ที่ต้องการประมาณ 6,111 ล้านบาท โดยธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรอนุมัติเงินกู้แล้ว จำนวน 323 ราย วงเงิน 109.338 ล้านบาท และธนาคารออมสินอนุมัติเงินกู้แล้ว จำนวน 65 ราย วงเงิน 230.606 ล้านบาท

4.3 จัดทำร่างพระราชบัญญัติกองทุนการประมงแห่งชาติ พ.ศ. .... (ข้อมูลเมื่อวันที่ 30 เมษายน 2564 อยู่ระหว่างเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา) และร่างพระราชบัญญัติสภาการประมงแห่งชาติ พ.ศ. .... (อยู่ระหว่างจัดทำหนังสือถึงกรมบัญชีกลางเพื่อจัดส่งข้อมูลเพิ่มเติมการขอจัดตั้งกองทุนการประมงแห่งชาติ)

4.4 ยกเว้นค่าธรรมเนียมเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในที่จับสัตว์น้ำซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ส่งผลให้มีเกษตรกรได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมจำนวน 21,041 ราย คิดเป็นวงเงินรวม 59.494 ล้านบาท

4.5 เยียวยาเกษตรกร ชาวประมง และผู้ประกอบการ ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 โดยการจ่ายเงินช่วยเหลือ จำนวน 5,000 บาทต่อเดือน เป็นระยะเวลา 3 เดือน ให้แก่เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนกับกรมประมงและผู้ทำการประมง รวม 188,134 ราย คิดเป็นเงินงบประมาณรวม 2,822 ล้านบาท

4.6 ดำเนินโครงการสร้างรายได้จากอาชีพประมงในแหล่งน้ำชุมชน โดยการสนับสนุนลูกพันธุ์ กุ้งก้ามกราม จำนวน 200,000 ตัวต่อแหล่งน้ำ ให้แก่แหล่งน้ำชุมชน 1,436 แห่ง ในพื้นที่ 19 จังหวัด และโครงการพัฒนาเสริมทางเลือกอาชีพด้านประมง ซึ่งได้สนับสนุนพันธุ์ปลานิลแปลงเพศให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ 37 จังหวัด จำนวน 44,311 ราย รายละ 800 ตัว และสนับสนุนอาหารสัตว์น้ำร่องจำนวนรายละ 120 กิโลกรัม

5. การขอรับจัดสรรงบกลางเพื่อดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย คณะรัฐมนตรีได้มีมติ (29 กรกฎาคม 2563) อนุมัติให้ใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 งบกลางรายการเงินสำรองจ่าย เพื่อกรณีฉุกเฉินหรือจำเป็น จำนวน 153.711 ล้านบาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการรักษาประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย

รถไฟความเร็วสูงไทย-ลาว-จีน

1. รถไฟความเร็วสูงไทย

1.1 โครงการความร่วมมือระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนในการพัฒนาระบบรถไฟความเร็วสูงเพื่อเชื่อมโยงภูมิภาค ช่วงกรุงเทพมหานคร-หนองคาย (ระยะที่ 1 ช่วงกรุงเทพมหานคร-นครราชสีมา)¹

แนวเส้นทางโครงการเริ่มต้นที่สถานีกลางบางซื่อ สถานีดอนเมือง สถานีอยุธยา สถานีสระบุรี สถานีปากช่องและสิ้นสุดที่สถานีนครราชสีมา ระยะทางรวม 253 กิโลเมตร จำนวน 6 สถานี และมีศูนย์ซ่อมบำรุง และควบคุมการเดินรถตั้งอยู่บริเวณสถานีรถไฟเชียงรากน้อย ระยะเวลาการเดินทางจากสถานีกลางบางซื่อถึงสถานีนครราชสีมา ประมาณ 1 ชั่วโมง 30 นาที ระบบรถไฟใช้เป็นประเภทรถโดยสาร EMU (Electric Multiple Unit) กำลังขับเคลื่อนสูงสุด 5,200 กิโลวัตต์ มีความจุของขบวนรถ 600 ที่นั่ง/ขบวน ความเร็วสูงสุด 250 กิโลเมตร/ชั่วโมง

ทั้งนี้ ตามบันทึกความเข้าใจด้วยความร่วมมือระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ภายใต้การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางรถไฟของประเทศไทยในกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมขนส่งของไทย พ.ศ. 2558-2565 ทั้งสองฝ่ายจะใช้ความร่วมมือในรูปแบบรัฐบาลต่อรัฐบาลในการดำเนินโครงการความร่วมมือดังกล่าว สำหรับช่วงกรุงเทพฯ-นครราชสีมา ประเทศไทยจะเป็นผู้ลงทุนโครงการทั้งหมดร้อยละ 100 (มูลค่าโครงการ 179,413 ล้านบาท) สำหรับรูปแบบการดำเนินงานแบ่งสัญญาโครงการออกเป็น 2 สัญญา ได้แก่

สัญญา 1: งานก่อสร้างด้านโยธา และค่าอื่น ๆ จะดำเนินการโดยฝ่ายไทยทั้งหมด โดยใช้การประกวดราคาตามระเบียบไทย (ผู้รับจ้างไทย) คิดเป็นร้อยละ 75 หรือ 135,647.05 ล้านบาทของมูลค่าโครงการ

สัญญา 2: ประกอบด้วย 3 สัญญาย่อย โดยให้ฝ่ายจีนเป็นผู้ดำเนินการคิดเป็นร้อยละ 25 หรือ 43,765.16 ล้านบาทของมูลค่าโครงการ ประกอบด้วย สัญญา 2.1: งานด้านการออกแบบสัญญา 2.2: การควบคุมงานโยธาสัญญา 2.3: งานระบบรถไฟและการฝึกอบรม

¹ กระทรวงคมนาคม. (ม.ป.ป.). โครงการความร่วมมือระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนในการพัฒนาระบบรถไฟความเร็วสูงเพื่อเชื่อมโยงภูมิภาค ช่วงกรุงเทพมหานคร-หนองคาย (ระยะที่ 1 ช่วงกรุงเทพมหานคร-นครราชสีมา). สืบค้น 5 กุมภาพันธ์ 2565 จาก https://complain.mot.go.th/prproject/files_upload/publishonweb/ข้อมูลโครงการพัฒนาระบบรถไฟความเร็วสูง.pdf

ความคืบหน้าของโครงการ²

ความคืบหน้าโครงการรถไฟความเร็วสูง ระยะที่ 1 ช่วงกรุงเทพมหานคร-นครราชสีมา

1. สัญญาการก่อสร้างงานโยธา แบ่งเป็น 14 สัญญา มีความก้าวหน้าแต่ละสัญญา ดังนี้
  - 1.1) ก่อสร้างแล้วเสร็จ 1 สัญญา ได้แก่ สัญญา 1-1 กลางดง-ปางอโศก
  - 1.2) อยู่ระหว่างก่อสร้าง 7 สัญญา ได้แก่
    - 1.2.1) สัญญา 2-1 สีคิ้ว-กุดจิก
    - 1.2.2) สัญญา 3-2 อุโมงค์มวกเหล็กและลำตะคอง
    - 1.2.3) สัญญา 3-3 บ้านไผ่-ลำตะคอง
    - 1.2.4) สัญญา 3-4 ลำตะคอง-สีคิ้ว และกุดจิก-โคกกรวด
    - 1.2.5) สัญญา 3-5 โคกกรวด-นครราชสีมา
    - 1.2.6) สัญญา 4-3 นวนคร-บ้านโพ
    - 1.2.7) สัญญา 4-7 สระบุรี-แก่งคอย
  - 1.3) เตรียมการก่อสร้าง 3 สัญญา ได้แก่
    - 1.3.1) สัญญา 4-2 ดอนเมือง-นวนคร
    - 1.3.2) สัญญา 4-4 ศูนย์ซ่อมบำรุงเชิงรากลน้อย
    - 1.3.3) สัญญา 4-6 พระแก้ว-สระบุรี
  - 1.4) อยู่ระหว่างดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง 3 สัญญา ได้แก่
    - 1.4.1) สัญญา 3-1 แก่งคอย-กลางดง และปางอโศก-บ้านไผ่
    - 1.4.2) สัญญา 4-1 บางซื่อ-ดอนเมือง
    - 1.4.3) สัญญา 4-5 บ้านโพ-พระแก้ว

2. งานจ้างออกแบบรายละเอียด (สัญญา 2.1)

การรถไฟแห่งประเทศไทยได้ลงนามสัญญา 2.1 กับรัฐวิสาหกิจจีน (China Railway Design Corporation : CRDC และ China Railway International : CRIC) เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2560 วงเงิน 1,706.7 ล้านบาท โดยผู้รับจ้างฝ่ายจีนได้ออกแบบแล้วเสร็จ

3. งานจ้างที่ปรึกษาควบคุมงานการก่อสร้าง (สัญญา 2.2)

การรถไฟแห่งประเทศไทยได้ลงนามสัญญา 2.2 กับรัฐวิสาหกิจจีน (China Railway Design Corporation : CRDC และ China Railway International : CRIC) เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2560 วงเงิน 3,500 ล้านบาท ปัจจุบันผู้รับจ้างอยู่ระหว่างดำเนินการควบคุมการก่อสร้าง (สิ้นสุดสัญญาปี 2564 ประกันผลงาน 2 ปี) ต่อมาการรถไฟแห่งประเทศไทยและผู้รับจ้างฝ่ายจีนได้ร่วมกันจัดทำร่างบันทึกแนบท้ายสัญญา 2.2 เพื่อรองรับการจ่ายค่าจ้างที่ปรึกษาในการควบคุมการก่อสร้างที่อยู่ระหว่างการก่อสร้างและสัญญาที่อยู่ระหว่างดำเนินการ โดยร่างบันทึกแนบท้ายสัญญาดังกล่าวอยู่ระหว่างดำเนินการเพื่อลงนามตามขั้นตอนของกฎหมาย

² สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (28 ธันวาคม 2564). ความก้าวหน้าโครงการความร่วมมือระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนในการพัฒนาระบบรถไฟความเร็วสูงเพื่อเชื่อมโยงภูมิภาคช่วงกรุงเทพมหานคร-หนองคาย และผลการประชุมคณะกรรมการร่วมเพื่อความร่วมมือด้านรถไฟระหว่างไทย-จีน ครั้งที่ 29. สืบค้น 5 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://resolution.soc.go.th>

4. งานระบบราง ระบบไฟฟ้าและเครื่องกล รวมทั้งจัดหาขบวนรถไฟ และจัดฝึกอบรมบุคลากร (สัญญา 2.3)

การรถไฟแห่งประเทศไทยได้ลงนามสัญญา 2.3 กับรัฐวิสาหกิจจีน (China Railway Design Corporation : CRDC และ China Railway International : CRIC) เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2563 วงเงิน 50,644.5 ล้านบาท สัญญา 2.3 มีระยะเวลาการดำเนินงาน 64 เดือน ซึ่งแบ่งงานออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่

4.1) งานออกแบบระบบรถไฟความเร็วสูง และออกแบบระบบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนออกแบบขบวนรถไฟ

4.2) งานฝึกอบรมบุคลากรเพื่อการเดินรถและการซ่อมบำรุงและการถ่ายทอดเทคโนโลยี

4.3) งานก่อสร้างติดตั้งระบบราง ระบบไฟฟ้าและเครื่องกล ระบบรถไฟความเร็วสูงที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบันการรถไฟแห่งประเทศไทยได้แจ้งให้ผู้รับจ้างฝ่ายจีนเริ่มงานออกแบบ (NTP for Design) เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2563 (ระยะเวลาออกแบบ 8 เดือน)

ทั้งนี้ รายละเอียดความคืบหน้าที่สำคัญของแต่ละสัญญา³ มีดังนี้

1. สัญญา 1-1 ช่วงกลางดง-ปางอโศก ระยะทาง 3.5 กิโลเมตร ดำเนินการแล้วเสร็จ โดยกรมทางหลวง (ทล.)

2. สัญญา 2-1 ช่วงสีคิ้ว-กุดจิก ระยะทาง 11.00 กิโลเมตร วงเงิน 3,114 ล้านบาท เริ่มงานเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2562 ดำเนินการโดย บริษัท ซีวิล คอนสตรัคชั่น เซอร์วิส เซส แอนด์ โปรดักส์ จำกัด ปริมาณงานตามแผนงาน ร้อยละ 100 ผลงานสะสม ร้อยละ 79.28 ล่าช้ากว่าแผนงาน ร้อยละ 20.72 อยู่ระหว่างการขอขยายสัญญาครั้งที่ 2

3. สัญญา 3-1 งานโยธา ช่วงแก่งคอย-กลางดง และช่วงปางอโศก-บันไดม้า ระยะทาง 30 กิโลเมตร วงเงิน 9,930 ล้านบาท โดย บมจ. อิตาเลียนไทย ดีเวล็อปเมนต์ จำกัด (มหาชน) เสนอราคาต่ำสุดที่ 9,349 ล้านบาท ต่ำกว่าราคากลางที่ 11,386 ล้านบาท ขณะนี้อยู่ระหว่างศาลปกครองพิจารณาข้อพิพาทผลอุทธรณ์ของ บริษัท บีพีเอ็นพี จำกัด (นาก่อสร้าง) หากจะลงนามสัญญาได้เมื่อไรขึ้นอยู่กับศาลจะเป็นผู้พิจารณา

4. สัญญาที่ 3-2 งานอุโมงค์มวกเหล็กและลำตะคอง ระยะทาง 12.23 กิโลเมตร วงเงิน 4,279 ล้านบาท ดำเนินการโดย บริษัท เนาวรัตน์พัฒนาการ จำกัด (มหาชน) เริ่มงานวันที่ 19 เมษายน 2564 ปริมาณงานตามแผนงาน ร้อยละ 5.80 ผลงานสะสม ร้อยละ 0.29 ล่าช้ากว่าแผนงาน ร้อยละ 5.51

5. สัญญา 3-3 ช่วงบันไดม้า-ลำตะคอง ระยะทาง 26.10 กิโลเมตร วงเงิน 9,838 ล้านบาท ดำเนินการโดย บริษัท ไทย เอ็นยีเนียร์และอุตสาหกรรม จำกัด เริ่มงานเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2564 ปริมาณงานตามแผนงาน ร้อยละ 12.48 ผลงานสะสม ร้อยละ 1.48 ล่าช้ากว่าแผนงาน ร้อยละ 11.00

6. สัญญา 3-4 ช่วงลำตะคอง-สีคิ้ว และช่วงกุดจิก-โคกกรวด ระยะทาง 37.45 กิโลเมตร วงเงิน 9,848 ล้านบาท ดำเนินการโดย บมจ. อิตาเลียนไทย ดีเวล็อปเมนต์ จำกัด (มหาชน) เริ่มงานเมื่อวันที่ 6 มกราคม 2564 ปริมาณงานตามแผนงาน ร้อยละ 10.13 ผลงานสะสม ร้อยละ 14.38 เร็วกว่าแผนงาน ร้อยละ 4.25

³ “คมนาคม” โหมบีกโปรเจกต์ เร่งตอกเสาเข็มสร้าง “ไฮสปีดไทย-จีน”. (28 มกราคม 2565). [ฐานเศรษฐกิจ. สืบค้น 5 กุมภาพันธ์ 2565 จาก https://www.thansettakij.com/economy/511963](https://www.thansettakij.com/economy/511963)

7. สัญญา 3-5 ช่วงโคกกรวด-นครราชสีมา ระยะทาง 13.69 กิโลเมตร วงเงิน 7,750 ล้านบาท ดำเนินการโดยกิจการร่วมค้า SPTK เริ่มงานเมื่อวันที่ 26 มกราคม 2564 ปริมาณงานตามแผนงาน ร้อยละ 10.506 ผลงานสะสม ร้อยละ 2.016 ล่าช้ากว่าแผนงาน ร้อยละ 8.490

8. สัญญา 4-1 ช่วงบางซื่อ-ดอนเมือง ระยะทาง 15.21 กิโลเมตร วงเงิน 18,000 ล้านบาท ปัจจุบันทางการรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) ได้สั่งจ้างให้ บริษัท เอเชีย เอราวัณ จำกัด (บริษัท รถไฟความเร็วสูง สายตะวันออกเชื่อมสามสนามบิน จำกัด) หรือซีพี เป็นผู้ดำเนินการก่อสร้าง เนื่องจากเป็นพื้นที่ทับซ้อนร่วมกับ โครงการรถไฟความเร็วสูงเชื่อม 3 สนามบิน (ดอนเมือง-สุวรรณภูมิ-อู่ตะเภา) โดย รฟท. จะเป็นผู้จ่าย ค่าชดเชยให้เอกชนตามสัญญา ซึ่งเอกชนอยู่ระหว่างเตรียมความพร้อมเพื่อดำเนินการเข้าพื้นที่ก่อสร้าง ทำให้ไม่ต้องรอลงนามสัญญา

9. สัญญา 4-2 ช่วงดอนเมือง-นวนคร ระยะทาง 21.80 กิโลเมตร วงเงิน 10,570 ล้านบาท ลงนามสัญญาจ้างเมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม 2564 ดำเนินการโดย บริษัท ยูนิค เอ็นจิเนียริง แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด (มหาชน) ปัจจุบันเอกชนผู้รับจ้างอยู่ระหว่างรอพระราชกฤษฎีกา (พ.ร.ฎ.) เว้นคืนที่ดินมีผลบังคับใช้ เพื่อดำเนินการเข้าพื้นที่ก่อสร้าง ทำให้ยังไม่ได้ออกหนังสือแจ้งให้เริ่มงาน (NTP) หากเอกชนดำเนินการ เข้าพื้นที่ก่อสร้างก่อนพ.ร.ฎ.เว้นคืนที่ดินมีผลบังคับใช้ อาจจะต้องขอขยายเวลาการก่อสร้างในสัญญาออกไปอีก

10. สัญญา 4-3 ช่วงนวนคร-บ้านโพ ระยะทาง 23.00 กิโลเมตร วงเงิน 11,525 ล้านบาท เริ่มดำเนินการก่อสร้างเมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2564 โดย กิจการร่วมค้า CNN ปริมาณงานตามแผนงาน ร้อยละ 3.29 ผลงานสะสม ร้อยละ 0.36 ล่าช้ากว่าแผนงาน ร้อยละ 2.93

11. สัญญา 4-4 ศูนย์ซ่อมบำรุงเชิงรุกรานน้อย วงเงิน 6,573 ล้านบาท ลงนามสัญญาจ้าง เมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2564 ดำเนินการโดย บมจ. อิตาเลียนไทย ดีเวล็อปเมนต์ จำกัด (มหาชน) ปัจจุบันเอกชน ผู้รับจ้างอยู่ระหว่างรอพระราชกฤษฎีกา (พ.ร.ฎ.) เว้นคืนที่ดินมีผลบังคับใช้ เพื่อดำเนินการเข้าพื้นที่ก่อสร้าง ทำให้ยังไม่ได้ออกหนังสือแจ้งให้เริ่มงาน (NTP) หากเอกชนดำเนินการเข้าพื้นที่ก่อสร้างก่อนพ.ร.ฎ.เว้นคืนที่ดิน มีผลบังคับใช้ อาจจะต้องขอขยายเวลาการก่อสร้างในสัญญาออกไปอีก

12. สัญญา 4-5 ช่วงบ้านโพ-พระแก้ว ระยะทาง 13.3 กิโลเมตร วงเงิน 9,913 ล้านบาท โดย บมจ. อิตาเลียนไทย ดีเวล็อปเมนต์ จำกัด (มหาชน) อยู่ระหว่างหาข้อสรุปทางกฎหมายในการปรับ แบบสัญญาให้สอดคล้องกับรายงานประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (อีไอเอ) ช่วงผ่านสถานีอยุธยาเพื่อให้ สอดคล้องและเหมาะสมกับการเป็นพื้นที่มรดกโลก คาดว่าจะลงนามสัญญาภายในต้นปี 2565 หลังจากนั้น ผู้รับจ้างจะเริ่มดำเนินการเข้าพื้นที่ก่อสร้างต่อไป

13. สัญญา 4-6 ช่วงพระแก้ว-สระบุรี ระยะทาง 31.60 กิโลเมตร วงเงิน 9,429 ล้านบาท ลงนามสัญญาจ้างเมื่อวันที่ 29 มีนาคม 2564 ดำเนินการโดย บริษัท ยูนิค เอ็นจิเนียริง แอนด์ คอนสตรัคชั่น จำกัด (มหาชน) ปัจจุบันเอกชนผู้รับจ้างอยู่ระหว่างรอพระราชกฤษฎีกา (พ.ร.ฎ.) เว้นคืนที่ดินมีผลบังคับใช้เพื่อดำเนินการ เข้าพื้นที่ก่อสร้าง ทำให้ยังไม่ได้ออกหนังสือแจ้งให้เริ่มงาน (NTP) หากเอกชนดำเนินการเข้าพื้นที่ก่อสร้าง ก่อนพ.ร.ฎ.เว้นคืนที่ดินมีผลบังคับใช้ อาจจะต้องขอขยายเวลาการก่อสร้างในสัญญาออกไปอีก

14. สัญญา 4-7 ช่วงสระบุรี-แก่งคอย ระยะทาง 12.99 กิโลเมตร วงเงิน 8,560 ล้านบาท ดำเนินการโดย บริษัท ซีวิลเอนจิเนียริง จำกัด (มหาชน) เริ่มงานเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2564 ปริมาณงานตามแผนงาน ร้อยละ 7.95 ผลงานสะสม ร้อยละ 9.00 เร็วกว่าแผนงาน ร้อยละ 1.05

ทั้งนี้ รถไฟความเร็วสูงไทย-จีน ระยะที่ 1 ช่วงกรุงเทพฯ-นครราชสีมา⁴ ซึ่งเริ่มดำเนินการก่อสร้างตั้งแต่ปี 2560 ตามแผนจะก่อสร้างแล้วเสร็จปี 2569

1.2 โครงการความร่วมมือระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนในการพัฒนาระบบรถไฟความเร็วสูงเพื่อเชื่อมโยงภูมิภาค ช่วงกรุงเทพมหานคร-หนองคาย (ระยะที่ 2 ช่วงนครราชสีมา-หนองคาย)

โครงการรถไฟความเร็วสูง ระยะที่ 2 ช่วงนครราชสีมา-หนองคาย เป็นส่วนต่อขยายของโครงการรถไฟความเร็วสูง ช่วงกรุงเทพมหานคร-นครราชสีมา รวมระยะทางประมาณ 356.01 กิโลเมตร ขนาดทาง 1.435 เมตร มีสถานีทั้งหมด 5 สถานี ได้แก่ สถานีบัวใหญ่ สถานีบ้านไผ่ สถานีขอนแก่น สถานีอุดรธานี และสถานีหนองคาย เพื่อเตรียมพัฒนาเป็นเส้นทางยุทธศาสตร์เชื่อมต่อการค้าการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้าน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวและสาธารณรัฐประชาชนจีน จุดเริ่มต้นโครงการระยะที่ 2 เริ่มที่สถานีบัวใหญ่ถึงสถานีหนองคาย มีศูนย์ซ่อมบำรุงเบาและที่จอดรถไฟฟ้าที่นาทา และศูนย์ซ่อมบำรุงหนักที่เชียงรากน้อย มีศูนย์ซ่อมบำรุงทาง 4 แห่ง ได้แก่ บ้านมะค่า หนองเม็ก โนนสะอาด และนาทา รวมถึงย่านกองเก็บตู้สินค้า และย่านเปลี่ยนถ่ายสินค้า 1 แห่งที่นาทา

ความคืบหน้าของโครงการ

ปัจจุบันบริษัทที่ปรึกษาได้ออกแบบรายละเอียดงานโยธาและการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมแล้วเสร็จ และได้ตรวจรับงานเมื่อเดือนสิงหาคม 2564 พร้อมกันนี้ ได้มีการเตรียมเสนอขออนุมัติจากที่ประชุมคณะรัฐมนตรีภายในกลางปี 2565 นี้⁵ วางแผนก่อสร้างแล้วเสร็จ ปี 2571-2572

2. รถไฟความเร็วสูงจีน-สปป.ลาว⁶

รถไฟความเร็วสูงสายแรกของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ภายใต้การสนับสนุนจากจีน ทั้งเงินทุนและเทคโนโลยี โดยคาดการณ์ว่ารถไฟสายนี้จะนำมาซึ่งความเจริญรุ่งเรืองมาสู่ประเทศลาวและจะมีนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศมากขึ้น สร้างผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวให้แก่ประเทศลาว

⁴ ผ่าเบิกโปรเจกต์คมนาคม 1 ล้านล้าน ลงทุน 4 มิติเร่งเมืองการบินบูม EEC. (5 กุมภาพันธ์ 2565). ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. สืบค้น 5 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.prachachat.net/general/news-858525>

⁵ ผ่าเบิกโปรเจกต์คมนาคม 1 ล้านล้าน ลงทุน 4 มิติเร่งเมืองการบินบูม EEC. (5 กุมภาพันธ์ 2565). ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. สืบค้น 5 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.prachachat.net/general/news-858525>

⁶ 1. เผยโฉม "ล้านช้าง" ขบวนรถไฟหัวกระสุน เตรียมวิ่งเชื่อมเส้นทางระหว่างจีน-ลาว. (18 ตุลาคม 2564). สืบค้น 25 มกราคม 2565 จาก <https://www.sanook.com/news/8459882/>

2. ลาวตั้งชื่อรถไฟ เส้นทางประวัติศาสตร์ 'ขบวนล้านช้าง' กับ 'ขบวนแคนลาว'. (22 พฤศจิกายน 2564). ข่าวสดออนไลน์. สืบค้น 23 มกราคม 2565 จาก https://www.khaosod.co.th/around-the-world-news/news_6745195

3. รถไฟจีน-ลาว : 6 เรื่องน่ารู้ของโครงการมูลค่าเกือบ 2 แสนล้านบาทเชื่อมคุนหมิง-เวียงจันทน์. (2 ธันวาคม 2564). BBC NEWS. สืบค้น 23 มกราคม 2565 จาก <https://www.bbc.com/thai/international-59498032>

ที่ปราศจากทางออกสู่ทะเล ทั้งนี้ การสร้างรถไฟความเร็วสูงจีน-สปป.ลาว มีมูลค่าประมาณ 6 พันล้านเหรียญสหรัฐ นับเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์หนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง หรือ Belt and Road Initiative (BRI) ของจีน รถไฟสายนี้ช่วยให้การเดินทางระหว่างเวียงจันทน์ไปด่านบ่อเต็น ชายแดนสาธารณรัฐประชาชนจีน ใช้เวลาเพียง 3-4 ชั่วโมงเท่านั้น (ปกติหากเดินทางด้วยรถยนต์จะใช้เวลาเกือบ 1 วัน) ทั้งนี้ ได้มีเปิดเดินขบวนรถไฟความเร็วสูงจีน-สปป.ลาว เทียบปฐมฤกษ์เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2564 นับเป็นอีกหน้าประวัติศาสตร์สำคัญด้านการคมนาคมของ สปป.ลาว

รถไฟความเร็วสูงจีน-สปป.ลาว มีระยะทางประมาณ 1,035 กิโลเมตร ขนาดรางมาตรฐาน 1.435 เมตร โดยในส่วนของ สปป.ลาวหรือเรียกว่าขบวน “ล้านช้าง” นั้น เป็นแบบหัวกระสุน ผลิตโดยซีอาร์อาร์ซี คอร์ปอเรชัน (CRRC Corporation) มีระยะทางใน สปป.ลาวทั้งสิ้น 414 กิโลเมตร จำนวนอุโมงค์ 75 อุโมงค์ ระยะทางรวม 198 กิโลเมตร จำนวนสะพาน 167 แห่ง ระยะทางรวม 61 กิโลเมตร เป็นรถไฟหัวกระสุนระบบรางเดี่ยว ความเร็วในการเดินรถขบวนผู้โดยสาร 160-200 กิโลเมตร/ชั่วโมง ขบวนสินค้าความเร็ว 120 กิโลเมตร/ชั่วโมง (ระบบรางของรถไฟสายนี้ถูกออกแบบให้สามารถรองรับรถไฟความเร็วสูงที่ใช้ความเร็วได้มากกว่า 250 กิโลเมตร/ชั่วโมง) ตัวขบวนรถมีน้ำหนักรวม 3,000 ตัน ใช้พลังงานไฟฟ้าในการขับเคลื่อน

สำหรับขบวนผู้โดยสารมีทั้งหมด 7 ตู้ จำนวน 720 ที่นั่ง แบ่งเป็นที่นั่งชั้น 1 และชั้น 2 (6 ตู้) รวมทั้งมีที่นั่งสำหรับผู้พิการ โดยตู้โดยสารจะติดเครื่องปรับอากาศ มีความกว้างขวาง มีที่นั่งผู้โดยสารที่สะดวกสบาย มีการติดตั้งปลั๊กไฟตามมาตรฐานจีนและลาว ตู้เสบียงถูกติดตั้งอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้บริการอาหาร เครื่องดื่ม และการพักผ่อนของผู้โดยสาร ส่วนหน้าจอ การประกาศเสียงตามสาย และป้ายบริการ มีทั้งภาษาจีน ภาษาลาว และภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ ตู้โดยสารลำดับที่ 4 ของขบวนรถไฟ เป็นตู้โดยสารสำหรับกลุ่มผู้พิการซึ่งมีพื้นที่ราบเรียบไร้สิ่งกีดขวางอันจะเป็นอุปสรรคต่อการใช้บริการ มีการติดตั้งเก้าอี้ที่นั่งพิเศษ ราวจับ ห้องน้ำ ปุ่มแจ้งขอความช่วยเหลือฉุกเฉิน และป้ายนำทางภาษาเบรลล์ ที่ช่วยอำนวยความสะดวกสำหรับผู้บกพร่องทางการมองเห็นตามหลักยูนิเวอร์แซลดีไซน์

จำนวนสถานี

สถานีรถไฟของฝั่ง สปป.ลาว ช่วงแรกมี 11 สถานี เป็นสถานีขนส่งผู้โดยสาร 10 สถานี ได้แก่ กรุงเวียงจันทน์ โพนโฮง วังเวียง กาสี หลวงพระบาง เมืองงา เมืองไซ นาหม้อ นาเตย และบ่อเต็น และเป็นสถานีขนส่งสินค้า 1 สถานี คือ สถานีเวียงจันทน์ใต้

สถานีรถไฟฝั่งจีน มี 14 สถานี ได้แก่ โมฮานา เหมิงล่า กานหลานป่า ลิบสองปันนา เหมื่องหย่าง ผูเออร์หนิงเออร์ โมเจียง หยวนเจียง หลัวหลี่เอ้อซาน เหยียนเหอ อวี้ซีตะวันตก และนครคุนหมิง

อย่างไรก็ตาม คาดว่าในอนาคตเครือข่ายรถไฟสายนี้จะเชื่อมต่อสถานีทั้งหมด 45 สถานี ในทั้ง 2 ประเทศ โดยในจำนวนนี้จะเป็นสถานีที่ให้บริการรับส่งผู้โดยสารประมาณ 20 สถานี

อัตราค่าโดยสาร⁷

เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2564 ได้มีการเผยแพร่อัตราค่าโดยสารรถไฟลาว-จีน ซึ่งจะเปิดให้บริการในวันศุกร์ที่ 3 ธันวาคม 2564 โดยอ้างอิงจากหนังสือแจ้งการของกระทรวงโยธาธิการและขนส่ง สปป.ลาว เลขที่ 24016/ยทข.กก. ลงวันที่ 25 พฤศจิกายน 2564 ที่ได้เห็นชอบตามข้อเสนอของกรมทางรถไฟ และประกาศใช้ค่าโดยสารนี้เป็นการชั่วคราวในระยะแรกที่เริ่มให้บริการ

โดยรายละเอียดค่าโดยสารเที่ยวเดียวของขบวนรถไฟความเร็วปานกลางในช่วงสถานีสำคัญ มีดังต่อไปนี้

1. นครหลวงเวียงจันทน์-บ่อเต็น (ปลายทาง)

ตู้โดยสารชั้น 1 คนละ 294 หยวน หรือ 529,000 กีบ หรือ 1,510 บาท

ตู้โดยสารชั้น 2 คนละ 185 หยวน หรือ 333,000 กีบ หรือ 950 บาท

ค่าโดยสารรถไฟความเร็วธรรมดา คนละ 132 หยวน หรือ 238,000 กีบ หรือ 680 บาท

2. นครหลวงเวียงจันทน์-หลวงพระบาง

ตู้โดยสารชั้น 1 คนละ 174 หยวน หรือ 313,000 กีบ หรือ 895 บาท

ตู้โดยสารชั้น 2 คนละ 110 หยวน หรือ 198,000 กีบ หรือ 565 บาท

ค่าโดยสารรถไฟความเร็วธรรมดา คนละ 78 หยวน หรือ 140,000 กีบ หรือ 400 บาท

3. นครหลวงเวียงจันทน์-วังเวียง

ตู้โดยสารชั้น 1 คนละ 91 หยวน หรือ 164,000 กีบ หรือ 465 บาท

ตู้โดยสารชั้น 2 คนละ 57 หยวน หรือ 103,000 กีบ หรือ 295 บาท

ค่าโดยสารรถไฟความเร็วธรรมดา คนละ 41 หยวน หรือ 74,000 กีบ หรือ 210 บาท

ทั้งนี้ อัตราค่าโดยสารที่ยกตัวอย่างข้างต้น อ้างอิงตามอัตราแลกเปลี่ยนตามราคาตลาดในลาวที่ 1,800 กีบต่อ 1 หยวน และ 350 กีบต่อ 1 บาท

สำหรับค่าขนส่งสินค้าของขบวนรถไฟลาว-จีน คิดในอัตรา 0.6 หยวน/สินค้า 1 ตัน/ระยะทาง 1 กิโลเมตร โดยจะมีขบวนรถขนส่งสินค้าให้บริการวันละ 2 เที่ยว จากสถานีสินค้าเวียงจันทน์ใต้ ข้ามชายแดนไปจนถึงสถานีคุนหมิง

ส่วนขบวนรถโดยสารจะให้บริการเบื้องต้นเฉพาะสายเส้นทางในประเทศ ระหว่างสถานีนครหลวงเวียงจันทน์ถึงสถานีบ่อเต็นก่อนเท่านั้น เนื่องจากเป็นช่วงระบาดของโควิด-19 โดยมีขบวนรถให้บริการวันละ 2 เที่ยว ขณะที่ทางประเทศจีนได้เปิดให้บริการขบวนรถโดยสารรถไฟจีน-ลาว วิ่งจากสถานีคุนหมิง มายังสถานีบ่อหาน (ตรงข้ามบ่อเต็น) แล้วตั้งแต่เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน 2564

⁷ เคาะแล้ว! ค่าโดยสารรถไฟลาว-จีน "เวียงจันทน์-บ่อเต็น" ชั้น 1 คนละ 1,500 บาท. (30 พฤศจิกายน 2564). ผู้จัดการออนไลน์. สืบค้น 4 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://mgronline.com/indochina/detail/9640000118880>

ปริมาณขนส่งสินค้าจีน-ลาว

รถไฟความเร็วสูงจีน-สปป.ลาว มีอัตราการเติบโตของผู้โดยสารอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันมีผู้ใช้บริการแล้วมากกว่า 600,000 คน ส่วนการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศเติบโตต่อเนื่อง ฝ่ายประเทศไทยเองก็เริ่มได้ใช้ประโยชน์จากการขนส่งสินค้าผ่านรถไฟสายนี้เพราะการขนส่งผ่านชายแดนเพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัว

รถไฟขนส่งสินค้าจากจีนไปยังลาว หลังเปิดให้บริการเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2564 โดยข้อมูลจากศุลกากรนครคุนหมิงเปิดเผยว่า ในช่วงระยะเวลาประมาณ 1 เดือนภายหลังการเปิดให้บริการ (นับถึงวันที่ 17 มกราคม 2565) มีการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศ คิดเป็นมูลค่ากว่า 1,000 ล้านหยวน หรือประมาณ 5,200 ล้านบาทแล้ว รถไฟรองรับสินค้า 153 ขบวน โดยปริมาณการขนส่งสินค้านำเข้าอยู่ที่ 59,500 ตัน และมีการขนส่งสินค้ากว่า 100 ประเภท สินค้านำเข้าสำคัญ ได้แก่ ยางพารา สินแร่เหล็ก และถ่าน ส่วนสินค้าส่งออกสำคัญ ได้แก่ ผักสด สิ่งของจำเป็นในชีวิตประจำวัน และผลิตภัณฑ์เครื่องจักรและเครื่องใช้ไฟฟ้า⁸

3. การเชื่อมโยงโครงการรถไฟความเร็วสูงไทย-ลาว (ช่วงหนองคาย-เวียงจันทน์)

1. การประชุมคณะกรรมการร่วมเพื่อความร่วมมือด้านรถไฟระหว่างไทย-จีน ครั้งที่ 27 และการประชุม 3 ฝ่าย ไทย ลาว และจีน ระหว่างวันที่ 27 กุมภาพันธ์-1 มีนาคม 2562 ณ กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน ทั้ง 3 ฝ่าย ไทย ลาว และจีน เห็นชอบร่วมกันว่าการสร้างสะพานใหม่เป็นส่วนหนึ่งของโครงการเชื่อมต่อรถไฟหนองคาย-เวียงจันทน์ ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศใต้ของสะพานมิตรภาพไทย-ลาว (หนองคาย-เวียงจันทน์) ในปัจจุบัน โดยห่างจากสะพานเดิมประมาณ 30 เมตร สะพานแห่งใหม่จะมีทางรถไฟทั้งขนาดทางมาตรฐานและขนาดทาง 1 เมตร ฝ่ายลาวและไทยจะดำเนินการขออนุญาตภายในของแต่ละประเทศโดยเร็ว และเร่งรัดให้การก่อสร้างระยะแรกของโครงการเชื่อมต่อรถไฟหนองคาย-เวียงจันทน์แล้วเสร็จในเวลาเดียวกับโครงการรถไฟจีน-ลาว และต่อมาเมื่อวันที่ 25 เมษายน 2562 ทั้งสามฝ่าย ไทย ลาว จีน ได้ร่วมกันลงนามในบันทึกความร่วมมือระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย รัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐประชาชนจีนว่าด้วยการเชื่อมต่อเส้นทางรถไฟระหว่างหนองคาย-เวียงจันทน์ ณ กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน โดยมีสาระสำคัญดำเนินการเชื่อมต่อโครงการความร่วมมือด้านรถไฟระหว่างไทย-จีน และโครงการรถไฟจีน-ลาว ปัจจุบันอยู่ระหว่างการเสนอให้มีการประชุมร่วมกันสามฝ่ายเพื่อหารือแนวทางการก่อสร้างและการเดินรถร่วมกันต่อไป

2. รัฐบาลไทยได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการบูรณาการเชื่อมโยงทางรถไฟระหว่างไทย ลาว และจีน โดยผลการประชุมครั้งที่ 1/2565 มีสาระสำคัญ⁹ คือ

1) รับทราบความก้าวหน้าโครงการความร่วมมือระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ในการพัฒนาระบบรถไฟความเร็วสูงเพื่อเชื่อมโยงภูมิภาคช่วงกรุงเทพมหานคร-

⁸ รถไฟจีน-ลาวเติบโตต่อเนื่องเดือนเดียวขนส่งสินค้าทะลุ 1 พันล้านหยวน. (21 มกราคม 2565). สืบค้น 26 มกราคม 2565 จาก <https://www.springnews.co.th/news/820229>

⁹ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (18 มกราคม 2565). ผลการประชุมคณะกรรมการบูรณาการการเชื่อมโยงทางรถไฟระหว่างไทย ลาว และจีน ครั้งที่ 1/2565. สืบค้น 25 มกราคม 2565 จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/50657>

หนองคาย และผลการประชุมไตรภาคีเพื่อหารือแนวทางการเชื่อมโยงรถไฟระหว่างไทย ลาว และจีน เมื่อวันที่ 19 พฤศจิกายน 2564 ซึ่งมีสาระสำคัญในการเห็นชอบร่วมกันในการลงทุนร่วมกันในสะพานแห่งใหม่ระหว่างไทย และลาว รวมถึงเห็นชอบให้จัดตั้งคณะทำงานเพื่อร่วมหารือด้านเทคนิคและด้านธุรกิจ

2) คณะกรรมการฯ เห็นชอบแผนการดำเนินการเชื่อมโยงทางรถไฟระหว่างไทย ลาว และจีน อาทิ

2.1) แผนการก่อสร้างของการรถไฟแห่งประเทศไทย (รฟท.) ได้แก่ โครงการรถไฟความเร็วสูง ระยะที่ 1 ช่วงกรุงเทพฯ-นครราชสีมา โครงการรถไฟความเร็วสูง ระยะที่ 2 ช่วงนครราชสีมา-หนองคาย และโครงการรถไฟทางคู่ช่วงขอนแก่น-หนองคาย

2.2) การบริหารจัดการใช้ทางรถไฟและการใช้สะพาน ได้แก่ การบริหารจัดการสะพานเดิม ระหว่างรอการก่อสร้างสะพานแห่งใหม่ และการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งใหม่

2.3) การพัฒนาย่านขนถ่ายสินค้าพื้นที่ด้านศุลกากรหนองคาย คาดว่ามีความสามารถในการรองรับ รถบรรทุกสูงสุด 650 คัน/วัน ทั้งนี้ แนวทางพัฒนาย่านขนถ่ายสินค้าของฝั่งไทย-ลาว เพื่อเชื่อมต่ออย่างไร้รอยต่อ ในการขนส่งสินค้าข้ามแดนผ่านทางรถไฟช่วงหนองคาย-เวียงจันทน์ แบ่งเป็น 2 ระยะ ได้แก่

(1) ระยะเร่งด่วน : การพัฒนาย่านสถานีหนองคายเป็นพื้นที่เปลี่ยนถ่ายสินค้า

(2) ระยะยาว : การพัฒนาพื้นที่ท่าทาเพื่อเป็นศูนย์เปลี่ยนถ่ายสินค้าและย่านกองเก็บตู้สินค้า (เพื่อรองรับการขนส่งสินค้าในอนาคต)

ทั้งนี้ ได้มอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กรมทางหลวง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมศุลกากร กระทรวงต่างประเทศ กระทรวงอุตสาหกรรม ให้กำกับติดตามเพื่อขับเคลื่อนดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป มีสาระสำคัญ ดังนี้

1) กรมทางหลวง

บริเวณหนองสองห้อง โดยระยะเร่งด่วนจะดำเนินการปี 2565 วงเงินงบประมาณ 10 ล้านบาท และขอรับงบประมาณกรมทางหลวงอยู่ระหว่างดำเนินการพื้นที่สำหรับการตรวจปล่อยสินค้าขาออกในปี 2566 จากพื้นที่ที่ดินสงวนฯ เดิม 87 ไร่ เหลือพื้นที่ที่สามารถดำเนินการได้ประมาณ 80 ไร่ วงเงินงบประมาณ 280 ล้านบาท รองรับรถบรรทุกได้ประมาณ 201 คัน พร้อมห้องน้ำ และจุดพักคอย รถยนต์ส่วนบุคคลทั่วไปได้ 82 คัน ที่จอดรถ สำหรับคนพิการ 6 คัน

2) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาทิ กรมวิชาการเกษตร กรมประมง กรมปศุสัตว์ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ การยางแห่งประเทศไทย ซึ่งได้มีแนวทางการจัดทำแผนปฏิบัติการระยะสั้น โดยครอบคลุมเรื่องการลงนามพิธีสารฯ ระหว่างไทย-จีน และการอบรมพัฒนาบุคลากร เตรียมความพร้อมในพื้นที่ด้าน ระยะกลางโดยครอบคลุมการเตรียมความพร้อมที่ด้านและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกในการกักกันและตรวจปล่อยสินค้าเกษตร ขาเข้า-ออก รวมถึงแผนการเพิ่มบุคลากรประจำด่าน และการพัฒนาระบบเชื่อมโยงด้าน IT และการออกใบรับรองสุขอนามัยอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น และในระยะยาวอยู่ระหว่างพิจารณาดำเนินการ

3) กรมศุลกากร

โครงการระบบตรวจสอบ Mobile X-Ray ภายในวงเงินไม่เกิน 130 ล้านบาท ตามที่คณะกรรมการพัฒนาระบบการบริหารจัดการขนส่งสินค้าและบริการของประเทศ ครั้งที่ 1/2564 มีมติให้กรมศุลกากรจัดเตรียมความพร้อมในด้านกระบวนการและพิธีศุลกากร ซึ่งด้านศุลกากรหนองคายขอรับการสนับสนุนระบบตรวจสอบตู้สินค้าด้วยเอ็กซเรย์แบบเคลื่อนที่ได้จำนวน 1 คัน รุ่น MT1213DE โดยสามารถใช้ได้ทั้ง Standard Mode ที่มีขีดความสามารถ 20-25 คัน/ตู้ ต่อชั่วโมง และ Drive-through Mode มีขีดความสามารถที่ 150 คัน/ตู้/ชั่วโมง

4) กระทรวงการต่างประเทศ

กระทรวงการต่างประเทศรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการในฝั่งลาวเพื่อแลกเปลี่ยนและบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทย ใช้ประกอบการวางยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมการส่งออกของไทยและอำนวยความสะดวกให้ฝ่ายไทย สามารถใช้ประโยชน์จากความเชื่อมโยงในภูมิภาคได้เต็มประสิทธิภาพ และยับยั้งในการหารือระดับสูงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของลาวและจีน เพื่อติดตามความคืบหน้าและผลักดันการเชื่อมต่อรถไฟลาว-จีน กับระบบรางของไทย เพื่อเพิ่มทางเลือกให้ผู้ประกอบการและส่งเสริมการส่งออกของไทยผ่านทางรถไฟต่อไป

5) กระทรวงอุตสาหกรรม

กระทรวงอุตสาหกรรมอยู่ระหว่างดำเนินการนิคมอุตสาหกรรมอุดรธานี โดยมีระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีมาตรฐาน และศูนย์กระจายสินค้าทางรางเพื่อรองรับรถไฟจากลาวและจีน ซึ่งประเภทอุตสาหกรรมเป้าหมาย ประกอบด้วย อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ อุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรผลิตภัณฑ์ยาง อุตสาหกรรมชิ้นส่วนยานยนต์ อุตสาหกรรมวัสดุก่อสร้าง และศูนย์กระจายสินค้า เป็นต้น

ทั้งนี้ คณะกรรมการบูรณาการเชื่อมโยงทางรถไฟระหว่างไทย ลาว และจีน เห็นชอบในหลักการการจัดทำกรอบความตกลง (Framework Agreement) การขนส่งทางรถไฟระหว่างไทย ลาว และจีน โดยมีสาระสำคัญการกำหนดสิทธิการเดินรถไฟระหว่างสามประเทศเพื่อให้เกิดการเดินรถไฟอย่างมีประสิทธิภาพ ต่อไป

3. ประเทศไทยได้มีการเตรียมความพร้อมในการเปิดเส้นทางรถไฟจีน - ลาว ไว้ 2 ระยะ เช่น

ระยะที่ 1 การพัฒนาสถานีหนองคายให้รองรับการขนส่งผ่านสะพานเดิม โดยพัฒนาบริเวณสถานีที่มีพื้นที่ประมาณ 80 ไร่ ให้เป็นพื้นที่ตรวจปล่อยสินค้านครระหว่างประเทศ และการเปลี่ยนถ่ายจากถนนสู่ราง โดยให้เอกชนเช่าบริหารจัดการพื้นที่ 4 แปลง อีก 1 แปลงเป็นพื้นที่ส่วนกลาง

ระยะที่ 2 ประกอบด้วย

- การก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งใหม่ซึ่งอยู่ห่างจากสะพานเดิมประมาณ 30 เมตร โดยเป็นสะพานรถไฟที่มีทั้งทางขนาด 1 เมตร และ 1.435 เมตร โครงสร้างสะพานจะเป็นรูปแบบสะพานคานคอนกรีตอัดแรงรูปกล่องก่อสร้างโดยวิธีคานยื่นสมดุล

- การจัดเตรียมพื้นที่และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับศูนย์ย้ายเปลี่ยนถ่ายสินค้า (Transshipment Yard) สามารถรองรับการแลกเปลี่ยนสินค้าจากรถไฟที่เข้ามาจากจีนและลาว และส่งออกไปยังลาวและจีน

โดยตั้งอยู่ในพื้นที่ด้านหลังของลานขนถ่ายสินค้า สำหรับกองเก็บตู้สินค้าประเภทต่าง ๆ รวมถึงอาคารสำนักงาน คลังสินค้า และอาคารประกอบอื่นๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนำเข้า-ส่งออก รวมถึงศูนย์เอกซเรย์ตู้สินค้า เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับผู้มาใช้บริการแบบ One-Stop Service

4. โอกาสและความท้าทายของประเทศไทย¹⁰

1. ด้านการค้า ไทยจะสามารถส่งออกสินค้าไปลาวและจีนได้เพิ่มขึ้น อาทิ สินค้าอุปโภค บริโภค โดยเฉพาะสินค้าทางการเกษตร เนื่องจากการขนส่งสินค้าทางการเกษตรไปยังประเทศจีนนั้นใช้เวลานาน โดยเฉพาะผลไม้ไทยเป็นผลไม้เมืองร้อน มีอายุการเก็บรักษาสั้น การขนส่งที่ใช้เวลานานจะทำให้เกิดการเน่าเสียของสินค้า ดังนั้น การเปิดให้บริการเส้นทางรถไฟลาว-จีน จึงเป็นผลดีต่อสินค้าเกษตรให้สามารถกระจายไปยังมณฑลต่าง ๆ ของจีนได้อย่างทั่วถึงในระยะอันสั้น โดยคาดว่าสินค้าเกษตรที่จะขนส่งด้วยเส้นทางรถไฟลาว-จีนมากที่สุด ได้แก่ กลุ่มสินค้าผลไม้ ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ยางพารา สินค้าปศุสัตว์ และข้าว

อย่างไรก็ตาม สินค้าจากจีนที่เข้ามาจะมีปริมาณมากขึ้น อาจจะเป็นได้ทั้งโอกาสและความท้าทายของประเทศไทย กล่าวคือ อาจจะเป็นโอกาสให้ไทยสามารถใช้สินค้าจากจีนที่มีต้นทุนต่ำมาผลิตในอุตสาหกรรมต่อเนื่องได้อีก โดยเฉพาะสินค้าส่งออกสำคัญจากมณฑลยูนนาน ได้แก่ ผ้าฝ้าย เคมีภัณฑ์ รวมถึงสินค้าไอทีต่าง ๆ ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมบางประเภท หรืออาจจะเป็นความท้าทายกรณีสินค้าบางประเภทจากจีนที่มีราคาถูก เนื่องจากสินค้าจีนมีต้นทุนที่ถูกกว่าไทย ทั้งด้านการผลิต แรงงาน และทุนที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น สินค้าประเภท ผัก ผลไม้ จากประเทศจีนทะลักเข้าสู่ประเทศไทยส่งผลกระทบต่อสินค้าทางการเกษตรภายในประเทศได้

2. ด้านการบริการและการท่องเที่ยว คาดว่านักท่องเที่ยวจีนและลาวจะมาเที่ยวไทยได้สะดวกขึ้น ซึ่งจะมีส่วนช่วยสนับสนุนธุรกิจบริการ เช่น

- กลุ่มบริการสุขภาพ เช่น โรงพยาบาล นวดแผนไทย เป็นต้น เนื่องจากความเชื่อมั่นในคุณภาพและมาตรฐานสาธารณสุขของไทย

- กลุ่มห้างสรรพสินค้า ร้านอาหาร และโรงแรม เนื่องจากราคาสินค้าและบริการมีราคาถูก รวมถึงอาหารและเครื่องดื่มของไทยเป็นที่นิยมของทั้งชาวจีนและลาว จึงเป็นโอกาสให้ผู้ประกอบการไทยในการค้าขายผ่านแนวเส้นทางดังกล่าว

ขณะเดียวกัน คาดว่านักท่องเที่ยวไทยจะไปเที่ยวลาวและจีนได้สะดวกมากขึ้น เพราะเดินทางด้วยรถไฟจะเร็วกว่าการนั่งรถโดยสาร และราคาถูกกว่าขึ้นเครื่องบิน เส้นทางที่รถไฟสายนี้ผ่านเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญของลาว อาทิ วังเวียงและหลวงพระบาง จุดหมายปลายทางยังเป็นจุดเชื่อมโยงการเดินทางท่องเที่ยวไปยังเมืองอื่น ๆ ในประเทศจีนได้อีกด้วย

¹⁰ สิริธร จารุฉัญลักษณ์ และอภิษฐา จึงตระกูล. (17 กันยายน 2562). รถไฟจีน-ลาว โอกาสและความท้าทายที่ไทยต้องเตรียมพร้อม. สืบค้น 5 กุมภาพันธ์ 2565 จาก https://www.bot.or.th/Thai/AboutBOT/InternationalCooperation/Doc_Articles/China-Laos%20Railway.pdf

3. การลงทุนในต่างประเทศ คาดว่าธุรกิจไทยจะสามารถออกไปลงทุนและขยายธุรกิจผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสูง ใน สปป.ลาว เพื่อขยายฐานการค้าในลาวและส่งออกไปยังจีนตอนใต้ เช่น สินค้าสุขภาพ สินค้าออร์แกนิก สินค้าเกษตรแปรรูป รวมไปถึงภาคบริการที่ไทยมีความชำนาญอยู่แล้ว เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ และการบริหารจัดการโรงแรม เนื่องจากพื้นที่แขวงเวียงจันทน์ของลาวที่ติดจีนมีศักยภาพ ทรัพยากรอุดมสมบูรณ์ และมีเขตเศรษฐกิจพิเศษของลาวตั้งอยู่ ปัจจุบันจึงมีทั้งทุนจีนและทุนไทยขนาดใหญ่เข้าไปลงทุนบ้างแล้ว

ดังนั้น เพื่อสร้างโอกาสและรับมือกับความท้าทายจากโครงการรถไฟจีน-ลาว ผู้ประกอบการไทย โดยเฉพาะ SMEs ที่ต้องทำธุรกิจแข่งกับจีนจำเป็นต้องเปลี่ยนกลยุทธ์ เน้นจุดขายที่การพัฒนาและเพิ่มมูลค่าของสินค้าและบริการ รวมถึงการพัฒนาบุคลากรของตนทั้งในด้านทักษะและการสื่อสาร ขณะที่ภาครัฐควรช่วยสนับสนุนให้ผู้ประกอบการและคนท้องถิ่นได้รับโอกาสจากโครงการนี้ โดยเฉพาะในเรื่องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านสาธารณูปโภค เทคโนโลยีสื่อสารที่ล้ำหน้า ระบบการชำระเงิน กฎระเบียบที่เอื้อต่อการค้า และการเสริมสร้างทักษะให้กับคนในพื้นที่ อาทิ ส่งเสริมระบบการชำระเงินแบบไร้เงินสดในภูมิภาคให้มากขึ้น เพราะคนจีนค้าขายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลัก ส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ด้านภาษาจีน ดูแลสถานที่ท่องเที่ยว สถานบริการต่าง ๆ ให้มีมาตรฐานพร้อมรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ รวมถึงลดขั้นตอนกระบวนการทางศุลกากรเพื่ออำนวยความสะดวกในการตรวจและขนส่งสินค้า เพื่อให้ไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขัน พร้อมรับมือกับโอกาสที่เข้ามาอย่างรวดเร็วนี้

4. สำหรับด้านความมั่นคง การมีเส้นทางคมนาคมที่สะดวกอาจเอื้อประโยชน์ต่อการกระทำผิดกฎหมาย ทั้งในเรื่องการค้ามนุษย์ การลักลอบนำเข้ายาเสพติด การลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นสิ่งที่หน่วยงานด้านความมั่นคงควรให้ความสนใจและติดตามเฝ้าระวัง ไม่ให้เกิดเป็นปัญหาที่ยากเกินการแก้ไขในอนาคต

5. ประเด็นการยึดครองที่ดินของนักลงทุนชาวจีนในลาว ตั้งแต่โครงการนี้ได้เริ่มต้นขึ้น ชาวลาวในพื้นที่เริ่มเห็นการหลังไหลของนักลงทุนชาวจีนที่เริ่มเข้ามาจับจองพื้นที่ในการทำธุรกิจตามแนวรถไฟ โดยเฉพาะในเมืองใหญ่ ๆ กล่าวคือ เจ้าของที่ดินหรืออาคารต่างเลือกที่จะทำธุรกิจกับนักลงทุนชาวจีนมากกว่ากับคนลาวในพื้นที่ เพราะนักธุรกิจชาวจีนมีเงินลงทุนที่สูงกว่าและทำสัญญาในการเช่าพื้นที่ทำธุรกิจในระยะเวลาที่ยาวกว่ามาก

6. ข้อมูลของสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร คำนวณโดยธนาคารแห่งประเทศไทย พบว่า จะมีต้นทุนสูงกว่าการขนส่งทางถนนถึง 2 เท่า ดังนั้น ผู้ประกอบการไทยต้องเผชิญกับการแข่งขันกับสินค้านำเข้าจากจีนมากขึ้น คนจีนจะเข้ามาประกอบธุรกิจในไทยและลาวเพิ่มขึ้น รวมทั้งสินค้าจีนจะมาแข่งขันกับสินค้าไทยในตลาดลาวมากขึ้นด้วย

การแพร่ระบาดของโควิด 19 ในประเทศไทย

สายพันธุ์ที่ 1 สายพันธุ์อู๋อัน (Serine) รหัสไวรัส: S พบครั้งแรกในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 นครอู๋อัน เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน เข้าสู่ประเทศไทยมกราคม 2563 การระบาดในไทย พบผู้ติดเชื้อรายแรกเป็นนักท่องเที่ยวจีนที่เดินทางเข้าประเทศไทยเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2563 โดยเชื้อไวรัสโควิด ได้กระจายไปตามพื้นที่ต่าง ๆ ดังนี้ คลัสเตอร์สนามมวยที่ลุมพินี สนามมวยราชดำเนิน และสนามมวยอ้อมน้อย อาการทั่วไปสามารถมีไข้ ไอแห้ง อ่อนเพลีย หากมีอาการรุนแรงจะมีลักษณะหายใจลำบาก หายใจถี่ เจ็บหน้าอก แน่นหน้าอก สูญเสียความสามารถในการพูดและเคลื่อนไหว

สายพันธุ์ที่ 2 เบตา (Beta) รหัสไวรัส: B.1.351 ไวรัสประเภทสายพันธุ์ที่น่าวิตกกังวล (Variant of Concern; VOC) พบครั้งแรกในประเทศแอฟริกาใต้ เข้าสู่ประเทศไทยเดือนมกราคม 2564 การระบาดในไทย พบผู้ติดเชื้อสายพันธุ์เบตาแรกเป็นบุคคลที่เดินทางมาจากประเทศแทนซาเนีย มีการระบาดรวดเร็ว แพร่เชื้อไวขึ้นประมาณร้อยละ 50 ลดประสิทธิภาพแอนติบอดี ทำให้มีอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย เจ็บคอ ท้องเสีย ปวดศีรษะ ตาแดง ibras-รับกลืนผิดปกติ และมีผื่นขึ้นบริเวณผิวหนัง หรือนิ้วมือนิ้วเท้าเปลี่ยนสี เมื่อโควิดลงปอด จะหายใจลำบาก หายใจถี่ มีเสมหะในปอด เจ็บหน้าอก และสูญเสียความสามารถในการพูด และเคลื่อนไหว

สายพันธุ์ที่ 3 อัลฟา (Alpha) รหัสไวรัส B.1.1.7 ไวรัสประเภทสายพันธุ์ที่น่าวิตกกังวล (Variant of Concern; VOC) พบครั้งแรกในสหราชอาณาจักร เข้าสู่ประเทศไทยเดือนเมษายน 2564 การระบาดในไทยมีการแพร่กระจายเริ่มต้นจากคลัสเตอร์ทองหล่อ จากนั้นแพร่กระจายครอบคลุมไปเกือบทุกจังหวัด แพร่กระจายง่ายกว่าสายพันธุ์อื่นร้อยละ 40-70 มีไข้ตั้งแต่ 37.5 องศาเซลเซียสขึ้นไป เจ็บคอ หายใจหอบเหนื่อย ปวดตามร่างกายและศีรษะ และการรับรส การรับกลืนผิดปกติ

สายพันธุ์ที่ 4 แกมมา (Gamma) รหัสไวรัส: P.1 ไวรัสประเภทสายพันธุ์ที่น่าวิตกกังวล (Variant of Concern; VOC) พบครั้งแรกในประเทศบราซิล เข้าสู่ประเทศไทยเดือนพฤษภาคม 2564 การระบาดในไทย: พบในผู้ที่เดินทางกลับมาประเทศไทย ในสถานกักกันของรัฐรายหนึ่ง มีความรุนแรงกว่าสายพันธุ์อื่น ๆ ทำให้ภูมิคุ้มกันลดลง มีความสามารถแพร่ระบาดวนเวียนอยู่ในหมู่คนที่ได้รับวัคซีนแล้วได้ด้วย แม้ในพื้นที่จะมีการฉีดวัคซีนที่สูงก็ตาม (ลดประสิทธิภาพวัคซีน)

สายพันธุ์ที่ 5: เดลตา (Delta) รหัสไวรัส: B.1.617.2 ไวรัสประเภทสายพันธุ์ที่น่าวิตกกังวล (Variant of Concern; VOC) พบครั้งแรกในประเทศอินเดีย เข้าสู่ประเทศไทยเดือนพฤษภาคม 2564 การระบาดในไทย พบในคลัสเตอร์แคมป์คนงานหลักสี่ จากนั้นแพร่กระจายเป็นวงกว้างไปทั่วทุกพื้นที่ในปัจจุบันและเป็นสายพันธุ์หลักที่ระบาดในประเทศไทยลักษณะอาการ-ความรุนแรง: ระบาดเร็ว แพร่เชื้อง่าย หลบเลี่ยงภูมิคุ้มกัน

(ทั้งนี้ประเทศไทยยังไม่เจอสายพันธุ์เดลตาพลัสเพิ่มเติม) จะมีอาการปวดหัว เจ็บคอ มีน้ำมูก ไม่ค่อยพบการสูญเสีย การรับรส และอาการคล้ายเป็นหวัดธรรมดา¹

สายพันธุ์ที่ 6 โอมิครอน (Omicron) องค์การอนามัยโลก (WHO) จัดให้เป็นสายพันธุ์ที่อยู่ในระดับ น่ากังวล (Variants of concern: VOC) มีรหัสไวรัสเป็น B.1.1.529 พบครั้งแรกที่แอฟริกาใต้ มีการระบาดไป ในหลายประเทศทั่วโลก โดยจำนวนผู้ติดเชื้อเพิ่มสูงขึ้นต่อเนื่อง เข้าสู่ประเทศไทยเดือนธันวาคม 2564 โดยชายชาวอเมริกันเดินทางมาจากสเปนแต่ไม่มีอาการ ผู้ที่มีความเสี่ยงจะติดไวรัส โควิด 19 สายพันธุ์โอมิครอน ในขั้นต้นมักจะมีอาการดังต่อไปนี้ เช่น ไอ เจ็บคอ มีไข้ ปวดกล้ามเนื้อ มีน้ำมูก ปวดศีรษะ หายใจลำบาก ได้กลิ่น ลดลง สายพันธุ์โอมิครอนมีการแพร่ระบาดได้รวดเร็วและพบการเสียชีวิตน้อย แต่อาจเกิดภาวะของคนที่หายจาก โควิด 19 (Long COVID) โดยระบบการหายใจหรือระบบอื่น ๆ ของร่างกายอาจเปลี่ยนไปจากเดิม หรือ อาจมีสุขภาพที่ไม่แข็งแรงในระยะยาว หากได้รับวัคซีนชนิด mRNA 3 เข็มติดกัน จะสามารถช่วยป้องกันการ ติดเชื้อไวรัสโอมิครอนได้ถึงร้อยละ 60-70 หนังกากอนามัยทางการแพทย์ที่มีคุณภาพสูง จำนวน 3 ชั้น มีประสิทธิภาพในการป้องกันโอมิครอนได้²

ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสายพันธุ์โอมิครอน

โควิดสายพันธุ์โอมิครอน (Omicron) หรือ B.1.1.529 variant เป็นเชื้อโควิดสายพันธุ์ใหม่ที่เกิดจากการกลายพันธุ์ของยีนมากกว่า 50 ตำแหน่ง โดย 32 ตำแหน่งเกิดขึ้นบนโปรตีนหนามแหลม (Spike protein) ซึ่งเป็นโปรตีนที่ไวรัสใช้ในการเข้าสู่เซลล์ของมนุษย์ และพบการกลายพันธุ์ที่ส่วนตัวรับ (Receptor binding domain) ซึ่งไวรัสใช้จับยึดกับเซลล์ของมนุษย์มากกว่า 10 ตำแหน่ง จึงทำให้ไวรัสสามารถเข้าสู่ร่างกายมนุษย์ ได้ง่ายขึ้นและแพร่กระจายได้รวดเร็วขึ้นและมีแนวโน้มที่จะหลบภูมิคุ้มกัน โดยพบว่าผู้ป่วยบางกรณีเกิดภาวะ ที่เรียกว่าลองโควิด คือร่างกายไม่มีแนวโน้มที่จะกลับคืนสู่ภาวะปกติ แม้จะหายจากการติดเชื้อไวรัสโควิด 19 แล้วก็ตาม ทั้งภูมิคุ้มกันจากวัคซีนและภูมิคุ้มกันธรรมชาติในผู้ที่เคยติดเชื้อโควิด 19 สายพันธุ์อื่นมาแล้ว ทำให้ประสิทธิภาพของวัคซีนที่ใช้อยู่ในปัจจุบันลดลง³ โควิดสายพันธุ์โอมิครอน ถูกรายงานครั้งแรกในแอฟริกาใต้ โดยองค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้เป็นสายพันธุ์ที่น่ากังวล (Variants of Concern : VOC)⁴ โดยมีอาการ ได้แก่ ไอ เจ็บคอ มีไข้ น้ำมูกไหล ปวดหัว เหนื่อยล้า และมีเหงื่อออกตอนกลางคืน ทั้งนี้ การตรวจคัดกรองด้วยวิธี

¹กรมสุขภาพจิต. (23 กรกฎาคม 2564). **ส่อง สายพันธุ์โควิด ตัวไหนเข้าไทยแล้วบ้าง? พร้อมเช็ค อาการโควิด แยกตามสายพันธุ์**. สืบค้น 15 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30953>.

² กรมสุขภาพจิต. (18 มกราคม 2565). **"โอมิครอน" ติดง่ายแค่ไหน น่ากลัว อาการรุนแรง หรือไม่ เช็ค 10 ข้อ ไม่มองข้าม**. สืบค้น 15 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=31457>.

³ **โควิดสายพันธุ์ โอมิครอน คืออะไร...น่ากลัวแค่ไหน ??** (12 มกราคม 2565). สืบค้น 7 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.synphaet.co.th/โควิดสายพันธุ์โอมิครอน/>

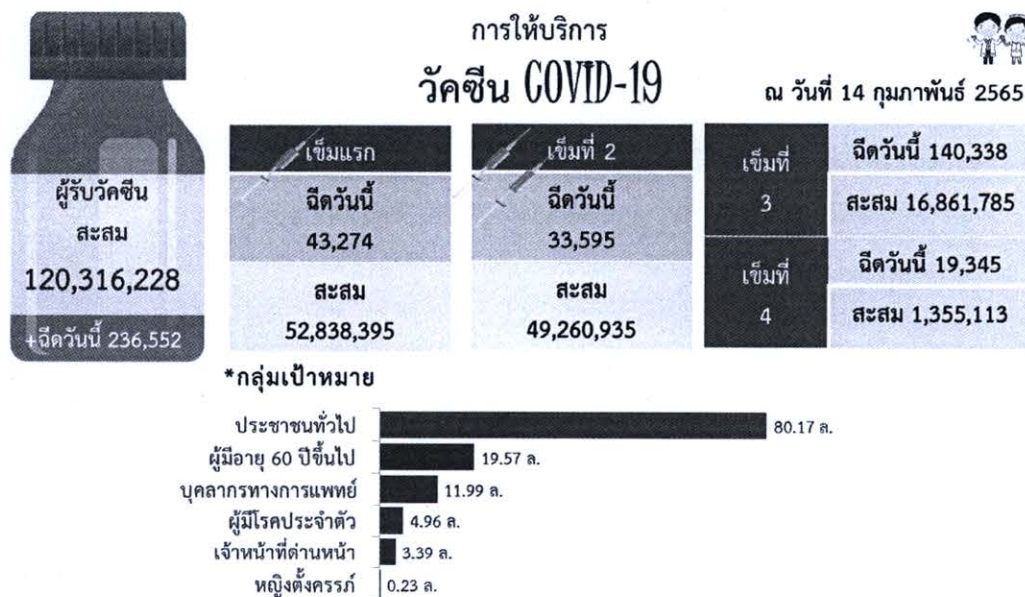
⁴ **รู้จัก Omicron โควิดสายพันธุ์ใหม่ที่น่ากังวล**. (27 พฤศจิกายน 2021). สืบค้น 7 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://thestandard.co/omicron/>

RT-PCR มีความแม่นยำที่สุด⁵ ชุดตรวจ ATK ที่ผ่านการรับรองขององค์การอาหารและยาใช้ตรวจได้ แต่มีโอกาสเป็นผลลบปลอม (False Negative) มากขึ้น⁶

สถานการณ์ COVID 19 ในประเทศไทย

ผู้ป่วยรายใหม่ วันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2565	14,373 ราย
หายป่วยสะสมตั้งแต่ ปี 2563	2,467,383 ราย
ป่วยสะสมตั้งแต่ ปี 2563	2,622,600 ราย
เสียชีวิตสะสมตั้งแต่ปี 2563	22,489 ราย

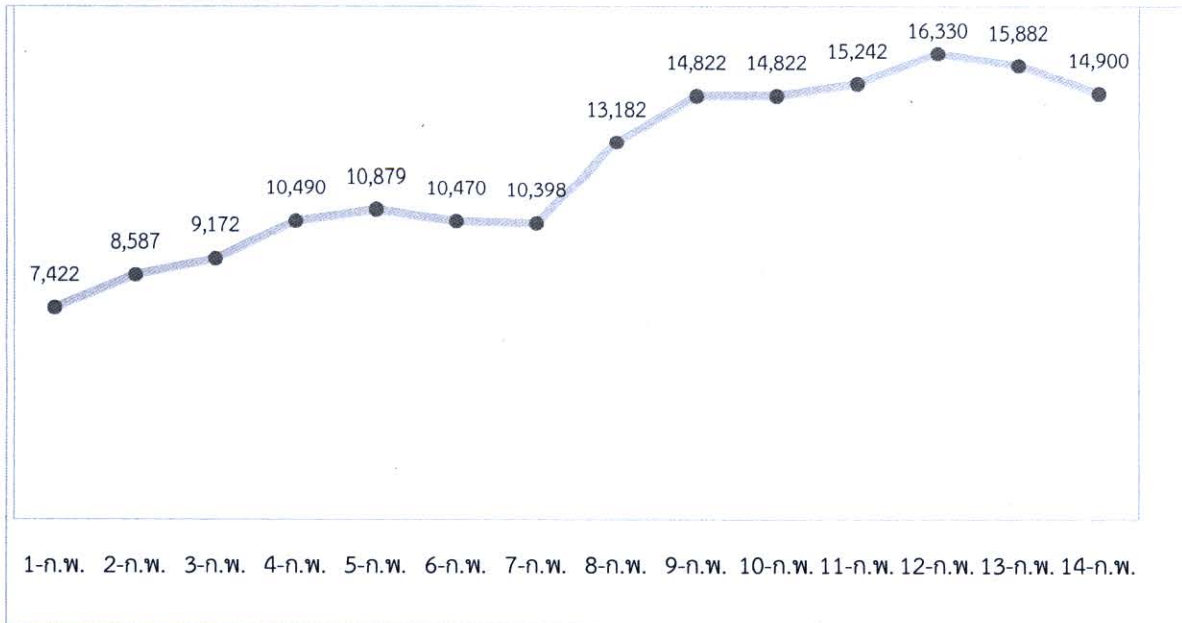
การให้บริการวัคซีน COVID-19

⁵ เรื่องควรรู้ เกี่ยวกับเชื้อไวรัสโควิด-19 สายพันธุ์โอไมครอน (Omicron) (2021). สืบค้น 7 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.princhealth.com/omicron-variant-info/>

⁶ ชนาธิป ไชยเหล็ก. (4 มกราคม 2565). โอไมครอนระบาดเพิ่มขึ้น ตรวจ ATK ได้หรือไม่ ควรตรวจเมื่อไร. สืบค้น 7 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://thestandard.co/coronavirus-omicron-compatible-with-atk-or-not/>

สถานการณ์โควิด 19 วันที่ 1-14 กุมภาพันธ์ 2565

การกำหนดให้โควิด 19 เป็นโรคประจำถิ่น

ทางระบาดวิทยาให้นิยามระยะการระบาดของโรคเป็น 3 ระดับ ประกอบด้วย

1. การระบาดใหญ่ทั่วโลก (Pandemic) การระบาดที่เพิ่มขึ้นมากอย่างรวดเร็ว มีการกระจายของเชื้อโรคได้ง่ายระหว่างมนุษย์ด้วยกัน และมีการแพร่กระจายในทางภูมิศาสตร์ เช่น ข้ามพรมแดนระบาดหลายประเทศข้ามทวีป จนมีผลกระทบอย่างรุนแรงทั้งสาธารณสุขและสังคม

2. โรคประจำถิ่น (Endemic) การที่มีโรคปรากฏหรือระบาดในพื้นที่ แต่อาจจำกัดในเชิงพื้นที่ภูมิศาสตร์ หรือการกระจายและการเพิ่มขึ้น ในจำนวนที่สามารถคาดการณ์ได้

3. โรคระบาด (Epidemic) การที่โรคแพร่ไปสู่ผู้อื่นได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวางหรือภาวะการณ์เกิดโรคผิดปกติ หรือมากกว่าที่เคยเป็นมา

หลักเกณฑ์สู่โรคประจำถิ่น

1. ผู้ป่วยรายใหม่ไม่เกิน 10,000 ราย/วัน
2. อัตราป่วยตายน้อยกว่าร้อยละ 0.1
3. การเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล น้อยกว่าร้อยละ 10
4. ประชาชนมีภูมิคุ้มกันเพียงพอ กลุ่มเสี่ยงป่วยรุนแรงได้วัคซีนอย่างน้อย 2 โดส มากกว่าร้อยละ 80

การที่จะเป็นโรคประจำถิ่นได้ มี 3 ปัจจัย คือ

1. ตัวเชื้อโรคเอง
2. ตัวคนที่เป็นผู้ติดเชื้อ

3. สิ่งแวดล้อมเอื้อให้เกิดการสมดุระหว่างเชื้อกับคน คือ เชื้ออยู่ได้คนอยู่ได้

การที่เชื้ออยู่กับคนได้ในสิ่งแวดล้อม คือ เชื้อมีความรุนแรงค่อย ๆ ลดลง เพราะหากรุนแรงมากคนก็อยู่กับเชื้อโรคไม่ได้ต้องกำจัดเชื้อโรคให้หมดหรือคนก็ต้องถูกกำจัด หากจะกลายเป็นโรคประจำถิ่นเชื้อโรคจะต้องอยู่กับคนได้ความรุนแรงจะต้องลดลง เช่น โอมิครอนที่ความรุนแรงลดลง⁷

การกำหนดให้ผู้ป่วยโควิด 19 เป็นผู้ป่วยฉุกเฉิน หรือ UCEP

สิทธิ UCEP (Universal Coverage for Emergency Patients) คือ สิทธิการรักษาตามนโยบายรัฐ เพื่อคุ้มครองผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤต ให้สามารถ เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลทุกแห่งที่ใกล้ที่สุดได้ โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายจน พันวิกฤตและสามารถเคลื่อนย้ายได้อย่างปลอดภัย แต่ไม่เกิน 72 ชั่วโมง

ขั้นตอนการใช้สิทธิ UCEP

- ผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤตเข้าโรงพยาบาลที่ใกล้ที่สุด
- โรงพยาบาลประเมินอาการและคัดแยกระดับความฉุกเฉิน
- ศูนย์ประสานคุ้มครองสิทธิ ผู้ป่วยฉุกเฉินวิกฤตตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล
- กรณีเข้าเกณฑ์ฉุกเฉินวิกฤต จะได้รับความคุ้มครองตามสิทธิ UCEP ทันทีแต่ไม่เกิน 72 ชั่วโมง⁸

โรคโควิด 19 ถือเป็นภาวะฉุกเฉินและได้จัดเข้าไปอยู่ในสิทธิ UCEP ตั้งแต่ปี 2563 ซึ่งกำหนดให้ “ผู้ป่วยโควิด 19” เป็นผู้ป่วยฉุกเฉินซึ่งจำเป็นต้องได้รับการรักษาพยาบาลโดยฉุกเฉินจากสถานพยาบาล โดยประชาชนสามารถเข้ารับการรักษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาลของรัฐหรือโรงพยาบาลเอกชน และไม่มีการจ่ายส่วนต่างใด ๆ ยกเว้นการขอใช้สิทธิเพิ่มเติมเพื่ออำนวยความสะดวกให้เป็นสิทธิของผู้ป่วยหรือญาติ ที่จะทำความยินยอมตกลงกับสถานพยาบาล

ศูนย์บริหารสถานการณ์โควิด 19 (ศบค.) แลลงกรณีการเตรียมปรับแนวทางการดูแลรักษาผู้ป่วยโรคโควิด 19 ออกจากการภาวะฉุกเฉินวิกฤตรักษาทุกที่หรือ UCEP COVID มาเป็นการรักษาและเบิกจ่ายตามสิทธิประกันสุขภาพของแต่ละบุคคลที่มีสิทธิทุกที่ ให้ไปใช้สิทธิตามหลักประกันสุขภาพของแต่ละบุคคล ทั้งบัตรทอง ประกันสังคม หรือสวัสดิการข้าราชการ ที่จะเริ่มในวันที่ 1 มีนาคม 2565⁹ ผลกระทบหลักที่จะตามมา คือ ผู้ป่วยโควิด 19 ที่ประสงค์การรักษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายจะเข้ารับการรักษาได้เฉพาะโรงพยาบาลที่ตนเองมีสิทธิ

⁷ เปลี่ยน "โควิด-19" สู่ "โรคประจำถิ่น" ไทยทำได้หรือยัง ? (28 มกราคม 2565). กรุงเทพฯธุรกิจ. สืบค้น 6 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/social/985338>.

⁸ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). นโยบายเจ็บป่วยฉุกเฉินวิกฤต มีสิทธิทุกที่ (UCEP). สืบค้น 12 กุมภาพันธ์ 2565 จาก https://www.nhso.go.th/page/coverage_rights_emergency_patients.

⁹ ที่ปรึกษา ศบค. ยืนยันจำเป็นต้องปลดโรคโควิดพันบริการวิกฤตฉุกเฉิน แล้วให้ไปรักษาตามสิทธิที่มี เหตุรัฐไม่มีเงินพออุดหนุน. (11 กุมภาพันธ์ 2565). THE STANDARD. สืบค้น 12 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://thestandard.co/relieve-covid-from-emergency-services/>.

ได้แก่ สิทธิบัตรทอง สิทธิประกันสังคม ประกันสุขภาพ และสวัสดิการราชการ ทำให้การเข้ารับรักษาโควิดกับโรงพยาบาลเอกชนที่ประชาชนไม่ได้มีสิทธิใด ๆ อยู่จะไม่สามารถขอเบิกจ่ายกับภาครัฐได้และต้องจ่ายค่ารักษาเอง

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติได้ปรับแนวทางการปรับการเบิกจ่ายค่ารักษาเกี่ยวกับโรคโควิด 19 ลดลง ดังนี้

1. ค่าตรวจเชื้อโควิดด้วยวิธี RT-PCR จะจ่ายชดเชยในสถานพยาบาลตามวิธีการตรวจ 2 ยิน จะจ่าย 900 บาท และ 3 ยิน จ่าย 1,100 บาท แต่จะไม่มีค่าตรวจ (Swap)

2. การตรวจด้วย ATK จะจ่าย 350 บาท และ 250 บาท ขึ้นอยู่กับประเภทที่ใช้ตรวจ แต่จะต้องเป็น ATK แบบที่บุคลากรแพทย์ใช้ (professional use)

3. การรักษาตัวในฮอสพิเทล (Hospital) อยู่ที่ 1,000 บาท/วัน เทียบเท่าการแยกกักตัวเองที่บ้าน (Home Isolation)

ดังนั้น ส่วนต่างค่าใช้จ่ายที่เหลือ (กรณีเกินกว่าที่กำหนดไว้) ประชาชนอาจต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมไม่ต่างจากการรักษาโรคอื่น ๆ ที่หากสิทธิไม่ครอบคลุมก็ต้องจ่ายเอง¹⁰

ข้อสังเกตในประเด็นทางกฎหมายว่าด้วย “โควิด 19” ปรับเปลี่ยนเป็น “โรคประจำถิ่น”

ผศ.ดร.พรสันต์ เลี้ยงบุญเลิศชัย อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เผยถึงข้อสังเกตในประเด็นทางกฎหมายว่าด้วย “โควิด 19” กับการปรับเปลี่ยนเป็น “โรคประจำถิ่น” มีข้อสังเกตเบื้องต้นในประเด็นทางกฎหมายและรัฐธรรมนูญอย่างน้อย ดังนี้

1. คำว่า “โรคประจำถิ่น” ไม่ใช่ถ้อยคำที่เป็นทางการ โดยใน พ.ร.บ.โรคติดต่อ พ.ศ. 2558 จะใช้คำว่า “โรคติดต่ออันตราย” “โรคเฝ้าระวัง” และ “โรคระบาด” ซึ่งปัจจุบันโควิด 19 ถูกจัดอยู่ใน “โรคติดต่ออันตราย” จากการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินฯ ปี 2563 และประกาศกระทรวงสาธารณสุข

2. จากข้อมูลที่ปรากฏตามสื่อเห็นว่าจะมีการประกาศให้โควิด 19 เป็น โรคประจำถิ่น โดยอยู่ในฐานะโรคที่ต้องเฝ้าระวัง ซึ่งแน่นอนว่าในทางกฎหมายมีความหมายแตกต่างจาก โรคติดต่อร้ายแรง ทั้งนี้ มีความหมายว่าโควิด 19 ถูกปรับสถานะให้เป็นโรคที่มีความรุนแรงน้อยลงกว่าเดิม

3. เนื่องจากก่อนหน้านี้มีประกาศกระทรวงสาธารณสุขประกาศให้โควิด 19 เป็น “โรคติดต่ออันตราย” ตาม พ.ร.บ.โรคติดต่อ พ.ศ. 2558 ว่า หากจะปรับลดสถานะของโรคให้มีความรุนแรงน้อยลง ก็ย่อมต้องออกประกาศใหม่เพื่อยกเลิกสถานะเดิมและกำหนดสถานะใหม่ให้เป็น โรคที่ต้องเฝ้าระวัง

4. หากทำการปรับเปลี่ยนตามข้อ 3. ย่อมส่งผลกระทบต่อสิทธิตาม ม.47 ของรัฐธรรมนูญที่ให้สิทธิแก่ประชาชนที่จะได้รับการป้องกันและขจัด “โรคติดต่ออันตราย” จากรัฐโดย “ไม่เสียค่าใช้จ่าย”

¹⁰ ปลอดภัยโควิดพันเย็บ กระบวนการรักษาผู้ป่วยโควิดอย่างไร. (11 กุมภาพันธ์ 2565) ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. <https://www.prachachat.net/marketing/news-863254>

5. หากรัฐบาลยังไม่มี การดำเนินการเปลี่ยนแปลงใดๆ ทางกฎหมายเกี่ยวกับประกาศสถานการณ์ฉุกเฉิน ผลจากการ “ปรับเปลี่ยนสถานะ” ของโควิด 19 จากเดิมที่เป็น “โรคติดต่ออันตราย” มาเป็น “โรคเฝ้าระวัง” นี้ย่อมมีผลต่อการดำรงอยู่ของสถานการณ์ฉุกเฉิน (Emergency) ณ ปัจจุบัน ที่อยู่บนเหตุผลเดิมตั้งแต่ปี 63 ที่ว่าโควิด 19 เป็นโรคติดต่ออันตรายด้วย กล่าวให้ชัดเจนยิ่งขึ้นคือ รัฐบาลต้องประกาศยกเลิกสถานการณ์ฉุกเฉินนั่นเอง”¹¹

สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เยียวยาผลกระทบจากวัคซีนโควิด 19

เลขาธิการสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ¹² ตามที่รัฐบาลได้มีนโยบายจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้น ผู้ที่เกิดภาวะไม่พึงประสงค์หลังรับฉีดวัคซีนป้องกันโรค โควิด 19 สำหรับวัคซีนที่ประชาชนได้รับการฉีดฟรี เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับประชาชนในการรับบริการ โดยมอบให้ สปสช. เป็นหน่วยงานดำเนินการ และได้ออกประกาศสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจ่ายเงินช่วยเหลือเบื้องต้น กรณีผู้รับบริการได้รับความเสียหายจากการรับวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19

วันที่ 14 มกราคม 65 มีประชาชนที่ฉีดวัคซีนและเกิดภาวะไม่พึงประสงค์ยื่นคำร้องขอรับการช่วยเหลือ จำนวน 12,882 ราย

- เป็นไปตามหลักเกณฑ์ขอรับการช่วยเหลือ 9,551 ราย หรือร้อยละ 74.14
- ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ 1,869 ราย หรือร้อยละ 14.51
- อยู่ระหว่างรอการพิจารณาอีก 1,462 ราย หรือร้อยละ 11.35

ในจำนวนนี้มีผู้ที่อุทธรณ์คำร้องขอรับการช่วยเหลือเพิ่มเติม 680 ราย โดย สปสช. ได้จ่ายเงินช่วยเหลือฯ ไปแล้วทั้งหมด จำนวน 1,065,076,200 บาท

¹¹ อ.นิติศาสตร์ จุฬาฯ ยกรัฐธรรมนูญอธิบาย ชี้หากปรับสถานะโควิด ระบาดต้องยกเลิกสถานการณ์ฉุกเฉิน. (13 กุมภาพันธ์ 2565). **มติชนออนไลน์**. สืบค้น 14 กุมภาพันธ์ 2565 จาก https://www.matichon.co.th/politics/news_3182463

¹² สปสช. เยียวยาผลกระทบจาก "วัคซีนโควิด-19" แล้วกว่า 1,065 ล้านบาท. (14 มกราคม 2565). **กรุงเทพธุรกิจ**. สืบค้น 15 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/social/982655>

ปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM2.5)

ปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM2.5) กลายเป็นปัญหาหลักที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนและสิ่งแวดล้อม เนื่องจากสถานการณ์ฝุ่นละอองขนาดเล็กเกินมาตรฐานในช่วงต้นปีของทุกปี ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล พื้นที่หมอกควัน 9 จังหวัดภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ของประเทศไทย โดยมีสาเหตุจากการเผาในที่โล่ง การคมนาคม อุตสาหกรรม และหมอกควันข้ามแดน ซึ่งในหลายจังหวัด พบว่า ค่าฝุ่น PM2.5 สูงเกินค่ามาตรฐานในช่วงระยะเวลาหนึ่งเป็นประจำทุกปี ทั้งนี้ ฝุ่น PM2.5 อยู่ในระดับที่มีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในทุกกลุ่มทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งการสัมผัสเรื้อรังจะมีความเสี่ยงในการทำให้เกิดโรคทางเดินหายใจ โรคหัวใจและหลอดเลือด รวมทั้งมะเร็งปอด โดยเฉพาะในประชาชนกลุ่มเสี่ยงทั้งเด็ก หญิงตั้งครรภ์ ผู้สูงอายุ และผู้ที่มีโรคประจำตัว เช่น โรคระบบทางเดินหายใจ หอบหืด เป็นต้น

ทั้งนี้ ฝุ่น PM2.5 จะเกิดในช่วงฤดูหนาวถึงต้นฤดูร้อน ค่าฝุ่นละอองในบรรยากาศจะเพิ่มสูงขึ้น อันเนื่องมาจากปัจจัยความกดอากาศสูง ปรากฏการณ์อุณหภูมิมืดกลับในชั้นบรรยากาศ และลมสงบ เป็นอุปสรรคต่อการแพร่กระจายของฝุ่นละอองจึงเกิดการสะสมในพื้นที่ ประกอบกับความแห้งแล้งที่ก่อให้เกิดไฟป่า และกิจกรรมของแหล่งกำเนิดฝุ่นละอองที่มีการเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล โดยฤดูกาลในแต่ละภาคมีช่วงเวลาแตกต่างกัน ดังนี้

- กรุงเทพมหานครและปริมณฑล เกิดสถานการณ์วิกฤตฝุ่นละอองประมาณเดือนพฤศจิกายน-มีนาคม ในพื้นที่การจราจรและยานพาหนะหนาแน่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งรถยนต์ดีเซล โรงงานอุตสาหกรรม และการเผาในที่โล่ง

- ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน เกิดสถานการณ์วิกฤตฝุ่นละอองประมาณเดือนมกราคม-พฤษภาคม มาจากไฟป่าและการเผาเศษวัสดุการเกษตร รวมถึงหมอกควันข้ามแดนการจราจร และขนส่งในเขตเมืองใหญ่

- ภาคกลาง ภาคตะวันตก และภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง เกิดสถานการณ์วิกฤตฝุ่นละอองประมาณเดือนมกราคม-พฤษภาคม มาจากการเผาเศษวัสดุการเกษตร รองลงมา คือ การจราจรและขนส่งในเขตเมืองใหญ่

- ภาคใต้ เกิดสถานการณ์วิกฤตฝุ่นละอองประมาณเดือนกรกฎาคม-กันยายน มาจากไฟไหม้ป่าพรุ และฝุ่นละอองข้ามแดนจากประเทศเพื่อนบ้าน¹

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดมลพิษฝุ่น PM2.5²

ปัจจัยที่ทำให้เกิดมลพิษฝุ่น PM2.5 ประกอบด้วย

¹ (ร่าง) เอกสารประกอบการพิจารณาการปรับปรุงมาตรฐานฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน ในบรรยากาศโดยทั่วไป (ม.ป.ป.). สืบค้น 24 มกราคม 2565 จาก https://www.pcd.go.th/wp-content/uploads/2021/01/pcdnew-2021-01-28_08-42-24_325315.pdf

1. แหล่งกำเนิดมลพิษฝุ่นละออง ประกอบด้วย 1) แหล่งกำเนิดธรรมชาติ ได้แก่ ฝุ่นละอองดินฟุ้งปลิวจากพื้นดินและพื้นที่เกษตรกรรม ไฟป่า เกือบทะเล ภูเขาไฟปะทุ ฝุ่นฟุ้งปลิวจากทะเลทราย ซึ่งเป็นฝุ่นรวมที่มีขนาดใหญ่ 2) แหล่งกำเนิดจากกิจกรรมของมนุษย์ ได้แก่ การใช้เชื้อเพลิง การจราจร (ไอเสียรถยนต์ ส่วนประกอบของรถยนต์ และฝุ่นละอองฟุ้งปลิวจากถนนโดยเฉพาะถนนดินลูกรัง) โรงงานอุตสาหกรรม โรงไฟฟ้า การก่อสร้าง การเผาชีวมวล (รวมถึงการเผาขยะมูลฝอยและการเผาในที่โล่ง) และการเกษตรกรรม ซึ่งเป็นฝุ่นขนาดเล็ก รวมถึงแหล่งกำเนิดทางอ้อมจากกิจกรรมของมนุษย์ จัดเป็นฝุ่นทุติยภูมิเกิดจากการรวมตัวของก๊าซมลพิษเป็นฝุ่นละอองขนาดเล็กมาก (Ultra-fine particle) จากกระบวนการรวมตัวของสาร (Coagulation) เช่น แอมโมเนียมไนเตรต และแอมโมเนียมซัลเฟต

2. การพัดพาและแปรสภาพของมลพิษ ได้แก่ สภาพอุตุนิยมวิทยาและสภาพแวดล้อมซึ่งส่งผลต่อการแพร่กระจายของมลพิษ สภาพอุตุนิยมวิทยา ได้แก่ ฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ (กลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์) และฤดูมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ (กลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม) ซึ่งส่งผลต่อสภาพอากาศ ความกดอากาศ ทิศทางลมประจำฤดู อุณหภูมิ ปริมาณฝน ความชื้น ทำให้ระดับฝุ่นละอองในฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือในพื้นที่กรุงเทพมหานครมีระดับสูงเนื่องจากสภาพอากาศแห้ง และทิศทางลมตะวันออกเฉียงเหนือพัดพาฝุ่นละอองจากการเผาชีวมวลในพื้นที่เกษตรกรรมภาคกลางเข้าสู่พื้นที่กรุงเทพมหานคร ประกอบกับการแปรปรวนสภาพอากาศรายวัน หากในช่วงวันดังกล่าวมีอุณหภูมิต่ำ ความกดอากาศสูง ท้องฟ้าปิด สภาพอากาศสงบนิ่งไม่กระจายตัว จะเกิดการสะสมของมลพิษทำให้ระดับมลพิษสูงกว่าปกติ

3. สภาพของผู้รับมลพิษ เช่น ความเสี่ยงต่อการรับมลพิษ เป็นผลมาจากอาการป่วย สภาวะความเป็นเด็ก หรือคนชรา และความไวต่อการรับมลพิษ (Sensitivity) และสภาพภายนอก ได้แก่ อาชีพ กิจกรรม การเดินทาง ที่ตั้งที่ทำงานและที่พักอาศัย รวมถึงสภาพที่ทำงานและที่พักอาศัย ซึ่งจะส่งผลต่อระดับมลพิษที่ได้รับและความรุนแรงของอาการของแต่ละรายบุคคล²

สถานการณ์คุณภาพอากาศพื้นที่ทั่วประเทศไทย

สถานการณ์ฝุ่น PM_{2.5} ในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2563-มกราคม 2564³ มีปริมาณฝุ่น PM_{2.5} เฉลี่ย 24 ชั่วโมง ในจำนวนวันและสถานีวัดส่วนใหญ่จะไม่เกินค่ามาตรฐานที่ 50 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร แต่ช่วงกลางเดือนมกราคมที่ผ่านมา ทุกพื้นที่ที่เก็บข้อมูลได้มีวันที่ค่าฝุ่น PM_{2.5} เกินค่ามาตรฐาน เริ่มมีผลกระทบต่อสุขภาพ โดยมี 7 สถานีวัดที่มีปริมาณฝุ่นในบางวันแตะระดับที่เรียกว่า “มีผลกระทบต่อสุขภาพ” แบ่งเป็นสถานีวัดในกรุงเทพฯ 3 จุด สมุทรปราการ 3 จุด และสมุทรสาครอีก 1 จุด และส่วนใหญ่ในจำนวนนี้แตะระดับดังกล่าวอย่างน้อย 2 ครั้ง และสำหรับบางสถานีวัดสถานการณ์ที่ปริมาณฝุ่นเฉลี่ย

² กรมควบคุมมลพิษ. (2562). โครงการศึกษาแหล่งกำเนิดและแนวทางการจัดการฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอนในพื้นที่กรุงเทพและปริมณฑล. สืบค้น 25 มกราคม 2565 จาก

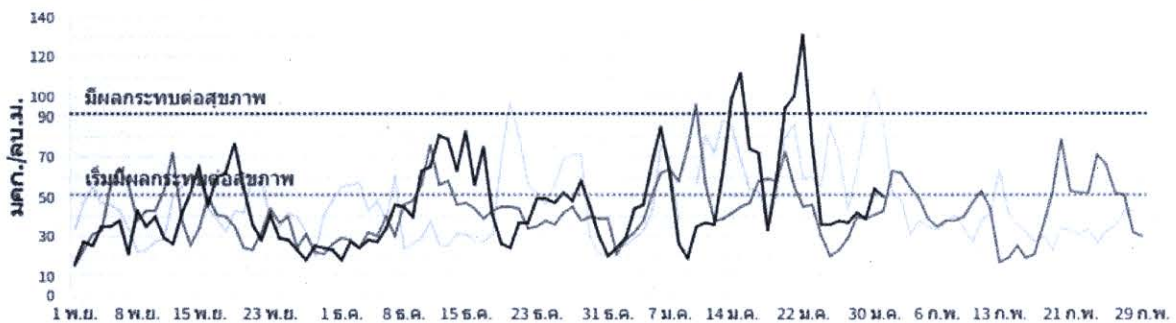
<http://infofile.pcd.go.th/air/PM2.5.pdf?CFID=816496&CFTOKEN=37299857>

³ Data Journalism: เจาะลึกฝุ่น PM_{2.5} ด้วยข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี ฝุ่นมาจากไหน เรารู้อะไรบ้าง. (2564). สืบค้น 24 มกราคม 2565 จาก <https://thestandard.co/where-did-pm2-5-come-from/>

24 ชั่วโมง ในบางวันแต่ละระดับมีผลกระทบต่อสุขภาพ เกิดขึ้นทั้ง 3 ฤดูหนาว ได้แก่ ริมถนนกาญจนาภิเษก เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร, ริมถนนดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร, ตำบลทรงคนอง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ, ตำบลปากน้ำ อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ และตำบลมหาชัย อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร แนวโน้มปริมาณฝุ่น PM2.5 จะเพิ่มสูงขึ้นและลดลงเป็นช่วง ๆ แต่ละช่วงจะมีปริมาณฝุ่นเฉลี่ยมากหรือน้อยแตกต่างกันออกไป

สถิติการวัดค่าฝุ่น PM2.5

ข้อมูลของเดือน ■ พ.ย. 2561 - ก.พ. 2562 ■ พ.ย. 2562 - ก.พ. 2563 ■ พ.ย. 2563 - ม.ค. 2564

ที่มา: กรมควบคุมมลพิษ • *ข้อมูลล่าสุด ณ วันที่ 1 ก.พ. 2564 • **สถานีวัด ด.บางกรวย อ.บางกรวย จ.นนทบุรี มีข้อมูลถึงวันที่ 18 ธ.ค. 2563 เท่านั้น เนื่องจากกรมฯ ย้ายสถานีวัด • ***ข้อมูลปริมาณฝุ่นที่ได้จากสถานีวัดอาจไม่สมบูรณ์ในบางวัน โดยวันที่มีค่าเฉลี่ยจะต้องมีความสมบูรณ์ของข้อมูลในวันนั้นร้อยละ 75 ขึ้นไป

ที่มา: สถิติการวัดค่าฝุ่น PM2.5, โดย กรมควบคุมมลพิษ, 2564.

ข้อมูลจาก Rocket Media Lab ได้อ้างอิงข้อมูลสถิติจากเว็บไซต์ The World Air Quality Index Project และอ้างอิงค่าระดับคุณภาพอากาศของค่า PM2.5 จากข้อเสนอของกรีนพีซ⁴ พบว่า พ.ศ. 2564 กรุงเทพมหานครอยู่ในระดับสีแดง หมายถึง มีผลกระทบต่อสุขภาพ มากถึง 12 วัน คิดเป็นร้อยละ 3.29 ระดับสีส้ม หรือมีผลต่อสุขภาพต่อกลุ่มคนที่มีสัมผัสไวต่อมลพิษ 61 วัน คิดเป็นร้อยละ 16.71 ระดับสีเหลือง อากาศมีคุณภาพปานกลาง 202 วัน คิดเป็นร้อยละ 55.34 และระดับสีเขียว อากาศมีคุณภาพดี 90 วัน คิดเป็นร้อยละ 24.66 และพบว่า กรุงเทพมหานครมีอากาศที่เต็มไปด้วยฝุ่นพิษมากที่สุดใน พ.ศ. 2564 คือ เดือนมกราคมเช่นเดียวกันกับ พ.ศ. 2563 โดยวันที่มีค่าฝุ่นเป็นค่ามาตรฐานเฉลี่ย 24 ชั่วโมง สูงสุดแห่งปี คือ วันที่ 23 มกราคม 2564 อยู่ในระดับสีแดง สูงถึง 187 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร มากกว่า พ.ศ. 2563 ที่สูงสุดเพียง 181 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตรและตลอดทั้งเดือนมกราคม พ.ศ. 2564 ไม่มีวันที่อากาศอยู่ในเกณฑ์สีเขียวเลย นอกจากนี้ วันที่อากาศอยู่ในเกณฑ์สีเหลือง มีจำนวน 11 วัน อากาศอยู่ในเกณฑ์สีส้ม มีจำนวน 13 วัน และวันที่ค่าอากาศแบบมาตรฐานเฉลี่ย 24 ชั่วโมงฝุ่น PM2.5 สูงกว่า 150 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ในแถบสีแดง มีจำนวน 7 วัน

⁴ ปี 2564 คนกรุงเทพฯ สูดฝุ่นพิษ PM 2.5 เท่ากับการสูบบุหรี่ 1,261 มวน ลดลง 9 มวนจากปี 2563. (2565). สืบค้น 25 มกราคม 2565 จาก <https://www.voicetv.co.th/read/X4YaKeghe>

กรมควบคุมมลพิษ รายงานการตรวจสอบคุณภาพอากาศ วันที่ 22 มกราคม 2565 พบปริมาณฝุ่น PM2.5 ในประเทศอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานทุกพื้นที่ สรุปดังนี้⁵

- ภาคเหนือ ภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ตรวจวัดได้ 10-29 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ตรวจวัดได้ 26-48 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร
- ภาคกลางและตะวันตก ภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ตรวจวัดได้ 8-43 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร
- ภาคตะวันออก ภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ตรวจวัดได้ 11-48 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร
- ภาคใต้ ภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ตรวจวัดได้ 10-18 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร

ศูนย์แก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ⁶ รายงานการติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศ เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2565 รายงานสถานการณ์ฝุ่น PM2.5 เวลา 07.00 นาฬิกา พบว่า ผลการตรวจวัดฝุ่น PM2.5 พบเกินค่ามาตรฐานใน 14 จังหวัด ได้แก่ 1) กรุงเทพมหานคร 2) ปทุมธานี 3) สมุทรสาคร 4) สมุทรปราการ 5) ลพบุรี 6) สระบุรี 7) ราชบุรี 8) ปราจีนบุรี 9) ฉะเชิงเทรา 10) ระยอง 11) หนองคาย 12) นครพนม 13) อุบลราชธานี 14) นครราชสีมา

ศูนย์ประสานงานและแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศในกรุงเทพมหานคร⁷ รายงานสถานการณ์ฝุ่น PM2.5 ของสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศของกรุงเทพมหานคร วันศุกร์ที่ 11 กุมภาพันธ์ 2565 เวลา 07.00 นาฬิกา ค่าเฉลี่ย 24 ชั่วโมง ของฝุ่น PM2.5 ตรวจวัดได้ 14-39 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร พบว่า ไม่เกินมาตรฐานทุกพื้นที่ที่มีการตรวจวัด (มาตรฐานไม่เกิน 50 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร) ดัชนีคุณภาพอากาศของสถานีตรวจวัดของกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่อยู่ในระดับคุณภาพอากาศดีมาก

ผลกระทบจากฝุ่น PM2.5

ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของฝุ่น PM2.5⁸

กรมควบคุมมลพิษ (2554) ได้อธิบายถึงผลกระทบของมลพิษทางอากาศที่ส่งผลต่อสิ่งแวดล้อม สรุปได้ ดังนี้

1. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศวิทยา : มลพิษในอากาศส่งผลกระทบต่อพืช โดยการทำลายเนื้อเยื่อและชะลอการเติบโตของพืชจากการที่พืชหายใจเอาก๊าซต่าง ๆ เข้าไป ได้แก่ โอโซน ออกไซด์ของซัลเฟอร์ และออกไซด์ของไนโตรเจน นอกจากนี้ ยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์และสัตว์ต่าง ๆ เช่น เป็นพิษกับปอด เป็นต้น

⁵ เตือน"ฝุ่น PM2.5" กรุงเทพฯ และภาคเหนือ พุ่งสูง 25-28 ม.ค.นี้. (2565). SPRINGNEWS. สืบค้น 25 มกราคม 2565 จาก <https://www.springnews.co.th/news/820249>

⁶ PM 2.5 รวมวิธีป้องกัน-แอปเช็คค่าฝุ่น หลังพบเกินมาตรฐาน 14 พื้นที่. (2565). ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. สืบค้น 11 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.prachachat.net/general/news-859899>

⁷ เช็กเลย! ค่าฝุ่น PM2.5 รายพื้นที่ 70 จุดทั่วกรุง. (2565). ไทยโพสต์. สืบค้น 11 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.thaipost.net/general-news/83322/>

⁸ กรมควบคุมมลพิษ. (2554). รั้วรอบทิศมลพิษทางอากาศ. สืบค้น 25 มกราคม 2565 จาก https://infofile.pcd.go.th/air/air_pollution_book2011.pdf?CFID=816496&CFTOKEN=37299857

2. ผลกระทบต่อโอโซน : มลพิษในอากาศก่อให้เกิดรูรั่วของโอโซนในชั้นบรรยากาศสตราโตสเฟียร์ โดยเกิดจากสารประกอบซีเอฟซี (CFCs) ซึ่งใช้ในอุตสาหกรรมการผลิต เช่น กระจ่างสปเรย์ ตู้เย็น เครื่องปรับอากาศ และบรรจุภัณฑ์จำพวกโฟม เป็นต้น

3. ผลกระทบจากสารกรดในบรรยากาศ : สารกรดในบรรยากาศเป็นมลพิษทางอากาศข้ามแดน ซึ่งปรากฏพบในรูปแบบของฝนกรด หิมะ น้ำฝน ฝุ่นละออง และก๊าซต่าง ๆ โดยสารกรดที่เกิดจากพื้นที่ อุตสาหกรรมสามารถพัดพาไปในพื้นที่ห่างไกล ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนในบริเวณโดยรอบ

4. ผลกระทบต่อทัศนวิสัย : มลพิษในอากาศส่งผลต่อทัศนวิสัยทำให้การมองเห็นในระยะไกลเป็นไปได้ยาก ซึ่งเกิดจากเขม่าควันดำ หมอกควัน ควันขาว และฟ้าหาว ใช้บ่งบอกถึงระดับมลพิษทางอากาศได้อีกรูปแบบหนึ่ง

5. ผลกระทบต่อภูมิอากาศโลก : มลพิษในอากาศส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล เช่น ภาวะโลกร้อน ฝุ่นละอองในบรรยากาศ ซึ่งส่งผลต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ สัตว์ และสิ่งมีชีวิตชนิดต่าง ๆ หากไม่สามารถปรับตัวได้จะส่งผลต่อการอยู่รอดและการดำรงเผ่าพันธุ์ต่อไป

ผลกระทบต่อสุขภาพของฝุ่น PM2.5⁹

ผศ.พญ.หฤทัย กมลภรณ์ และรศ.พญ.วิภารัตน์ มนูญกร คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล คณะทำงาน PM2.5 ของราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย ได้นำเสนอบทความเกี่ยวกับเรื่อง “PM2.5 กับผลกระทบต่อสุขภาพ” ซึ่งแบ่งได้เป็นการสัมผัสในระยะสั้นและระยะยาวที่มีผลต่อสุขภาพ ดังนี้

1. การสัมผัสในระยะสั้น : 1) ทางเดินหายใจอักเสบ หายใจลำบาก แสบจมูก ไอมีเสมหะ แน่นหน้าอก อุดมแน่น แสบ สมรรถภาพปอดลดลง ภูมิแพ้และหืดกำเริบ 2) ทำลายภูมิคุ้มกัน เกิดการติดเชื้อในปอดและทางเดินหายใจได้ง่าย เช่น ไข้หวัดใหญ่, หลอดลมอักเสบ, หูอักเสบ 3) พัฒนาการเด็กล่าช้า 4) ผลต่อระบบสืบพันธุ์ทำให้มีบุตรยาก

2. การสัมผัสในระยะยาว : 1) โรคมะเร็งปอด 2) การอักเสบของเส้นเลือด อาจเกิดโรคหัวใจขาดเลือด โรคอัมพาตจากหลอดเลือดสมอง ความดันโลหิตสูง เบาหวาน 3) โรคหลอดเลือดอุดตันเรื้อรัง 4) โรคทางผิวหนัง หรือตาอักเสบ 5) ผิวมีจุดดำและรอยย่นแก่กว่าวัย

ทั้งนี้ แต่ละคนมีความเสี่ยงหรือโอกาสในการที่สัมผัสกับ PM2.5 แล้วเกิดผลเสียต่อสุขภาพต่างกัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับปัจจัย เช่น แหล่งกำเนิดฝุ่นละออง การพัดพาและแปรสภาพของมลพิษ และสภาพของผู้รับมลพิษ เป็นต้น

แนวทางและมาตรการในการแก้ปัญหาฝุ่น PM2.5 ของหน่วยงานต่าง ๆ

จากสถานการณ์ฝุ่นละอองเกินมาตรฐานในช่วงต้นปีของทุกปี หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ร่วมกันกำหนดแนวทางและมาตรการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM2.5) ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล รวมถึงในพื้นที่จังหวัดต่าง ๆ ซึ่งคณะกรรมการมีมติรับทราบแนวทางและมาตรการฯ เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2562 และ

⁹ หฤทัย กมลภรณ์ และ วิภารัตน์ มนูญกร. (ม.ป.ป.). PM2.5 กับผลกระทบต่อสุขภาพ. สืบค้น 26 มกราคม 2565 จาก <https://www.thaipediatrics.org/Media/media-20210203062550.pdf>

ต่อมาในวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2562 คณะรัฐมนตรีมีมติให้การแก้ไขปัญหามลภาวะด้านฝุ่นละอองเป็นวาระแห่งชาติ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง” และคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ในการประชุมครั้งที่ 5/2562 เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2562 มีมติเห็นชอบแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ “การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง” เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ ในการดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละอองในภาพรวมของประเทศและในพื้นที่วิกฤต โดยการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกันในทุกภาคส่วน และเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีขั้นตอน/การปฏิบัติงานที่ชัดเจนในช่วงสถานการณ์วิกฤตปัญหาฝุ่นละออง ด้วย 3 มาตรการ ได้แก่ 1) การเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ 2) การป้องกันและลดการเกิดมลพิษที่ต้นทาง (แหล่งกำเนิด) และ 3) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม¹⁰ ดังนั้นหน่วยงานต่าง ๆ จึงได้มีแนวทางและมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ตัวอย่างแนวทางการแก้ปัญหาฝุ่น PM2.5 ของหน่วยงานต่าง ๆ

1. กรุงเทพมหานคร¹¹

กรุงเทพมหานคร มีมาตรการแก้ไขปัญหาฝุ่น PM2.5 โดยมีการดำเนินการควบคุมการปล่อยมลพิษทางอากาศจากแหล่งกำเนิดหลักในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เช่น เข้มงวดการตรวจจับและห้ามใช้รถยนต์ควันดำทุกประเภท และไม่ขับช่วยดับเครื่อง การรณรงค์ลดการเผาในที่โล่ง ดำเนินการฉีดล้างทำความสะอาดถนนและพื้นที่สาธารณะ โดยขอความร่วมมือส่วนราชการและประชาชนในการหมั่นตรวจสอบและบำรุงรักษาเครื่องยนต์ไม่ให้เกิดมลพิษ เป็นต้น และกรุงเทพมหานครมีช่องทางแจ้งเตือนสถานการณ์ฝุ่นละอองให้ประชาชนรับทราบแบบเรียลไทม์ ผ่านช่องทางต่าง ๆ ได้แก่ www.bangkokairquality.com, www.air4bangkok.com, www.prbangkok.com เฟซบุ๊ก : กองจัดการคุณภาพอากาศและเสียง สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร, สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร, กรุงเทพมหานคร โดยสำนักงานประชาสัมพันธ์ และแอปพลิเคชัน : AirBKK รวมถึงจอแสดงผลบริเวณสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศ และจอแสดงผลแบบเคลื่อนที่ หากพบค่าฝุ่นละออง PM2.5 เกินมาตรฐานต่อเนื่องจะมีการแจ้งเตือนค่าฝุ่น PM2.5 วันละ 3 รอบเวลา คือ 07.00 นาฬิกา 12.00 นาฬิกา และ 15.00 นาฬิกา

สำหรับด้านการแพทย์และสาธารณสุขของกรุงเทพมหานคร มีการดูแลและให้บริการประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาฝุ่น PM2.5 โดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุ เด็กเล็ก และผู้ที่ต้องดูแลสุขภาพเป็นพิเศษ ได้มอบหมายสำนักสิ่งแวดล้อม สำนักอนามัย และสำนักงานเขตพื้นที่ จัดหน่วยแพทย์และสาธารณสุขเคลื่อนที่

¹⁰ แผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง. (2562). สืบค้น 26 มกราคม 2565 จาก http://pcd.go.th/wp-content/uploads/2021/02/pcdnew-2021-02-18_08-03-46_086635.pdf

¹¹ ผู้ว่าฯ เผยกทม. เตรียมพร้อมมาตรการป้องกันและแก้ปัญหาฝุ่นละออง PM2.5 ที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในช่วงฤดูหนาว รมรณรงค์ผู้ประกอบการลดฝุ่นละออง. (2564). สืบค้นจาก 26 มกราคม 2565 จาก <https://www.posttoday.com/social/general/666307>

ลงพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากค่าฝุ่น PM2.5 รวมถึงได้ดำเนินการรณรงค์ให้ผู้ประกอบการที่เป็นแหล่งกำเนิดของฝุ่น PM2.5 ให้มีการประกอบกิจการอย่างถูกสุขลักษณะในกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ประกอบด้วย

1. รณรงค์ให้ฌาปนสถานทั่วกรุงเทพมหานคร มีการบำรุงรักษาเตาเผาศพให้มีสภาพสมบูรณ์ และกำชับให้เจ้าหน้าที่ฌาปนสถานดำเนินงานเผาศพอย่างถูกวิธี รวมถึงควบคุมอุณหภูมิในห้องเผาวันไม่ต่ำกว่า 850 องศาเซลเซียส รวมทั้งได้ประสานสำนักงานเขตตรวจวัดเขม่าควันที่ระบายออกทางปล่องเตาเผาศพเป็นประจำทุกปี ในระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมีนาคม หากเตาเผาศพใดมีค่าเขม่าควันเกินกว่าค่ามาตรฐาน จะขอความร่วมมือวัดหรืออาจใช้อำนาจตามกฎหมายว่าด้วยสุสานและฌาปนสถานสั่งการให้วัดระงับการเผาศพเป็นการชั่วคราวจนกว่าจะปรับปรุงเตาเผาศพให้ได้มาตรฐาน

2. ขอความร่วมมือให้ศาลเจ้าทุกแห่ง ลดการปล่อยฝุ่นละอองจากการจุดธูปและการเผากระดาษในช่วงเทศกาลปีใหม่และเทศกาลตรุษจีน และรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนใส่หน้ากากอนามัยป้องกันฝุ่นละอองเมื่อเข้าไปใช้บริการในศาลเจ้า หรือลดระยะเวลาในการสัมผัสกับเขม่าควัน โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุ ผู้ป่วยโรคในระบบการหายใจ และกลุ่มเด็ก

3. แจ้งให้สถานประกอบการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพที่อยู่ภายใต้การควบคุมของกรุงเทพมหานคร ตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ซึ่งมีการประกอบการที่อาจจะเป็นแหล่งกำเนิดฝุ่นละอองให้มีการประกอบกิจการอย่างถูกสุขลักษณะและตรวจสอบประสิทธิภาพของระบบบำบัดมลพิษทางอากาศให้มีประสิทธิภาพก่อนปล่อยสู่สิ่งแวดล้อม รวมถึงให้สำนักงานเขตตรวจสอบสถานประกอบการที่อาจก่อให้เกิดฝุ่นละออง หากพบว่าสถานประกอบการใดเป็นแหล่งกำเนิดฝุ่นละออง ให้ขอความร่วมมือให้หยุดประกอบการในวันที่มีค่าความเข้มข้นของฝุ่น PM2.5 หรือให้สถานประกอบการตรวจสอบและปรับปรุงระบบบำบัดมลพิษทางอากาศให้เป็นไปตามค่ามาตรฐาน

4. ส่งเสริมความรู้ให้สถานประกอบการที่ใช้หม้อไอน้ำ (Boiler) ในกระบวนการผลิต มีการควบคุมการทำงานของหม้อไอน้ำให้มีเผาไหม้ที่สมบูรณ์ และมีระบบกำจัดมลพิษอากาศที่มีประสิทธิภาพเพื่อลดการปล่อยทิ้งฝุ่นละอองขนาดเล็กและมลพิษอากาศอื่น ๆ ออกสู่บรรยากาศ รวมทั้งประสานกรมโรงงานในการควบคุมโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่อีกหนึ่ง

5. ส่งเสริมความรู้ให้ผู้ประกอบการร้านอาหาร แผงค้าในตลาดสด ตลาดนัด และแผงลอยจำหน่ายอาหารที่มีการใช้เตาปิ้งย่าง ให้ตระหนักถึงอันตรายของฝุ่นละอองที่เกิดจากการปิ้งย่าง รวมทั้งแนะนำให้ใช้เตาปิ้งย่างแบบไร้ควัน มีอุปกรณ์ป้องกันการฟุ้งกระจายของเขม่าควันและฝุ่นละออง และเลือกใช้เชื้อเพลิงในการปิ้งย่างที่ไม่ก่อให้เกิดฝุ่นละออง เช่น ถ่านอนามัย หรือถ่านอัดแท่งอนามัย เป็นต้น

2. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม¹² ได้กำหนดมาตรการแนวทางตามแผนปฏิบัติการวาระแห่งชาติ ว่าด้วยการแก้ปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM2.5) และตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาหมอกควัน

¹² แนวทางแก้ไขปัญหาฝุ่น PM2.5 ของรัฐบาล. (2563). สืบค้น 26 มกราคม 2565 จาก <http://newweb.mnre.go.th/th/news/detail/75245>

และฝุ่นละออง โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ปรับแผนการปฏิบัติเรื่องการตรวจวัดค่าตรวจแหล่งกำเนิดภาคการจราจร โดยเฉพาะให้ความสำคัญของรถยนต์ที่ไม่ได้ตรวจสภาพและก่อให้เกิดควันดำ และบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้น รวมทั้งการเผาในที่โล่งที่เพิ่มฝุ่น PM2.5 ร้อยละ 30 ได้แก่ การเผาขยะ การเผาในพื้นที่ไร่ นา หรือไร่ย่อย และขอให้งดการเผาในที่โล่งในพื้นที่จังหวัดรอบกรุงเทพฯ นอกจากนี้ ค่ารถยนต์ต่าง ๆ ลดราคาค่าอะไหล่และค่าแรงของช่างในการตรวจสภาพรถยนต์เก่าอายุ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 30-50 เพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ใช้รถเก่า กรณีที่ค่าฝุ่นเป็นสีแดงในหลายจุดนั้น กรอบวาระแห่งชาติฯ ระบุว่า ค่าฝุ่น PM2.5 ตั้งแต่ 50-75 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ผู้ว่าราชการจังหวัดต้องพิจารณาการใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายและภารกิจที่ได้รับมอบหมาย แต่หากใกล้ 100 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร ทั้งนี้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จะนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ เพื่อรายงานต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อขอให้ยกระดับมาตรการให้เข้มข้นมากขึ้น เบื้องต้นขอความร่วมมือประชาชนเพื่อลดฝุ่น PM2.5

นายวราวุธ ศิลปอาชา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม¹³ เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ครั้งที่ 5/2564 เมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2564 พิจารณานโยบายเพื่อรักษาและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ได้แก่ 1) รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2564 2) แผนปฏิบัติการเพื่อการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 และ 3) แผนเฉพาะกิจเพื่อแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง พ.ศ. 2565 ภายใต้แนวคิด “1 สื่อสาร 5 ป้องกัน และ 3 เฉลียวเหตุ” เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งรัด และดำเนินการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองโดยเฉพาะในช่วงเกิดสถานการณ์ เพื่อควบคุมแหล่งกำเนิดและปริมาณฝุ่นละอองไม่ให้สูงเกินมาตรฐาน และให้ทุกจังหวัดจัดทำแผนแก้ไขปัญหาไฟป่าหมอกควันและฝุ่นละอองบรรจุในแผนป้องกันภัยจังหวัด รวมถึงขยายผลการบริหารจัดการเชื้อเพลิงโดยการเก็บขนให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศในพื้นที่ป่า พื้นที่เกษตร พื้นที่ชุมชน พื้นที่ริมทาง รวมถึงใช้แอปพลิเคชันลงทะเบียนบริหารจัดการเชื้อเพลิง เร่งรัดขับเคลื่อนโครงการปลูกป่าเพื่ออนุรักษ์พื้นที่ป่าต้นน้ำ ป่าชายเลน และป้องกันไฟป่าภายใต้ศูนย์อำนวยการใหญ่จิตอาสาพระราชทาน (ศอญ. จิตอาสาพระราชทาน) สร้างเครือข่ายและอาสาสมัคร เพื่อสนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหาไฟป่า หมอกควัน และฝุ่นละออง สนับสนุนการใช้พลังงานสะอาด และพลังงานทางเลือก อาทิ การใช้รถจักรยาน และการใช้รถไฟฟ้าแทนการเดินทางโดยรถยนต์ เพื่อลดปัญหาฝุ่น PM2.5 รวมทั้งเพิ่มความเข้มงวดควบคุมมลพิษจากแหล่งกำเนิดทั้งจากยานพาหนะและภาคอุตสาหกรรมในเขตเมืองและเขตอุตสาหกรรม เพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมไฟป่าในพื้นที่ป่าธรรมชาติ และกำหนดตัวชี้วัดร่วมเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานให้เป็นไปตามข้อตกลงอาเซียน ว่าด้วยมลพิษจากหมอกควันข้ามแดนและขยายหมู่บ้านคูขนานชายแดน ภายใต้กรอบคณะกรรมการชายแดน

¹³ ทส.เร่งแก้ปัญหาฝุ่น PM2.5 หนุนใช้พลังงานสะอาด. (2564). สืบค้น 26 มกราคม 2565 จาก <http://www.mnre.go.th/th/news/detail/104848>

3. กระทรวงพลังงาน¹⁴

กระทรวงพลังงานได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานแก้ปัญหาฝุ่น PM2.5 เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว โดยกระทรวงพลังงานมีมาตรการที่นำมาขับเคลื่อนเพื่อแก้ปัญหาฝุ่น PM2.5 นั้น แบ่งเป็น 3 ระยะ ภายใต้ 4 มาตรการ ได้แก่

- ระยะสั้น ช่วง พ.ศ. 2562-2563 คือ การส่งเสริมการใช้น้ำมันดีเซล B10 และ B20 เพื่อลดการปล่อย PM2.5 จากการปล่อยควันจากท่อไอเสียรถยนต์

- ระยะกลาง ช่วง พ.ศ. 2563-2565 คือ การสนับสนุนโครงการโรงไฟฟ้าชุมชน เพื่อลดการเผาทิ้งวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร

- ระยะยาว ช่วง พ.ศ. 2565-2567 คือ การปรับเปลี่ยนมาตรฐานน้ำมันเป็นยูโร 5 และการส่งเสริมการใช้รถยนต์ EV

ทั้งนี้ พ.ศ. 2562-2563 เป็นช่วงระยะแรกที่กระทรวงพลังงานออกมาตรการร่วมแก้ปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM2.5) โดยการส่งเสริมการใช้น้ำมันดีเซล B10 และ B20 ซึ่งผลที่จะได้รับจากมาตรการดังกล่าว คือ B10 จะสามารถลด PM2.5 ได้ร้อยละ 3.5-13 สำหรับ B20 จะสามารถลดได้ร้อยละ 21-23

4. กระทรวงอุตสาหกรรม¹⁵

อุตสาหกรรมได้กำหนดมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาฝุ่น PM2.5 จำนวน 3 กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ภาคอุตสาหกรรม ภาคอุตสาหกรรมยานยนต์ และภาคเกษตรอุตสาหกรรม ทั้งมาตรการเร่งด่วนและมาตรการระยะยาว

- มาตรการเร่งด่วนในภาคอุตสาหกรรม ให้ตรวจสอบ เฝ้าระวัง และบังคับใช้กฎหมายกับโรงงานอุตสาหกรรมอย่างเข้มงวด โดยเฉพาะโรงงานที่มีการใช้หม้อน้ำ หรือแหล่งกำเนิดความร้อน และอุปกรณ์การเผาไหม้ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล พร้อมกับขอความร่วมมือผู้ประกอบการตรวจสอบ ควบคุมระบบบำบัดมลพิษทางอากาศให้ทำงานเต็มประสิทธิภาพ รวมถึงการปรับแผนการผลิตและขอความร่วมมือให้ติดตั้งระบบตรวจสอบ การระบายมลพิษทางอากาศแบบอัตโนมัติต่อเนื่อง (CEMS) และเชื่อมโยงข้อมูลมายังกรมโรงงานอุตสาหกรรม รวมถึงการปรับแต่งการเผาไหม้เชื้อเพลิงจากหม้อน้ำ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเผาไหม้และลดปัญหามลพิษทางอากาศ สำหรับมาตรการระยะยาวจะดำเนินการขยายผลการติดตั้งระบบตรวจสอบมลพิษทางอากาศแบบอัตโนมัติต่อเนื่อง โดยมีการเชื่อมโยงข้อมูลให้ครอบคลุมพื้นที่และประเภทการประกอบกิจการเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมจำพวก 3 เต้าเผา ที่มีการใช้เชื้อเพลิงชีวมวล และหม้อน้ำตามขนาดที่กำหนด รวมถึงการทบทวนและปรับปรุงมาตรฐานการระบายมลพิษทางอากาศจากโรงงานให้เข้มงวดมากขึ้น ตลอดจนการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ และการออกกฎหมายรายงานการปลดปล่อยและเคลื่อนย้ายมลพิษ (PRTR)

¹⁴ 4 มาตรการ กระทรวงพลังงานขับเคลื่อนแก้ปัญหา PM2.5. (2563). สืบค้น 26 มกราคม 2565 จาก <https://gnews.apps.go.th/news?news=55820>

¹⁵ “ก.อุตสาหกรรม” คุมเข้มมาตรการสกัดฝุ่น “PM2.5” สั่งตรวจสอบโรงงานทั่วประเทศเสี่ยงปล่อยฝุ่นพิษเกินมาตรฐาน. (2564). สืบค้น 26 มกราคม 2565 จาก <https://www.prd.go.th/th/content/category/detail/id/39/iid/7507>

- มาตรการในภาคอุตสาหกรรมยานยนต์ ได้จัดทำมาตรการจูงใจเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการผลิตและการใช้ยานยนต์ไฟฟ้า พร้อมทั้งจัดหาเครื่องมือ อุปกรณ์ เพื่อรองรับการทดสอบรถยนต์หรือชิ้นส่วนยานยนต์ไฟฟ้า ส่งเสริมการใช้รถยนต์ไฟฟ้าในส่วนราชการ ส่งเสริมการลงทุนเพื่อให้เกิดการผลิตรถยนต์ไฟฟ้า รถจักรยานยนต์ไฟฟ้า และรถบัสไฟฟ้าภายในประเทศ และการกำหนดอัตราค่าไฟคงที่ทุกช่วงเวลาสำหรับการชาร์จรถยนต์ไฟฟ้า รวมถึงจัดทำแผนการขยายสถานีอัดประจุไฟฟ้าให้ครอบคลุมทั่วประเทศ

- มาตรการในภาคเกษตรอุตสาหกรรม ด้วยการกำหนดนโยบายลดปริมาณอ้อยไฟไหม้ : อ้อยสด เป็นร้อยละ 20:80 ในฤดูการผลิต พ.ศ. 2563/2564 โดยมีมาตรการกำหนดราคาอ้อยสดกับราคาอ้อยไฟไหม้ ที่แตกต่างกัน เพื่อให้ชาวไร้อ้อยที่ตัดอ้อยไฟไหม้หันกลับมาตัดอ้อยสด จัดซื้อรถสวนใบอ้อย เพื่อให้ชาวไร้อ้อย รายเล็กได้ยืมไปใช้ และมาตรการสนับสนุนจากภาครัฐในการสนับสนุนเครื่องจักรกลการเกษตร โดยโครงการ ส่งเสริมสินเชื่อเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อยอย่างครบวงจรปีงบประมาณ 2562-2564 วงเงินปีละ 2,000 ล้านบาท รวมระยะเวลา 3 ปี เป็นจำนวน 6,000 ล้านบาท ตั้งเป้าเพื่อการพัฒนาแหล่งน้ำ และการบริหารจัดการน้ำในไร้อ้อย จัดซื้อรถตัดอ้อย รถคีบอ้อย รถแทรกเตอร์ รถบรรทุกอ้อย และเครื่องจักรกลการเกษตรอื่น ๆ

5. กระทรวงคมนาคม¹⁶

กระทรวงคมนาคมได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาฝุ่น PM2.5 ของภาคคมนาคม ในเขตพื้นที่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อเตรียมการรับมือและลดความรุนแรงของสถานการณ์ดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นอีก ในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคมของทุกปี โดยดำเนินการ ดังนี้

มาตรการเร่งด่วนในกรณีปริมาณฝุ่น (PM2.5) สูงกว่า 90 ไมโครกรัมต่อลูกบาศก์เมตร

1. เร่งระบายนโยบายการจราจรเพื่อแก้ไขปัญหาการจราจรติดขัด
2. ส่งเสริมการใช้ระบบขนส่ง/รถโดยสารสาธารณะ-ยกเว้นค่าบริการจอดรถสำหรับผู้ใช้บริการ รถไฟฟ้ามหานคร และรถไฟฟ้าแอร์พอร์ต เรล ลิงค์ เพิ่มความถี่การให้บริการ ลดค่าโดยสาร
3. งดการใช้รถเครื่องยนต์ดีเซลของภาครัฐวิ่งในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ใช้การประชุมด้วยวิธี Video Conference เพื่อลดการเดินทางของเจ้าหน้าที่

มาตรการระยะสั้น (พ.ศ. 2563-2564)

1. พัฒนาโครงข่ายการให้บริการขนส่งสาธารณะให้เชื่อมโยงทุกระบบเพื่อแก้ไขปัญหาการจราจร ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล
2. รณรงค์ส่งเสริมและจูงใจให้ประชาชนใช้ระบบขนส่งมวลชนสาธารณะ/เพิ่มทางเลือกการเดินทาง แทนการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล
3. ส่งเสริมและผลักดันให้ใช้รถโดยสารที่ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิง (NGV) รถโดยสารไฟฟ้า รถโดยสารไฮบริด เพื่อทดแทนรถโดยสารที่ให้บริการในปัจจุบันที่มีการปล่อยฝุ่นละอองและมลพิษสูง

¹⁶ การแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM2.5) ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล. (2563) สืบค้น 26 มกราคม 2565 จาก https://motwebservice.mot.go.th/motpublichearing/topic_reply.php?topic_reply.php?topic_id=150

4. ศึกษาความเหมาะสมในการปรับลดอายุการตรวจสภาพรถยนต์ใช้งานและการเพิ่มภาษีรถยนต์เก่า
5. จัดหาพื้นที่ที่เหมาะสมในการจัดทำจุดจอดแล้วจรในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล
6. ศึกษาจัดทำระบบจอดแล้วจรในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และให้หน่วยงานรับผิดชอบพิจารณาและนำไปสู่การปฏิบัติ

7. ศึกษาความเหมาะสมในการจัดโซนนิ่ง จำกัดจำนวนรถเข้าเมืองในช่วงเวลาเร่งด่วนเช้าและเย็น (Congestion Charge)

8. ศึกษาความเป็นไปได้การจัดเก็บภาษีตามอัตราการปล่อยมลพิษในรถยนต์

มาตรการระยะยาว (พ.ศ. 2566-2575)

1. พัฒนาโครงข่ายการให้บริการขนส่งสาธารณะให้เชื่อมโยงทุกระบบเพื่อแก้ไขปัญหาการจราจรในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

2. รณรงค์ส่งเสริมและจูงใจให้ประชาชนใช้ระบบขนส่งมวลชนสาธารณะ/เพิ่มทางเลือกการเดินทางแทนการใช้รถยนต์ส่วนบุคคล

3. ส่งเสริมและผลักดันให้ใช้รถโดยสารที่ใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นเชื้อเพลิง (NGV) รถโดยสารไฟฟ้า รถโดยสารไฮบริด เพื่อทดแทนรถโดยสารที่ให้บริการในปัจจุบันที่มีการปล่อยฝุ่นละอองและมลพิษสูง

4. ปรับลดอายุการตรวจสภาพรถยนต์ใช้งานและการเพิ่มภาษีรถยนต์เก่า

5. จัดหาพื้นที่ที่เหมาะสมในการจัดทำจุดจอดแล้วจรในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลอย่างต่อเนื่อง

6. มาตรการจัดระเบียบถนน และเก็บค่าธรรมเนียมนยนต์ในเขตเมือง (Congestion Charge)

7. การจัดการคมนาคมขนส่งด้าน Demand Side Management (Traffic Demand Management) เพื่อเพิ่มความสามารถในการเข้าถึงของประชาชนผู้ใช้บริการ

8. ส่งเสริมการใช้น้ำมันดีเซล EURO 5/6

9. ส่งเสริมการจัดหารถโดยสารสาธารณะใหม่ให้เป็นไปตามมาตรฐาน EURO 5 ซึ่งจะควบคุมการระบายทั้งฝุ่นละออง (รวมถึงฝุ่น PM2.5 และก๊าซ NOx ซึ่งเป็นสารตั้งต้นของก๊าซโอโซนและฝุ่น PM2.5)

6. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์¹⁷

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้มอบหมายให้กรมส่งเสริมการเกษตรเป็นหน่วยงานหลักร่วมกับหน่วยงานในสังกัดระดับพื้นที่ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนเกษตรเพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาการเผาในพื้นที่การเกษตร สร้างความรู้ความเข้าใจแก่เกษตรกร เพื่อสร้างเป็นวิทยากรด้านการทำการเกษตรปลอดการเผา รวมทั้งสร้างชุมชนเกษตรปลอดการเผาต้นแบบ ตลอดจนได้มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาคีในพื้นที่ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จัดงานรณรงค์ในท้องถิ่นร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เฝ้าระวังติดตามสถานการณ์ช่วงวิกฤตหมอกควันภาคเหนือ รวมถึงการจัดทำแปลงนำร่องสาธิตเทคโนโลยี

¹⁷ กระทรวงเกษตรฯ เดินหน้ามาตรการหยุดเผาในพื้นที่เกษตร เพิ่มจากกรุงเทพฯ และปริมณฑลอีก 26 จังหวัด พร้อมสร้างวิทยากรปลอดการเผากว่า 15,000 ราย มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา PM2.5. (2563). สืบค้น 26 มกราคม 2565 จาก <https://www.opsmoac.go.th/news-preview-421891791657>

การจัดการเศษวัสดุทดแทนการเผา เป็นต้น และกรมส่งเสริมการเกษตรเร่งเดินหน้านำร่องให้เกษตรกรและประชาชนร่วมกันป้องกันและแก้ไขวิกฤตฝุ่นละอองขนาดเล็ก (PM2.5) โดยให้ความสำคัญในการสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อรักษาคุณภาพอากาศให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน และให้กรมส่งเสริมการเกษตรได้ส่งการไปยังจังหวัดให้เร่งดำเนินการควบคุม กำกับดูแล และเข้มงวดไม่ให้เกิดการเผาในพื้นที่การเกษตรในความรับผิดชอบ และเร่งสร้างการรับรู้ให้เกษตรกรตระหนักถึงผลกระทบจากการเผาในเวทีถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ รวมทั้งให้ความร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่ในการแก้ไขและป้องกันปัญหาหมอกควันที่เกิดจากการเผา และฝุ่นละอองขนาดเล็กที่เกิดจากสาเหตุอื่น ๆ ตลอดจนให้การสนับสนุนมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตร ได้แก่ การส่งเสริมให้เกษตรกรเตรียมพื้นที่เพาะปลูก โดยวิธีการไถกลบตอซึ่งทดแทนการเผา การส่งเสริมการนำเศษวัสดุทางการเกษตรมาแปรสภาพให้เกิดประโยชน์ เช่น การทำปุ๋ยหมัก การปลูกเห็ดฟาง การผลิตอาหารสัตว์ การทำถ่านอัดแท่งหรือของประดับ เป็นต้น โดยเกษตรกรสามารถดาวน์โหลดคู่มือและคำแนะนำในการทำเกษตรปลอดการเผาได้ที่ http://www.royalagro.doae.go.th/?page_id=3794 นอกจากนี้ กรมส่งเสริมการเกษตรได้นำมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาคการเกษตรเข้าที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ระดับจังหวัด (อ.พ.ก.) และคณะกรรมการอำนวยการขับเคลื่อนงานนโยบายสำคัญและการแก้ไขปัญหาภาคเกษตร ระดับจังหวัด (Chief of Operation, CoO) เพื่อยกระดับความร่วมมือและความสำคัญ ทั้งนี้ ขอความร่วมมือประชาชนหากพบการเผาเศษวัสดุในพื้นที่การเกษตร ให้แจ้งเหตุไปยังสายด่วนฉุกเฉิน 1784 สำหรับทุกพื้นที่ หรือ 1362 สำหรับพื้นที่ป่า ได้ตลอด 24 ชั่วโมง

7. กระทรวงสาธารณสุข¹⁸

กระทรวงสาธารณสุข ได้มีมาตรการและแนวทางการจัดตั้ง “ศูนย์แก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศด้านผลกระทบต่อสุขภาพ” เนื่องจากในช่วงกลางเดือนธันวาคม 2563 ในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า สภาพอากาศปิด ลมสงบ ทำให้เกิดการสะสมของฝุ่นละออง และมีค่าฝุ่นสูงเกินค่ามาตรฐานอยู่ในระดับสีส้มในหลายพื้นที่ โดยเฉพาะในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล อยู่ในระดับสีส้ม ที่มีผลกระทบต่อสุขภาพ รวมถึงพื้นที่ในภาคกลาง ภาคเหนือ และตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งมีแนวโน้มจะเกิดสถานการณ์ฝุ่นสูงด้วย ดังนั้น กรมอนามัยจึงได้ยกระดับในการจัดตั้งศูนย์แก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศด้านผลกระทบต่อสุขภาพ ซึ่งเป็นกลไกหนึ่งภายใต้ศูนย์แก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ โดยมีหน้าที่ในการเฝ้าระวัง สื่อสารข้อมูลผลกระทบต่อสุขภาพ ทั้งการเจ็บป่วย พหุติกรรม ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับฝุ่น PM2.5 และสร้างการรับรู้แก่ประชาชนในการป้องกัน ดูแลสุขภาพตนเอง นอกจากนี้ ประชาชนสามารถติดตามสถานการณ์คุณภาพอากาศ ด้วยการดูค่า AQI ได้ที่เว็บไซต์ air4thai.pcd.go.th หรือแอปพลิเคชัน “Air4thai” ของกรมควบคุมมลพิษ หรือเฟซบุ๊กเพจ “คนรักอนามัย ใส่ใจอากาศ PM2.5” ของกระทรวงสาธารณสุข หรือสามารถร้องเรียนมาได้ที่ไลน์ “อาสาสูฝุ่น” กรมอนามัยรวมถึงจัดทำ “คู่มือการดำเนินงานด้านการแพทย์และสาธารณสุข กรณีฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM2.5) ปี 2564” ขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานในพื้นที่เสี่ยงมลพิษทางอากาศข้างต้น ให้องค์กรสาธารณสุขในทุกระดับมีความเข้าใจและสามารถตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นได้

¹⁸ กรมอนามัย ยกระดับ ศกพ.ส แก้ปัญหาฝุ่น PM2.5 ย้ำกลุ่มเสี่ยงดูแลพิเศษ. (2563). สืบค้น 26 มกราคม 2565 จาก <https://anamai.moph.go.th/th/news-anamai/42656>

อย่างเหมาะสม ทันท่วงที โดยมีเป้าหมายสำคัญ คือ ประชาชนทุกคนได้รับการคุ้มครอง ป้องกันผลกระทบต่อสุขภาพจาก PM2.5¹⁹

เหมืองทองอัครา

บริษัท คิงส์เกต คอนโซลิเดเต็ด เป็นบริษัทผลิตทองคำที่จดทะเบียนอยู่ในตลาดหลักทรัพย์ออสเตรเลีย ตั้งแต่ปี 2531 เว็บไซต์ของบริษัทให้ข้อมูลไว้ว่าเชี่ยวชาญในการสำรวจทองคำ พัฒนาและทำเหมืองแร่ บริษัท คิงส์เกต คอนโซลิเดเต็ด มีบริษัทลูกในไทยชื่อว่าบริษัท อัครา รีซอร์สเซส จำกัด (มหาชน) โดย ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2556 ถือหุ้นอยู่ 48.2% ส่วนบริษัท อัครา รีซอร์สเซส จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีชื่อเดิมว่า อัครา ไมนิ่ง จำกัด จดทะเบียนจัดตั้งในไทยในปี 2536 บริษัท อัครา รีซอร์สเซส จำกัด (มหาชน) ประกอบธุรกิจเหมืองแร่ทองคำที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย²⁰

ในปี พ.ศ. 2543 รัฐบาลเปิดให้สัมปทานการขุดเหมือง ชื่อ “ชาติรี” ทำบริเวณรอยต่อของ จังหวัด พิจิตร จังหวัดพิษณุโลก และ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 5 แปลง มีพื้นที่รวม 1,259 ไร่ โดยบริษัท คิงส์เกต คอนโซลิเดเต็ด จำกัด จากประเทศออสเตรเลีย ได้สิทธิสัมปทานพร้อมมอบหมายให้บริษัทลูกในประเทศไทย บริษัท อัครา รีซอร์สเซส จำกัด (มหาชน) เป็นผู้ดำเนินการขุดเหมือง

ในปี พ.ศ. 2550 มีกลุ่มชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบออกมาเรียกร้องเรียนต่อรัฐบาลว่าใช้ชีวิตอย่างยากลำบาก เพราะมีเสียงดังจากการระเบิดเหมืองกันตลอดเวลา ทั้งวันทั้งคืน ยิ่งไปกว่านั้น การที่เหมืองแร่เปิดอยู่ใกล้ชุมชน ส่งผลให้แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ถูกทำลาย และปนเปื้อนไปด้วยโลหะหนักชาวบ้านไม่สามารถใช้น้ำจากธรรมชาติได้อีก ต้องซื้อน้ำกินน้ำใช้ รวมถึงเริ่มมีอาการเจ็บป่วย มีผื่นคัน ตุ่มหนองทางผิวหนัง

บริษัท อัครา รีซอร์สเซส จำกัด (มหาชน) ได้ขอสัมปทานเพิ่มเติมอีก 9 แปลง ในจังหวัดพิจิตร รวมพื้นที่ 2,466 ไร่ และได้รับสัมปทานจากรัฐ 20 ปี ตั้งแต่วันที่ 21 กรกฎาคม 2551–20 กรกฎาคม 2571 โดยเรียกกันว่า “เหมืองทองคำชาติรีเหนือ” มีชาวบ้านจำนวนมาก ได้รับผลกระทบทางร่างกาย ดร.สมิทธ ตุงคะสมิทธ จากมหาวิทยาลัยรังสิต รายงานผลการตรวจเลือดของชาวบ้าน 1,004 คน ที่อาศัยในเขตใกล้เหมือง ในวันที่ 24 สิงหาคม 2557 ปรากฏว่าพบสารแมงกานีสในร่างกายเกินเกณฑ์มาตรฐาน 41.83% และสารโซเดียมไนต์ในร่างกายเกินมาตรฐาน 5.88%²¹

วันที่ 16 มกราคม 2558 กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ (กพร.) ได้ทำการสุ่มตรวจ และพบว่าหมู่บ้านจำนวนหนึ่ง มีโลหะหนักในกระแสเลือด จึงออกคำสั่งให้บริษัท อัคราไมนิ่ง หยุดประกอบกิจการ เป็นเวลา 30 วัน หลังจากมีปัญหาเรื่องสุขภาพ บริษัท อัครา รีซอร์สเซส จำกัด (มหาชน)ได้ปรับปรุง

¹⁹ กระทรวงสาธารณสุข. (2563). คู่มือการดำเนินงานด้านการแพทย์และสาธารณสุข กรณีฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน 2.5 ไมครอน (PM2.5) ปี 2564. สืบค้น 26 มกราคม 2565 จาก <https://sbo.moph.go.th/sbo/file/pm/คู่มือการดำเนินงานฝุ่น%20PM2.5%202564.pdf>

²⁰เหมืองทองอัครา : คิงส์เกตระบุรัฐบาลอนุมัติประทานบัตรเหมืองแร่ 4 แปลง ปูทางสู่การเปิดเหมืองชาติรีอีกครั้ง. (23 มกราคม 2565).BBC NEWS. สืบค้น 31 มกราคม 2565 จาก <https://www.bbc.com/thai/international-60102863>.

²¹สรุป ที่มาที่ไป แบบเข้าใจง่าย (30 ตุลาคม 2562).“เหมืองทองคำอัครา” คดีสะเทือนรัฐบาล. Workpoint News. <https://workpointtoday.com/gold-mine-3/>.

แก้ไขเรื่องการปล่อยโลหะหนักรั่วไหล โดยเดือนเมษายน กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ จ้างบริษัทแบร์ โดแบร์ อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล ผู้เชี่ยวชาญการประเมินเหมืองทองคำมาตรวจสอบที่เหมืองชาติรี ปรากฏว่าไม่พบไซยาไนด์รั่วไหลแต่อย่างใด

วันที่ 13 ธันวาคม 2559 ราชกิจจานุเบกษา ได้เผยแพร่คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 72/2559 ข้อ 3 ให้ผู้ประกอบการที่ได้รับประทานบัตรและใบอนุญาตต่าง ๆ ตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำ ระงับการประกอบกิจการไว้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2560 เป็นต้นไป จนกว่าคณะกรรมการจะมีมติเป็นอย่างอื่น แต่ทั้งนี้ ผู้ประกอบการดังกล่าวยังคงมีหน้าที่ในการฟื้นฟูพื้นที่ตามมาตรการป้องกันและแก้ไขผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่กำหนดไว้ในรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติไม่ว่าพื้นที่ประทานบัตรจะอยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานใดก็ตาม²²

วันที่ 3 เมษายน 2560 บริษัท คิงส์เกต คอนโซลิเตดเต็ด ส่งหนังสือแจ้งรัฐบาลไทยว่า รัฐบาลไทยได้ละเมิดความตกลงเขตการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลียและขอใช้สิทธิปรึกษาหารือ หากไม่สามารถหาข้อยุติได้ในเวลา 3 เดือน บริษัท จะขอเข้าสู่กระบวนการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศเพื่อระงับข้อพิพาท

วันที่ 5 พฤศจิกายน 2560 บริษัท คิงส์เกต คอนโซลิเตดเต็ด ได้นำเรื่องเข้าสู่กระบวนการอนุญาโตตุลาการ กับราชอาณาจักรไทย เพื่อเรียกร้องให้มีการชดเชยค่าเสียหายจำนวนมาก ที่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากมาตรการของรัฐบาลไทย เป็นจำนวนเงิน 750 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือประมาณ (22,672 ล้านบาท) เนื่องจากการสั่งปิดเหมือง เป็นการละเมิดข้อตกลงการค้าเสรี ไทย-ออสเตรเลีย (TAFTA) รัฐบาลไทยได้มีการตั้งคณะกรรมการโดยกระทรวงอุตสาหกรรม กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงยุติธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อต่อสู้กรณีพิพาทเหมืองทองคำในคณะอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศที่สิงคโปร์²³

วันที่ 16 ตุลาคม 2563 คณะกรรมการแร่ ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 ได้พิจารณาให้ความเห็นชอบการอนุญาตอาชญาบัตรพิเศษสำรวจแร่ทองคำของบริษัท อัครา รีซอร์สเซส จำกัด (มหาชน) เพื่อการสำรวจแร่ทองคำจำนวน 44 แปลง ในพื้นที่อำเภอชนแดนและอำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นคำขอยื่นไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 และ พ.ศ. 2548 และได้มีการดำเนินการต่อตามนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการทรัพยากรแร่ทองคำและพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 มีอายุในการสำรวจไม่เกินแปลงละ 5 ปี ได้อนุญาตเป็นอาชญาบัตรพิเศษที่ 3/2563-46/2563 ตั้งแต่วันที่ 26 ตุลาคม 2563 ถึงวันที่ 25 ตุลาคม 2568 โดยกำหนดให้ต้องได้รับการยินยอมหรือการอนุญาตจากเจ้าของพื้นที่ก่อนการสำรวจ และเมื่อได้ดำเนินการสำรวจโดยวิธีการเจาะสำรวจแล้วต้องฟื้นฟูดูแลพื้นที่ให้เป็นไปตามที่เสนอไว้ในแผนการสำรวจด้วย²⁴

²² “คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 72/2559 เรื่อง การแก้ไขปัญหาผลกระทบจากการประกอบกิจการเหมืองแร่ทองคำ” (13 ธันวาคม 2559). ราชกิจจานุเบกษา, เล่ม 133 ตอนพิเศษ 289 ง, น. 6-7.

²³ ยื้อคดี “เหมืองทองคำอัครา” อนุญาโตฯ เลื่อนอ่านคำวินิจฉัย. (29 มกราคม 2565). กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. สืบค้น 31 มกราคม 2565 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/business/985415>.

²⁴ สรุปรู ที่มาที่ไป แบบเข้าใจง่าย “เหมืองทองคำอัครา” คดีสะเทือนรัฐบาล. (30 ตุลาคม 2562). Workpoint News. สืบค้น 31 มกราคม 2565 จาก <https://workpointtoday.com/gold-mine-3>

เดือนธันวาคม พ.ศ. 2564 คณะกรรมการแร่ ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 ได้พิจารณาให้ความเห็นชอบการอนุญาตให้ต่ออายุประทานบัตรเพื่อการทำเหมืองแร่ทองคำและเงิน ด้วยวิธีการทำเหมืองแร่แบบเหมืองเปิด จำนวน 4 แปลง ได้แก่

- 1) ประทานบัตรที่ 25528/14714 ในพื้นที่ตำบลท้ายดง อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์
- 2) ประทานบัตรที่ 26910/15365 ในพื้นที่ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร
- 3) ประทานบัตรที่ 26911/15366 ในพื้นที่ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร
- 4) ประทานบัตรที่ 26912/15367 ในพื้นที่ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร

ต่ออายุประทานบัตรไปอีก 10 ปี ตั้งแต่วันที่ 30 ธันวาคม 2564 ถึงวันที่ 29 ธันวาคม 2574 และกรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่ ได้อนุญาตการต่ออายุใบอนุญาตประกอบโลหกรรมที่ 1/2551 ให้แก่บริษัท เพื่อประกอบโลหกรรมแร่ทองคำ ด้วยวิธีการโลหวิทยาสารละลาย วิธีการโลหวิทยาไฟฟ้า และวิธีการโลหวิทยาความร้อน ที่ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร และที่ตำบลท้ายดง อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์ ออกไปอีก 5 ปี ตั้งแต่วันที่ 19 มกราคม 2565 ถึงวันที่ 18 มกราคม 2570 ซึ่งคำขอต่ออายุประทานบัตรทั้งหมดเป็นคำขอที่บริษัทได้ยื่นไว้ตามพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 และพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 ในพื้นที่ประทานบัตรเดิม และต่อมาได้ยื่นเอกสารประกอบคำขอเพิ่มเติมตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2560 รวมทั้งได้ดำเนินการตามกรอบนโยบายบริหารจัดการแร่ทองคำ²⁵

วันที่ 31 มกราคม 2565 บริษัท คิงส์เกต คอนโซลิเต็ด แอ็งต่อตลาดหลักทรัพย์แห่งออสเตรเลียว่าคดีพิพาทระหว่างบริษัทกับประเทศไทยกรณีไม่ปฏิบัติตามความตกลงการค้าเสรีระหว่างไทย-ออสเตรเลีย (TAFTA) ในชั้นอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศจะเลื่อนการอ่านคำชี้ขาดออกไปก่อนเพื่อเปิดให้ทั้ง 2 ฝ่าย ได้เจรจาทำความตกลงกัน²⁶

วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2565 กลุ่มผู้คัดค้านการเปิดเหมืองทองและกลุ่มหนุนการเปิดเหมืองแร่ทองคำกว่า 100 คน ยื่นหนังสือต่อนายจารึก ศรีอ่อน รองประธานคณะกรรมการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ สภาผู้แทนราษฎรลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริง ภายหลังชาวบ้านพื้นที่รอบเหมืองทอง อำเภอทับคล้อ อำเภอวังโป่ง จำนวน 29 หมู่บ้าน อ้างว่าได้รับผลกระทบจากการที่รัฐบาลได้รับการต่ออนุญาตใบอนุญาตทำเหมืองแร่ทองคำจำนวน 4 แปลง เป็นระยะเวลา 10 ปี และต่อใบอนุญาตโรงงานโลหกรรมอีก 5 ปี กลุ่มผู้สนับสนุนให้เปิดเหมืองแร่ทองคำระบุว่า ชาวบ้านอ้างว่าไม่ได้รับผลกระทบ เพราะมีประชาชนได้รับผลประโยชน์ และมีรายได้จากการทำงานในเหมือง²⁷

²⁵ กพร.กำชับอัคราฯ ดำเนินตามกฎหมาย เน้นดูแลประชาชนรอบพื้นที่. (24 มกราคม 2565). ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. สืบค้น 31 มกราคม 2565 จาก <https://www.prachachat.net/economy/news-849198>

²⁶ เหมืองทองอัครา อนุญาโตตุลาการเลื่อนตัดสินคดี. (31 มกราคม 2565). ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. สืบค้น 31 มกราคม 2565 จาก <https://www.prachachat.net/economy/news-855032>.

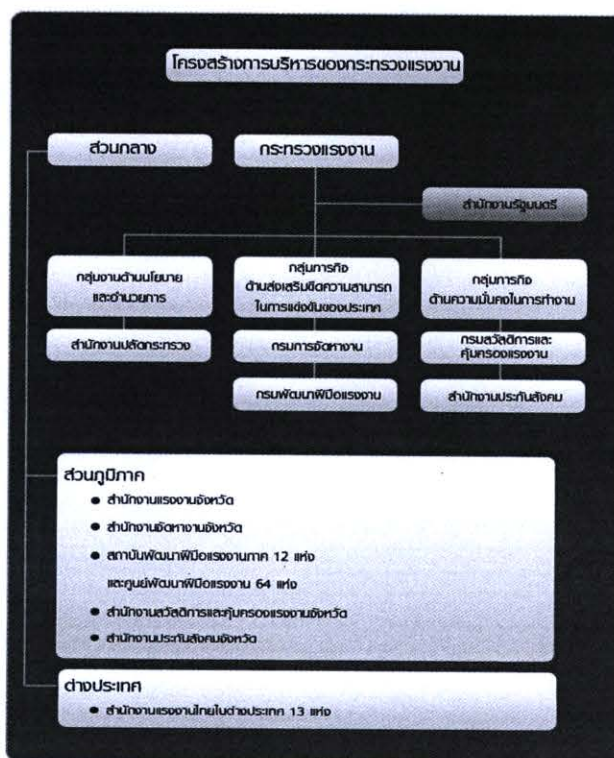
²⁷ กลุ่มหนุน-ค้าน 'อัคราฯ' ทำเหมืองแร่ทองคำ ยื่นหนังสือ กมธ.ป.ช. หวังฟังทุกด้าน. (6 กุมภาพันธ์ 2565). มติชนออนไลน์. สืบค้น 11 กุมภาพันธ์ 2565 จาก https://www.matichon.co.th/region/news_3170512

สถานการณ์ด้านแรงงาน

อำนาจหน้าที่ และนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน

1. อำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน การบริหารงาน¹

นายสุชาติ ชมกลิ่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน (6 สิงหาคม พ.ศ. 2563-ปัจจุบัน) เป็นผู้บังคับบัญชาของข้าราชการในกระทรวงแรงงาน และหน่วยงานของรัฐในกำกับและความรับผิดชอบในสังกัดกระทรวงแรงงาน มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายและเป้าหมายของหน่วยงาน บริหารงานบุคคลและงบประมาณ โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงานกำกับดูแล สำนักงานรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง กรมการจัดหางาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน และสำนักงานประกันสังคม และงานอื่นที่นายกรัฐมนตรีมอบหมาย ซึ่งกระทรวงแรงงานมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหาร คุ้มครองแรงงาน และพัฒนาฝีมือแรงงาน ส่งเสริมให้ประชาชนมีงานทำ และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงแรงงาน หรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงแรงงาน เพื่อให้กำลังแรงงานมีศักยภาพ มีงานทำ มีรายได้ มีหลักประกันความมั่นคง เป็นที่พึ่งของตนเองและผู้อื่น

ที่มา: กระทรวงแรงงาน, (2565).

¹ กระทรวงแรงงาน. (2565). การบริหารงาน. สืบค้น 26 มกราคม 2565 จาก <https://minister.mol.go.th/รู้จักรัฐมนตรี/การบริหารงาน>

2. นโยบายกระทรวงแรงงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 สืบสาน รักษา ต่อยอด

“MOL พื้นฟู พลิกโฉม ตลาดแรงงานไทย”²

ภายใต้สถานการณ์ที่ประเทศได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มาตั้งแต่ปี 2563 และมีผลกระทบอย่างรุนแรง ต้นปี 2564 จากเหตุการณ์ดังกล่าว ทำให้ความท้าทายด้านแรงงานเกิดขึ้น ซึ่งประเด็นท้าทายด้านแรงงาน สามารถแบ่งออกเป็น (1) การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการว่างงานของแรงงาน และสถานประกอบการ จากฐานข้อมูลของสำนักงานประกันสังคม มาตรา 33 ได้แสดงอุตสาหกรรมที่มีแนวโน้มการจ้างงานลดลงโดยเปรียบเทียบช่วงเดียวกัน เดือนสิงหาคม 2564 ซึ่งอยู่ระหว่างการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 กับเดือนสิงหาคม 2562 เป็นภาวะที่ยังไม่เกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ซึ่งมีสัญญาณการว่างงาน ทั่วประเทศเพิ่มมากขึ้น ทั้งหมดมี 21 สาขาอาชีพ รวมทั้งหมด 599,264 คน (2) การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจ้างงานตามโลกยุคดิจิทัลที่ใช้เทคโนโลยีเป็นหลักในการทำงาน พบแรงงานส่วนใหญ่ยังขาดทักษะทางด้านเทคโนโลยี (3) ประเทศไทยมีแรงงานนอกระบบจำนวนมาก คือ 20.36 ล้านคน ส่วนใหญ่ยังขาดหลักประกันทางสังคม รายได้ที่เหมาะสม รวมถึงขาดความคุ้มครองและสิทธิประโยชน์ที่พึงจะได้รับ (4) กฎหมายด้านแรงงานบางฉบับยังมีความล้าสมัย ไม่ตอบโจทย์กับสถานการณ์แรงงานในยุคปัจจุบัน (5) การเปลี่ยนแปลงหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงาน ให้เป็นหน่วยงานดิจิทัลเพื่อรองรับของการนำไปสู่รัฐบาลดิจิทัล

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 กระทรวงแรงงานกำหนดนโยบายที่มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) นโยบายรัฐบาลปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 กรอบร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) และแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ อันเป็นผลมาจากสถานการณ์ โรคโควิด 19 (พ.ศ. 2564-2565) ภายใต้พระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว “สืบสาน รักษา ต่อยอด” ประกอบด้วย นโยบายเร่งด่วนที่ต้องเร่งดำเนินการให้เห็นผลเป็นรูปธรรมโดยเร็ว จำนวน 5 ข้อ และนโยบายสำคัญที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จำนวน 7 ข้อ ดังนี้

นโยบายเร่งด่วน

1. ยกระดับกระทรวงแรงงานเป็นกระทรวงเศรษฐกิจ
2. กระตุ้นการจ้างงานตามความต้องการในระบบเศรษฐกิจใหม่ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
3. บริหารจัดการแรงงานต่างด้าวอย่างเป็นระบบ
4. เร่งรัด ปรับปรุง แก้ไข พระราชบัญญัติประกันสังคมให้สอดคล้องกับบริบทสถานการณ์ปัจจุบัน และรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต
5. ดูแลให้แรงงานและนายจ้างสามารถทำงาน ในสถานการณ์ที่มีการระบาดของโรคโควิด 19 ได้อย่างปลอดภัยและเป็นปกติสุข

² กระทรวงแรงงาน. (2565). นโยบายกระทรวงแรงงาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 สืบสาน รักษา ต่อยอด “MOL พื้นฟู พลิกโฉม ตลาดแรงงานไทย”. สืบค้น 26 มกราคม 2565 จาก <https://www.mol.go.th/wp-content/uploads/sites/2/2021/12/Policy-FY-2565.pdf>

นโยบายสำคัญ

1. พัฒนาทักษะแรงงานให้เป็นแรงงานคุณภาพ เตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดประเทศและรองรับเศรษฐกิจใหม่
2. บริหารจัดการแรงงานในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ และในอุตสาหกรรมเป้าหมาย
3. ต่อยอดการประกอบอาชีพ ยกระดับรายได้ และเศรษฐกิจชุมชน รวมทั้งในพื้นที่โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
4. ยกระดับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน เพื่อปลดล็อก Tier 2 Watch List
5. พัฒนา ปรับปรุง และส่งเสริมการคุ้มครองแรงงาน ระบบสวัสดิการและหลักประกันทางสังคม และยกระดับมาตรฐานความปลอดภัย อาชีวอนามัยในการทำงานให้สอดคล้องกับสถานะสังคม เศรษฐกิจ และรูปแบบการทำงานที่เปลี่ยนแปลงไป
6. บริหารจัดการแรงงานนอกระบบ แรงงานกลุ่มเปราะบาง แรงงานสูงอายุและคนพิการ ให้ได้รับสิทธิและความคุ้มครองด้านแรงงาน สวัสดิการและหลักประกันทางสังคมอย่างเท่าเทียม มีรายได้ที่เหมาะสมและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ลดความเหลื่อมล้ำด้านรายได้ของประเทศ นำไปสู่การฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศอย่างยั่งยืน
7. พัฒนาระบบฐานข้อมูลด้านแรงงานกระทรวงแรงงาน (Big Data) และบูรณาการข้อมูลภาครัฐเพื่อการบริหาร วางยุทธศาสตร์ด้านแรงงานและหลักประกันทางสังคมอย่างเป็นระบบ

3. มาตรการช่วยเหลือแรงงานในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล การแพร่ระบาดส่งผลกระทบต่อในวงกว้าง ทำให้แรงงานไทย แรงงานต่างด้าว และผู้ประกอบการได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงมิได้ รัฐบาลจึงได้กำหนดมาตรการเพื่อบรรเทาช่วยเหลือประชาชน แรงงานและผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบอย่างต่อเนื่อง โดยสามารถสรุปมาตรการให้ความช่วยเหลือให้แก่แรงงานและผู้ประกอบการได้ ดังนี้

1) แรงงานที่อยู่ในระบบประกันสังคม

ผู้ประกันตนที่อยู่ในระบบประกันสังคมตามมาตรา 33 หมายถึง ลูกจ้างที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป อายุไม่ต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์ และไม่เกิน 60 ปีบริบูรณ์ เป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่เป็นผู้ถือบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ไม่เป็นผู้ได้รับสิทธิโครงการเราชนะ ไม่เป็นผู้มีบัญชีเงินฝากรวมทุกบัญชีเกิน 500,000 บาท ได้รับเงินช่วยเหลือเพื่อแบ่งเบาภาระค่าครองชีพผ่านโครงการ “ม. 33 เรารักกัน”³

โดยคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติโครงการเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2564 ซึ่งผู้ประกันตนจะได้รับเงินคนละ 4,000 บาท ผ่านแอปพลิเคชันเป๋าตังใช้งบประมาณทั้งสิ้น 37,100 ล้านบาท จากพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงิน เพื่อแก้ปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาด

³ สรุป! รายละเอียด 'ม.33 เรารักกัน' ครม.เคาะแล้ววันนี้ รู้ชัดใครได้สิทธิ. (15 กุมภาพันธ์ 2564). กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. สืบค้น 25 มกราคม 2565 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/business/922625>

ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พ.ศ. 2563 และวันที่ 5 พฤษภาคม 2564⁴ รัฐบาลได้อนุมัติวงเงินช่วยเหลือเพิ่มเติมอีกคนละ 2,000 บาท ใช้งบประมาณทั้งสิ้น 18,500 ล้านบาท ทั้งนี้ สำนักงานประกันสังคมรายงานว่า มีผู้เข้าร่วมโครงการ ตั้งแต่วันที่ 22 มีนาคม-วันที่ 30 มิถุนายน 2564 จำนวน 8.14 ล้านคน มียอดการใช้จ่ายทั้งสิ้น 48,185,847,179.56 บาท

นอกจากนี้ ผู้ประกันตนตามมาตรา 33 สัญชาติไทยจะได้รับเงินช่วยเหลือจากสำนักงานประกันสังคม จำนวน 2,500 บาท จำนวน 1 เดือน โดยสำนักงานประกันสังคมใช้วงเงินทั้งสิ้น 30,000 ล้านบาท เพื่อช่วยเหลือแก่ผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ที่อยู่ในพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด จำนวน 10 จังหวัด ประกอบด้วย

1 กรุงเทพมหานคร 2. จังหวัดนครปฐม 3. จังหวัดนนทบุรี 4. จังหวัดปทุมธานี 5. จังหวัดสมุทรปราการ 6. จังหวัดสมุทรสาคร 7. จังหวัดนครราชสีมา 8. จังหวัดปัตตานี 9. จังหวัดยะลา 10. จังหวัดสงขลา

ใน 9 สาขากิจการที่ได้รับผลกระทบประกอบด้วย

1. กิจการก่อสร้าง 2. กิจการที่พักแรมและบริการด้านอาหาร 3. กิจกรรมศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ 4. กิจกรรมบริการ 5. กิจกรรมการขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า 6. กิจกรรมขายส่งและการขายปลีก การซ่อมยานยนต์ 7. กิจกรรมการบริหารและบริการสนับสนุน 8. กิจกรรมวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ และกิจกรรมทางวิชาการ 9. กิจกรรมข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร

ซึ่งเป็นการให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติมจากการให้ความช่วยเหลือผ่านระบบประกันสังคมที่ให้ความช่วยเหลือแก่ลูกจ้างและนายจ้างกรณีว่างงาน เนื่องจากมีเหตุสุดวิสัยอันเกิดจากการระบาดของโรคติดต่ออันตรายตามกฎหมายว่าด้วยโรคติดต่อ พ.ศ. 2563 ซึ่งมีสิทธิได้รับเงินทดแทนกรณีว่างงาน ไม่ได้ทำงาน หรือนายจ้างไม่ให้ทำงาน เนื่องจากทางราชการมีคำสั่งปิดสถานที่เป็นการชั่วคราว โดยจะได้รับเงินทดแทนกรณีว่างงานในอัตราร้อยละ 50 ของค่าจ้างรายวัน สูงสุดไม่เกิน 7,500 บาท และไม่เกิน 90 วัน ซึ่งทำให้ผู้ประกันตนตามมาตรา 33 จะได้รับความช่วยเหลือจากทั้ง 2 กรณี รวมแล้วต้องไม่เกิน 10,000 บาทต่อคน

สำนักงานประกันสังคมได้โอนเงินเข้าบัญชีพร้อมเพย์ของผู้ประกันตนไปแล้วเมื่อวันที่ 4-6 สิงหาคม 2564 จำนวน 2,434,182 บัญชี มีผู้ประกันตนได้รับเงินไปแล้ว 2,227,900 คน คิดเป็นร้อยละ 92 ซึ่งมีผู้ประกันตนที่ยังไม่ได้รับเงิน เนื่องจากไม่ได้ผูกบัญชีพร้อมเพย์ไว้อีกจำนวน 206,282 คน นอกจากนี้ วันที่ 18 กรกฎาคม 2564 ได้มีข้อกำหนดออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 (ฉบับที่ 28) ได้กำหนดจังหวัดฉะเชิงเทรา จังหวัดชลบุรี และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นจังหวัดควบคุมสูงสุดเพิ่มเติมจากเดิม โดยมีผลตั้งแต่วันที่ 20 กรกฎาคม 2564 เป็นต้นไป ทั้งนี้ มีผู้ประกันตนใน 3 จังหวัดดังกล่าว ได้รับสิทธิจำนวน 272,746 คน โดยได้โอนเงินเข้าบัญชีพร้อมเพย์เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2564 ผู้ประกันตนที่อยู่ในระบบประกันสังคมตามมาตรา 39 และมาตรา 40 เป็นผู้ที่มีสัญชาติไทย ได้รับเงินช่วยเหลือในอัตรา 5,000 บาท จำนวน 1 เดือน โดยเริ่มโอนเงินตั้งแต่วันที่ 24-26

⁴ เคาะ “ม.33 เรารักกัน” เสียหายเพิ่ม 2,000 บาท. (5 พฤษภาคม 2564). กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. สืบค้น 25 มกราคม 2565 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/936155>

สิงหาคม 2564 ซึ่งมีผู้ประกันตนที่จะได้รับสิทธิทั้งหมด 6,694,201 คน แบ่งเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 จำนวน 1,436,171 คน และผู้ประกันตนมาตรา 40 จำนวน 5,258,030 คน ผู้ประกอบการที่อยู่ในระบบประกันสังคมได้รับเงินช่วยเหลือตามจำนวนลูกจ้างสูงสุดไม่เกิน 200 คน ในอัตรา 3,000 บาทต่อคน จำนวน 1 เดือน

เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2564⁵ นายอนุชา บูรพชัยศรี โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรีในขณะนั้น แถลงผลการประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.) โดยที่ประชุมให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และสำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน ปรับปรุงรายละเอียดโครงการเยียวยานายจ้าง และผู้ประกันตนมาตรา 33 ในกิจการที่ได้รับผลกระทบมาตรการของรัฐในพื้นที่สีแดงเข้ม ตามมาตรการเยียวยา ล็อกดาวน์โดยขยายพื้นที่เยียวยา เป็น 29 จังหวัด ปรับวงเงินงบประมาณและขยายระยะเวลาขึ้นทะเบียน สำหรับนายจ้าง ซึ่งคณะรัฐมนตรีอนุมัติปรับปรุงรายละเอียดโครงการเยียวยา ล็อกดาวน์นายจ้างและผู้ประกันตนมาตรา 33 ในกิจการที่ได้รับผลกระทบมาตรการของรัฐในพื้นที่ควบคุมสูงสุดและเข้มงวด หรือพื้นที่สีแดงเข้มที่มีการขยายจาก 13 จังหวัด เป็น 29 จังหวัด โดยให้ปรับวงเงินโครงการเพิ่มขึ้น 2,022 ล้านบาท จากเดิม 15,027 ล้านบาท เป็น 17,049 ล้านบาท

นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรียังได้ขยายระยะเวลาลงทะเบียนรับสิทธิเยียวยาให้นายจ้างในพื้นที่ 3 จังหวัด (ฉะเชิงเทรา ชลบุรี พระนครศรีอยุธยา) และ 16 จังหวัด (กาญจนบุรี สมุทรสงคราม สุพรรณบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ราชบุรี อ่างทอง นครนายก ปราจีนบุรี ลพบุรี ระยอง สิงห์บุรี สระบุรี นครราชสีมา เพชรบูรณ์ ตาก) สามารถที่จะขึ้นทะเบียนผู้ประกันตนมาตรา 40 ได้เพิ่มเติมถึงวันที่ 24 สิงหาคม 2564

ทั้งนี้ สำหรับนายจ้างมาตรา 33 จะได้รับเงินเยียวยาตามจำนวนลูกจ้างหัวละ 3,000 บาท ไม่เกิน 200 คน หรือสูงสุด 600,000 บาท

ต่อมาเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2564⁶ มีความคืบหน้ามาตรการความช่วยเหลือเยียวยาผู้ประกันตนของประกันสังคม รัฐบาลเผยความคืบหน้าจ่ายเงินเยียวยาประกันสังคม รัฐเดินหน้าจัดตั้งกองทุนคุ้มครองแรงงาน นอกกรอบเพิ่มสิทธิประโยชน์ โดยนางสาวรัชดา ธนาดิเรก รองโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เผยว่า จากการที่รัฐบาลได้มีมาตรการล็อกดาวน์เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ซึ่งรัฐบาลได้เร่งให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้ประกันตนมาตรา 33, มาตรา 39 และมาตรา 40 ที่ได้รับผลกระทบใน 9 ประเภทกิจการ ครอบคลุมพื้นที่สีแดงเข้ม 29 จังหวัด โดยได้เริ่มทยอยโอนเงินเยียวยาเข้าบัญชีพร้อมเพย์ที่ผูกกับบัตรประชาชนของผู้ประกันตน ตั้งแต่วันที่ 20 กันยายน 2564 เป็นต้นมา

⁵ อัปเดตมาตรการเยียวยา ครม. แจก 29 จว. เคาะไหมไลน์ ลงทะเบียน จ่าย “ม.33 ม.39 ม.40” รับ 2,500 - 600,000 บ. (10 สิงหาคม 2564). PPTV Online. สืบค้น 28 มกราคม 2565 จาก <https://www.pptvhd36.com/news/เศรษฐกิจ/153764>

⁶ อัปเดต “เงินเยียวยา” ประกันสังคม ม.33 ม.39 ม.40 ตั้งกองทุนคุ้มครองแรงงาน. (1 ธันวาคม 2564). กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. สืบค้น 28 มกราคม 2565 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/975039>

ซึ่งปัจจุบันการจ่ายเงินเยียวยาให้ผู้ประกันตนมาตรา 33, มาตรา 39 และมาตรา 40 สำนักงานประกันสังคม (สปส.) จ่ายไปแล้วเป็นเงิน 100,807,738,500 บาท ครอบคลุมนายจ้างจำนวน 176,769 แห่ง และผู้ประกันตนรวมทั้งสิ้น 12,096,818 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 26 พฤศจิกายน 2564)

นอกจากนี้ สำหรับกลุ่มแรงงานนอกระบบ ซึ่งสถิติ พ.ศ. 2563 ประเทศไทย มีแรงงานนอกระบบจำนวน 20.4 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 53.8 ของผู้มีงานทำทั้งหมด 37.9 ล้านคน อยู่ในภาคเกษตรกรรมมากที่สุด ร้อยละ 55.6 ภาคการค้าและบริการ ร้อยละ 34.1 ภาคการผลิต ร้อยละ 10.3

รัฐบาลมีนโยบายดูแลเพื่อให้เข้าถึงสิทธิประโยชน์ในการประกอบอาชีพและหลักประกันทางสังคมให้ครอบคลุม โดยเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2564 ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ได้มีมติเห็นชอบจัดตั้งกองทุนส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและคุ้มครองแรงงานนอกระบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนสำหรับใช้จ่ายเกี่ยวกับการส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิต และการคุ้มครองแรงงานนอกระบบ เช่น การรณรงค์ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ การช่วยเหลือกลุ่มแรงงานนอกระบบหรือองค์กรแรงงานนอกระบบ รวมถึงการให้แรงงานนอกระบบสามารถกู้ยืมเงินจากกองทุนทั้งแบบรายบุคคล และรายกลุ่มเพื่อเป็นทุนประกอบอาชีพและยกระดับคุณภาพชีวิต และมีหลักประกันทางสังคมสามารถเข้าถึงสิทธิประโยชน์ เช่น ประกันทรัพย์สิน ประกันชีวิต ซึ่งเป็นสิทธิประโยชน์นอกเหนือจากที่ผู้ประกันตนมาตรา 40 ได้รับจากกองทุนประกันสังคม สำหรับแหล่งรายได้ของกองทุนส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตและคุ้มครองแรงงานนอกระบบมาจาก เช่น ค่าสมาชิกรายปีคนละ 360 บาท ทุนประเดิมที่รัฐบาลจัดสรรให้ครั้งเดียววงเงิน 100 ล้านบาท และเงินดอกผลของกองทุน

รัฐบาลให้ความสำคัญกับการดูแลแรงงานทั้งในระบบและนอกระบบ สำหรับผู้มีอาชีพอิสระ ขอเชิญชวนให้มาสมัครเป็นสมาชิกประกันสังคมมาตรา 40 เพราะจะได้รับความคุ้มครองและสิทธิประโยชน์ประกันสังคมกรณี เช่น ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยทุพพลภาพ ตาย และขณะนี้ รัฐบาลได้ขยายอายุผู้ประกันตนมาตรา 40 เป็น 65 ปี

ทั้งนี้ ในระยะต่อไปเมื่อกองทุนได้จัดตั้งเป็นที่เรียบร้อย ก็จะเป็นการเพิ่มสิทธิประโยชน์แก่ผู้ประกันตนเพิ่มโอกาสการเข้าถึงเงินทุนประกอบอาชีพ และความมั่นคงในการประกอบอาชีพ

เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม 2564⁷ นายสุชาติ ชมกลิ่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน เปิดเผยถึงแนวทางการเยียวยานักร้อง นักดนตรี นักแสดง และผู้ประกอบการสถานบันเทิง คลับ ผับ บาร์ ที่ได้รับผลกระทบจากโควิด 19 สำหรับแนวทางการช่วยเหลือ จะแบ่งเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 นายจ้าง ให้ลงทะเบียนโครงการ SME (โครงการส่งเสริมและรักษาระดับการจ้างงาน) ต่ออีก 1 เดือน เพื่อช่วยเหลือนายจ้างกลุ่มนี้ 3 เดือน โดยไม่มีภาษี กลุ่มที่ 2 ลูกจ้างที่อยู่ในระบบประกันสังคม จะให้ประกันสังคมเยียวยาว่างงานจากเหตุสุดวิสัยจ่าย 50 เปอร์เซ็นต์ และจ่ายอีก 5,000 บาท จากรัฐบาล (ม.33 เรารักกัน) กลุ่มที่ 3 ลูกจ้างที่ไม่อยู่ในระบบประกันสังคม จะได้รับเงินเยียวยาจากรัฐบาล โดยใช้เงินกู้จากรัฐบาล แต่ต้องให้สมาคม/สมาพันธ์รับรอง

⁷ กระทรวงแรงงาน. (2564). กลุ่มคนกลางคืน นักร้อง นักดนตรี เฮ! นาย ก ลั่ง รว.เฮ้ง คลอดมาตรการเยียวยาจ่าย 5,000 ม.33 รับ 2 ต่อ. สืบค้น 19 มกราคม 2565 จาก <https://www.mol.go.th/news/กลุ่มคนกลางคืน-นักร้อง-นักดนตรี-เฮ-นาย-ก-ลั่ง-รว.เฮ้ง-คลอดมาตรการเยียวยาจ่าย-5000-ม-33-รับ-2-ต่อ>

ทั้งนี้ ได้ตรวจสอบตัวเลขในระบบพบว่า ทั้งประเทศคาดว่าจะอยู่ที่ประมาณไม่เกิน 1.5 แสนราย ซึ่งจะต้องใช้เม็ดเงินกู้จากรัฐบาลเยียวยาประมาณ 750 ล้านบาท ส่วนผู้ที่เกินอายุเกิน 65 ปี ซึ่งไม่เข้าข่ายมาตรา 40 ของประกันสังคม จะประสานให้กระทรวงวัฒนธรรมสำรวจตัวเลขและเป็นผู้ดูแลเยียวยาต่อไป

เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2564⁸ นายสุชาติ ชมกลิ่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน เปิดเผยว่า หลังจากคณะรัฐมนตรี (ครม.) มีมติเห็นชอบอนุมัติมาตรการช่วยเหลือเยียวยาพี่น้องผู้ประกอบการอาชีพอิสระ คนทำงานกลางคืนในกิจการสถานบันเทิง ที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการของรัฐ โดยสำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน จะจ่ายเงินเยียวยาผู้ประกอบการอาชีพรายละ 5,000 บาท เป็นระยะเวลา 1 เดือน ให้กับผู้ประกอบการที่มีสัญชาติไทยในวันพุธที่ 29 ธันวาคม 2564 สำหรับการโอนเงินในงวดที่ 1 นี้จะโอนให้ผู้ประกันตนมาตรา 33 จำนวน 8,133 ราย มาตรา 39 จำนวน 953 ราย มาตรา 40 จำนวน 27,618 ราย จำนวนเงินทั้งสิ้น 183,520,000 บาท สำหรับผู้ที่ยังไม่ได้สมัครเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 40 ให้รีบสมัครเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 40 พร้อมรีบชำระเงินสมทบให้ทันภายในวันที่ 14 มกราคม 2565 และให้ทางสมาคมดนตรีแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ หรือสมาพันธ์เครือข่ายคนบันเทิง รับรองภายในวันที่ 28 มกราคม 2565

เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2565⁹ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน เปิดเผยว่าสำนักงานประกันสังคม โอนเงิน “เงินเยียวยา 5000 บาท” ให้ผู้ประกอบการทั้ง 3 มาตรา ไปแล้วกว่า 7 หมื่นราย มีผู้ประกอบการมาตรา 33 ได้รับเงินแล้วจำนวน 7,935 ราย ผู้ประกันตนมาตรา 39 จำนวน 3,514 ราย และผู้ประกันตนมาตรา 40 จำนวน 61,462 ราย รวมทั้งสิ้น จำนวน 72,911 ราย รวมเป็นเงิน 364,555,000 บาท

เมื่อวันที่ 21 มกราคม 2564¹⁰ “สำนักงานประกันสังคม” โอนเงินเยียวยา 5,000 บาท รอบล่าสุด ให้ผู้ประกอบการที่ได้รับสิทธิแล้ว พร้อมเช็ควิธีตรวจสอบสถานะ “เงินเยียวยาคนกลางคืน” สำหรับไหมีไลน์ การโอนเงินเยียวยาที่ผ่านมา นั้น เริ่มโอนงวดแรกในวันที่ 29 ธันวาคม 2564 วันที่ 7 มกราคม 2565 เป็นรอบที่ 2 วันที่ 14 มกราคม 2565 รอบที่ 3 และ 21 มกราคม 2565

2) กลุ่มแรงงานและผู้ประกอบการที่ไม่ได้อยู่ในระบบประกันสังคม

กลุ่มแรงงานและผู้ประกอบการที่ไม่ได้อยู่ในระบบประกันสังคมได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาล ดังนี้ วันที่ 6 มกราคม 2565¹¹ ผู้สื่อข่าวรายงานว่า หลังจากที่กระทรวงแรงงาน โดยสำนักงานประกันสังคม (สปส.) ได้โอนเงินเยียวยาโครงการเยียวยาผู้ประกันตนในกิจการสถานบันเทิง และผู้ประกอบการอาชีพอิสระ

⁸ “รวม.แรงงาน” เผยเงินเยียวยา “คนบันเทิง-กลางคืน” เข้าบัญชีพร้อมเพย์ที่ผูกบัตรประชาชน 29 ธ.ค.นี้แน่นอน. (29 ธันวาคม 2564). สยามรัฐออนไลน์. สืบค้น 28 มกราคม 2565 จาก <https://siamrath.co.th/n/309465>

⁹ “เยียวยาคนกลางคืน 5,000 บาท” รัฐโอนหมดแล้ว ตกหล่นทำยังไง เช็คเลย. (8 มกราคม 2565).คมชัดลึกออนไลน์. สืบค้น 28 มกราคม 2565 จาก <https://www.komchadluek.net/hot-social/500300>

¹⁰ “เยียวยาคนกลางคืน” โอนเงิน 5,000 บาท รอบล่าสุด ให้ผู้ได้รับสิทธิแล้ว. (21 มกราคม 2565). ไทยรัฐออนไลน์. สืบค้น 28 มกราคม 2565 จาก <https://www.thairath.co.th/business/economics/2293236>

¹¹ เงินเยียวยา 5,000 บาท อาชีพกลางคืน รับโอนรอบสอง 7 ม.ค.. (6 มกราคม 2565). ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. สืบค้น 26 มกราคม 2565 จาก <https://www.prachachat.net/csr-hr/news-835909>

ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับสถานบันเทิงที่ได้รับผลกระทบจากมาตรการของรัฐเพื่อป้องกันและควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 รายละ 5,000 บาท โดยรอบแรกโอนไปเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2564 และโอนเงินรอบต่อไปวันที่ 7 มกราคม 2565 นั้น ในส่วนแรงงานอิสระในกิจการสถานบันเทิงที่ยังไม่ได้สมัครเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 40 สามารถสมัครพร้อมชำระเงินสมทบภายในวันที่ 14 มกราคม 2565 โดยคณะรัฐมนตรียังเห็นชอบลดอัตราส่งเงินสมทบของผู้ประกันตนมาตรา 40 เหลือร้อยละ 60 เป็นระยะเวลา 6 เดือน ตามรายละเอียด ดังนี้

ทางเลือกที่ 1 ลดอัตราเงินสมทบเหลือ 42 บาทต่อเดือน จากเดิม 70 บาทต่อเดือน สิทธิประโยชน์พื้นฐานคุ้มครอง 3 กรณี คือ กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย กรณีทุพพลภาพ และกรณีตาย

ทางเลือกที่ 2 ลดอัตราเงินสมทบเหลือ 60 บาทต่อเดือน จากเดิม 100 บาทต่อเดือน สิทธิประโยชน์พื้นฐานคุ้มครอง 4 กรณี คือ กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย กรณีทุพพลภาพ กรณีตาย และกรณีชราภาพ

ทางเลือกที่ 3 ลดอัตราเงินสมทบเหลือ 180 บาทต่อเดือน จากเดิม 300 บาทต่อเดือน สิทธิประโยชน์พื้นฐานคุ้มครอง 5 กรณี คือ กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย กรณีทุพพลภาพ กรณีตาย กรณีชราภาพ และกรณีสงเคราะห์บุตร

นอกจากนี้ กระทรวงแรงงาน จัด Re-Skill และ Up-Skill สร้างทักษะแรงงานประกอบอาชีพอิสระ หนุนรายได้ภาคการท่องเที่ยว¹²

เมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2564 นายสุชาติ ชมกลิ่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน จัดให้มีการฝึกอบรมโครงการ Re-Skill และ Up-Skill เพื่อสร้างทักษะแรงงานในการประกอบอาชีพ ซึ่งรัฐบาลมีนโยบายเร่งเยียวยาช่วยเหลือโดยให้ความสำคัญกับการปรับระดับฝีมือ (Re-Skill) รองรับการทำงานที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น และยกระดับต่อยอดความรู้ ความชำนาญ (Up-Skill) ให้แก่กลุ่มแรงงานฝีมือที่ได้รับผลกระทบจากเชื้อไวรัสโควิด 19 โดยเฉพาะภาคบริการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีอาชีพเสริมเพิ่มรายได้ให้กับตนเองและครอบครัว ดำเนินการฝึกอบรมและทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงาน ดังนี้ (1) สาขาการบำรุงรักษาเครื่องปรับอากาศในบ้านและการพาณิชย์ขนาดเล็ก ฝึกอบรมให้แก่ผู้เข้ารับจ้างสาธารณะหรือกลุ่มวินมอเตอร์ไซด์ จำนวน 21 คน ระหว่างวันที่ 22-26 ธันวาคม 2564 (2) สาขาการจัดการด้านอาหารและโภชนาการบนเรือ ฝึกอบรมให้แก่แรงงานในภาคบริการและการท่องเที่ยว จำนวน 2 รุ่น 39 คน รุ่นที่ 1 ฝึกอบรมระหว่างวันที่ 20-25 ธันวาคม 2564 และรุ่นที่ 2 ระหว่างวันที่ 23-28 ธันวาคม 2564 (3) ดำเนินการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ สาขาพนักงานนวดไทย ระดับ 1 สำหรับแรงงานในภาคการท่องเที่ยว จำนวน 10 คน ดำเนินการทดสอบในวันที่ 23 ธันวาคม 2564 การดำเนินการในครั้งนี้เป็นเพียงการนำร่อง โดยสั่งการให้สถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานและสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานทั่วประเทศจัดฝึกอบรมและทดสอบ เพื่อให้กำลังแรงงานได้ Re-Skill และ Up-Skill ต่อไป

¹² ก.แรงงาน จัด Re-Skill และ Up-Skill สร้างทักษะแรงงานประกอบอาชีพอิสระ หนุนรายได้ภาคการท่องเที่ยว. (23 ธันวาคม 2564). สยามรัฐออนไลน์. สืบค้น 26 มกราคม 2565 จาก <https://siamrath.co.th/n/308161>

ทั้งนี้ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ได้มุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพแรงงานให้มีคุณภาพทั่วประเทศพร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน มีเป้าหมายในปี 2565 จำนวน 4,114,174 คน แบ่งเป็นดำเนินการจัดฝึกอบรมโดยสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานและสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานทั่วประเทศ จำนวน 114,174 คน ส่งเสริมให้สถานประกอบการกิจการดำเนินการพัฒนาพนักงานตนเองอีก 4,000,000 คน

3) ปัญหาการแพร่ระบาดของโควิด 19 จากแรงงานที่เดินทางกลับต่างจังหวัดหลังปีใหม่

เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2565 นายแพทย์เฉวตสรร นามวาท¹³ ผู้อำนวยการกองควบคุมโรคและภัยสุขภาพในภาวะฉุกเฉิน กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข กล่าวว่า ได้จัดมาตรการรองรับการเดินทางหลังเทศกาลปีใหม่เพื่อความเสี่ยงการแพร่กระจายเชื้อโควิด-19 ขอความร่วมมือหน่วยงานภาคเอกชน WFH ให้ได้มากที่สุด เช่นเดียวกับภาครัฐ ขณะที่ประชาชนที่เดินทางกลับภูมิลำเนา หรือท่องเที่ยวขอตรวจ ATK และสังเกตอาการ ซึ่งกระทรวงแรงงาน¹⁴ มอบกรมการจัดหางาน กรมสวัสดิการคุ้มครองแรงงาน แนะนำการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันและควบคุมโรคของกระทรวงสาธารณสุข ลดความเสี่ยงแพร่โอมิครอนในสถานประกอบการหลังปีใหม่ ดูแลให้นายจ้าง สถานประกอบการ และแรงงานต่างด้าว เข้าใจและปฏิบัติตามมาตรการควบคุมโรคของกระทรวงสาธารณสุขอย่างถูกต้อง

นอกจากนี้ นายสุชาติ ชมกลิ่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน¹⁵ กล่าวว่า จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 โดยเฉพาะสายพันธุ์โอมิครอน ที่ระบาดระลอกใหม่และกลายพันธุ์ตลอดเวลา ในขณะนี้ รัฐบาลมีความห่วงใยต่อสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยผู้ใช้แรงงานซึ่งเป็นลูกจ้าง ผู้ประกันตน ได้มีนโยบายเข้มข้น เพื่อสกัดกั้นโรคร้ายโควิดโอมิครอน พร้อมกำชับทุกหน่วยงานเฝ้าระวังเต็มที่ และมอบมาตรการสำคัญในการฉีดวัคซีนเข็มที่ 3 (Booster Dose) เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและลดความรุนแรงของโรค โดยสำนักงานประกันสังคม ได้มีการจัดตั้งศูนย์อำนวยการบริหารจัดการวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อผู้ประกันตน โดยมีแผนการกระจายวัคซีนป้องกันโรคติดเชื้อโควิด 19 เข็ม 3 (Booster Dose) ประจำเดือนมกราคม 2565 ซึ่งได้รับจัดสรรจากกระทรวงสาธารณสุข ให้แก่ผู้ประกันตนในพื้นที่ 11 จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพมหานคร จังหวัดชลบุรี ระยอง ฉะเชิงเทรา สมุทรปราการ ปทุมธานี นนทบุรี นครปฐม พระนครศรีอยุธยา สมุทรสาคร และจังหวัดสงขลา จำนวน 436,080 โดส โดยแบ่งเป็นระหว่างวันที่ 17-21 มกราคม 2565 จำนวน 196,680 โดส และระหว่างวันที่ 24-31 มกราคม 2565 จำนวน 239,400 โดส

¹³ กรมประชาสัมพันธ์. (2565). รับมือการแพร่ระบาดของโควิด 19 หลังเทศกาลปีใหม่ ย้ำประชาชนทำงานที่บ้านตรวจ ATK. สืบค้น 31 มกราคม 2565 จาก <https://thainews.prd.go.th/th/news/detail/TCATG220104102435045>

¹⁴ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2565). รว.เอ็ง ห่วงโยนายจ้าง และแรงงานต่างด้าวในสถานประกอบการ แนะนำปฏิบัติตามมาตรการป้องกันโควิด. สืบค้น 31 มกราคม 2565 จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/50269>

¹⁵ ศูนย์สารนิเทศ สำนักงานประกันสังคม กระทรวงแรงงาน. (2565). รว.เอ็ง ลั่น สปส.พร้อมแล้ว ฉีดวัคซีนกระตุ้นเข็มที่ 3 ป้องกันโควิด 19 ผู้ประกันตน ม.33 เริ่ม 17 ม.ค.65 นี้เป็นต้นไป. สืบค้น 31 มกราคม 2565 จาก https://www.sso.go.th/wpr/main/news/ข่าวประชาสัมพันธ์_detail_detail_1_16_0/ข่าว-รว.เอ็ง-ลั่น-สปส.พร้อมแล้ว-ฉีดวัคซีนกระตุ้นเข็มที่-3-ป้องกันโควิด-19-ผู้ประกันตน-ม33-เริ่ม-17-มค65-นี้เป็นต้นไป13558_ข่าว%20%20รว.เอ็ง%20ลั่น%20สปส.พร้อมแล้ว%20ฉีดวัคซีนกระตุ้นเข็มที่%203%20ป้องกันโควิด%20-%2019%20ผู้ประกันตน%20ม.33%20เริ่ม%2017%20ม.ค.65%20นี้เป็นต้นไป_13558

4. การแก้ปัญหาการจ้างงานแรงงานไทยและแรงงานต่างด้าว

1) กสร. ร่วมกับ NGOs ยกระดับการคุ้มครองแรงงาน จัดปัญหาข้ามมนุษย์ ปลดล็อก Tier 2 Watch list¹⁶

นายนิยม สองแก้ว อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน เปิดเผยว่ากระทรวงการต่างประเทศ สหรัฐอเมริกาได้เผยแพร่รายงานสถานการณ์การค้ามนุษย์ ประจำปี 2564 โดยจัดให้ประเทศไทยอยู่ในระดับ-tier 2 ซึ่งต้องจับตามอง (Tier 2 Watch List) กระทรวงแรงงานภายใต้การกำกับดูแลของ พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี ที่ดูแลในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ โดยตรง และนายสุชาติ ชมกลิ่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน ต่างมีความมุ่งมั่นที่จะแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงาน กสร. จึงได้จัดโครงการสานสัมพันธ์ภาพการทำงานร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชน (NGOs) เพื่อยกระดับการคุ้มครองแรงงาน รุ่นที่ 2 ตอกย้ำว่ารัฐบาลไทยยังคงเดินหน้าแก้ไขปัญหาและพัฒนากระบวนการทำงานเพื่อขจัดปัญหาการค้ามนุษย์ในทุกมิติอย่างต่อเนื่อง โดยปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 กระทรวงแรงงานได้กำหนดให้ยกระดับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ด้านแรงงาน เพื่อปลดล็อก Tier 2 Watch List เป็นนโยบายสำคัญที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง แม้จะอยู่ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เพื่อปกป้องคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามหลักสิทธิมนุษยชนและหลักมนุษยธรรมที่ได้ให้ความสำคัญมาโดยตลอด เพื่อจัดการการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานในทุกรูปแบบให้หมดไปในที่สุด

2) กระทรวงแรงงานปิดโครงการช่วย SMEs รอบ 2 เผยเพิ่มจ้างงาน 1.7 แสนคน คาดเงินอุดหนุนพันล้าน¹⁷

เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม 2564 นายสุชาติ ชมกลิ่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน เปิดเผยว่า โครงการส่งเสริมและรักษาระดับการจ้างงานในธุรกิจ SMEs ได้ปิดรับลงทะเบียนร่วมโครงการรอบที่ 2 ทั้งทางระบบออนไลน์และสำนักงานตามกำหนด ในวันที่ 20 ธันวาคม 2564 โดยผลการลงทะเบียนรอบที่ 2 ตั้งแต่วันที่ 23 พฤศจิกายน 2564-20 ธันวาคม 2564 มีสถานประกอบการลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการ 21,348 ราย ช่วยรักษาระดับการจ้างงานลูกจ้างสัญชาติไทย 171,347 คน คิดเป็นเม็ดเงินอุดหนุนตลอดโครงการ (2 เดือน) ประมาณ 1,028,082,000 บาท

เมื่อรวมกับผลการลงทะเบียนในรอบที่ 1 ระหว่างวันที่ 20 ตุลาคม-20 พฤศจิกายน 2564 ที่มีสถานประกอบการลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการ 223,834 ราย ช่วยรักษาระดับการจ้างงานลูกจ้างสัญชาติไทย 3,068,075 คน และผลการลงทะเบียนรอบทบทวนสิทธิ วันที่ 21-27 พฤศจิกายน 2564 ที่มีสถานประกอบการลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการ 917 ราย ช่วยรักษาระดับการจ้างงานลูกจ้างสัญชาติไทย 34,596 คน ทำให้ผล

¹⁶ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2564). กสร. ร่วมกับ NGOs ยกระดับการคุ้มครองแรงงาน จัดปัญหาข้ามมนุษย์ ปลดล็อก Tier 2 Watch list. สืบค้น 31 มกราคม 2565 จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/49755>

¹⁷ ก.แรงงาน ปิดโครงการช่วย SMEs รอบ 2 เผยเพิ่มจ้างงาน 1.7 แสนคน คาดเงินอุดหนุนพันล้าน. (22 ธันวาคม 2564). PPTV Online. สืบค้น 31 มกราคม 2565 จาก <https://www.pptvhd36.com/news/เศรษฐกิจ/163045>

การลงทะเบียนในโครงการส่งเสริมและรักษาระดับการจ้างงานในธุรกิจ SMEs ในทุกรอบมีสถานประกอบการลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการถึง 246,099 ราย ช่วยรักษาระดับการจ้างงานลูกจ้างสัญชาติไทย 3,274,018 คน

โครงการส่งเสริมและรักษาระดับการจ้างงานในธุรกิจ SMEs มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือธุรกิจขนาดเล็ก-กลางที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ให้มีกำลังพร้อมรับการเปิดประเทศและกลับมาแข็งแรงประสบผลสำเร็จดังในอดีตก่อนมีโรคโควิด 19

3) ครม. เห็นชอบของขวัญปีใหม่ ให้แรงงานทั้งในและนอกระบบ ลดเก็บเงินสมทบ ม.40¹⁸

เมื่อวันที่ 21 ธันวาคม 2564 นางสาวรัชดา ธนาดิเรก รองโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี เปิดเผยหลังการประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.) ว่า ครม. เห็นชอบของขวัญปีใหม่ 2565 จากกระทรวงแรงงาน เพื่อมอบให้กับผู้ใช้แรงงานทั้งในระบบและนอกระบบ อาทิ

1. ลดอัตราเงินสมทบของผู้ประกันตนมาตรา 40 เหลือร้อยละ 60 เป็นระยะเวลา 6 เดือน มีรายละเอียดดังนี้ ทางเลือกที่ 1 ลดอัตราเงินสมทบเหลือ 42 บาทต่อเดือน จากเดิม 70 บาทต่อเดือน ทางเลือกที่ 2 ลดอัตราเงินสมทบเหลือ 60 บาทต่อเดือน จากเดิม 100 บาทต่อเดือน ทางเลือกที่ 3 ลดอัตราเงินสมทบเหลือ 180 บาทต่อเดือน จากเดิม 300 บาทต่อเดือน ส่วนสิทธิประโยชน์ที่ผู้ประกันตนจะได้รับทั้ง 3 ทางเลือก ยังคงเดิม ทั้งนี้ จากการลดอัตราเงินสมทบดังกล่าวมีผู้ประกันตนมาตรา 40 ได้รับประโยชน์กว่า 10.57 ล้านคน เกิดเงินหมุนเวียนเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจกว่า 1,408 ล้านบาท

2. เพิ่มอัตราเงินสงเคราะห์จากกองทุนสงเคราะห์ลูกจ้างสูงสุด 100 เท่า เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ลูกจ้างที่ถูกนายจ้างเลิกจ้างหรือค้างจ่ายเงินเดือน ซึ่งได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ดังนี้ 1. กรณีค่าชดเชย แบ่งเป็น (1) อัตราค่าชดเชยจากเดิม 30 เท่า เพิ่มเป็น 60 เท่า ของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำสำหรับลูกจ้างที่มีอายุงาน 120 วัน แต่ไม่ครบ 3 ปี (2) อัตราค่าชดเชยจากเดิม 50 เท่า เพิ่มเป็น 80 เท่า ของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำสำหรับลูกจ้างที่มีอายุงาน 3 ปี แต่ไม่ครบ 10 ปี (3) อัตราค่าชดเชยจากเดิม 70 เท่า เพิ่มเป็น 100 เท่า ของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำสำหรับลูกจ้างที่มีอายุงาน 10 ปีขึ้นไป 2. กรณีเงินอื่นนอกจากค่าชดเชย อัตราเดิม 60 เท่า เพิ่มเป็น 100 เท่า ของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ

3. ฟรี! ดอกเบี้ย 0% นาน 12 เดือน สำหรับการกู้ยืมเงินจากกองทุนเพื่อผู้รับงานไปทำที่บ้าน เพื่อดูแลความเป็นอยู่ของแรงงานนอกระบบในกลุ่มผู้รับงานไปทำที่บ้านทั่วประเทศกว่า 6,000 คน โดยกรมการจัดหางานจะลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้หรือค่าธรรมเนียมเหลือร้อยละ 0 ต่อปี ในงวดที่ 1-12 โดยไม่ปลอดเงินต้น และงวดที่ 13 เป็นต้นไป จนสิ้นสุดสัญญาคิดอัตราร้อยละ 3 ต่อปี สำหรับวงเงินกู้ยืม ผู้รับงานไปทำที่บ้านรายบุคคล กู้ได้ไม่เกิน 50,000 บาท รายกลุ่มกู้ได้ไม่เกิน 300,000 บาท ผู้สนใจสามารถยื่นกู้ได้ที่สำนักงานจัดหางานกรุงเทพฯ และสำนักงานจัดหางานทุกจังหวัด ตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2564-31 สิงหาคม 2565 และทำสัญญากู้ยืมเงินภายใน 30 กันยายน 2565

¹⁸ ครม.เห็นชอบของขวัญปีใหม่ ให้แรงงานทั้งในและนอกระบบ ลดเก็บเงินสมทบ ม.40. (21 ธันวาคม 2564).

4) ซาฮา ตีมานด์แรงงาน 8 ล้านคน เชื้ออาศัยที่เปิดโอกาสให้คนไทยที่นี่

วันที่ 26 มกราคม 2565¹⁹ “ประชาชาติธุรกิจ” รายงานว่า นายสุชาติ ชมกลิ่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงแรงงาน ร่วมกับคณะ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม ไปกรุงริยาด ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย เพื่อปรับความสัมพันธ์ระหว่างสองราชอาณาจักร พร้อมทั้งหารือทวิภาคีด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านแรงงานไทย จากการหารือในครั้งนี้ ฝ่ายซาอุดีอาระเบียให้กระทรวงทรัพยากรมนุษย์และการพัฒนาสังคมดำเนินการจัดการหาแรงงานฝีมือ ตั้งเป้าให้ได้ 8 ล้านคน ซึ่งไทยสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ และซาอุดีอาระเบียประสงค์ผลักดันความร่วมมือด้านแรงงานให้เกิดขึ้นโดยเร็ว โดยเฉพาะแรงงานภาคบริการ โรงแรม สุขภาพ และอุตสาหกรรมก่อสร้างในโครงการก่อสร้างขนาดใหญ่

ข้อมูลจากกระทรวงแรงงานระบุว่า ที่ผ่านมาซาอุดีอาระเบียยังไม่อนุมัติออกวีซ่าจ้างแรงงานไทย ยกเว้นไม่สามารถหาคนซาอุดีอาระเบียที่เหมาะสมเข้าทำงานได้ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันมีแรงงานไทยที่ไปทำงานอยู่ในซาอุดีอาระเบียจำนวน 1,345 คน (ข้อมูล ณ ธันวาคม 2564) แรงงานไทยที่เดินทางไปทำงานส่วนใหญ่เป็นการจ้างการเดินทางด้วยตนเอง

นายจ้างพาไปทำงาน และ reentry โดยตำแหน่งงานที่แรงงานไทยไปทำงาน เช่น ช่างเชื่อม ช่างเทคนิค ช่างเครื่องยนต์ ผู้ปฏิบัติงานในโรงงาน ผู้ควบคุมเครื่องจักร คนงานผลิตผลิตภัณฑ์ทั่วไป คนงานควบคุมเครื่องจักร ผู้ช่วยกัก แม่บ้าน เป็นต้น

ตำแหน่งงานที่เป็นที่ต้องการ

สำหรับตัวอย่างตำแหน่งงานที่มีความต้องการแรงงานไทย โดยข้อมูลจากกรมการจัดหางานระบุ ดังนี้ วิศวกร พนักงานคอมพิวเตอร์ ช่างไฟฟ้า ช่างก่อสร้าง พนักงานบัญชี พนักงานในโรงแรม พ่อครัว (อาหารไทยและอาหารเอเชีย) ช่างเสริมสวย ช่างตัดเย็บเสื้อผ้าตามแฟชั่น ช่างตัดเย็บผ้าโตะ ช่างออกแบบเครื่องประดับ ช่างเจียรไนเพชรพลอย ช่างซ่อมเครื่องปรับอากาศ ช่างซ่อมเครื่องยนต์ พนักงานขับรถบรรทุกขนาดใหญ่ รถตักดิน รถเกรเดอร์

มาตรการดูแลแรงงานต่างชาติ

มาตรการดูแลคุณภาพชีวิตและสวัสดิการของแรงงานต่างชาติในซาอุดีอาระเบียนั้น จะมี e-Contract Program ซึ่งเป็นการทำสัญญาจ้างอิเล็กทรอนิกส์ มุ่งรักษาสិทธิของลูกจ้าง และลดความขัดแย้งระหว่างลูกจ้างและนายจ้าง รวมถึงมีข้อริเริ่ม Labor Mobility Initiative ให้แรงงานเคลื่อนย้ายได้อย่างอิสระ เพื่อเพิ่มความยืดหยุ่น สร้างประสิทธิภาพและความสามารถในการแข่งขันในตลาดแรงงาน

ซาอุดีอาระเบียเปิดช่องทางรับเรื่องร้องเรียนทางอิเล็กทรอนิกส์ด้านแรงงาน “นาญิซ (Najiz)” เพื่อความคล่องตัวและลดขั้นตอนในการดำเนินเรื่องโดยรับเรื่องร้องเรียน 3 ประเภท ได้แก่ 1. ร้องเรียนที่อยู่ภายใต้กฎหมายแรงงานซาอุดีอาระเบีย 2. ร้องเรียนของแรงงานที่ทำงานอยู่ในบ้าน เช่น แม่บ้าน คนขับรถส่วนตัว 3. ร้องเรียนที่เกี่ยวกับประกันสังคม (GOSI) เช่น การลงทะเบียน เงินชดเชยต่าง ๆ ทั้งฝั่งนายจ้างและแรงงาน

¹⁹ ซาฮาตีมานด์แรงงาน 8 ล้านคน เชื้ออาศัยที่เปิดโอกาสให้คนไทยที่นี่. (26 มกราคม 2565). ประชาชาติธุรกิจออนไลน์. สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.prachachat.net/csr-hr/news-851364>

5. ภาวะการทำงานของประชากร

สำนักงานสถิติแห่งชาติ²⁰ ได้สำรวจภาวะการทำงานของประชากรไตรมาสที่ 3 พ.ศ. 2564 เพื่อให้ทราบถึงภาวะการทำงานและการว่างงานของประชากร ผลการสำรวจ พบว่า มีจำนวนผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ทั้งสิ้น 57.13 ล้านคน เป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงาน 38.64 ล้านคน (ประกอบด้วยผู้มีงานทำ 37.71 ล้านคน ผู้ว่างงาน 0.87 ล้านคน ผู้รอฤดูกาล 0.06 ล้านคน) และผู้อยู่นอกกำลังแรงงาน 18.49 ล้านคน (ประกอบด้วยผู้ทำงานบ้าน 5.17 ล้านคน ผู้เรียนหนังสือ 4.38 ล้านคน และอื่น ๆ เช่น เด็ก คนชรา คนพิการจนทำงานไม่ได้ เป็นต้น 8.94 ล้านคน)

เมื่อเปรียบเทียบกับไตรมาสที่ 3 ของพ.ศ. 2563 พบว่า จำนวนผู้มีงานทำลดลง 2.2 แสนคน (จาก 37.93 ล้านคน เป็น 37.71 ล้านคน) โดยนอกภาคเกษตรกรรมลดลง 3.4 แสนคน (จาก 25.37 ล้านคน เป็น 25.03 ล้านคน) ซึ่งเป็นการลดลงในสาขาที่พักแรมและบริการด้านอาหาร การก่อสร้าง ส่วนสาขาที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ สาขาการผลิต การขนส่งและสถานที่เก็บสินค้า สาขาการบริหารราชการและการป้องกันประเทศ และการขายส่ง/ขายปลีก สำหรับผู้มีงานในภาคเกษตรกรรมมีจำนวนเพิ่มขึ้น 1.2 แสนคน (จาก 12.56 ล้านคน เป็น 12.68 ล้านคน)

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนผู้มีงานทำตามระดับการศึกษาที่สำเร็จกับไตรมาสที่ 3 ของปี 2563 พบว่า ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเพิ่มขึ้น 3.1 แสนคน ระดับประถมศึกษาเพิ่มขึ้น 0.6 แสนคน ระดับอาชีวศึกษาเพิ่มขึ้น 0.5 แสนคน และระดับปริญญาตรีเพิ่มขึ้น 0.4 แสนคน ผู้มีงานทำที่ไม่มีการศึกษาและต่ำกว่าประถมศึกษาลดลง 4.8 แสนคน และระดับสูงกว่าปริญญาตรีลดลง 1.1 แสนคน ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไม่มีการเปลี่ยนแปลง

สำหรับจำนวนผู้ว่างงานในไตรมาสที่ 3 พ.ศ. 2564 มีจำนวนทั้งสิ้น 8.71 แสนคน หรือคิดเป็นอัตราการว่างงาน ร้อยละ 2.3 ของกำลังแรงงานรวม เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปี 2563 ผู้ว่างงานเพิ่มขึ้น 1.33 แสนคน (จาก 7.38 แสนคน เป็น 8.71 แสนคน)

ผู้ว่างงานในกลุ่มเยาวชน (อายุ 15-24 ปี) มีจำนวน 3.16 แสนคน หรือคิดเป็นอัตราการว่างงานร้อยละ 8.6 และเป็นผู้ว่างงานในกลุ่มวัยผู้ใหญ่ (อายุ 25 ปีขึ้นไป) 5.55 แสนคน หรือคิดเป็นอัตราการว่างงานร้อยละ 1.6 และเมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของ พ.ศ. 2563 พบว่า อัตราการว่างงานในกลุ่มเยาวชนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 8.2 เป็นร้อยละ 8.6 และกลุ่มวัยผู้ใหญ่เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 1.2 เป็นร้อยละ 1.6

เมื่อพิจารณาผู้ว่างงานตามประสบการณ์การทำงานในไตรมาสที่ 3 พ.ศ. 2564 จากจำนวนผู้ว่างงาน 8.71 แสนคน พบว่า เป็นผู้ที่ไม่เคยทำงานมาก่อน 2.87 แสนคน โดยอยู่ในวัยเยาวชน 2.12 แสนคน และวัยผู้ใหญ่ 0.75 แสนคน และเป็นผู้ว่างงานที่เคยทำงานมาก่อน 5.84 แสนคน โดยเป็นผู้ว่างงานจากการทำงาน

²⁰ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). การสำรวจภาวะการทำงานของประชากรทั่วราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 3 : กรกฎาคม-กันยายน 2564. สืบค้น 22 มกราคม 2565 จาก http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/ด้านสังคม/สาขาแรงงาน/ภาวะการทำงานของประชากร/2564/full_report_q3_64.pdf

ครั้งสุดท้ายในภาคการบริการและการค้า 3.57 แสนคน ภาคการผลิต 1.94 แสนคน และภาคเกษตรกรรม 0.33 แสนคน

สำหรับการว่างงาน ตามระดับการศึกษาที่สำเร็จในไตรมาสที่ 3 พ.ศ. 2564 พบว่า ผู้ที่สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีว่างงานมากที่สุด 2.30 แสนคน รองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 1.71 แสนคน ระดับประถมศึกษา 1.62 แสนคน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 1.39 แสนคน ระดับอาชีวศึกษา 1.13 แสนคน ผู้ที่ไม่มีการศึกษาและการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษา 0.47 แสนคน และสูงกว่าปริญญาตรี 0.08 แสนคน ตามลำดับ

เมื่อเปรียบเทียบจำนวนผู้ว่างงานและอัตราการว่างงานเป็นรายภาค กับช่วงเวลาเดียวกันของ พ.ศ. 2563 พบว่า เกือบทุกภาคมีจำนวนและอัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นยกเว้นภาคกลาง กับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยภาพรวมจำนวนผู้ว่างงานเพิ่มขึ้น 1.33 แสนคน กรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้น 0.91 แสนคน ภาคใต้เพิ่มขึ้น 0.31 แสนคน และภาคเหนือเพิ่มขึ้น 0.29 แสนคน สำหรับอัตราการว่างงาน พบว่า ทั่วประเทศอัตราการว่างงานเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.4 เมื่อพิจารณาตามภาค พบว่า กรุงเทพมหานครเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.7 ภาคใต้เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.6 และภาคเหนือเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.5 ส่วนภาคกลางลดลง ร้อยละ 0.1 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือลดลงร้อยละ 0.1

สำหรับระดับการศึกษาที่สำเร็จของผู้มีงานทำ พบว่า ผู้มีงานทำส่วนใหญ่ร้อยละ 41.3 เป็นผู้ที่ไม่มีการศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาและต่ำกว่าประถมศึกษา รองลงมาคือระดับ มัธยมศึกษา ร้อยละ 35.5 และระดับอุดมศึกษาร้อยละ 22.6 ที่เหลือเป็นการศึกษาอื่น ๆ เมื่อเปรียบเทียบระดับการศึกษาของผู้มีงานทำที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล พบว่า สัดส่วนผู้มีงานทำในเขตเทศบาลที่สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาสูงกว่าผู้มีงานทำนอกเขตเทศบาลอย่างเห็นได้ชัด (ร้อยละ 30.9 และ 15.7 ตามลำดับ) ในขณะที่สัดส่วนผู้มีงานทำนอกเขตเทศบาลที่สำเร็จการศึกษาระดับต่ำกว่าประถมศึกษา และประถมศึกษา มีสูงกว่าผู้มีงานทำในเขตเทศบาล คือ ร้อยละ 20.3 และ 11.6 สำหรับการศึกษาระดับต่ำกว่าประถมศึกษา และร้อยละ 24.9 และ 18.4 สำหรับการศึกษาระดับประถมศึกษา ตามลำดับ ในขณะที่สัดส่วนของผู้มีงานทำทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่าไม่มีความแตกต่างกันมากนัก

ค่าจ้างและเงินเดือน

สำนักงานสถิติแห่งชาติ²¹ ได้สำรวจข้อมูลเกี่ยวกับค่าจ้างและเงินเดือน เก็บรวบรวมเฉพาะผู้ที่มีสถานภาพการทำงานเป็นลูกจ้าง เท่านั้น ซึ่งประกอบด้วยลูกจ้างเอกชน และรัฐบาล โดยรวบรวมข้อมูลตามประเภทของค่าจ้างที่ได้รับ (รายชั่วโมง รายวัน รายสัปดาห์ และรายเดือน) และแปลงเป็นค่าจ้างรายเดือนหรือเงินเดือนในจำนวนลูกจ้างทั้งหมดที่ได้รับค่าจ้างหรือเงินเดือน ซึ่งมีประมาณ 17.15 ล้านคน พบว่า ส่วนใหญ่ได้รับค่าจ้างต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 39.5) รองลงมาคือ 10,000-14,999 บาทต่อเดือน

²¹ สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). การสำรวจภาวะการทำงานของประชากรทั่วราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 3 : กรกฎาคม-กันยายน 2564. สืบค้น 22 มกราคม 2565 จาก http://www.nso.go.th/sites/2014/DocLib13/ด้านสังคม/สาขาแรงงาน/ภาวะการทำงานของประชากร/2564/full_report_q3_64.pdf

(ร้อยละ 25.7) และ 15,000-29,999 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 24.5) ในขณะที่มีลูกจ้างเพียงร้อยละ 9.6 ได้รับค่าจ้าง 30,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป

เมื่อเปรียบเทียบระดับค่าจ้างหรือเงินเดือนของลูกจ้างในภาคเอกชนและภาครัฐบาล พบว่า ในภาพรวมลูกจ้างเอกชนมีระดับค่าจ้างต่ำกว่าลูกจ้างรัฐบาล (13,036 บาทต่อเดือน และ 20,937 บาทต่อเดือน ตามลำดับ) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากลูกจ้างเอกชนในที่นี่ได้รวมถึงลูกจ้างรายวัน และกรรมกรผู้ใช้แรงงานทั้งหมด ซึ่งมีจำนวนมากและส่วนใหญ่จะมีรายได้ค่อนข้างต่ำ ผลการสำรวจแสดงให้เห็นว่าสัดส่วนของลูกจ้างเอกชนที่ได้รับค่าจ้างหรือเงินเดือนน้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน และ 10,000-14,999 บาทต่อเดือน มีสูงกว่าลูกจ้างภาครัฐบาลอย่างเห็นได้ชัด ในทางตรงกันข้ามสัดส่วนของลูกจ้างภาครัฐบาลที่ได้รับเงินเดือนระหว่าง 15,000-29,999 บาทต่อเดือน และตั้งแต่ 30,000 บาทต่อเดือนขึ้นไป มีสูงกว่าลูกจ้างเอกชน

อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ

อัตราค่าจ้างขั้นต่ำตามประกาศคณะกรรมการค่าจ้าง เรื่อง อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ (ฉบับที่ 10) ซึ่งได้ประกาศให้มีผลใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2563²²

ด้วยคณะกรรมการค่าจ้างได้มีการประชุมศึกษาและพิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอัตราค่าจ้างที่ลูกจ้างได้รับอยู่ ประกอบกับข้อเท็จจริงอื่นตามที่กฎหมายกำหนด เมื่อวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2562 และมีมติเห็นชอบให้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเพื่อใช้บังคับแก่นายจ้างและลูกจ้างทุกคน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 79 (3) และมาตรา 88 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2551 คณะกรรมการค่าจ้างจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ให้ยกเลิกประกาศคณะกรรมการค่าจ้าง เรื่อง อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ (ฉบับที่ 9) ลงวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2561

ข้อ 2 ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นเงินวันละสามร้อยสามสิบบาท ในท้องที่จังหวัดชลบุรี และภูเก็ต

ข้อ 3 ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นเงินวันละสามร้อยสามสิบบาท ในท้องที่จังหวัดระยอง

ข้อ 4 ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นเงินวันละสามร้อยสามสิบบาท ในท้องที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดนครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาคร

ข้อ 5 ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นเงินวันละสามร้อยสามสิบบาท ในท้องที่จังหวัดฉะเชิงเทรา

ข้อ 6 ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นเงินวันละสามร้อยยี่สิบบาท ในท้องที่จังหวัดกระบี่ ขอนแก่น เชียงใหม่ ตรัง นครราชสีมา พระนครศรีอยุธยา พังงา ลพบุรี สงขลา สระบุรี สุพรรณบุรี สุราษฎร์ธานี หนองคาย และอุบลราชธานี

ข้อ 7 ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นเงินวันละสามร้อยยี่สิบบาท ในท้องที่จังหวัดปราจีนบุรี

²² กระทรวงแรงงาน. (2563). อัตราค่าจ้างขั้นต่ำตามประกาศคณะกรรมการค่าจ้าง เรื่อง อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ (ฉบับที่ 10). สืบค้น 22 มกราคม 2564 จาก <https://www.mol.go.th/wp-content/uploads/sites/2/2020/01/Prakadwage10-6Jan2020.pdf>

ข้อ 8 ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นเงินวันละสามร้อยยี่สิบสามบาท ในท้องที่จังหวัดกาฬสินธุ์ จันทบุรี นครนายก มุกดาหาร สกลนคร และสมุทรสงคราม

ข้อ 9 ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นเงินวันละสามร้อยยี่สิบบาท ในท้องที่จังหวัดกาญจนบุรี ชัยนาท นครพนม นครสวรรค์ น่าน บึงกาฬ บุรีรัมย์ ประจวบคีรีขันธ์ พัทลุง พิษณุโลก เพชรบุรี เพชรบูรณ์ พะเยา ยโสธร ร้อยเอ็ด เลย สระแก้ว สุรินทร์ อ่างทอง อุตรธานี และอุดรดิษฐ์

ข้อ 10 ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นเงินวันละสามร้อยสิบห้าบาท ในท้องที่จังหวัดกำแพงเพชร ชัยภูมิ ชุมพร เชียงราย ตรัง ตาก นครศรีธรรมราช พิจิตร แพร่ มหาสารคาม แม่ฮ่องสอน ระนอง ราชบุรี ลำปาง ลำพูน ศรีสะเกษ สตูล สิงห์บุรี สุโขทัย หนองบัวลำภูอุทัยธานี และอำนาจเจริญ

ข้อ 11 ให้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นเงินวันละสามร้อยสิบสามบาท ในท้องที่จังหวัดนราธิวาส ปัตตานี และยะลา

ข้อ 12 เพื่อประโยชน์ตามข้อ 2 ถึงข้อ 11 คำว่า “วัน” หมายถึง เวลาทำงานปกติของลูกจ้างซึ่งไม่เกิน ชั่วโมงทำงานดังต่อไปนี้ แม้นายจ้างจะให้ลูกจ้างทำงานน้อยกว่าเวลาทำงานปกติเพียงใดก็ตาม

(1) เจ็ดชั่วโมง สำหรับงานที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพและความปลอดภัยของลูกจ้าง ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2541) ออกตามความในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

(2) แปดชั่วโมง สำหรับงานอื่นซึ่งไม่ใช่งานตาม (1)

ข้อ 13 ห้ามมิให้นายจ้างจ่ายค่าจ้างเป็นเงินแก่ลูกจ้างน้อยกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ

ข้อ 14 ประกาศคณะกรรมการค่าจ้างฉบับนี้ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2563 เป็นต้นไป

อัตราค่าจ้างขั้นต่ำพ.ศ. 2564 ของประเทศอาเซียนเป็นหนึ่งในกลุ่มที่ต่ำที่สุดในเอเชียและต่ำกว่าประเทศที่เศรษฐกิจพัฒนาแล้ว²³

ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG Move) (2564) อธิบายอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ พ.ศ. 2564 ของประเทศอาเซียนเป็นหนึ่งในกลุ่มที่ต่ำที่สุดในเอเชียและต่ำกว่าประเทศที่เศรษฐกิจพัฒนาแล้ว ดังนี้ อัตราค่าจ้างขั้นต่ำของประเทศในภูมิภาคอาเซียนถูกปรับเพิ่มสูงขึ้นให้สอดคล้องกับสภาพค่าครองชีพที่สูงขึ้นและเพื่อกระตุ้นอุปสงค์ภายในประเทศ แต่ก็ยังเป็นค่าจ้างขั้นต่ำที่ต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับบรรดาประเทศในภูมิภาคเอเชีย และประเทศที่มีเศรษฐกิจพัฒนาแล้วในภูมิภาคอื่นของโลก รวมถึงว่าในช่วงการระบาดของโควิด 19 ประเทศสมาชิกอาเซียนหลายประเทศก็ไม่ได้เพิ่มค่าจ้างขั้นต่ำหรือไม่ได้ปรับเพิ่มขึ้นค่าจ้างขั้นต่ำอย่างมีนัยสำคัญ

²³ ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG Move). (2564). อัตราค่าแรงขั้นต่ำปี 2564 ของประเทศอาเซียนเป็นหนึ่งในกลุ่มที่ต่ำที่สุดในเอเชียและต่ำกว่าประเทศที่เศรษฐกิจพัฒนาแล้ว. สืบค้น 22 มกราคม 2564 จาก sdgmove.com/2021/09/02/minimum-wages-2021-asean-countries-among-the-lowest-in-asia/#:~:text=ข้อมูลค่าแรงขั้นต่ำประจำ,ของ%208%20ประเทศ%20มีดังนี้&text=ประเทศไทย%20-%20ค่าแรงขั้นต่ำต่อ,ต่างไปตามแต่ละจังหวัด

เว็บไซต์ aseanbriefing.com ได้รวบรวมอัตราค่าจ้างขั้นต่ำประจำพ.ศ. 2564 ของประเทศสมาชิกอาเซียน 8 ประเทศ ได้แก่ ไทย ลาว กัมพูชา เมียนมา เวียดนาม มาเลเซีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ โดยไม่ได้นับรวมสิงคโปร์ และบรูไนดารุสซาลาม เนื่องจากไม่ได้มีการกำหนดค่าจ้างขั้นต่ำเอาไว้

ทั้งนี้ ข้อมูลรายละเอียดของแต่ละประเทศ นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อนักลงทุนและนักธุรกิจที่จะใช้ประกอบการตัดสินใจแล้ว อาจจะช่วยทำให้เห็นภาพเงื่อนไขที่มาของอัตราค่าจ้างขั้นต่ำที่ท้ายที่สุดจะช่วยส่งเสริม หรือไม่ช่วยส่งเสริมสุขภาวะความเป็นอยู่และการคุ้มครองผู้ใช้แรงงานในแต่ละประเทศด้วยข้อมูลค่าจ้างขั้นต่ำประจำพ.ศ. 2564 โดยสรุปของ 8 ประเทศ มีดังนี้

ประเทศไทย – ค่าจ้างขั้นต่ำต่อวันอยู่ระหว่าง 313 บาท (US\$10.03) ถึง 336 บาท (US\$10.77) แตกต่างไปตามแต่ละจังหวัด

ลาว – ยังไม่ได้มีการปรับเพิ่มอัตราค่าจ้างขั้นต่ำมาตั้งแต่พ.ศ. 2561 โดยอัตราค่าจ้างขั้นต่ำต่อเดือนสำหรับปี 2564 อยู่ที่ 1.1 ล้านกีบ (US\$116) ส่วนการหารือเพื่อกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต้นนั้น เป็นการหารือไตรภาคีระหว่างสมาคมนายจ้าง องค์กรแรงงาน และผู้แทนจากภาครัฐ

กัมพูชา – กระทรวงแรงงานและการฝึกอบรมของกัมพูชา (Ministry of Labor and Vocational Training – MLVT) ออกประกาศกระทรวงฉบับที่ 33 (Prakas No. 33) กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำต่อเดือนซึ่งมีผลตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2564 สำหรับแรงงานประจำ (regular workers) อยู่ที่ US\$192 เพิ่มจากพ.ศ. 2563 ที่ US\$2 ส่วนอัตราค่าจ้างขั้นต่ำต่อเดือนสำหรับแรงงานทดลองงาน (probationary workers) อยู่ที่ US\$187

นอกจากนี้ แรงงานยังได้รับสิทธิประโยชน์อื่น ได้แก่ ค่าที่พัก US\$7 ต่อเดือน โบนัสการเข้างาน US\$10 ต่อเดือน ค่าอาหาร US\$0.5 ต่อวัน โดยแรงงานที่ทำงานเป็นปีที่ 2 ถึงปีที่ 11 จะได้รับค่าทำงานล่วงเวลาและโบนัสตามความอาวุโส (seniority bonus) ระหว่าง US\$2 ถึง US\$11 ประกาศกระทรวงดังกล่าวยังได้กำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำสำหรับแรงงานที่ทำงานเป็นชิ้น โดยจะจ่ายตามจำนวนสินค้า อาทิ เสื้อผ้า และรองเท้าที่ผลิตได้

เมียนมา – อัตราค่าจ้างขั้นต่ำต่อวันในเมียนมาจะมีการปรับทุก 2 ปี และการหารือครั้งล่าสุดตามกำหนดคือจะต้องเริ่มเมื่อกลางพ.ศ. 2563 แต่เนื่องจากการระบาดของโควิด 19 (รวมถึงเหตุการณ์ทางการเมือง) ทำให้การหารือดังกล่าวต้องเลื่อนออกไปอย่างไม่มีกำหนด โดยหากยึดตามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำต่อวันตามเดิม จะอยู่ที่ 4,800 จ๊าด (US\$3.07) สำหรับการทำงานเป็นเวลา 8 ชั่วโมง และตามแผนการเดิมจะมีการเสนอให้ปรับเพิ่มอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ 8 ชั่วโมงต่อวัน เป็น 7,200 จ๊าด (US\$4.62)

เวียดนาม – สภาพเศรษฐกิจของเวียดนามเติบโตอย่างรวดเร็วในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา โดยอัตราค่าจ้างขั้นต่ำต่อเดือนในปี 2564 ยังคงเป็นอัตราเดิมตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2563 และจะมีการปรับอีกครั้งวันที่ 1 กรกฎาคม 2564 ทั้งนี้ อัตราค่าจ้างขั้นต่ำของเวียดนามยังแตกต่างกันไปตาม 4 ภูมิภาคของประเทศ โดยที่ภูมิภาคที่ 1 (พื้นที่เมืองของฮานอยและกรุงโฮจิมินห์) เป็นภูมิภาคที่มีอัตราค่าจ้างขั้นต่ำต่อเดือนมากที่สุดที่ 4,200,000 ดง (US\$181) ขณะที่ภูมิภาคที่ 4 เป็นภูมิภาคที่มีอัตราค่าจ้างขั้นต่ำน้อยที่สุด ที่ 3,070,000 ดง (US\$132)

นอกจากนี้ พนักงานที่ผ่านการอบรมวิชาชีพมาแล้วจะต้องได้รับค่าแรงอย่างน้อยร้อยละ 7 มากกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำของภูมิภาคนั้นด้วย

มาเลเซีย – อัตราค่าจ้างขั้นต่ำต่อเดือนในเมืองหลัก 56 เมืองอยู่ที่ 1,200 ริงกิต (US\$291) ส่วนอัตราค่าจ้างขั้นต่ำต่อเดือนในเมืองชนบทและพื้นที่ที่ไม่ใช่พื้นที่เมือง อยู่ที่ 1,100 ริงกิต (US\$266) โดยคาดว่าภายใน พ.ศ. 2564 นี้ จะมีการปรับอัตราค่าจ้างขั้นต่ำอีกครั้ง เพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์เศรษฐกิจในปัจจุบันมากที่สุด

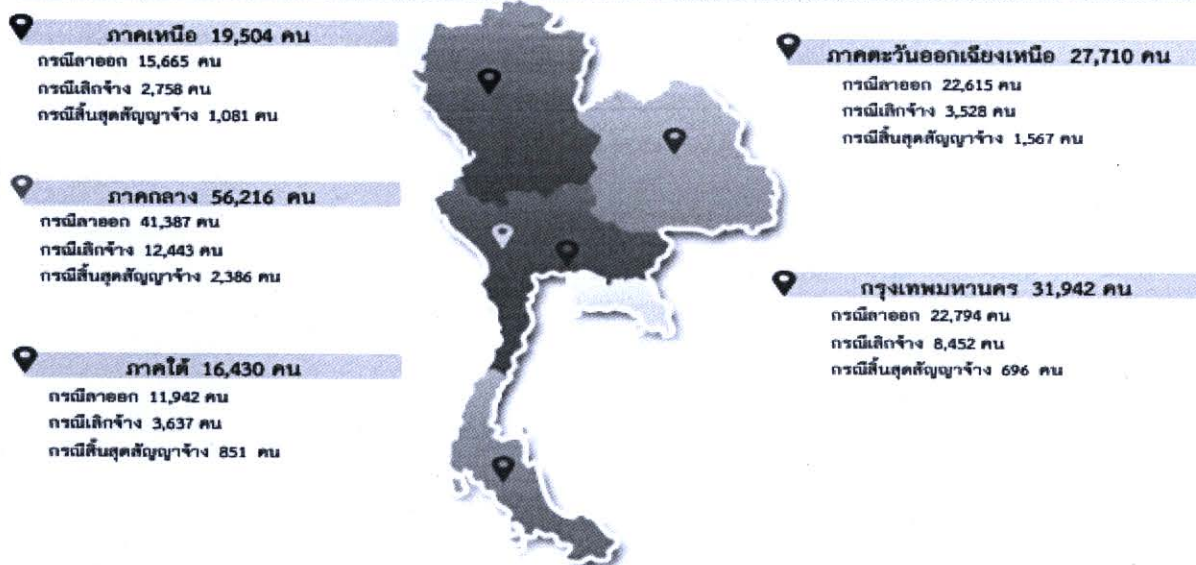
อินโดนีเซีย – กระทรวงแรงงานของอินโดนีเซีย (Ministry of Manpower) ออกประกาศเมื่อปลายเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2563 ระบุให้ใน พ.ศ. 2564 ยังคงอัตราค่าจ้างขั้นต่ำต่อเดือนไว้คงเดิม เนื่องจากผลกระทบทางเศรษฐกิจจากโรคระบาด อย่างไรก็ตาม มีจังหวัด 5 จังหวัด (จาการ์ตา ซูลาเวซีใต้ ชวากลาง ชวาตะวันออก และ ยอคยาคาร์ต้า) จาก 34 จังหวัดที่ตัดสินใจปรับเพิ่มค่าจ้างขั้นต่ำสำหรับ พ.ศ. 2564 นี้ ซึ่งตามระเบียบของทางราชการ กำหนดให้รัฐบาลส่วนท้องถิ่นคำนวณอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเองได้ โดยมีสูตรคือ

เงินเพื่อของประเทศ + การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ = เปอร์เซ็นต์ที่เพิ่มขึ้นของค่าจ้างขั้นต่ำ โดยสำหรับค่าจ้างขั้นต่ำต่อเดือนสำหรับเมืองหลวงจาร์กาทานั้น อยู่ที่ 4,416,186 รูเปียห์ (US\$306)

ฟิลิปปินส์ – อัตราค่าจ้างขั้นต่ำต่อวันประจำ พ.ศ. 2564 ของฟิลิปปินส์แตกต่างกันไปตามแต่ละภูมิภาค โดยอยู่ระหว่าง 316 เปโซ (US\$6.57) ถึง 537 เปโซ (US\$11.17)

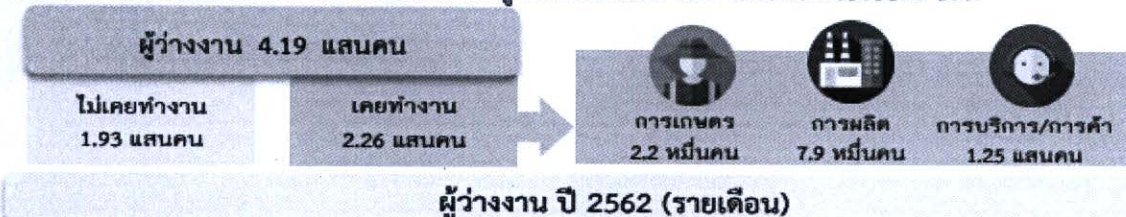

3) จำนวนผู้ขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน จำแนกตามภาคและสาเหตุการออกจากงาน

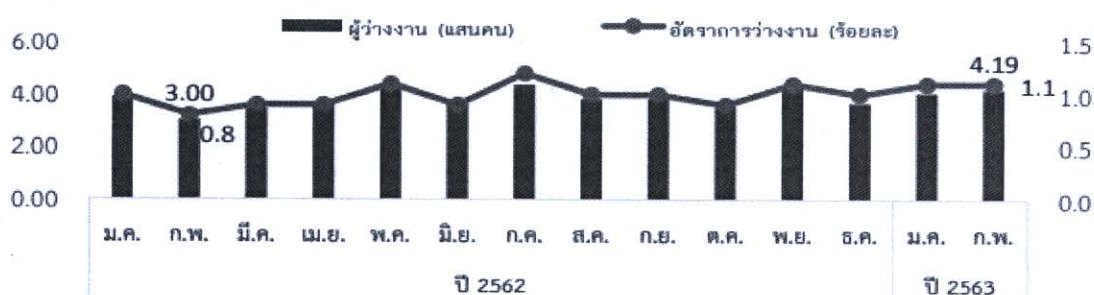

สถานการณ์การว่างงานของประชากร

จากข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติที่ทำการสำรวจในเดือนกุมภาพันธ์ 2563 พบว่า มีจำนวนผู้ว่างงาน 4.19 แสนคน คิดเป็นอัตราการว่างงาน ร้อยละ 1.1 โดยเป็นผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไปมากที่สุด 1.42 แสนคน เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนพบว่า ผู้ว่างงานเพิ่มขึ้น 1.19 แสนคน หรือร้อยละ 39.7

ผู้ว่างงาน ปี 2562 (รายเดือน)

จากข้อมูลสำนักงานประกันสังคมในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 พบว่า มีผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม มาตรา 33 จำนวน 11,690,000 คน และมีผู้ประกันตนมาขึ้นทะเบียนขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน จำนวน 170,000 คน คิดเป็นร้อยละ 1.46 เพิ่มขึ้นจากช่วงเดียวกันของปีพ.ศ. 2561 จำนวน 18,000 คน คิดเป็นร้อยละ 11.85 โดยสาเหตุการว่างงานมากที่สุด คือ การลาออกจากงานร้อยละ 71.65 เลิกจ้างร้อยละ 16.80 และสิ้นสุดสัญญาจ้าง ร้อยละ 11.55²⁴

²⁴ กรมการจัดหางาน. (2565). สถานการณ์ว่างงาน และความต้องการแรงงาน. สืบค้น 15 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.doe.go.th/prd/lmia/knowledge/param/site/131/cat/92/sub/0/pull/category/view/list-label?page=2>

ผู้ประกันตน ม.33 และผู้ขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน ปี 2563 และปี 2564

	■ ผู้ประกันตนมาตรา 33 : ล้านคน	■ ผู้รับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน : แสนคน
ธ.ค.63	11.12	3.95
ม.ค.64	11.05	3.67
ก.พ.64	11.10	3.10
มี.ค.64	11.09	3.46
เม.ย.64	11.05	3.18
พ.ค.64	11.08	3.04
มิ.ย.64	11.09	3.08
ก.ค.64	11.13	3.08
ส.ค.64	11.08	3.05
ก.ย.64	11.04	2.73
ต.ค.64	10.99	2.82
พ.ย.64	11.06	2.83
ธ.ค.64	11.14	2.53

จำนวนผู้ขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน จำแนกตามสาเหตุการออกจากงาน

ธ.ค. 2564 จำนวน 253,348 คน

ลาออก
174,536 คน

เลิกจ้าง
65,423 คน

สิ้นสุดสัญญาจ้าง
13,389 คน

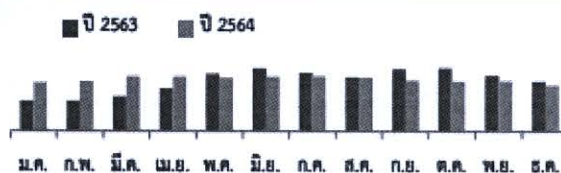
พ.ย. 64 จำนวน 283,009 คน

10.48%
MoM

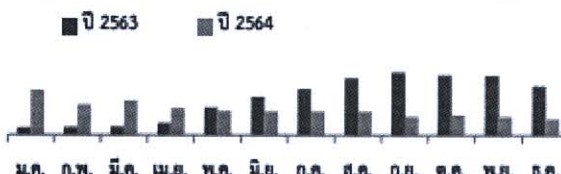
ธ.ค. 63 จำนวน 395,013 คน

35.86%
YoY

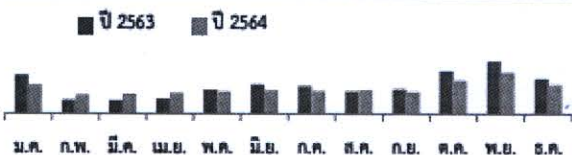
การลาออก

การเลิกจ้าง

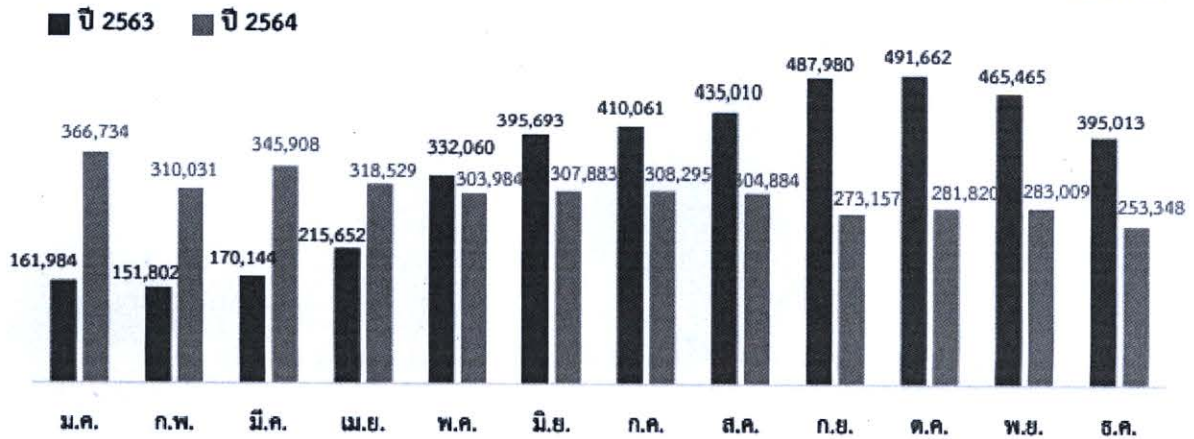

การสิ้นสุดสัญญา

ผู้ขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน ปี 2563 และปี 2564

หน่วย : คน

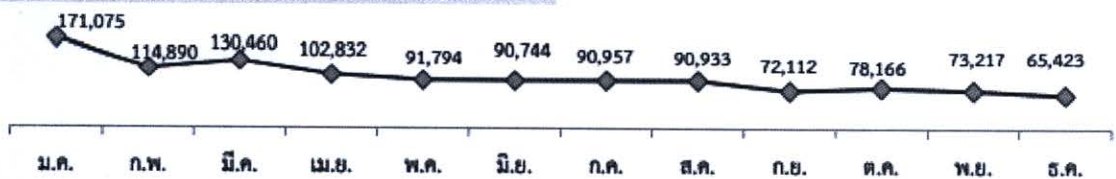
จำนวนผู้ขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน จำแนกตามสาเหตุการออกจากงาน

การลาออก

หน่วย : คน

การเลิกจ้าง

การสิ้นสุดสัญญา

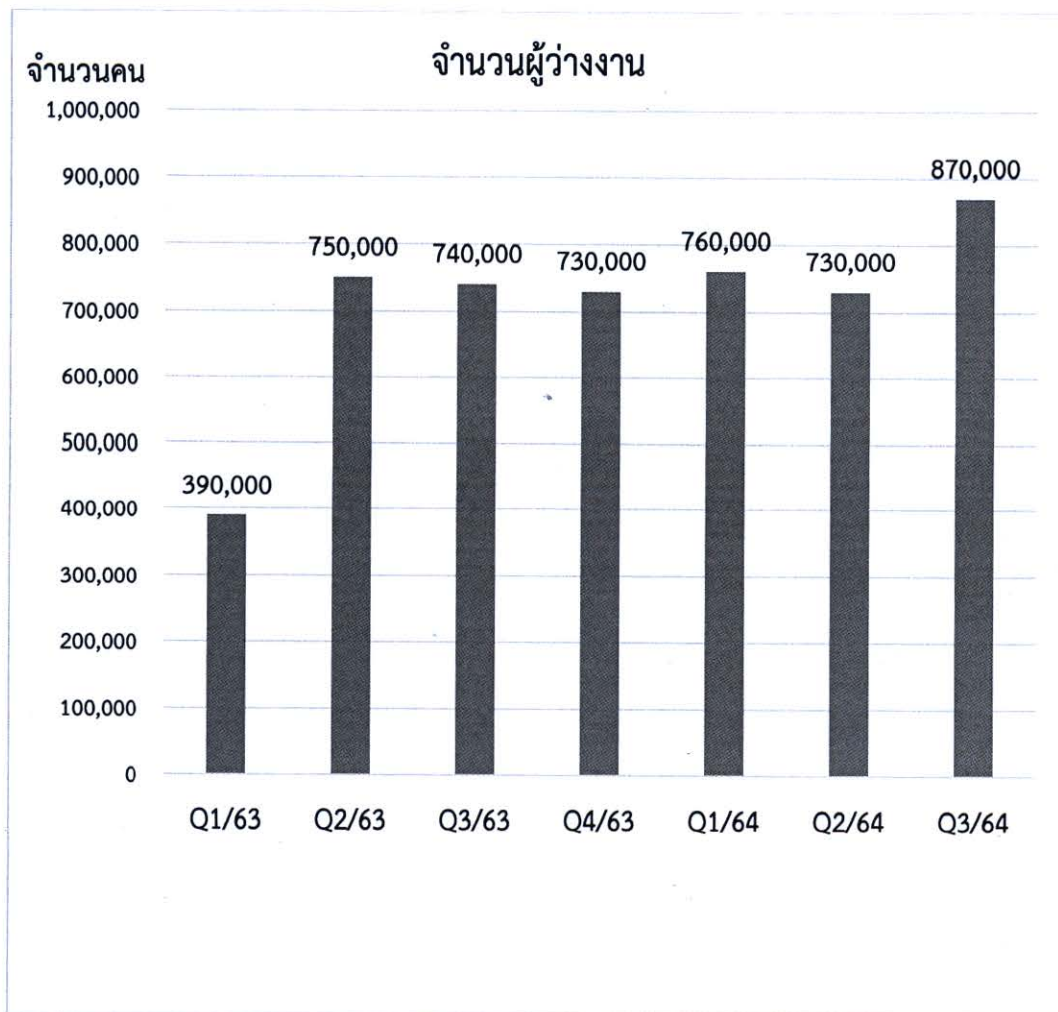
จากข้อมูลสำนักงานประกันสังคมในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2564 พบว่า มีผู้ประกันตนในระบบประกันสังคม มาตรา 33 จำนวน 11,137,211 คน และมีผู้ประกันตนมาขึ้นทะเบียนขอรับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน จำนวน 253,348 คน คิดเป็นร้อยละ 2.27 ของผู้ประกันตนตามมาตรา 33 เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเดียวกันของปีพ.ศ. 2563 พบว่า มีผู้ขอรับประโยชน์ทดแทนลดลง 141,665 คน คิดเป็นร้อยละ 35.86 โดยสาเหตุการว่างงานมากที่สุด คือ ลาออกจากงาน ร้อยละ 68.89 เลิกจ้าง ร้อยละ 25.82 และสิ้นสุดสัญญาจ้าง ร้อยละ 5.29²⁵

²⁵ กรมการจัดหางาน. (2565). สถานการณ์ว่างงาน และความต้องการแรงงาน. สืบค้น 15 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.doe.go.th/prd/lmia/knowledge/param/site/131/cat/92/sub/0/pull/category/view/list-label>

การว่างงานของนักศึกษาจบใหม่

การว่างงานของนักศึกษาจบใหม่เพิ่มขึ้นสูงสุดตั้งแต่มีการระบาดของโควิด 19 ซึ่งมีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้
การว่างงาน ในไตรมาสที่ 3 พ.ศ. 2564 มีจำนวนผู้ว่างงานรวมทั้งสิ้น 870,000 คน ซึ่งเป็นจำนวนสูงสุดในช่วงที่ได้รับผลกระทบจากโควิด 19

การว่างงานตามระดับการศึกษา ในไตรมาสที่ 3 พ.ศ. 2564 จำนวนผู้ว่างงานตามระดับการศึกษา โดยระดับอุดมศึกษาเป็นจำนวนสูงสุดมีจำนวน 240,000 คน รองลงมาเป็นประถมศึกษาและต่ำกว่ามีจำนวน 210,000 คน มัธยมศึกษาตอนต้นมีจำนวน 170,000 คน มัธยมศึกษาปลาย (สายสามัญ) มีจำนวน 140,000 คน วิชาชีพชั้นสูงมีจำนวน 70,000 คน อาชีวศึกษามีจำนวน 40,000 คน¹

ภาพที่ 1 จำนวนผู้ว่างงาน

ที่มา: ภาวะสังคมไทยไตรมาสสาม ปี 2564, โดย สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สืบค้นจาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=5492

¹ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (22 พฤศจิกายน 2564). ภาวะสังคมไทยไตรมาสสาม ปี 2564. สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2565 จาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=5492

ภาพที่ 2 จำนวนผู้ว่างงานตามระดับการศึกษา

ที่มา: ภาวะสังคมไทยไตรมาสสาม ปี 2564, โดย สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สืบค้นจาก https://www.nesdc.go.th/ewt_dl_link.php?nid=5492

สถานการณ์ยาเสพติดภายในประเทศและแหล่งที่มาของยาเสพติด

จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ได้รายงานสถานการณ์การลักลอบนำเข้ายาเสพติดในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 ที่ผ่านมาพบว่า¹ สถานการณ์ปัญหาการลักลอบนำเข้ายาเสพติดของไทยยังไม่ลดระดับความรุนแรงลง ในช่วงนี้กลุ่มขบวนการลำเลียงมีการเปลี่ยนเส้นทางการเคลื่อนย้ายยาเสพติดออกจากแหล่งผลิตในพื้นที่รัฐฉาน ประเทศเมียนมา นำเข้าสปป.ลาว ก่อนลักลอบนำเข้าไทยส่งผลให้พื้นที่ชายแดนที่ติดกับสปป.ลาว ตั้งแต่พื้นที่ อำเภอเวียงแก่น อำเภอเทิง จังหวัดเชียงราย และอำเภอภูซาง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ต่อเนื่องไปตลอดถึงชายแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (จังหวัดเลย จังหวัดหนองคาย จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดนครพนม) มีการลักลอบนำเข้ายาเสพติดเพิ่มขึ้น

พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นพื้นที่ที่มีการลักลอบนำเข้าสูงสุด ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีการจับกุมคดียาเสพติดรายสำคัญ 345 คดี ของกลางยาบ้า 176.44 ล้านเม็ด เฮโรอีน 1,328 กิโลกรัม ไอซ์ 11,984 กิโลกรัม คีตามีน 880 กิโลกรัม เอ็กซ์ตาซี 28,720 กิโลกรัม กัญชา 33,885 กิโลกรัม และโคเคน 16.3 กิโลกรัม มีการจับกุมคดียาบ้าล้านเม็ดขึ้นไป 43 คดี ของกลางรวม 141.6 ล้านเม็ด จับกุมไอซ์ 100 กิโลกรัม ขึ้นไป 27 คดี ของกลางรวม 10,967 กิโลกรัม จับกุมเฮโรอีน 100 กิโลกรัมขึ้นไป 3 คดี ของกลางรวม 1,248 กิโลกรัม จังหวัดที่มีการนำเข้าสูงสุด คือ จังหวัดนครพนม มีการจับกุม 57 คดี ของกลางยาบ้า 27.9 ล้านเม็ด ไอซ์ 1,102 กิโลกรัม เฮโรอีน 848 กิโลกรัม และกัญชา 11,418 กิโลกรัม รองลงมา คือ จังหวัดหนองคาย มีการจับกุม 56 คดี ของกลางยาบ้า 53.85 ล้านเม็ด ไอซ์ 2,685 กิโลกรัม กัญชา 1,117 กิโลกรัม และคีตามีน 414 กิโลกรัม จังหวัดบึงกาฬ จับกุม 44 คดี ของกลางยาบ้า 20.5 ล้านเม็ด ไอซ์ 1,703 กิโลกรัม โคเคน 16.3 กิโลกรัม เอ็กซ์ตาซี 25,650 เม็ด และกัญชา 7,856 กิโลกรัม ขบวนการลำเลียงส่วนใหญ่เป็นคนจากภาคอื่น แต่มีเครือข่ายชายแดนด้านอำเภอท่าบ่อ อำเภอสังคม อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย, อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ, อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม, อำเภอปากชม อำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลย และอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน

ด้านพื้นที่ชายแดนภาคเหนือที่เป็นพื้นที่นำเข้าหลัก แม้ว่าการจับกุมในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 พบการจับกุมการนำเข้าทางด่านนี้ได้น้อยกว่าทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แต่กลับพบว่าของกลางที่ตรวจยึดได้ยังคงมีปริมาณที่สูงอยู่ มีการจับกุมคดียาเสพติดรายสำคัญ 161 คดี ของกลางยาบ้า 156.68 ล้านเม็ด เฮโรอีน 1,653 กิโลกรัม ไอซ์ 1,997 กิโลกรัม และคีตามีน 210 กิโลกรัม เป็นการจับกุมคดียาบ้าล้านเม็ดขึ้นไป 33 คดี ของกลางรวม 137 ล้านเม็ด จับกุมไอซ์ 100 กิโลกรัม ขึ้นไป 8 คดี ของกลางรวม 1,628 กิโลกรัม จับกุมเฮโรอีน 100 ขึ้นไป 3 คดี ของกลางรวม 1,441 กิโลกรัม บ่งชี้ให้เห็นถึงความพยายามในการลักลอบนำเข้าของกลุ่มการค้ายาเสพติดที่เร่งนำเข้าครั้งละปริมาณมากในทันทีที่มีโอกาส ซึ่งพบว่าชายแดนจังหวัดที่ติดกับ

¹ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (ม.ป.ป.). รายงานผลการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564. สืบค้น 9 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.oncb.go.th/EBookLibrary/annual%20report%202564.pdf>

สปป.ลาว (จังหวัดเชียงราย จังหวัดพะเยา) ยังคงเป็นพื้นที่เป้าหมายที่กลุ่มขบวนการพยายามลักลอบนำเข้าอย่างต่อเนื่อง ขณะที่พื้นที่ชายแดนที่ติดกับประเทศเมียนมาทางด้านอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ และอำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงรายยังคงปรากฏพบการลักลอบนำเข้ายาเสพติดในปริมาณมากเช่นกัน

ปัญหาการลักลอบนำเข้าครั้งละปริมาณมากอย่างต่อเนื่อง ทำให้มียาเสพติดจำนวนมากหลุดรอดเข้ามายังพื้นที่ตอนในของประเทศไทยได้ แม้จะมีการสกัดกั้นจับกุมในพื้นที่ชายแดนได้เป็นจำนวนมากแล้วก็ตาม จากข้อมูลการจับกุมคดีรายสำคัญ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีการตรวจยึดได้ในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง 33 คดี ของกลางยาบ้า 24.9 ล้านเม็ด เฮโรอีน 400 กิโลกรัม ไอซ์ 142 กิโลกรัม และคีตามีน 115 กิโลกรัม ภาคกลาง 161 คดี ของกลางยาบ้า 116.4 ล้านเม็ด เฮโรอีน 1,253 กิโลกรัม ไอซ์ 2,576 กิโลกรัม คีตามีน 582 กิโลกรัม เอ็กซ์ตาซี 68,998 กิโลกรัม กัญชา 5,318 กิโลกรัม และโคเคน 39 กิโลกรัม กรุงเทพมหานคร 52 คดี ของกลางยาบ้า 13.5 ล้านเม็ด เฮโรอีน 486 กิโลกรัม ไอซ์ 483 กิโลกรัม คีตามีน 214 กิโลกรัม กัญชา 2,112 กิโลกรัม เอ็กซ์ตาซี 6,326 เม็ด และโคเคน 4 กิโลกรัม และภาคใต้ 159 คดี ของกลางยาบ้า 20.5 ล้านเม็ด เฮโรอีน 231 กิโลกรัม ไอซ์ 5,013 กิโลกรัม คีตามีน 1 กิโลกรัม และกัญชา 2,009 กิโลกรัม

การลักลอบลำเลียงยาเสพติดในปริมาณมากมีวิธีการลำเลียงที่นิยมใช้อยู่ 3 ลักษณะ คือ อากาศมากับรถบรรทุก พืชผลทางการเกษตร ใช้รถยนต์กระบะดัดแปลงทำเป็นตู้ทึบสำหรับขนส่งสินค้า ลำเลียงโดยรถยนต์ส่วนบุคคลเป็นขบวนลำเลียง มีรถนำขบวน โดยแบบแผนประทุษกรรมที่น่าสนใจในปัจจุบันมียาบ้าหลักล้านเม็ดที่ถูกสกัดกั้น จับยึดได้ในพื้นที่ตอนในของประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่วนใหญ่ซุกซ่อนไปกับรถยนต์บรรทุกหรือรถพ่วงขนาดใหญ่ วิ่งหลบเลี่ยงด่าน แล้วนำยาเสพติดมาพักเก็บไว้ตามโกดังในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง หรือภาคกลาง ก่อนส่งไปยังภาคใต้ นอกจากนี้ ยังสามารถจับกุมการลักลอบส่งออกยาเสพติดไปยังต่างประเทศที่น่าสนใจ ได้แก่ การส่งออกยาเสพติดทางพัสดุไปรษณีย์ระหว่างประเทศปลายทางส่วนใหญ่จะอยู่ที่ประเทศสิงคโปร์ นิวซีแลนด์ และออสเตรเลีย และการส่งออกไปกับสินค้าทางเรือ

นอกจากที่ไทยประสบกับปัญหาการลักลอบนำเข้ายาเสพติดจากพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำแล้วยังพบการลักลอบนำเข้ายาเสพติดจากภูมิภาคอื่น ๆ ของโลก ที่สำคัญได้แก่ การลักลอบนำเข้าโคเคนของกลุ่มแอฟริกันตะวันตก จากทวีปอเมริกาใต้ ผ่านทางอากาศยานต่าง ๆ และนำเข้าผ่านทางชายแดนทางบก โดยการเลี่ยงไปลงที่ท่าอากาศยาน ของ สปป.ลาว ก่อนที่จะลักลอบลำเลียงนำเข้าไทยผ่านชายแดนทางบก ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 พบการจับกุมโคเคน ทั้งหมด 49 คดี ของกลางโคเคน 45.8 กิโลกรัม (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 พบการจับกุมโคเคนทั้งหมด 50 คดี ของกลางโคเคน 26.8 กิโลกรัม) และการลักลอบนำเข้าเอ็กซ์ตาซี (ยาอี) ผ่านทางพัสดุไปรษณีย์ระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น โดยมีประเทศต้นทางส่วนใหญ่มาจากทวีปยุโรป ที่สำคัญ คือ ประเทศเยอรมนี โปรตุเกส ฝรั่งเศส เบลเยียม และเนเธอร์แลนด์ ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 พบการจับกุมคดีเอ็กซ์ตาซีทั้งหมด 303 คดี ของกลางเอ็กซ์ตาซี 430,130 เม็ด (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 พบการจับกุมคดีเอ็กซ์ตาซีทั้งหมด 259 คดี ของกลางเอ็กซ์ตาซี 491,070 เม็ด)

สถิติผู้ต้องราชทัณฑ์คดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดทั่วประเทศ ของกรมราชทัณฑ์ สํารวจ ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2565 ปรากฏดังนี้²

ประเภท	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ (%)	ร้อยละ (%) เทียบผู้ต้องขัง ทั่วประเทศ
1. นักโทษเด็ดขาด	158,860	21,390	180,250	81.708	66.856
2. ผู้ต้องขังระหว่าง	34,695	4,590	39,285	17.808	14.571
2.1 อุทธรณ์-ฎีกา	18,278	2,174	20,452	9.271	7.586
2.2 ใต้สวน-พิจารณา	7,616	1,319	8,935	4.050	3.314
2.3 สอบสวน	8,801	1,097	9,898	4.487	3.671
3. เยาวชนที่ฝากขัง	10	0	10	0.005	0.004
4. ผู้ถูกกักกัน	3	1	4	0.002	0.001
5. ผู้ต้องกักขัง	932	122	1,054	0.478	0.391
รวมผู้ต้องราชทัณฑ์ทั้งสิ้น	194,500	26,103	220,603	100.00	81.82

สำหรับกรณีการผลิตยาเสพติดในประเทศ พบว่ามีการเสียชีวิตจากการเสพยาเสพติดตัวใหม่ของกลุ่มวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร เมื่อช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2564 ที่ผ่านมา โดยตำรวจกองบัญชาการปราบปรามยาเสพติดนำกำลังเข้าจับกุมแก๊งลักลอบผลิตและขายยาเสพติดชาวไต้หวัน ควบคุมชาวไต้หวัน “ฉายาลูแปง” ในพื้นที่คอนโดแห่งหนึ่งย่านอโศก หลังจากที่สอบสวนขยายผลจากการจับกุมขบวนการยาเสพติดตั้งแต่ช่วงต้นเดือนที่ผ่านมา โดยจุดที่ใช้เป็นสถานที่ผลิตอยู่บนชั้น 8 ภายในห้องพักบนคอนโด ถูกดัดแปลงเป็นห้องการผลิต มีข้อมูลว่าเป็นยาเสพติดชนิดใหม่ซึ่งมีส่วนประกอบของยาเสพติดหลายชนิดรวมกัน เรียกว่า “เคนมผง” มีลักษณะการดัดแปลงคล้ายกับกรณียาเสพติด “4คูณ100” ที่เคยแพร่ระบาดอย่างหนัก มีการผสมเป็นค็อกเทลเพื่อให้ออกฤทธิ์มากยิ่งขึ้นแต่ต้นทุนถูกลง โดยนำน้ำกระท่อมผสมยากันยุงลงไปด้วย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการออกฤทธิ์ต่อระบบประสาท ซึ่งในปัจจุบันเคนมผง มีลักษณะกระทำเป็นขบวนการใหญ่ และลุกลามไปในหลายพื้นที่ของประเทศไทย เนื่องจากต้นทุนในการผลิตเคนมผงค่อนข้างถูกกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับยาเสพติดชนิดอื่น จึงทำให้เข้าถึงผู้เสพยาเสพติดได้ง่ายขึ้น โดยผู้เสพในกลุ่มวัยรุ่นสามารถหาซื้อได้ในราคาเท่าเดิมแต่ได้ปริมาณและฤทธิ์ส่งผลต่อระบบประสาทมามากยิ่งขึ้น โดยสำนักงานตำรวจ

² กรมราชทัณฑ์. (1 กุมภาพันธ์ 2565). รายงานสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์คดี พ.ร.บ.ยาเสพติดทั่วประเทศ. สืบค้น 11 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <http://www.correct.go.th>

แห่งชาติ (สตช.) และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) ได้ตรวจสอบพบว่า เคนมผงมีส่วนผสมของสารเสพติด 4 ชนิด ได้แก่ เคนามีนหรือยาเค ยาไอซ์ เฮโรอีน และโคเคนซีแพม³

สถานการณ์การค้าและการแพร่ระบาดของยาเสพติด

สถานการณ์ยาเสพติดของประเทศไทยยังไม่ลดระดับความรุนแรงลง อันเป็นผลมาจากการขยายตัวของการผลิตยาเสพติดในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำในช่วงหลายปีที่ผ่านมา กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดยังมีการลักลอบนำยาเสพติดจำนวนมากเข้ามายังประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้มีการจับกุมยาเสพติดได้เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะยาเสพติดประเภทสารสังเคราะห์ (ยาบ้าและไอซ์) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีการจับกุมคดียาเสพติดทั้งหมด 337,186 คดี ผู้ต้องหา 350,758 คน ของกลางยาบ้า 554.7 ล้านเม็ด ไอซ์ 26,662 กิโลกรัม เฮโรอีน 4,520 กิโลกรัม คีตามีน 1,350 กิโลกรัม โคเคน 45 กิโลกรัม เอ็กซ์ตาซี 447,213 เม็ด และกัญชา 41,573 กิโลกรัม (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มีการจับกุมคดียาเสพติดทั้งหมด 324,552 คดี ผู้ต้องหา 338,560 คน ของกลางยาบ้า 319.1 ล้านเม็ด ไอซ์ 23,872 กิโลกรัม เฮโรอีน 597 กิโลกรัม คีตามีน 1,342 กิโลกรัม โคเคน 23 กิโลกรัม เอ็กซ์ตาซี 510,223 เม็ด และกัญชา 9,227 กิโลกรัม)

การแสวงประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในการค้ายาเสพติด การติดต่อสื่อสาร การเงิน การขนส่งมีมากขึ้น ส่งผลให้ยาเสพติดกับผู้เสพใกล้กันมากขึ้นด้วยเทคโนโลยี การค้ายาเสพติดในปัจจุบัน นอกจากการค้ายาเสพติดแบบทั่วไปแล้ว ยังพบว่ากลุ่มผู้ค้ายาเสพติดได้ใช้ช่องทางออนไลน์ควบคู่กับการส่งยาเสพติดทางพัสดุไปรษณีย์ในการกระจายยาเสพติดไปสู่กลุ่มผู้เสพยาเสพติดมากขึ้น เช่น Line Twitter Facebook Instagram ฯลฯ โดยเฉพาะช่องทาง Twitter เป็นช่องทางที่ได้รับความนิยมสูงสุดในการซื้อขาย ซึ่งกลุ่มผู้ใช้ส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชน พบว่ามีการซื้อขายยาเสพติดเกือบทุกชนิดอย่างแพร่หลาย แฉงราคาขายชัดเจน มีช่องทาง การส่งให้เลือกหลากหลาย เช่น นักรับ ส่งผ่านไปรษณีย์ทั้งภาครัฐและเอกชน ปัจจุบันธุรกิจทางโลจิสติกส์ ทั้งระบบในประเทศไทยมีอัตราขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ทำให้การขนส่งมีความสะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น

สถานการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดมีแนวโน้มที่แพร่ระบาดมากขึ้น ตามการขับเคลื่อนของอุปทาน (Supply) ของการผลิตยาเสพติดนอกประเทศจากปริมาณยาเสพติดที่มีการลักลอบนำเข้าเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ ยาเสพติดกระจายไปยังพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศ และด้วยกลยุทธ์การค้าของกลุ่มนักค้ายาเสพติดที่ทำให้ยาเสพติด มีราคาที่ถูกลง ส่งผลให้เกิดการกระตุ้นการใช้ยาเสพติดในประเทศ ผู้เสพยาใหม่จะเข้าสู่วงจรยาเสพติดมากขึ้น จากข้อมูลผู้เข้าบำบัดรักษาที่เข้าสู่ระบบจะพบสัดส่วนผู้เสพยาใหม่ถึงร้อยละ 70.34 ไม่นับรวมผู้เสพยาจำนวนมาก ที่ยังไม่เข้าสู่ระบบการบำบัดรักษา หลบซ่อนไม่แสดงตัวจนเกิดภาวะการเสพติดซ้ำ ซึ่งจะส่งผลต่ออาการทางจิตเวชจากยาเสพติด

ข้อมูลจากระบบการบำบัดรักษาเสพติด (บสต.) ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีผู้เข้ารับการบำบัดรักษาเสพติด 155,500 ราย (ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 มีผู้เข้ารับการบำบัดรักษาเสพติด 212,646 ราย) ส่วนใหญ่ยังคงเป็นเพศชาย ร้อยละ 89.66 เมื่อพิจารณากลุ่มอายุของผู้เข้าบำบัดทั้งหมด

³ ปส.บุกจับแหล่งผลิต "เคนมผง" คาคอนโตหรุ กลางกรุงย่านอศก. (25 มกราคม 2564). กรุงเทพธุรกิจ. สืบค้น 9 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/politics/919065>

ส่วนใหญ่ในกลุ่มอายุ 25-29 ปี ร้อยละ 18.24 รองลงมา คือ กลุ่มอายุ 20-24 ปี ร้อยละ 17.01 กลุ่มอายุ 30-34 ปี ร้อยละ 15.29 และกลุ่มอายุ 35-39 ปี ร้อยละ 13.78 ผู้เข้าบำบัดรักษาส่วนใหญ่เป็นผู้เสพ ร้อยละ 63.61 รองลงมา คือ ผู้ติด ร้อยละ 31.99 และผู้ใช้ ร้อยละ 4.40

ยาเสพติดที่มีการแพร่ระบาดมากที่สุด คือ ยาบ้า (ร้อยละ 79.2) รองลงมา คือ ไอซ์ (ร้อยละ 8.3) กัญชา (ร้อยละ 4.4) และเฮโรอีน ร้อยละ 3.3 สำหรับยาเสพติดที่ต้องเฝ้าระวัง คือ ไอซ์ ที่พบการแพร่ระบาด เพิ่มขึ้น และเฮโรอีน ที่พบการแพร่ระบาดในกลุ่มเด็กและเยาวชนในบางพื้นที่ เช่น กรุงเทพมหานคร และ จังหวัดกาญจนบุรี นอกจากนี้ ยังเริ่มพบการใช้ยาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทแบบผสมหลายชนิด (Drugs Cocktail) ในกลุ่มเด็กและเยาวชน

สถานการณ์การตรวจยึดยาเสพติดจากไทยไปต่างประเทศ⁴

หน่วยงานยาเสพติดของหลายประเทศได้ตรวจยึดยาเสพติดที่ลักลอบขนจากไทยได้บ่อยครั้ง ดังต่อไปนี้

1. ฮองกง

20 พ.ค. 2564 เมื่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรฮ่องกงแถลงการตรวจยึดยาไอซ์น้ำหนัก 9 กิโลกรัมที่ถูกซุกซ่อน อยู่ในกรอบรูป ซึ่งถูกซ่อนมาในตู้คอนเทนเนอร์จากเรือที่ถูกส่งออกจากท่าเรือของไทย ก่อนทำการจับกุม ผู้ต้องสงสัยเป็นชาวจีน-ฮ่องกงจำนวน 2 ราย

30 พ.ค. 2564 ทางกรฮ่องกงมีการตรวจจับยาเสพติดที่ลักลอบขนไปจากไทยจนเป็นข่าวใหญ่ โดยเป็นการตรวจยึดเฮโรอีน น้ำหนักราว 23.5 กิโลกรัม มูลค่าเกือบ 900 ล้าน ซุกซ่อนในเครื่องกรองน้ำและ เครื่องทำกาแฟ ถูกส่งทางเรือสินค้ามาจากไทย และจับกุมผู้ต้องสงสัยชาวจีน 2 คนที่คาดว่าอาจเกี่ยวข้องกับ คดีนี้

เดือน ก.ค. 2564 สื่อไทยหลายแห่งรายงานโดยอ้าง เพจเฟซบุ๊กชื่อ “Eat with Pal Li – พี่แป้วพากิน เทียวสิงคโปร์ฮ่องกง” โพสต์ภาพพร้อมข้อความระบุว่า วันที่ 25 ก.ค. 2564 มีรายงานข่าวจากรัฐบาลฮ่องกงว่า ศุลกากรฮ่องกงได้ตรวจพบการลักลอบขนยาเสพติดจำนวน 3 รายการ ในวันที่ 12-24 ก.ค. 2564 หนึ่งในนั้น คือ วัตถุต้องสงสัยว่า จะเป็น เฮโรอีน น้ำหนัก 61 กิโลกรัม มูลค่าราว 65 ล้านดอลลาร์ฮ่องกง (หรือราว 275 ล้านบาท) ถูกส่งมาทางเรือจากประเทศไทย เมื่อวันที่ 22 ก.ค. 2564 โดยแจ้งว่าเป็นขนมขบเคี้ยว และซุกซ่อน มาในช่องผงเครื่องปรุงเส้นหมี่กึ่งสำเร็จรูป

27 พ.ย. 2564 เว็บไซต์เซาร์ไชน่า มอร์นิ่ง โพสต์ รายงานว่า ที่สนามบินนานาชาติฮ่องกง ได้มีการ ตรวจยึดเมทแอมเฟตามีน หรือ ยาไอซ์ ในรูปของเหลวที่ถูกบรรจุของน้ำหนักรวม 12 กิโลกรัม มูลค่า 10 ล้านดอลลาร์ฮ่องกง (ประมาณ 43 ล้านบาท) โดยมีการสำแดงว่า เป็นกึ่งแข็งแข็งที่ขนส่งมาจากประเทศไทย เจ้าหน้าที่พบยาไอซ์แบบเหลวยัดอยู่ในช่องน้ำแข็งแข็งแช่มาบกั้กึ่งสดในกล่องโฟม 6 กล่อง ที่ขนมาที่บริการขนส่ง

⁴ ยาเสพติด : ลำดับเหตุการณ์จับใหญ่ เฮโรอีน ยาไอซ์ จากไทยไปฮ่องกง ได้หวั่น เกาหลีใต้. (30 พฤศจิกายน 2564). BBC NEWS. สืบค้น 11 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-59465527>

สินค้าทางอากาศหรือแอร์ คาร์โก แต่ไม่เผยแพร่ละเอียดอื่น ๆ เพิ่มเติม ต่อมาหน่วยปราบปรามยาเสพติดฮ่องกง ได้ควบคุมตัวผู้ต้องสงสัย 3 คน ไม่เปิดเผยชื่อและสัญชาติ อายุระหว่าง 23-47 ปี ไปสอบปากคำเป็นการควบคุมตัวที่สนามบิน และที่พักอาศัยในย่านชวรวาน ย่านท่าเรือในเขตนิวยอร์กทรีทางตอนเหนือของฮ่องกง

2. ใต้หวัน

24 พ.ย. 2564 ใต้หวันนิวส์รายงานว่า มีการลักลอบขนส่งเฮโรอีนมูลค่า 5 พันล้านดอลลาร์ใต้หวัน (ประมาณ 6 พันล้านบาท) จากประเทศไทยเข้ามาในใต้หวัน ผู้ต้องสงสัยคนสำคัญที่อยู่เบื้องหลังการลักลอบขนยาเสพติดได้หลบหนีเข้าไปในประเทศจีน

3. เกาหลีใต้

31 พ.ค. 2564 สำนักข่าวยองฮับของเกาหลีใต้ รายงานว่าทางการเกาหลีใต้จับกุมและตั้งข้อหาชาวไทย ฐานลักลอบขนยาไอซ์หนัก 4 กก. มูลค่าราว 377 ล้านบาท ที่ถูกขนส่งมาจากบริการรับส่งสินค้าทางอากาศเข้าประเทศ และจับคนไทยอีก 5 คนและชาวเกาหลีใต้ 2 คน ฐานลอบขนสารต้องห้ามหลายประเภท อาทิ ยาไอซ์ 170 กรัม ยาบ้า 1,576 เม็ด ยาเค 97 กรัม ยาอี 55 เม็ด และยาแอลเอสดี 190 ซึ้น เข้าสู่เกาหลีใต้ผ่านการส่งพัสดุจากต่างประเทศ โดยอัยการเขตชวอน ทางตอนใต้ของกรุงโซล ส่งตัวชาวไทยวัย 32 ปี เข้ารับการไต่สวนในชั้นศาลแล้ว เมื่อวันที่ 31 พ.ค. 2564 หลังจากเขาถูกจับกุมและตั้งข้อหาลักลอบนำเข้าสารต้องห้ามจำนวนมากจากประเทศไทย ผ่านบริการขนส่งทางอากาศเมื่อช่วงต้นเดือน พ.ค. 2564 โดยอัยการระบุว่า ผู้ต้องสงสัยรายนี้ถูกตั้งข้อหา หลังจากไปรับยาไอซ์ซึ่งซุกซ่อนอยู่ในถุงอาหารเสริมประเภทโปรตีน ที่ถูกส่งมาเมื่อ 6 พ.ค. 2564 แลกกับค่าจ้างจำนวน 200,000 บาท โดยเจ้าหน้าที่สามารถยึดยาไอซ์น้ำหนัก 4 กก. ซึ่งคิดเป็นมูลค่า 1.34 หมื่นล้านบาท (ราว 377 ล้านบาท) ได้จากชาวไทยรายนี้

4. ออสเตรเลีย

7 มิ.ย. 2562 เมื่อทางการออสเตรเลียได้แถลงการยึดยาไอซ์น้ำหนัก 1.5 ตัน และเฮโรอีนอีก 37 กิโลกรัม มูลค่า 2.6 หมื่นล้านบาท ได้จากท่าเรือในเมืองเมลเบิร์น ประเทศออสเตรเลีย โดยตรวจพบว่าซ่อนอยู่ในลำโพงที่ขนส่งมาโดยเรือสินค้าจากประเทศไทย โดยเจ้าหน้าที่กองกำลังชายแดนออสเตรเลียแถลงการณ์จับกุมชาวออสเตรเลีย 3 รายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับคดีนี้ และต่อมาศาลออสเตรเลียมีคำตัดสินจำคุกตลอดชีวิต⁵

17 พ.ค. 2564 โดยเจ้าหน้าที่กองกำลังชายแดนออสเตรเลียได้ตรวจยึดยาไอซ์น้ำหนักรวมกว่า 316 กิโลกรัม คิดเป็นมูลค่าราว 2,400 ล้านบาท ได้จากเรือขนส่งสินค้าสัญชาติจีนที่ถูกส่งมาจากท่าเรือแหลมฉบังในประเทศไทย โดยเจ้าหน้าที่ออสเตรเลียสังเกตเห็นความผิดปกติจากสินค้า จึงตรวจค้นเรือลำหนึ่งและพบว่าภายในมีเครื่องใช้ไฟฟ้าประกอบด้วยเตาปิ้งย่างและกาต้มน้ำร้อนไฟฟ้ารวม 62 กล่อง ก่อนพบว่าภายในบรรจุยาไอซ์น้ำหนักรวมกันมากถึง 316 กิโลกรัม ในขณะนี้ทางการไทยอยู่ในช่วงรวบรวมพยานหลักฐานหาความเชื่อมโยงว่าบริษัทดังกล่าวเกี่ยวข้องกับคดีนี้จริงหรือไม่หรือถูกไต้หวันมาอีกที

⁵ “ประตูสู่โลกกว้าง” รวม 6 คดี ยาเสพติดข้ามชาติที่มีข่าวว่า.. ส่งออกจากประเทศไทย. (3 มิถุนายน 2564). The MATTER. สืบค้น 11 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://thematter.co/quick-bite/quickbite-six-thai-drug-export/144984>

5 ก.ค. 2564 สำนักงานตำรวจออสเตรเลีย ระบุว่า กรมศุลกากรของไทย ได้ตรวจสอบตู้คอนเทนเนอร์ขนส่งสินค้าทางทะเลที่เตรียมส่งไปยังรัฐควีนส์แลนด์ จนนำไปสู่การพบเฮโรอีน 314 กิโลกรัม โดยมีการกล่าวหาว่า เฮโรอีนเหล่านี้ถูกซุกซ่อนไว้ในถังสี 135 ถัง จาก 270 ถังในตู้คอนเทนเนอร์ดังกล่าว โดยหุ้มด้วยวัสดุที่มีรูปทรงกล่องสีเหลืองห่อด้วยเทปพลาสติกสำหรับใช้บรรจุหีบห่อ

18 พ.ย. 2564 เว็บไซต์สำนักงานตำรวจออสเตรเลีย (Australian Federal Police) ระบุว่า ได้มีการตั้งข้อหาชาย 2 คน ฐานทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด โดยชายอายุ 38 ปี ถูกกล่าวหาว่าสมรู้ร่วมคิดกับชายอีกคนหนึ่งอายุ 41 ปี ใช้ช่องทางการสื่อสารที่มีการเข้ารหัสเพื่อวางแผนนำเข้าเฮโรอีน 314 กิโลกรัม จากประเทศไทยเข้ามาในออสเตรเลีย โดยชายทั้งสองคนถูกตั้งหาหา หลังจากมีการตรวจค้นที่บ้านหลายหลังในย่านเอเดนเซอร์ พาร์ค และเคมบริดจ์ พาร์ค ระหว่างการตรวจค้น ตำรวจได้ยึดสิ่งของหลายรายการที่จะต้องนำส่งตรวจสอบด้านนิติวิทยาศาสตร์ต่อไป

แนวโน้มสถานการณ์ปัญหายาเสพติด

1. สถานการณ์การผลิตยาเสพติดประเภทสารสังเคราะห์ที่เพิ่มขึ้นในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำ จะส่งผลกระทบต่อสถานการณ์ยาเสพติดทั้งในภูมิภาคและนอกภูมิภาค
2. ปัจจัยทางด้านการเมืองของประเทศเมียนมา จะส่งผลกระทบต่อระดับความเข้มข้นของปฏิบัติการปราบปรามยาเสพติดของเมียนมา และจะเป็นปัจจัยกระตุ้นให้กลุ่มผู้ผลิตเร่งผลิตและลำเลียงยาเสพติดออกมา
3. กลุ่มขบวนการค้ายาเสพติดยังคงมีความพยายามที่จะลักลอบลำเลียงยาเสพติดผ่านไทยเพื่อส่งต่อไปยังประเทศที่สามมากขึ้น
4. การขยายตัวของการค้ายาเสพติดออนไลน์ควบคู่กับการส่งยาเสพติดทางพัสดุไปรษณีย์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น
5. ยาเสพติดที่ต้องเฝ้าระวัง คือ ไอซ์ และเฮโรอีน

ภาพรวมการท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2564

การท่องเที่ยวไทยได้รับผลกระทบอย่างต่อเนื่องจากโรคโควิด 19 ทำให้สถานการณ์การท่องเที่ยวตลาดต่างประเทศยังเป็นไปในทิศทางที่ไม่ดีเมื่อเปรียบเทียบกับสภาวะปกติ มีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นจำนวนน้อย โดยใน พ.ศ. 2564 มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย จำนวน 427,869 คน¹

จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย พ.ศ. 2564	
เดือน	จำนวนนักท่องเที่ยว
มกราคม	7,694 คน
กุมภาพันธ์	5,741 คน
มีนาคม	6,737 คน
เมษายน	8,529 คน
พฤษภาคม	6,052 คน
มิถุนายน	5,694 คน
กรกฎาคม	18,056 คน
สิงหาคม	15,105 คน
กันยายน	12,237 คน
ตุลาคม	20,272 คน
พฤศจิกายน	91,255 คน
ธันวาคม	230,497 คน
รวมทั้งหมด	427,869 คน

แต่เมื่อพิจารณาจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยในช่วงครึ่งปีหลัง พ.ศ. 2564 จะพบว่า มีจำนวนที่เพิ่มขึ้นอย่างมากเมื่อเปรียบเทียบกับในช่วงครึ่งปีแรก พ.ศ. 2564² เป็นผลมาจากโครงการ Phuket Sandbox โครงการ Samui Plus และการเปิดประเทศในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2564 ซึ่งนับได้ว่าเริ่มมีทิศทางที่ดีขึ้นในช่วงโควิด 19 ส่วนสถานการณ์การท่องเที่ยวตลาดในประเทศ มีจำนวนผู้เยี่ยมชมเป็นชาวไทยประมาณ 71 ล้านคน มีรายได้จากผู้เยี่ยมชมชาวไทยในการท่องเที่ยวประมาณ 216,000 ล้านบาท³

¹ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (24 มกราคม 2565). สถิตินักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทย ปี 2564 (จำนวนยอดสะสมเบื้องต้น). สืบค้น 8 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.mots.go.th/News-link.php?nid=13774>

² กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (24 มกราคม 2565). สถิตินักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทย เดือนมกราคม - ธันวาคม ปี 2564 (ข้อมูลเบื้องต้น). สืบค้น 8 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.mots.go.th/News-link.php?nid=13776>

³ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (21 มกราคม 2565). สรุปสถานการณ์พักแรม จำนวนผู้เยี่ยมชม และรายได้จากผู้เยี่ยมชม เดือนมกราคม - ธันวาคม 2564. สืบค้น 8 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.mots.go.th/News-link.php?nid=13773>

จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย พ.ศ. 2565	
เดือน	จำนวนนักท่องเที่ยว
มกราคม	119,061 คน
1-9 กุมภาพันธ์	32,713 คน
รวมทั้งหมด	151,774 คน

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเริ่มมีผลกระทบอีกครั้งเมื่อเกิดการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 สายพันธุ์โอมิครอนที่รุนแรงเพิ่มมากขึ้นในช่วงปลายปี พ.ศ. 2564 หลายประเทศมีมาตรการที่เข้มงวดที่เกี่ยวกับการเดินทางระหว่างประเทศ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2565 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2564⁴

ทั้งนี้ รัฐบาลไทยได้ปรับมาตรการ Test and Go ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 โดยให้นักท่องเที่ยวต่างชาติลงทะเบียนเพื่อเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย เพื่อสร้างโอกาสให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจในประเทศ และให้สอดคล้องกับสถานการณ์โลก รวมทั้งเตรียมความพร้อมต้อนรับนักท่องเที่ยวต่างชาติผ่านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ถึงความพร้อมและมาตรการด้านสาธารณสุขที่เข้มงวด⁵

นับตั้งแต่รัฐบาลไทยปรับมาตรการ Test and Go ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565 ได้มีจำนวนผู้ขอ Thailand Pass เป็นจำนวน 154,893 คน ซึ่งได้รับอนุมัติสะสมจากระบบ Thailand Pass Hotel and Swap System (TPHS) เป็นจำนวน 143,902 คน แบ่งเป็นประเภทการเดินทางเข้าประเทศไทยดังนี้ 1) ประเภท Test and Go มีจำนวน 120,223 คน 2) ประเภท Sandbox มีจำนวน 20,973 คน 3) ประเภท Quarantine มีจำนวน 2,706 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565)⁶ ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้คาดการณ์ไว้ว่าสถานการณ์ด้านตลาดการท่องเที่ยวในช่วงไตรมาส 1 พ.ศ. 2565 จะมีจำนวนนักท่องเที่ยวในประเทศ 27.1 ล้านคน มีรายได้ 137,712 ล้านบาท ส่วนตลาดต่างประเทศจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ 338,645 คน มีรายได้ 26,065 ล้านบาท ซึ่งภาพรวมการท่องเที่ยวในประเทศมีทิศทางเติบโตขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป คนไทยพร้อมเดินทางท่องเที่ยวหลังจากได้รับวัคซีน ส่วนตลาดต่างประเทศมีแนวโน้มฟื้นตัวจากมาตรการเปิดรับนักท่องเที่ยวต่างชาติอย่างต่อเนื่อง⁷ ซึ่งหากรัฐบาลไทยสามารถควบคุมสถานการณ์โควิด 19 ได้ดีขึ้นก็จะส่งผลให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยกลับมาฟื้นตัวอีกครั้ง

⁴ กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา. (10 กุมภาพันธ์ 2565). สถิติจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ. สืบค้น 11 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.facebook.com/informationcovid19/photos/pcb.501751518109844/501761241442205>

⁵ ช่างคณะโฆษก. (7 กุมภาพันธ์ 2565). โฆษกรัฐบาลเผย นายกฯ สั่งการต้อนรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ลงทะเบียน Thailand Pass ย้ำไม่ประมาท การคัดอย่างตัก พร้อมหารือแนวทางการจัด Travel Bubble เพิ่มเติม. สืบค้น 8 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/51289>

⁶ พรไพหลิน จุลพันธ์. (11 กุมภาพันธ์ 2565). เปิด Test & Go รอบใหม่ 8 วันแรก ดันยอดขอไทยแลนด์พาสทะลุ 1.5 แสนคน. กรุงเทพธุรกิจออนไลน์. สืบค้น 11 กุมภาพันธ์ 2565 จาก <https://www.bangkokbiznews.com/business/987746>

⁷ รม.เดินทางมา เปิดท่องเที่ยว มั่นใจ Test & Go รีเทิร์น ไตรมาส 1 ทำเงินทะลุ 2 หมื่นล้าน. (22 มกราคม 2565). มติชนออนไลน์. สืบค้น 11 กุมภาพันธ์ 2565 จาก https://www.matichon.co.th/politics/news_314453

เอกสารเพิ่มเติม

เอกสารเพิ่มเติม

1. รายงานสรุปผลการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ ประจำปี 2564
2. รายงานสรุปผลการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ ประจำปี 2564

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

โทร. 0 2244 2070-2

Bureau of Academic Services

The Secretariat of the House of Representatives

0 2244 2070-2

พิมพ์ที่ : สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร